

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第四百一十一卷至第四百二十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年五月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十一	- 3 -
第二分譬喻品第十一	- 3 -
第二分断诸见品第十二	- 22 -
第二分六到彼岸品第十三之一	- 27 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十二	- 31 -
第二分六到彼岸品第十三之二	- 31 -
第二分乘大乘品第十四	- 54 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十三	- 58 -
第二分无缚解品第十五	- 58 -
第二分三摩地品第十六之一	- 79 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十四	- 87 -
第二分三摩地品第十六之二	- 87 -
第二分念住等品第十七之一	- 108 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十五	- 118 -
第二分念住等品第十七之二	- 118 -
第二分修治地品第十八之一	- 132 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十六	- 146 -
第二分修治地品第十八之二	- 146 -
第二分出住品第十九之一	- 166 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十七	- 176 -
第二分出住品第十九之二	- 176 -
第二分超胜品第二十之一	- 193 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十八	- 206 -

第二分超胜品第二十之二	- 206 -
第二分无所有品第二十一之一	- 212 -
大般若波罗蜜多经卷第四百一十九	- 234 -
第二分无所有品第二十一之二	- 234 -
大般若波罗蜜多经卷第四百二十	- 261 -
第二分无所有品第二十一之三	- 261 -
第二分随顺品第二十二	- 275 -
第二分无边际品第二十三之一	- 279 -
补阙真言	- 290 -
回向偈	- 290 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí yī 大般若波罗蜜多经卷第四百一十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn pì yù pǐn dì shí yī 第二分譬喻品第十一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn pú sà zhě shì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！菩萨者¹是

hé jù yì
何句义？”

fó gào shàn xiàn wú jù yì shì pú sà jù yì hé yǐ gù
佛告善现：“无句义是菩萨句义。何以故？”

shàn xiàn pú tí sà duǒ èr jì bù shēng jù yú qí zhōng lǐ yì fēi
善现，菩提、萨埵二既不生，句于其中理亦非

yǒu gù wú jù yì shì pú sà jù yì
有故，无句义是菩萨句义。

shàn xiàn dāng zhī pì rú kōng zhōng niǎo jì jù yì shí wú suǒ
“善现当知！譬如空中鸟迹句义实无所

yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu pì rú mèng jìng huàn
有，菩萨句义亦复如是实无所有；譬如梦境、幻

shì yáng yàn guāng yǐng shuǐ yuè xiǎng shēng kōng huā biàn huà
事、阳焰、光影、水月、响声、空花、变化

jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

shàn xiàn dāng zhī rú yī qiè fǎ zhēn rú jù yì shí wú suǒ yǒu
“善现当知！如一切法真如句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú yī qiè fǎ fǎ jiè fǎ
菩萨句义亦复如是实无所有；如一切法法界、法

xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
性、不虚妄性、不变异性、法定、法住、实际

jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

¹ 大正藏：言菩萨者；永乐北藏及龙藏：菩萨者

shànxiàndāng zhī rú huàn shì sè jù yì shí wú suǒyǒu pú
“善现当知！如幻士色句义实无所有，菩

sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì shòu xiǎng xíng
萨句义亦复如是实无所有；如幻士受、想、行、

shí jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
识句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì yǎnchù jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士眼处句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì ěr bí shé
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士耳、鼻、舌、

shēn yì chù jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
身、意处句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无

suǒyǒu
所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì sè chù jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士色处句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì shēng xiāng
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士声、香、

wèi chù fǎ chù jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì
味、触、法处句义实无所有，菩萨句义亦复如是

shí wú suǒyǒu
实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì yǎn jiè jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士眼界句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì ěr bí shé
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士耳、鼻、舌、

shēn yì jiè jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
身、意界句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无

suǒyǒu
所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì sè jiè jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士色界句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì shēng xiāng
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士声、香、

wèi chù fǎ jiè jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì
味、触、法界句义实无所有，菩萨句义亦复如是

shí wú suǒyǒu
实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì yǎn shí jiè jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士眼识界句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì ěr bí shé
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí
身、意识界句义实无所有，菩萨句义亦复如是实
wú suǒyǒu
无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì yǎnchù jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士眼触句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì ěr bí shé
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士耳、鼻、舌、
shēn yì chù jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
身、意触句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无
suǒyǒu
所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū
“善现当知！如幻士眼触为缘所生诸

shòu jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
受句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；
rú huàn shì ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
如幻士耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì wú míng jù yì shí wú suǒyǒu
“善现当知！如幻士无明句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì xíng shí míng
菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ jù
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死句
yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì xíng nèi kōng jù yì shí wú suǒ
“善现当知！如幻士行内空句义实无所

yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú huàn shì xíng wài
有，菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士行外
kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空²、

běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
本性空、自共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng jù yì shí wú suǒ yǒu
无性空、自性空、无性自性空句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
菩萨句义亦复如是实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì xíng sì niànzhù jù yì shí wú
“善现当知！如幻士行四念住句义实无

suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú huàn shì xíng sì
所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士行四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
道支句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

shànxiàndāng zhī rú huàn shì nǎi zhì xíng fó shí lì jù yì shí
“善现当知！如幻士乃至行佛十力句义实

wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú huàn shì xíng
无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如幻士行

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú
十八佛不共法句义实无所有，菩萨句义亦复如

shì shí wú suǒ yǒu
是实无所有。

fù cì shànxiàn rú fó sè jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà
“复次，善现，如佛色句义实无所有，菩萨

jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó shòu xiǎng xíng shí jù
句义亦复如是实无所有；如佛受、想、行、识句

yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó
义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。如佛

yǎnchù jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
眼处句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；

rú fó ěr bí shé shēn yì chù jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà
如佛耳、鼻、舌、身、意处句义实无所有，菩萨

² 大正藏：散空、无散空；永乐北藏及龙藏：散空、无变异空

jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó sè chù jù yì shí wú suǒ yǒu
句义亦复如是实无所有。如佛色处句义实无所有，
pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó shēng xiāng wèi
菩萨句义亦复如是实无所有；如佛声、香、味、
chù fǎ chù jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
触、法处句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无
suǒ yǒu rú fó yǎn jiè jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú
所有。如佛眼界句义实无所有，菩萨句义亦复如
shì shí wú suǒ yǒu rú fó ěr bí shé shēn yì jiè jù yì shí
是实无所有；如佛耳、鼻、舌、身、意识界句义实
wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó sè jiè
无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。如佛色界
jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú
句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如
fó shēng xiāng wèi chù fǎ jiè jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà
佛声、香、味、触、法界句义实无所有，菩萨
jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó yǎn shí jiè jù yì shí wú suǒ
句义亦复如是实无所有。如佛眼识界句义实无所
yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó ěr bí
有，菩萨句义亦复如是实无所有；如佛耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú
舌、身、意识界句义实无所有，菩萨句义亦复如
shì shí wú suǒ yǒu rú fó yǎn chù jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì
是实无所有。如佛眼触句义实无所有，菩萨句义
yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó ěr bí shé shēn yì chù
亦复如是实无所有；如佛耳、鼻、舌、身、意触
jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú
句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。如
fó yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì
佛眼触为缘所生诸受句义实无所有，菩萨句义
yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó ěr bí shé shēn yì chù
亦复如是实无所有；如佛耳、鼻、舌、身、意触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú
为缘所生诸受句义实无所有，菩萨句义亦复如
shì shí wú suǒ yǒu rú fó wú míng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì
是实无所有。如佛无明句义实无所有，菩萨句义
yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng shí míng sè liù chù
亦复如是实无所有；如佛行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ jù yì shí wú suǒ yǒu
触、受、爱、取、有、生、老死句义实无所有，
pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng nèi kōng jù yì
菩萨句义亦复如是实无所有。如佛行内空句义
shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng
实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如佛行
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn
空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、本
xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
性空、自共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng jù yì shí wú suǒ yǒu pú
性空、自性空、无性自性空句义实无所有，菩
sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng sì niàn zhù jù yì
萨句义亦复如是实无所有。如佛行四念住句义
shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng
实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如佛行
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
圣道支句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无
suǒ yǒu nǎi zhì rú fó xíng fó shí lì jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù
所有。乃至如佛行佛十力句义实无所有，菩萨句
yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú fó xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài
义亦复如是实无所有；如佛行四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ jù
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法句
yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

fù cì shàn xiàn rú yǒu wéi jiè zhōng wú wéi jiè jù yì shí
“复次，善现，如有为界中无为界句义实
wú suǒ yǒu wú wéi jiè zhōng yǒu wéi jiè jù yì yì shí wú suǒ yǒu pú sà
无所有，无为界中有为界句义亦实无所有，菩萨
jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú wú shēng wú miè wú zuò wú wéi
句义亦复如是实无所有；如无生无灭、无作无为、
wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu
无成无坏、无得无舍、无染无净句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
菩萨句义亦复如是实无所有。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú hé fǎ wú shēng
时，具寿善现白佛言：“世尊！如何法无生

wú miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn
无灭、无作无为、无成无坏、无得无舍、无染

wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
无净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有

yé
耶？”

fó gào shàn xiàn rú sè nǎi zhì shí wú shēng wú miè wú zuò wú
佛告善现：“如色乃至识无生无灭、无作无

wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú
为、无成无坏、无得无舍、无染无净句义实无

suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú yǎn chù nǎi zhì
所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如眼处乃至

yì chù wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú
意处无生无灭、无作无为、无成无坏、无得无

shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì
舍、无染无净句义实无所有，菩萨句义亦复如是

shí wú suǒ yǒu rú sè chù nǎi zhì fǎ chù wú shēng wú miè wú zuò wú wéi
实无所有；如色处乃至法处无生无灭、无作无为、

wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu
无成无坏、无得无舍、无染无净句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú yǎn jiè nǎi zhì yì jiè wú
菩萨句义亦复如是实无所有；如眼界乃至意识界无

shēng wú miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú
生无灭、无作无为、无成无坏、无得无舍、无

rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ
染无净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所

yǒu rú sè jiè nǎi zhì fǎ jiè wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú
有；如色界乃至法界无生无灭、无作无为、无

chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu
成无坏、无得无舍、无染无净句义实无所有，

pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí
菩萨句义亦复如是实无所有；如眼识界乃至意识

jiè wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě
界无生无灭、无作无为、无成无坏、无得无舍、

wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú
无染无净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无
suǒ yǒu rú yǎn chù nǎi zhì yì chù wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú
所有；如眼触乃至意触无生无灭、无作无为、无
chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu
成无坏、无得无舍、无染无净句义实无所有，
pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
菩萨句义亦复如是实无所有；如眼触为缘所生
zhū shòu nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè wú zuò
诸受乃至意触为缘所生诸受无生无灭、无作
wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí
无为、无成无坏、无得无舍、无染无净句义实
wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú wú míng nǎi
无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如无明乃
zhì lǎo sǐ wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé
至老死无生无灭、无作无为、无成无坏、无得
wú shě wú rǎn wú jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú
无舍、无染无净句义实无所有，菩萨句义亦复如
shì shí wú suǒ yǒu rú sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī wú shēng wú
是实无所有；如四念住乃至八圣道支无生无
miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú
灭、无作无为、无成无坏、无得无舍、无染无
jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；
rú shì nǎi zhì rú fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú shēng wú
如是乃至如佛十力乃至十八佛不共法无生无
miè wú zuò wú wéi wú chéng wú huài wú dé wú shě wú rǎn wú
灭、无作无为、无成无坏、无得无舍、无染无
jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有。

fù cì shàn xiàn rú sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī bì
“复次，善现，如四念住乃至八圣道支毕

jìng jìng jù yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu
竟净句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；
rú shì nǎi zhì rú fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng jù
如是乃至如佛十力乃至十八佛不共法毕竟净句
yì shí wú suǒ yǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒ yǒu rú wǒ
义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如我

nǎi zhì jiànzhě jù yì shí wú suǒyǒu wú suǒ yǒu gù pú sà jù yì yì
乃至见者句义实无所有，无所³有故，菩萨句义亦
fù rú shì shí wú suǒyǒu rú rì chū shí àn míng jù yì shí wú suǒyǒu
复如是实无所有；如日出时暗冥句义实无所有，
pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú jié jìn shí zhū xíng jù yì
菩萨句义亦复如是实无所有；如劫尽时诸行句义
shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú zhū rú
实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；如诸如
lái yīng zhèngděngjué jìng jiè yùnzōng è jiè jù yì shí wú suǒyǒu
来、应、正等觉净戒蕴中恶戒句义实无所有，
pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú zhū rú lái yīng zhèng
菩萨句义亦复如是实无所有；如诸如来、应、正
děngjué jìng dìngyùnzōngluàn xīn jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì
等觉静定蕴中乱心句义实无所有，菩萨句义
yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú zhū rú lái yīng zhèngděngjué míng
亦复如是实无所有；如诸如来、应、正等觉明
huì yùnzōng è huì jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì
慧蕴中恶慧句义实无所有，菩萨句义亦复如是
shí wú suǒyǒu rú zhū rú lái yīng zhèngděngjué jiě tuō yùnzōng xì
实无所有；如诸如来、应、正等觉解脱蕴中系
fù jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
缚句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；
rú zhū rú lái yīng zhèngděngjué jiě tuō zhì jiàn yùnzōng fēi jiě tuō
如诸如来、应、正等觉解脱智⁴见蕴中非解脱
zhì jiàn jù yì shí wú suǒyǒu pú sà jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
智见句义实无所有，菩萨句义亦复如是实无所有；
rú rì yuèděng dà guāngmíngzhōngzhū àn jù yì shí wú suǒyǒu pú sà
如日月等大光明中诸暗句义实无所有，菩萨
jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu rú fó guāngzhōng yī qiè rì yuè
句义亦复如是实无所有；如佛光中一切日月
xīngbǎohuǒyào jí zhūtiānděngguāngmíng jù yì shí wú suǒyǒu pú sà
星宝火药及诸天等光明句义实无所有，菩萨
jù yì yì fù rú shì shí wú suǒyǒu
句义亦复如是实无所有。

hé yǐ gù shànxiàn ruò pú tí ruò sà duǒ ruò pú sà
“何以故？善现，若菩提、若萨埵、若菩萨

³ 大正藏：容；永乐北藏及龙藏：所

⁴ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

jù yì rú shì yī qiè jiē fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng wú sè wú
句义，如是一切皆非相应非不相应，无色、无
jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng shànxiàn zhū pú sà mó
见、无对、一相，所谓无相。善现，诸菩萨摩
hē sà yú yī qiè fǎ jiē fēi shí yǒu wú zhuó wú ài dāng qín xiū
诃萨于一切法，皆非实有，无著无碍，当勤修
xué yīngzhèng jué zhī
学，应正觉知。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán zhū pú sà mó hē sà yú hé
具寿善现即白佛言：“诸菩萨摩诃萨于何
děng yī qiè fǎ jiē fēi shí yǒu wú zhuó wú ài dāng qín xiū xué
等一切法，皆非实有，无著无碍，当勤修学？
zhū pú sà mó hē sà yún hé yú yī qiè fǎ yīngzhèng jué zhī
诸菩萨摩诃萨云何于一切法应正觉知？”

fó gàoshànxiàn yī qiè fǎ zhě wèishàn fǎ fēi shàn fǎ yǒu
佛告善现：“一切法者，谓善法非善法、有
jì fǎ wú jì fǎ shì jiān fǎ chū shì jiān fǎ yǒu lòu fǎ wú lòu fǎ
记法无记法、世间法出世间法、有漏法无漏法、
yǒu wéi fǎ wú wéi fǎ gòng fǎ bú gòng fǎ shànxiàn zhū pú sà mó
有为法无为法、共法不共法。善现，诸菩萨摩
hē sà yú rú shì děng yī qiè fǎ xìng wú zhuó wú ài dāng qín xiū xué
诃萨于如是等一切法性无著无碍，当勤修学；
zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ shí wú suǒ yǒu yīngzhèng jué zhī
诸菩萨摩诃萨于一切法实无所有，应正觉知。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děng míng wéi shì jiān shàn
具寿善现复白佛言：“何等名为世间善
fǎ
法？”

fó gàoshànxiàn shì jiān shàn fǎ zhě wèixiàoshùn fù mǔ gòng
佛告善现：“世间善法者，谓孝顺父母、供
yǎngshāmén pó luó mén jìng shì shī zhǎng shī xìng fú yè shì jiè xìng
养沙门婆罗门、敬事师长，施性福业事、戒性
fú yè shì xiū xìng fú yè shì gòng shì bìngzhě jù xíng fú fāngbiàn
福业事、修性福业事，供侍病者俱行福、方便
shànqiǎo jù xíng fú shì jiān shí shàn yè dào ruò pāngzhàngxiǎng nóng
善巧俱行福，世间十善业道，若臃胀想、脓

làn xiǎng qīng yū xiǎng yì chì xiǎng biàn huàixiǎng zhuódànxiǎng
烂想、青瘀想、异赤想、变⁵坏想、啄噉想、
lí sànxǎng hái gǔ xiǎng fénshāoxiǎng ruò shì jiān sì jìng lǜ sì
离散想、骸骨想、焚烧想，若世间四静虑、四
wú liàng sì wú sè dìng ruò fó suí niàn fǎ suí niàn sēng suí niàn
无量、四无色定，若佛随念、法随念、僧随念、
jiè suí niàn shě suí niàn tiān suí niàn jì jìng suí niàn rù chū xī suí
戒随念、舍随念、天随念、寂静随念、入出息随
niàn shēn suí niàn sǐ suí niàn shànxiàn cǐ děng míng wéi shì jiān shàn
念、身随念、死随念。善现，此等名为世间善
fǎ ”
法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děng míng wéi bú shàn fǎ ”
具寿善现复白佛言：“何等名为不善法？”

fó gào shànxiàn bú shàn fǎ zhě wèi hài shēngmìng bù yǔ
佛告善现：“不善法者，谓害生命、不与
qǔ yù xié xíng xū kuáng yǔ lí jiàn yǔ cū è yǔ zá huì yǔ
取、欲邪行，虚逛语、离间语、粗恶语、杂秽语，
tān yù chēn huì xié jiàn jí fèn hèn fù nǎo chǎnkuáng jiāo⁶
贪欲、瞋恚、邪见及忿恨、覆恼、谄逛、
hài jí qiān màn děng shànxiàn cǐ děng míng wéi bú shàn fǎ ”
害、嫉、慳、慢等。善现，此等名为不善法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děng yǒu jì fǎ ”
具寿善现复白佛言：“何等有记法？”

fó gào shànxiàn jí zhū shàn fǎ jí bú shàn fǎ míng yǒu jì
佛告善现：“即诸善法及不善法，名有记
fǎ ”
法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děng míng wéi wú jì fǎ ”
具寿善现复白佛言：“何等名为无记法？”

fó gào shànxiàn wèi wú jì shēn yè wú jì yǔ yè wú jì
佛告善现：“谓无记身业、无记语业、无记
yì yè wú jì sì dà zhǒng wú jì wǔ gēn wú jì wǔ yùn wú jì
意业、无记四大种、无记五根、无记五蕴、无记
shí èr chù wú jì shí bā jiè wú jì yì shú fǎ shànxiàn cǐ děng
十二处、无记十八界、无记异熟法。善现，此等

⁵ 大正藏：破；永乐北藏及龙藏：变

⁶ 大正藏：矫；永乐北藏及龙藏：憍

míngwéi wú jì fǎ
名为无记法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéi shì jiān fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为世间法？”

fó gàoshànxiàn wèi shì jiān wǔ yùn shí èr chù shí bā jiè
佛告善现：“谓世间五蕴、十二处、十八界，
shí yè dào sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng shí èr zhī yuán
十业道，四静虑、四无量、四无色定，十二支缘
qǐ fǎ shànxiàn cǐ děngmíngwéi shì jiān fǎ
起法。善现，此等名为世间法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéi chū shì jiān
具寿善现复白佛言：“何等名为出世间
fǎ
法？”

fó gàoshànxiàn wèi chū shì jiān sì niàn zhù sì zhèng duàn
佛告善现：“谓出世间四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，
kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wèi zhī gēn dāng zhī gēn
空、无相、无愿解脱门，未知根⁷、当知根、
yǐ zhī gēn jù zhī gēn yǒu xún yǒu sì sān mó dì wú xún wéi sì sān
已知根、具知根，有寻有伺三摩地、无寻唯伺三
mó dì wú xún wú sì sān mó dì ruò míng ruò jiě tuō ruò niàn
摩地、无寻无伺三摩地，若明、若解脱，若念、
ruò zhèng zhī ruò rú lǐ zuò yì ruò bā jiě tuō ruò jiǔ cì dì dìng
若正知、若如理作意，若八解脱、若九次第定，
ruò nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì
若内空、外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn wú
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散无
sàn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
散空、本性空、自共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò fó shí
得空、无性空、自性空、无性自性空，若佛十
lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě shí bā fó bú gòng fǎ shànxiàn
力、四无所畏、四无碍解、十八佛不共法。善现，

⁷ 大正藏：知；永乐北藏及龙藏：知根

cǐ děngmíngwéichū shì jiān fǎ
此等名为出世间法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéiyǒu lòu fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为有漏法？”

fó gàoshànxiàn wèiduòsān jiè ruò wǔ yùn shí èr chù
佛告善现：“谓堕三界，若五蕴、十二处、
shí bā jiè ruò sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng shànxiàn
十八界，若四静虑、四无量、四无色定。善现，
cǐ děngmíngwéiyǒu lòu fǎ
此等名为有漏法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéi wú lòu fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为无漏法？”

fó gàoshànxiàn wèi sì niànzhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
佛告善现：“谓四念住乃至十八佛不共法。

shànxiàn cǐ děngmíngwéi wú lòu fǎ
善现，此等名为无漏法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéiyǒuwéi fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为有为法？”

fó gàoshànxiàn wèisān jiè xì fǎ ruò wǔ yùn ruò sì jìng
佛告善现：“谓三界系法，若五蕴，若四静
lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng ruò sì niànzhù nǎi zhì shí bā fó bú
虑、四无量、四无色定，若四念住乃至十八佛不
gòng fǎ shànxiàn cǐ děngmíngwéiyǒuwéi fǎ
共法。善现，此等名为有为法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéi wú wéi fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为无为法？”

fó gàoshànxiàn ruò fǎ wú shēng wú miè wú zhù wú yì
佛告善现：“若法无生、无灭、无住、无异，
ruò tān jìn chēn jìn chī jìn ruò zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
若贪尽、瞋尽、痴尽，若真如、法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì shànxiàn cǐ děngmíngwéi wú wéi fǎ
定、法住、实际。善现，此等名为无为法。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéigòng fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为共法？”

fó gàoshànxiàn wèi shì jiān sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú
佛告善现：“谓世间四静虑、四无量、四无

sè dìng wǔ shéntōng shànxiàn cǐ děngmíngwéigòng fǎ gòng yì
色定、五神通。善现，此等名为共法，共异
shēng gù
生故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán hé děngmíngwéi bú gòng fǎ
具寿善现复白佛言：“何等名为不共法？”

fó gàoshànxiàn wèi sì niànzhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
佛告善现：“谓四念住乃至十八佛不共法。

shànxiàn cǐ děngmíngwéi bú gòng fǎ bú gòng yì shēng gù shànxiàn
善现，此等名为不共法，不共异生故。善现，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú rú shì děng
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于如是等
zì xiàngkōng fǎ bù yīng zhí zhuó yǐ yī qiè fǎ wú fēn bié gù shànxiàn
自相空法不应执著，以一切法无分别故。善现，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú yī qiè fǎ yǐ
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于一切法以
wú èr wéifāngbiàn yīngzhèngjué zhī yǐ yī qiè fǎ jiē wú dòng gù
无二为方便，应正觉知，以一切法皆无动故。

shànxiàn yú yī qiè fǎ wú èr wú dòng shì pú sà jù yì wú fēn
善现，于一切法无二、无动是菩萨句义，无分
bié wú zhí zhuó shì pú sà jù yì yǐ shì gù wú jù yì shì pú sà
别、无执著是菩萨句义。以是故，无句义是菩萨
jù yì
句义。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé yuán pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何缘菩萨

fù míngmó hē sà
复名摩诃萨？”

fó gàoshànxiàn yóu shì pú sà yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdāng
佛告善现：“由是菩萨于大有情众中当

wéishàngshǒu gù fù míngmó hē sà
为上首故，复名摩诃萨。”

shànxiàn bó yán hé děngmíngwéi dà yǒuqíngzhòng pú sà yú
善现白言：“何等名为大有情众，菩萨于

zhōngdāngwéishàngshǒu
中当为上首？”

fó gào shàn xiàn wèi zhù zhǒng xìng dì bā yù liú yī
佛告善现：“谓住种性⁸、第八、预流、一
lái bù huán ā luó hàn dú jué jí cóng chū fā xīn nǎi zhì bú
来、不还、阿罗汉、独觉，及从初发心乃至不
tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà rú shì jiē míng dà yǒu qíng zhòng pú sà
退转地菩萨摩诃萨，如是皆名大有情众。菩萨
yú cǐ dà yǒu qíng zhòng zhōng dāng wéi shàng shǒu gù fù míng mó hē
于此大有情众中当为上首故，复名摩诃
sà。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán rú shì pú sà hé yuán néng yú
具寿善现复白佛言：“如是菩萨何缘能于
dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu
大有情众当为上首？”

fó gào shàn xiàn yóu shì pú sà yǐ fā jiān gù jīn gāng yù xīn
佛告善现：“由是菩萨已发坚固金刚喻心
dìng bú tuì huài shì gù néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu
定不退坏，是故能于大有情众当为上首。”

shàn xiàn fù yán hé wèi pú sà jīn gāng yù xīn
善现复言：“何谓菩萨金刚喻心？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà fā rú shì xīn wǒ jīn
佛告善现：“若菩萨摩诃萨发如是心：‘我今
dāng pī dà gōng dé kǎi wú biān shēng sǐ dà kuàng yě zhōng wèi zhū yǒu
当被大功德铠，无边生死大旷野中，为诸有
qíng pò huài yī qiè fán nǎo yuàn dí wǒ dāng pǔ wèi yī qiè yǒu qíng kū
情破坏一切烦恼怨敌。我当普为一切有情枯
jié wú biān shēng sǐ dà hǎi wǒ dāng qì shě yī qiè shēn cái wèi zhū yǒu
竭无边生死大海。我当舍弃一切身财为诸有
qíng zuò dà ráo yì wǒ dāng děng xīn lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng wǒ
情作大饶益。我当等心利益安乐一切有情。我
dāng pǔ lìng zhū yǒu qíng lèi yóu sān shèng dào qù bō niè pán wǒ dāng suī
当普令诸有情类游三乘道趣般涅槃。我当虽
yǐ sān shèng jì dù yī qiè yǒu qíng ér dōu bú jiàn yǒu yī yǒu qíng dé miè
以三乘济度一切有情，而都不见有一有情得灭
dù zhě wǒ dāng jué liǎo yī qiè fǎ xìng wú shēng wú miè wú jìng wú rǎn
度者。我当觉了一切法性无生无灭、无净无染。

⁸ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

wǒ dāng chún yī yī qiē zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng liù zhǒng bō luó
我当纯以一切智智相应作意修行六种波罗

mì duō wǒ dāng xiū xué yú yī qiè fǎ tōng dá jiū jìng biàn rù miào zhì
蜜多。我当修学于一切法，通达究竟遍入妙智。

wǒ dāng tōng dá yī qiè fǎ xiàng yī lǐ qù mén wǒ dāng tōng dá yī qiè
我当通达一切法相一理趣门。我当通达一切

fǎ xiàng èr lǐ qù mén wǒ dāng tōng dá yī qiè fǎ xiàng duō lǐ qù mén
法相二理趣门。我当通达一切法相多理趣门。

wǒ dāng xiū xué zhǒng zhǒng miào zhì dá zhū fǎ xìng yǐn shèng gōng dé
我当修学种种妙智，达诸法性引胜功德。’

shàn xiàn shì wèi pú sà jīn gāng yù xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú
善现，是谓菩萨金刚喻心。若菩萨摩诃萨以无

suǒ dé ér wéi fāng biàn ān zhù cǐ xīn jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng
所得而为方便安住此心，决定能于大有情众

dāng wéi shàng shǒu
当为上首。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà fā rú shì xīn yī
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨发如是心：‘一

qiè dì yù páng shēng guǐ jiè jí rén tiān zhōng zhū yǒu qíng lèi
切地狱、傍生、鬼界及人、天中，诸有情类

suǒ shòu kǔ nǎo wǒ dāng dài shòu lìng bǐ ān lè zhū pú sà mó hē sà
所受苦恼，我当代受令彼安乐。’诸菩萨摩诃萨

fā rú shì xīn wǒ wèi ráo yì yī yǒu qíng gù jīng yú wú liàng bǎi qiān
发如是心：‘我为饶益一有情故，经于无量百千

jù zhī nà yǔ duō jié shòu zhū dì yù zhǒng zhǒng zhòng kǔ wú shù fāng
俱胝那庾多劫，受诸地狱种种重苦，无数方

biàn jiào huà lìng dé wú yú niè pán rú shì cì dì pǔ wèi ráo yì yī qiè
便教化令得无余涅槃。如是次第普为饶益一切

yǒu qíng wèi bǐ yī yī gè jīng wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō jié
有情，为彼一一各经无量百千俱胝那庾多劫，

shòu zhū dì yù zhǒng zhǒng zhòng kǔ yī yī gè yǐ wú shù fāng biàn jiào
受诸地狱种种重苦，一一各以无数方便教

huà lìng dé wú yú niè pán zuò shì shì yǐ zì zhòng shàn gēn fù jīng
化令得无余涅槃。作是事已，自种善根，复经

wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō jié yuán mǎn xiū jí pú tí zī liáng
无量百千俱胝那庾多劫，圆满修集菩提资粮，

rán hòu fāng zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn rú shì
然后方证所求无上正等菩提。’善现，如是

shì yuàn yì míng pú sà jīn gāng yù xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ
誓愿亦名菩萨金刚喻心。若菩萨摩诃萨以无所
dé ér wéifāngbiàn ān zhù cǐ xīn jué dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāng
得而为方便安住此心，决定能于大有情众当
wéishàngshǒu
为上首。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà héngcháng fā qǐ
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨恒常发起
shèng xīn dà xīn yóu cǐ xīn gù jué dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāng
胜心大心，由此心故，决定能于大有情众当
wéishàngshǒu
为上首。”

jù shòushànxiàn bó yán shì zūn hé wèi pú sà shèng xīn dà
具寿善现白言：“世尊！何谓菩萨胜心大
xīn
心？”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà fā rú shì xīn wǒ yīng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨发如是心：‘我应
cóngchū fā xīn nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì dìngdāng bù qǐ tān yù
从初发心乃至证得一切智智，定当不起贪欲、
chēn huì yú chī fèn hèn fù nǎo chǎnkuáng jí qiān jiāo
瞋恚、愚痴、忿恨、覆恼、谄诳、嫉慳、
hài jiànmanděng xīn yì dìng bù qǐ qù qiú shēngwén dú jué dì
害、见慢等心，亦定不起趣求声闻、独觉地
xīn shì wéi pú sà shèng xīn dà xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ
心。’是为菩萨胜心大心。若菩萨摩诃萨以无所
dé ér wéifāngbiàn ān zhù cǐ xīn jué dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāng
得而为方便安住此心，决定能于大有情众当
wéishàngshǒu
为上首。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà fā qǐ jué dìng bù qīng
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨发起决定不倾
dòng xīn yóu cǐ xīn gù jué dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāngwéishàng
动心，由此心故，决定能于大有情众当为上
shǒu
首。”

⁹ 大正藏：当；永乐北藏：当；龙藏：常；校勘：当

¹⁰ 大正藏：娇；永乐北藏及龙藏：僇

jù shòushànxiàn bó yán shì zūn hé wèi pú sà bù qīngdòng
具寿善现白言：“世尊！何谓菩萨不倾动

xīn
心？”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà fā rú shì xīn wǒ yīng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨发如是心：‘我应

dāng¹¹ yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì xiū xí fā qǐ yī qiè suǒ xiū
当¹¹依一切智智相应作意，修习发起一切所修、
suǒ zuò shì yè ér wú jiāo yì shànxiàn shì wèi pú sà bù qīngdòng xīn
所作事业而无僣逸。’善现，是谓菩萨不倾动心。

ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn ān zhù cǐ xīn jué
若菩萨摩诃萨以无所得而为方便安住此心，决
dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāngwéishàngshǒu
定能于大有情众当为上首。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà pǔ yú yī qiè zhū yǒu
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨普于一切诸有

qíng lèi píngděng fā qǐ zhēn lì lè xīn yóu cǐ xīn gù jué dìngnéng
情类，平等发起真利乐心，由此心故，决定能
yú dà yǒuqíngzhòngdāngwéishàngshǒu
于大有情众当为上首。”

jù shòushànxiàn bó yán shì zūn hé wèi pú sà zhēn lì lè
具寿善现白言：“世尊！何谓菩萨真利乐

xīn
心？”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà fā rú shì xīn wǒ
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨发如是心：‘我

dāng jué dìng qióng wèi lái jì lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng wèi zuò guī
当决定穷未来际，利益安乐一切有情，为作归
yī zhōuzhǔ shèzhái cháng bù shě lí shànxiàn shì wèi pú
依、洲渚、舍宅，常不舍离。’善现，是谓菩

sà zhēn lì lè xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
萨真利乐心。若菩萨摩诃萨以无所得而为方便
ān zhù cǐ xīn jué dìngnéng yú dà yǒuqíngzhòngdāngwéishàngshǒu
安住此心，决定能于大有情众当为上首。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

¹¹ 大正藏：常；永乐北藏及龙藏：当

mì duō cháng qín jīng jìn ài fǎ yào fǎ xīn fǎ xǐ fǎ yóu
蜜多，常勤精进爱法、乐法、欣法、喜法，由
cǐ yīn yuán jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu
此因缘，决定能于大有情众当为上首。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn hé děng wéi fǎ yún hé pú
具寿善现白言：“世尊！何等为法？云何菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí cháng yú cǐ fǎ ài yào
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，常于此法爱乐
xīn xǐ
欣喜？”

fó gào shàn xiàn suǒ yán fǎ zhě wèi sè fēi sè jiē wú zì xìng
佛告善现：“所言法者，谓色非色皆无自性，

dōu bù kě dé bù kě pò huài bù kě fēn bié shì míng wéi fǎ yán
都不可得，不可破坏，不可分别，是名为法。言

ài fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ qǐ yù xī qiú yán yào fǎ zhě wèi yú cǐ
爱法者，谓于此法起欲希求；言乐法者，谓于此

fǎ chēng zàngōng dé yán xīn fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ huān xǐ xìn shòu
法称赞功德；言欣法者，谓于此法欢喜信受；

yán xǐ fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ mù duō xiū xí qīn jìn ài zhòng shàn xiàn
言喜法者，谓于此法慕多修习亲近爱重。善现，

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér
若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而

wéi fāng biàn cháng néng rú shì ài fǎ yào fǎ xīn fǎ xǐ fǎ ér
为方便，常能如是爱法、乐法、欣法、喜法而

bù jiāo jǔ jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu
不僬举，决定能于大有情众当为上首。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn ān zhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng
蜜多，以无所得而为方便，安住内空乃至无性

zì xìng kōng xiū sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shì pú sà
自性空，修四念住乃至十八佛不共法，是菩萨

mó hē sà jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu
摩诃萨决定能于大有情众当为上首。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn zhù jīn gāng yù sān mó dì
蜜多，以无所得而为方便，住金刚喻三摩地，

nǎi zhì zhù wú zhuó wú wéi wú rǎn jiě tuō rú xū kōng sān mó dì shì pú
乃至住无著无为无染解脱如虚空三摩地，是菩
sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi
萨摩诃萨由此因缘，决定能于大有情众当为
shàng shǒu
上首。

shàn xiàn yóu rú shì děng zhǒng zhǒng yīn yuán zhū pú sà mó
“善现，由如是等种种因缘，诸菩萨摩
hē sà jué dìng néng yú dà yǒu qíng zhòng dāng wéi shàng shǒu shì gù pú
诃萨决定能于大有情众当为上首，是故菩
sà fù míng mó hē sà
萨复名摩诃萨。”

dì èr fēn duàn zhū jiàn pǐn dì shí èr 第二分断诸见品第十二

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn wǒ yì yào yǐ zhì huì
尔时，舍利子白佛言：“世尊！我亦乐以智慧
biàn cái shuō zhū pú sà yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
辩才，说诸菩萨由此义故名摩诃萨。”

fó gào shè lì zǐ suí rǔ yì shuō
佛告舍利子：“随汝意说。”

shè lì zǐ yán shì zūn yǐ zhū pú sà fāng biàn shàn qiǎo néng
舍利子言：“世尊！以诸菩萨方便善巧，能
wèi yǒu qíng xuān shuō fǎ yào lìng duàn wǒ jiàn yǒu qíng jiàn mìng zhě jiàn
为有情宣说法要，令断我见、有情见、命者见、
shēng zhě jiàn yǎng zhě jiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì shēng
生者见、养者见、士夫见、补特伽罗见、意生
jiàn rú tóng jiàn zuò zhě jiàn shòu zhě jiàn zhī zhě jiàn jiàn zhě jiàn
见、婴童见、作者见、受者见、知者见、见者见，
yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
由此义故名摩诃萨。

shì zūn yǐ zhū pú sà fāng biàn shàn qiǎo néng wèi yǒu qíng xuān
“世尊！以诸菩萨方便善巧，能为有情宣
shuō fǎ yào lìng duàn cháng jiàn duàn jiàn yǒu jiàn wú jiàn yóu
说法要，令断常见、断见、有见、未见，由
cǐ yì gù míng mó hē sà
此义故名摩诃萨。”

shì zūn yǐ zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo néngwèiyǒuqíngxuān
“世尊！以诸菩萨方便善巧，能为有情宣

shuō fǎ yào lìng duàn yùn jiàn chù jiàn jiè jiàn dì jiàn yuán qǐ
说法要，令断蕴见、处见、界见、谛见、缘起
jiàn yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
见，由此义故名摩诃萨。

shì zūn yǐ zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo néngwèiyǒuqíngxuān
“世尊！以诸菩萨方便善巧，能为有情宣

shuō fǎ yào lìng duàn sì niàn zhù jiàn nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jiàn
说法要，令断四念住见乃至十八佛不共法见，
yóu cǐ yì gù míng mó hē sà yǐ zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo néngwèi
由此义故名摩诃萨。以诸菩萨方便善巧，能为
yǒuqíngxuānshuō fǎ yào lìng duàn chéngshú yǒuqíngjiàn yán jìng fó tǔ
有情宣说法要，令断成熟有情见、严净佛土
jiàn pú sà jiàn rú lái jiàn pú tí jiàn niè pán jiàn zhuàn fǎ
见、菩萨见、如来见、菩提见、涅槃见、转法
lún jiàn yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
轮见，由此义故名摩诃萨。

shì zūn yǐ zhū pú sà fāngbiànshànqiǎo néngwèiyǒuqíng yǐ
“世尊！以诸菩萨方便善巧，能为有情以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xuānshuō yǒng duàn yī qiè jiàn fǎ yóu cǐ yì
无所得而为方便，宣说永断一切见法，由此义
gù míng mó hē sà
故名摩诃萨。”

shí jù shòushànxiàn wèn shè lì zǐ yán ruò pú sà mó hē sà
时，具寿善现问舍利子言：“若菩萨摩诃萨

néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xuānshuō yǒng duàn zhū
能为有情，以无所得而为方便，宣说永断诸
jiàn fǎ yào hé yīn hé yuán yǒu zhū pú sà zì yǒu suǒ dé ér wéifāng
见法要，何因何缘有诸菩萨，自有所得而为方
biàn qǐ yùn jiàn chù jiàn jiè jiàn dì jiàn yuán qǐ jiàn sì niàn
便，起蕴见、处见、界见、谛见、缘起见、四念
zhù jiàn nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jiàn jí chéngshú yǒuqíngjiàn yán
住见乃至十八佛不共法见，及成熟有情见、严
jìng fó tǔ jiàn pú sà jiàn rú lái jiàn pú tí jiàn niè pán jiàn
净佛土见、菩萨见、如来见、菩提见、涅槃见、
zhuàn fǎ lún jiàn yé
转法轮见耶？”

shè lì zǐ yán pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
舍利子言：“**菩萨¹²**摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí wú fāngbiànshànqiǎozhě yǐ yǒusuǒ dé ér wéifāngbiàn fā qǐ
时，无方便善巧者，以有所得而为方便，发起
yùnjiàn nǎi zhì zhuàn fǎ lún jiàn shì pú sà mó hē sà wú fāngbiànshàn
蕴见乃至转法轮见，是菩萨摩诃萨无方便善
qiǎo gù jué dìng bù néng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèi zhū yǒuqíng
巧故，决定不能以无所得而为方便，为诸有情
xuānshuō yǒng duàn zhū jiàn fǎ yào ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
宣说永断诸见法要。若菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎozhě néng wèi yǒuqíng yǐ wú suǒ
波罗蜜多时，有方便善巧者，能为有情以无所
dé ér wéifāngbiàn xuānshuō yǒng duàn zhū jiàn fǎ yào shì pú sà mó hē
得而为方便，宣说永断诸见法要，是菩萨摩诃
sà jué dìng bù qǐ yùn děng zhū jiàn
萨决定不起蕴等诸见。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wǒ yì yào yǐ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！我亦乐以
zhì huì biàn cái shuō zhū pú sà yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
智慧辩才，说诸菩萨由此义故名摩诃萨。”

fó gào shàn xiàn suí rǔ yì shuō
佛告善现：“随汝意说。”

shàn xiàn bó yán shì zūn yǐ zhū pú sà wèi yù zhèng dé yī qiè
善现白言：“世尊！以诸菩萨为欲证得一切
zhì zhì fā pú tí xīn wú děngděng xīn bú gòngshēngwén dú jué
智智，发菩提心、无等等心、不共声闻独觉
děng xīn yú rú shì xīn yì bù qǔ zhuó yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
等心，于如是心亦不取著，由此义故名摩诃萨。

hé yǐ gù shì zūn yǐ yī qiè zhì zhì xīn shì zhēn wú lòu bú duò sān
何以故？世尊！以一切智智心是真无漏不堕三
jiè qiú yī qiè zhì zhì xīn yì shì wú lòu bú duò sān jiè yú rú shì xīn
界，求一切智智心亦是无漏不堕三界，于如是心
bù yīng qǔ zhuó shì gù pú sà míng mó hē sà
不应取著，是故菩萨名摩诃萨。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán yún hé pú sà mó hē sà wú
时，舍利子问善现言：“云何菩萨摩诃萨无

¹² 大正藏：若菩萨；永乐北藏及龙藏：菩萨

děngděng xīn bú gòngshēngwén dú jué dēng xīn
等等心、不共声闻独觉等心？”

shànxiàn dá yán zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn bú jiàn
善现答言：“诸菩萨摩诃萨从初发心，不见

shǎo fǎ yǒushēngyǒumiè yǒujiǎnyǒuzēng yǒurǎnyǒujìng shè lì zǐ
少法有生有灭、有减有增、有染有净。舍利子，

ruò bú jiànshǎo fǎ yǒushēngyǒumiè yǒujiǎnyǒuzēng yǒurǎnyǒujìng
若不见少法有生有灭、有减有增、有染有净，

yì bú jiànyǒushēngwén xīn dú jué xīn pú sà xīn rú lái xīn
亦不见有声闻心、独觉心、菩萨心、如来心。

shè lì zǐ shì míng pú sà mó hē sà wú dēngděng xīn bú gòngshēng
舍利子，是名菩萨摩诃萨无等等心、不共声

wén dú jué dēng xīn zhū pú sà mó hē sà yú rú shì xīn yì bù qǔ
闻独觉等心，诸菩萨摩诃萨于如是心亦不取

zhuó
著。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán ruò pú sà mó hē sà yú rú
时，舍利子问善现言：“若菩萨摩诃萨于如

shì xīn bù yīng qǔ zhuó zé yú yī qièshēngwén dú jué yì shēngděng
是心不应取著，则于一切声闻、独觉、异生等

xīn yì bù yīng qǔ zhuó jí yú sè shòu xiǎng xíng shí xīn nǎi
心亦不应取著，及于色、受、想、行、识心乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ xīn yì bù yīng qǔ zhuó hé yǐ gù rú shì
至十八佛不共法心亦不应取著。何以故？如是

zhū xīn wú xīn xìng gù
诸心无心性故。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán ruò yī qiè xīn wú xīn xìng gù
时，舍利子问善现言：“若一切心无心性故

bù yīng qǔ zhuó zé sè shòu xiǎng xíng shí yì wú sè shòu
不应取著，则色、受、想、行、识亦无色、受、

xiǎng xíng shí xìng bù yīng qǔ zhuó nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì
想、行、识性不应取著，乃至十八佛不共法亦

wú shí bā fó bú gòng fǎ xìng bù yīng qǔ zhuó
无十八佛不共法性不应取著。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò yī qiè zhì zhì xīn shì zhēn wú lòu bú duò sān
舍利子言：“若一切智智心是真无漏不堕三

jiè zé yī qiè yú fū yì shēng shēng wén dú jué dēng xīn yì yīng
界，则一切愚夫异生、声闻、独觉等心，亦应

shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù rú shì zhū xīn jiē běn xìng
是真无漏不堕三界。何以故？如是诸心皆本性

kōng gù
空故。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò rú shì xīn běn xìng kōng gù shì zhēn wú lòu
舍利子言：“若如是心本性空故，是真无漏

bú duò sān jiè zé sè shòu xiǎng xíng shí nǎi zhì shí bā fó
不堕三界，则色、受、想、行、识乃至十八佛

bú gòng fǎ yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù rú
不共法，亦应是真无漏不堕三界。何以故？如

shì zhū fǎ jiē běn xìng kōng gù
是诸法皆本性空故。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò xīn sè dēng fǎ wú xīn sè dēng xìng gù bù
舍利子言：“若心色等法无心色等性故不

yīng qǔ zhuó zé yī qiè fǎ jiē yīng píng děng dōu wú chā bié
应取著，则一切法皆应平等都无差别。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ děng wú chā bié yún hé rú lái
舍利子言：“若一切法等无差别，云何如来

shuō xīn sè dēng yǒu zhǒng zhǒng yì
说心色等有种种异？”

shàn xiàn dá yán cǐ shì rú lái suí shì sù shuō fēi suí shèng
善现答言：“此是如来随世俗说，非随胜

yì
义。”

shè lì zǐ yán ruò zhū yì shēng shēng wén dú jué pú
舍利子言：“若诸异生、声闻、独觉、菩

sà rú lái xīn sè dēng fǎ jiē shì wú lòu bú duò sān jiè zé zhū yì
萨、如来心色等法，皆是无漏不堕三界，则诸异

shēng jí zhūshèngzhě pú sà rú lái yīng wú chā bié
生及诸圣者、菩萨、如来应无差别。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò zhū fánshèng pú sà rú lái wú chā bié
舍利子言：“若诸凡圣、菩萨、如来无差别

zhě yún hé fó shuō fánshèng dà xiǎoyǒuzhǒngzhǒng yì
者，云何佛说凡圣大小有种种异？”

shànxiàn dá yán cǐ yì rú lái yī shì sù shuō bù yī shèng yì
善现答言：“此亦如来依世俗说不依胜义。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ
舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以

wú suǒ dé wéifāngbiàn gù yú suǒ fā qǐ dà pú tí xīn wú děngděng
无所得为方便故，于所发起大菩提心、无等等

xīn bú gòngshēngwén dú jué děng xīn bú shì bù zhí yú sè fēi sè nǎi
心、不共声闻独觉等心不恃不执，于色非色乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú qǔ wú zhuó yóu cǐ yì gù míng mó hē
至十八佛不共法无取无著，由此义故名摩诃

sà”

dì èr fēn liù dào bǐ àn pǐn dì shí sān zhī yī 第二分六到彼岸品第十三之一

ěr shí mǎn cí zǐ bó fó yán shì zūn wǒ yì yào yǐ zhì
尔时，满慈子白佛言：“世尊！我亦乐以智

huì biàn cái shuō zhū pú sà yóu cǐ yì gù míng mó hē sà
慧辩才，说诸菩萨由此义故名摩诃萨。”

fó gào mǎn cí zǐ suí rǔ yì shuō
佛告满慈子：“随汝意说。”

mǎn cí zǐ yán shì zūn yǐ zhū pú sà pǔ wèi lì lè yī qiè
满慈子言：“世尊！以诸菩萨普为利乐一切

yǒuqíng bèi dà gōng dé kǎi gù fā qù dà shèng gù chéng dà shèng
有情，被大功德铠故，发趣大乘故，乘大乘

gù míng mó hē sà
故，名摩诃萨。”

shí shè lì zǐ wèn mǎn cí zǐ yán yún hé pú sà mó hē sà
时，舍利子问满慈子言：“云何菩萨摩诃萨

pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng pī dà gōng dé kǎi
普为利乐一切有情被大功德铠？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù
满慈子言：“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布

shī bō luó mì duō shí bú wèi lì lè shǎo fèn yǒu qíng xiū xíng bù shī bō
施波罗蜜多时，不为利乐少分有情修行布施波

luó mì duō pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng xiū xíng bù shī bō luó mì duō
罗蜜多，普为利乐一切有情修行布施波罗蜜多。

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō shí bú wèi lì lè
诸菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，不为利乐

shǎo fèn yǒu qíng xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu
少分有情修行净戒波罗蜜多，普为利乐一切有

qíng xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn
情修行净戒波罗蜜多。诸菩萨摩诃萨修行安忍

bō luó mì duō shí bú wèi lì lè shǎo fèn yǒu qíng xiū xíng ān rěn bō luó
波罗蜜多时，不为利乐少分有情修行安忍波罗

mì duō pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng xiū xíng ān rěn bō luó mì duō zhū
蜜多，普为利乐一切有情修行安忍波罗蜜多。诸

pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí bú wèi lì lè shǎo
菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多时，不为利乐少

fèn yǒu qíng xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng
分有情修行精进波罗蜜多，普为利乐一切有情

xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó
修行精进波罗蜜多。诸菩萨摩诃萨修行静虑波罗

mì duō shí bú wèi lì lè shǎo fèn yǒu qíng xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō
蜜多时，不为利乐少分有情修行静虑波罗蜜多，

pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō zhū pú sà
普为利乐一切有情修行静虑波罗蜜多。诸菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú wèi lì lè shǎo fèn yǒu
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不为利乐少分有

qíng xiū xíng bō rě bō luó mì duō pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng xiū xíng
情修行般若波罗蜜多，普为利乐一切有情修行

bō rě bō luó mì duō shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì
般若波罗蜜多。舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利

lè yī qiè yǒu qíng pī dà gōng dé kǎi
乐一切有情被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨被大功德铠，

lì lè yǒuqíng bù wéi fēnxiàn bú zuò shì niàn wǒ dāng bá jì ěr suǒ
利乐有情不为分限，不作是念：‘我当拔济尔所
yǒuqíng lìng rù wú yú bō niè pán jiè ěr suǒ yǒuqíng bú lìng qí rù wǒ
有情令入无余般涅槃界，尔所有情不令其入；我
dāng bá jì ěr suǒ yǒuqíng lìng zhù wú shàng zhèngděng pú tí ěr suǒ yǒu
当拔济尔所有情令住无上正等菩提，尔所有
qíng bú lìng qí zhù rán zhū pú sà mó hē sà pǔ wèi bá jì yī qiè yǒu
情不令其住。’然诸菩萨摩诃萨普为拔济一切有
qíng lìng rù wú yú bō niè pán jiè jí zhù wú shàng zhèngděng pú tí
情，令入无余般涅槃界及住无上正等菩提。
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè yī qiè yǒuqíng pī dà
舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐一切有情被大
gōng dé kǎi
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨作如是念：

wǒ dāng zì yuánmǎn bù shī bō luó mì duō yì lìng yī qiè yǒuqíng
‘我当自圆满布施波罗蜜多，亦令一切有情
yuánmǎn bù shī bō luó mì duō wǒ dāng zì yuánmǎn jìng jiè bō luó mì
圆满布施波罗蜜多。我当自圆满净戒波罗蜜
duō yì lìng yī qiè yǒuqíng yuánmǎn jìng jiè bō luó mì duō wǒ dāng zì
多，亦令一切有情圆满净戒波罗蜜多。我当自
yuánmǎn ān rěn bō luó mì duō yì lìng yī qiè yǒuqíng yuánmǎn ān rěn
圆满安忍波罗蜜多，亦令一切有情圆满安忍
bō luó mì duō wǒ dāng zì yuánmǎn jīng jìn bō luó mì duō yì lìng yī
波罗蜜多。我当自圆满精进波罗蜜多，亦令一
qiè yǒuqíng yuánmǎn jīng jìn bō luó mì duō wǒ dāng zì yuánmǎn jìng lù
切有情圆满精进波罗蜜多。我当自圆满静虑
bō luó mì duō yì lìng yī qiè yǒuqíng yuánmǎn jìng lù bō luó mì duō
波罗蜜多，亦令一切有情圆满静虑波罗蜜多。
wǒ dāng zì yuánmǎn bō rě bō luó mì duō yì lìng yī qiè yǒuqíng yuán
我当自圆满般若波罗蜜多，亦令一切有情圆
mǎn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn wǒ
满般若波罗蜜多。’诸菩萨摩诃萨作如是念：‘我
dāng zì yī rú shì liù zhǒng bō luó mì duō ān zhù nèi kōng nǎi zhì wú
当自依如是六种波罗蜜多，安住内空乃至无
xìng zì xìng kōng xiū xíng sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì
性自性空，修行四念住乃至十八佛不共法。亦

lìng yī qiè yǒu qíng yī cǐ liù zhǒng bō luó mì duō ān zhù nèi kōng nǎi zhì
令一切有情依此六种波罗蜜多，安住内空乃至
wú xìng zì xìng kōng xiū xíng sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
无性自性空，修行四念住乃至十八佛不共法。
zhū pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn wǒ dāng zì yī rú shì liù zhǒng
诸菩萨摩诃萨作如是念：‘我当自依如是六种
bō luó mì duō sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rù wú yú yī bō
波罗蜜多，速证无上正等菩提，入无余依般
niè pán jiè yì lìng yī qiè yǒu qíng yī cǐ liù zhǒng bō luó mì duō
涅槃界。亦令一切有情，依此六种波罗蜜多，
sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rù wú yú yī bō niè pán jiè shè
速证无上正等菩提，入无余依般涅槃界。’舍
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng pī dà
利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐一切有情被大
gōng dé kǎi
功德铠。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí èr
大般若波罗蜜多经卷第四百一十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn liù dào bǐ àn pǐn dì shí sān zhī èr
第二分六到彼岸品第十三之二

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí dōu wú suǒ lìn
有情同共回向一切智智，于布施时，都无所吝。
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí
舍利子，是为菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，
suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
所被布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí bù qǐ shēng
有情同共回向一切智智，于布施时，不起声
wén dú jué zuò yì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù
闻、独觉作意。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行布
shī bō luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
施波罗蜜多时，所被净戒波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗

mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí xìn rěn yù lè
有情同共回向一切智智，于布施时，信忍欲乐
xiū bù shī fǎ shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
修布施法。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行布施波
luó mì duō shí suǒ pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗

mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí jīng jìn yǒng
有情同共回向一切智智，于布施时，精进勇

měng bù shě jiā xíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī
猛不舍加行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行布施

bō luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多时，所被精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗

mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí yī xīn qù xiàng
有情同共回向一切智智，于布施时，一心趣向

yī qiè zhì zhì jiū jìng lì lè yī qiè yǒuqíng bù zá shēngwén dú
一切智智，究竟利乐一切有情，不杂声闻、独

jué zuò yì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó
觉作意。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行布施波罗

mì duō shí suǒ pī jìng lù bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
蜜多时，所被静虑波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bù shī bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修布施波罗

mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì yú bù shī shí zhù rú huàn
有情同共回向一切智智，于布施时，住如幻
xiǎng bù dé shī zhě shòuzhě shī wù shī suǒ dé guǒ shè lì zǐ
想，不得施者、受者、施物、施所得果。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí suǒ pī bō rě
是为菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，所被般若
bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜
duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，
ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng bù shī
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行布施
bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù dé dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不得，当知
shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí yú zhū suǒ yǒu
有情同共回向一切智智，修净戒时，于诸所有
dōu wú qiān lìn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
都无悭吝。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí yú zhūshēng
有情同共回向一切智智，修净戒时，于诸声
wén jí dú jué dì shàng bú qù qiú kuàng yì shēng dì shè lì zǐ
闻及独觉地尚不趣求，况异生地！舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè
是为菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，所被净戒
bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí yú jìng jiè fǎ
有情同共回向一切智智，修净戒时，于净戒法
xìn rěn yù lè shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
信忍欲乐。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí suǒ pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí jīng jìn yǒng
有情同共回向一切智智，修净戒时，精进勇
měng bù shě jiā xíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè
猛不舍加行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行净戒
bō luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多时，所被精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí chún yǐ dà bēi
有情同共回向一切智智，修净戒时，纯以大悲
ér wéishàngshǒu shàng bú jiàn zá èr shèngzuò yì kuàng yì shēng xīn
而为上首，尚不间杂二乘作意，况异生心！
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō shí
舍利子，是为菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，
suǒ pī jìng lù bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
所被静虑波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng jiè bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修净戒波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng jiè shí yú yī qiè fǎ
有情同共回向一切智智，修净戒时，于一切法
zhù rú huànxiǎng yú jìng jiè xíng wú shì wú dé běnxìngkōng gù shè
住如幻想，于净戒行无恃无得，本性空故。舍
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō shí suǒ
舍利子，是为菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，所
pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
被般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜
duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，
ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng jìng jiè
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行净戒
bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duō xiāng bù qǔ bù dé dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不得，当知
shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí wèichéng ān
有情同共回向一切智智，修安忍时，为成安
rěn yú shēnmìngděng wú suǒ liàn zhuó shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē
忍于身命等无所恋著。舍利子，是为菩萨摩诃
sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà
萨修行安忍波罗蜜多时，所被布施波罗蜜多大
gōng dé kǎi
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí bù zá shēng
有情同共回向一切智智，修安忍时，不杂声
wén jí dú jué děng xià liè zuò yì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
闻及独觉等下劣作意。舍利子，是为菩萨摩诃萨
xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè bō luó mì duō dà gōng
修行安忍波罗蜜多时，所被净戒波罗蜜多大功
dé kǎi
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí yú ān rěn fǎ
有情同共回向一切智智，修安忍时，于安忍法
xìn rěn yù lè shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
信忍欲乐。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí suǒ pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗

mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí jīng jìn yǒng
有情同共回向一切智智，修安忍时，精进勇
měng bù shě jiā xíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn
猛不舍加行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行安忍
bō luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多时，所被精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí shè xīn yī jìng
有情同共回向一切智智，修安忍时，摄心一境，
suī yù zhòng kǔ ér xīn wú luàn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
虽遇众苦而心无乱。舍利子，是为菩萨摩诃萨
xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí suǒ pī jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng
修行安忍波罗蜜多时，所被静虑波罗蜜多大功
dé kǎi
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū ān rěn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修安忍波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū ān rěn shí zhù rú huàn
有情同共回向一切智智，修安忍时，住如幻
xiǎng wèi jí fó fǎ chéngshú yǒuqíng guānzhū fǎ kōng bù zhí yuàn hài
想，为集佛法成熟有情，观诸法空不执怨害。
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí
舍利子，是为菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多时，
suǒ pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
所被般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜

duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，
ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì xiū xíng ān rěn
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行安忍
bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù dé dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不得，当知
shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí néng qín xiū xué
有情同共回向一切智智，修精进时，能勤修学
nán xíng shī xíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
难行施行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí qín hù jìng jiè
有情同共回向一切智智，修精进时，勤护净戒
zhōng wú huǐ fàn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
终无毁犯。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被净戒波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí néng qín xiū xué
有情同共回向一切智智，修精进时，能勤修学
nánxíng rěnxíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
难行忍行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波

luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí néng qín xiū xué
有情同共回向一切智智，修精进时，能勤修学
yǒu yì kǔ xíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
有益苦行。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波

luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí néng qín xiū xué
有情同共回向一切智智，修精进时，能勤修学
jìng lǜ dèng zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
静虑等至。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被静虑波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波

luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jīng jìn bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修精进波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jīng jìn shí néng qín xiū xué
有情同共回向一切智智，修精进时，能勤修学

wú qǔ zhuó huì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō
无取著慧。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行精进波
luó mì duō shí suǒ pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
罗蜜多时，所被般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜

duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，
ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng jīng jìn
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行精进
bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duō xiāng bù qǔ bù zhuó dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不著，当知
shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波

luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lǜ bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lǜ shí jìng xīn xíng shī
有情同共回向一切智智，修静虑时，静心行施，
luàn xīn qiān lìn bú fù xiàn qián shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
乱心慳吝不复现前。舍利子，是为菩萨摩诃萨修
xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà gōng dé
行静虑波罗蜜多时，所被布施波罗蜜多大功德
kǎi
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波

luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lǜ bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lǜ shí dìng xīn hù jiè
有情同共回向一切智智，修静虑时，定心护戒，
lìng zhū è jiè bú fù xiàn qián shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
令诸恶戒不复现前。舍利子，是为菩萨摩诃萨修

xíng jìng lù bō luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé
行静虑波罗蜜多时，所被净戒波罗蜜多大功德
kǎi
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lù bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lù shí zhù cí bēi dìng
有情同共回向一切智智，修静虑时，住慈悲定，
ér xiū ān rěn bù nǎo yǒu qíng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
而修安忍不恼有情。舍利子，是为菩萨摩诃萨修
xíng jìng lù bō luó mì duō shí suǒ pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé
行静虑波罗蜜多时，所被安忍波罗蜜多大功德
kǎi
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lù bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lù shí ān zhù jìng dìng
有情同共回向一切智智，修静虑时，安住净定，
qín xiū gōng dé lí zhū xiè dài shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
勤修功德，离诸懈怠。舍利子，是为菩萨摩诃萨
xiū xíng jìng lù bō luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng
修行静虑波罗蜜多时，所被精进波罗蜜多大功
dé kǎi
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波
luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lù bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàn gēn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lù shí yī jìng lù děng
有情同共回向一切智智，修静虑时，依静虑等
yǐn fā shèngdìng lí rǎoluàn xīn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē
引发胜定，离扰乱心。舍利子，是为菩萨摩诃
sà xiū xíng jìng lù bō luó mì duō shí suǒ pī jìng lù bō luó mì duō dà
萨修行静虑波罗蜜多时，所被静虑波罗蜜多大
gōng dé kǎi
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū jìng lù bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修静虑波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū jìng lù shí yī jìng lù děng
有情同共回向一切智智，修静虑时，依静虑等
yǐn fā shèng huì lí è huì xīn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
引发胜慧，离恶慧心。舍利子，是为菩萨摩诃萨
xiū xíng jìng lù bō luó mì duō shí suǒ pī bō rě bō luó mì duō dà gōng
修行静虑波罗蜜多时，所被般若波罗蜜多大功
dé kǎi
德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行静虑波罗蜜
duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，
ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng jìng lù
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行静虑
bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duō xiāng bù qǔ bù dé dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不得，当知
shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yī wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切

yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí suī shī yī qiè
有情同共回向一切智智，修般若时，虽施一切，
ér néng bú jiàn shī shòuzhě wù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē
而能不见施、受者、物。舍利子，是为菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ pī bù shī bō luó mì duō dà
萨修行般若波罗蜜多时，所被布施波罗蜜多大
gōng dé kǎi
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí suī hù jìng jiè
有情同共回向一切智智，修般若时，虽护净戒，
ér dōu bú jiàn chí fàn chā bié shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū
而都不见持犯差别。舍利子，是为菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ pī jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé
行般若波罗蜜多时，所被净戒波罗蜜多大功德
kǎi
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí yī shèngkōng
有情同共回向一切智智，修般若时，依胜空
huì ér xiū ān rěn bú jiàn néng rěn suǒ rěn děng shì shè lì zǐ
慧而修安忍，不见能忍、所忍等事。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ pī ān rěn
是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，所被安忍
bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí suī guānzhū fǎ
有情同共回向一切智智，修般若时，虽观诸法
jiē bì jìngkōng ér yǐ dà bēi qín xiū shàn fǎ shè lì zǐ shì wéi pú
皆毕竟空，而以大悲勤修善法。舍利子，是为菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ pī jīng jìn bō luó mì
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，所被精进波罗蜜
duō dà gōng dé kǎi
多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多，持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí suī xiū shèngdìng
有情同共回向一切智智。修般若时，虽修胜定，
ér guāndìngjìng jiē bì jìngkōng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
而观定境皆毕竟空。舍利子，是为菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí suǒ pī jìng lù bō luó mì duō dà gōng
修行般若波罗蜜多时，所被静虑波罗蜜多大功
dé kǎi
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì ér xiū bō rě bō luó
罗蜜多时，以一切智智相应作意，而修般若波罗
mì duō chí cǐ shàngēn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè
蜜多。持此善根，以无所得而为方便，与一切
yǒuqíngtónggòng huíxiàng yī qiè zhì zhì xiū bō rě shí guān yī qiè fǎ
有情同共回向一切智智。修般若时，观一切法、
yī qiè yǒuqíng jí yī qiè xíng jiē rú huàn děng ér xiū zhǒng zhǒng wú qǔ
一切有情及一切行皆如幻等，而修种种无取
zhuó huì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
著慧。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí suǒ pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi
多时所，被般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
“舍利子，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí jù pī liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ
多时，具被六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng bō rě
若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，修行般若

bō luó mì duō shí yú liù bō luó mì duō xiàng bù qǔ bù dé dāng zhī
波罗蜜多时，于六波罗蜜多相不取不得，当知

shì pú sà mó hē sà pī dà gōng dé kǎi
是菩萨摩诃萨被大功德铠。

shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà pǔ wèi lì
“舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨普为利

lè yī qiè yǒu qíng pī dà gōng dé kǎi shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà
乐一切有情被大功德铠。舍利子，诸菩萨摩诃萨

ān zhù yī yī bō luó mì duō jiē xiū liù zhǒng bō luó mì duō lìng dé yuán
安住一一波罗蜜多，皆修六种波罗蜜多令得圆

mǎn shì gù míng pī dà gōng dé kǎi
满，是故名被大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suī dé jìng lǜ
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨虽得静虑、

wú liàng wú sè ér bú wèi zhuó yì bù suí bǐ shì lì shòu shēng yì
无量、无色而不味著，亦不随彼势力受生，亦

bù wéi bǐ shì lì suǒ yǐn shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng
不为彼势力所引。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行

jìng lǜ bō luó mì duō shí suǒ pī fāng biàn shàn qiǎo gān rě bō luó mì duō
静虑波罗蜜多时，所被方便善巧般若波罗蜜多

dà gōng dé kǎi
大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suī dé jìng lǜ
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨虽得静虑、

wú liàng wú sè zhù yuǎn lí jiàn jì jìng jiàn kōng wú xiàng wú yuàn
无量、无色，住远离见、寂静见、空无相无愿

jiàn ér bú zhèng shí jì bú rù shēng wén jí dú jué dì chāo shèng yī
见而不证实实际，不入声闻及独觉地，超胜一

qiè shēng wén dú jué shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng
切声闻、独觉。舍利子，是为菩萨摩诃萨修行

jìng lǜ bō luó mì duō shí suǒ pī fāngbiànshànqiǎo bō rě bō luó mì duō
静虑波罗蜜多时，所被方便善巧般若波罗蜜多
dà gōng dé kǎi
大功德铠。

shè lì zǐ yóuzhū pú sà pǔ wèi lì lè yī qiè yǒuqíng pī
“舍利子，由诸菩萨普为利乐一切有情，被
rú shì děng dà gōng dé kǎi gù fù míng mó hē sà
如是等大功德铠故，复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì pǔ wèi lì lè yǒuqíng pī dà gōng dé kǎi
“舍利子，如是普为利乐有情被大功德铠
pú sà mó hē sà pǔ wèi shí fāngjìng qié shāděngzhū fó shì jiè yī qiè
菩萨摩诃萨，普为十方殑伽沙等诸佛世界一切
rú lái yīng zhèngděngjué chǔ dà zhòngzhōnghuān xǐ zàn tàn zuò rú
如来、应、正等觉处大众中欢喜赞叹，作如
shì yán mǒufāngmǒu shì jiè zhōngyǒumǒumíng pú sà mó hē sà pǔ
是言：‘某方某世界中有某名菩萨摩诃萨，普
wèi lì lè yī qiè yǒuqíng pī dà gōng dé kǎi yánjìng fó tǔ chéngshú
为利乐一切有情被大功德铠，严净佛土、成熟
yǒuqíng yóu xì shéntōngzuò suǒ yīng zuò rú shì zhǎnzhuǎnshēngbiàn
有情，游戏神通作所应作。’如是展转声遍
shí fāng rén tiānděngwén jiē dà huān xǐ xiánzuò shì yán shì
十方，人、天等闻皆大欢喜，咸作是言：‘是
pú sà mó hē sà bù jiǔ dāngzhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨不久当证所求无上正等菩提，
lìng zhū yǒuqíng jiē huò lì lè
令诸有情皆获利乐。’”

ěr shí shè lì zǐ wèn mǎn cí zǐ yán yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子问满慈子言：“云何菩萨摩诃
sà pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
萨普为利乐诸有情故发趣大乘？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà pǔ wèi lì
满慈子言：“舍利子，诸菩萨摩诃萨普为利
lè yī qiè yǒuqíng pī liù bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yǐ fù wèi lì
乐一切有情，被六波罗蜜多大功德铠已，复为利
lè zhū yǒuqíng gù lí yù è bú shàn fǎ yǒuxún yǒu sì lí shēng
乐诸有情故，离欲恶不善法，有寻有伺，离生
xǐ lè rù chūjìng lǜ jù zú zhù guǎngshuō nǎi zhì duàn lè duàn kǔ
喜乐，入初静虑具足住，广说乃至断乐断苦，

wú xǐ yōu mò bù kǔ bú lè shěniànqīngjìng rù dì sì jìng lǜ
无¹³喜忧没，不苦不乐，舍念清净，入第四静虑
jù zú zhù fù yī jìng lǜ qǐ cí jù xīn xíngxiàngguǎng dà wú èr
具足住。复依静虑起慈俱心，行相广大，无二
wú liàng wú yuàn wú hài wú hèn wú nǎo biànmǎnshàn xiū
无量，无怨、无害、无恨、无恼，遍满善修，
shèng jiě zhōu pǔ chōng yì shí fāng jìn xū kōngqióng fǎ jiè cí xīn
胜解周普，充溢十方，尽虚空穷法界，慈心
shèng jiě jù zú ér zhù qǐ bēi xǐ shě jù xīn xíngxiàngshèng jiě
胜解具足而住；起悲、喜、舍俱心行相胜解，
yì fù rú shì yī cǐ jiā xíng fù chāo yī qiè sè xiǎng mièyǒu duì
亦复如是。依此加行，复超一切色想，灭有对
xiǎng bù sī wéizhǒngzhǒngxiǎng rù wú biānkōng kōng wú biānchù
想，不思惟种种想，入无边空，空无边处
jù zú zhù guǎngshuō nǎi zhì chāo yī qiè wú suǒyǒuchù rù fēi xiǎng
具足住；广说乃至超一切无所有处，入非想
fēi fēi xiǎngchù jù zú zhù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà chí cǐ jìng
非非想处具足住。舍利子，是菩萨摩诃萨持此静
lǜ wú liàng wú sè yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒu
虑、无量、无色，以无所得而为方便，与一切有
qíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē
情同共回向一切智智。舍利子，是为菩萨摩诃
sà pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
萨普为利乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨普为利乐诸
yǒuqíng gù xiān zì ān zhù rú shì jìng lǜ wú liàng wú sè yú rù
有情故，先自安住如是静虑、无量、无色，于入、
zhù chūzhūxíng xiàng zhuàngshàn fēn bié zhī dé zì zài yǐ fù zuò
住、出诸行、相、状善分别知。得自在已复作
shì niàn wǒ jīn dāng yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéi
是念：‘我今当以一切智智相应作意，大悲为
shǒu wèiduàn yī qiè yǒuqíngzhū fán nǎo gù shuōzhū jìng lǜ wú liàng
首，为断一切有情诸烦恼故，说诸静虑、无量、
wú sè fēn bié kāi shì lìng shàn liǎo zhī zhū dìng ài wèi guòhuàn chū
无色，分别开示令善了知诸定爱味、过患、出

¹³ 大正藏：先；永乐北藏及龙藏：无

lí jí rù zhù chūzhūxíng xiàng zhuàng shè lì zǐ
离，及入、住、出诸行、相、状。’舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ jìng lǜ bō luó mì duō xiū xíng bù shī bō
是为菩萨摩诃萨依止静虑波罗蜜多，修行布施波
luó mì duō pǔ wèi lì lè zhūyǒuqíng gù fā qù dà shèng
罗蜜多，普为利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéishǒu shuōzhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí bù wéishēngwén
悲为首，说诸静虑、无量、无色时，不为声闻、
dú jué děng xīn zhī suǒ jiàn zá shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī
独觉等心之所间杂。舍利子，是为菩萨摩诃萨依
zhǐ jìng lǜ bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō pǔ wèi lì lè
止静虑波罗蜜多，修行净戒波罗蜜多，普为利乐
zhūyǒuqíng gù fā qù dà shèng
诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéishǒu shuōzhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yú rú shì fǎ
悲为首，说诸静虑、无量、无色时，于如是法
xìn rěn yù lè shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ jìng lǜ bō
信忍欲乐。舍利子，是为菩萨摩诃萨依止静虑波
luó mì duō xiū xíng ān rěn bō luó mì duō pǔ wèi lì lè zhūyǒuqíng gù
罗蜜多，修行安忍波罗蜜多，普为利乐诸有情故
fā qù dà shèng
发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéishǒu xiū zhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yǐ zì shàngēn
悲为首，修诸静虑、无量、无色时，以自善根
wèiyǒuqíng gù huí qiú wú shàngzhèngděng pú tí yú zhūshàngēn qín
为有情故，回求无上正等菩提，于诸善根勤
xiū bù xī shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ jìng lǜ bō luó
修不息。舍利子，是为菩萨摩诃萨依止静虑波罗
mì duō xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō pǔ wèi lì lè zhūyǒuqíng gù fā
蜜多，修行精进波罗蜜多，普为利乐诸有情故发
qù dà shèng
趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéishǒu yī zhū jìng lǜ wú liàng wú sè yīn fā shū shèngděng
悲为首，依诸静虑、无量、无色，引发殊胜等

zhì děng chí jiě tuō shèngchù biànchùděngdìng yú rù zhù
至、等持、解脱、胜处、遍处等定，于入、住、

chū jiē dé zì zài bú duòshēngwén dú jué děng dì shè lì zǐ
出皆得自在，不堕声闻、独觉等地。舍利子，

shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ jìng lǜ bō luó mì duō xiū xíng jìng lǜ bō
是为菩萨摩诃萨依止静虑波罗蜜多，修行静虑波

luó mì duō pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
罗蜜多，普为利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéishǒu xiū zhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yú zhū jìng lǜ
悲为首，修诸静虑、无量、无色时，于诸静虑、

wú liàng wú sè jí jìng lǜ zhī yǐ wú cháng kǔ wú wǒ xíngxiàng
无量、无色及静虑支，以无常、苦、无我行相

jí kōng wú xiàng wú yuàn xíngxiàng rú shí guānchá bù shě dà bēi
及空、无相、无愿行相，如实观察不舍大悲，

bú duòshēngwén jí dú jué dì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà
不堕声闻及独觉地。舍利子，是为菩萨摩诃萨

yī zhǐ jìng lǜ bō luó mì duō xiū xíng bō rě bō luó mì duō pǔ wèi lì
依止静虑波罗蜜多，修行般若波罗蜜多，普为利

lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智

xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu xiū cí dìng shí zuò rú shì niàn wǒ
相应作意，大悲为首，修慈定时作如是念：‘我

dāngzhèn jì yī qiè yǒuqíng jiē lìng dé lè xiū bēi dìng shí zuò rú shì
当赈济一切有情皆令得乐。’修悲定时作如是

niàn wǒ dāng jiù bá yī qiè yǒuqíng jiē lìng lí kǔ xiū xǐ dìng shí
念：‘我当救拔一切有情皆令离苦。’修喜定时

zuò rú shì niàn wǒ dāng zàn lì yī qiè yǒuqíng jiē lìng jiě tuō xiū
作如是念：‘我当赞励一切有情皆令解脱。’修

shě dìng shí zuò rú shì niàn wǒ dāngděng yì yī qiè yǒuqíng jiē lìng jìn
舍定时作如是念：‘我当等益一切有情皆令尽

lòu shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng
漏。’舍利子，是为菩萨摩诃萨依止无量，修行
bù shī bō luó mì duō pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
布施波罗蜜多，普为利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéi shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí zhōng bú qù qiú shēng
悲为首，于四无量入、住、出时，终不趣求声

wén dú jué wéi qiú wú shàng zhèng děng pú tí shè lì zǐ shì wéi
闻、独觉，唯求无上正等菩提。舍利子，是为

pú sà mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō pǔ wèi
菩萨摩诃萨依止无量，修行净戒波罗蜜多，普为

lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéi shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí bù zá shēng wén
悲为首，于四无量入、住、出时，不杂声闻、

dú jué zuò yì wéi yú wú shàng zhèng děng pú tí xìn rěn yù lè shè lì
独觉作意，唯于无上正等菩提信忍欲乐。舍利

zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng ān rěn bō luó mì
子，是为菩萨摩诃萨依止无量，修行安忍波罗蜜

duō pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
多，普为利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéi shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí qín duàn zhū è qín
悲为首，于四无量入、住、出时，勤断诸恶勤

xiū zhū shàn qiú qù pú tí céng wú zàn shě shè lì zǐ shì wéi pú
修诸善，求趣菩提曾无暂舍。舍利子，是为菩

sà mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō pǔ wèi lì
萨摩诃萨依止无量，修行精进波罗蜜多，普为利

lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大

bēi wéi shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí yǐn fā zhǒng zhǒng děng
悲为首，于四无量入、住、出时，引发种种等

chí dēng zhì néng yú qí zhōng dé dà zì zài bù wéi bǐ dìng zhī suǒ
持、等至，能于其中得大自在，不为彼定之所
yǐn duó yì bù suí bǐ shì lì shòu shēng shè lì zǐ shì wéi pú sà
引夺，亦不随彼势力受生。舍利子，是为菩萨
mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō pǔ wèi lì lè
摩诃萨依止无量，修行静虑波罗蜜多，普为利乐
zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大
bēi wéi shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí yǐ wú cháng kǔ
悲为首，于四无量入、住、出时，以无常、苦、
wú wǒ xíng xiàng jí kōng wú xiàng wú yuàn xíng xiàng rú shí guān chá
无我行相及空、无相、无愿行相，如实观察
bù shě dà bēi bú duò shēng wén jí dú jué dì shè lì zǐ shì wéi
不舍大悲，不堕声闻及独觉地。舍利子，是为
pú sà mó hē sà yī zhǐ wú liàng xiū xíng bō rě bō luó mì duō pǔ wèi
菩萨摩诃萨依止无量，修行般若波罗蜜多，普为
lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
利乐诸有情故发趣大乘。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yī rú shì dēng fāng biàn shàn
“舍利子，诸菩萨摩诃萨依如是等方便善
qiǎo xiū xí liù zhǒng bō luó mì duō pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù fā
巧，修习六种波罗蜜多，普为利乐诸有情故发
qù dà shèng
趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yī yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智
xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi shǒu xiū yī qiè zhǒng sì niàn zhù nǎi zhì bā
相应作意，大悲为首，修一切种四念住乃至八
shèng dào zhī xiū yī qiè zhǒng sān jiě tuō mén nǎi zhì xiū yī qiè zhǒng
圣道支，修一切种三解脱门，乃至修一切种
rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng
如来十力乃至十八佛不共法，以无所得而为方
biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng yī qiè zhì zhì shè lì zǐ
便，与一切有情同共回向一切智智。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng
是为菩萨摩诃萨普为利乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智
xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn qǐ nèikōng
相应作意，大悲为首，无所得为方便，起内空
zhì nǎi zhì qǐ wú xìng zì xìngkōng zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
智，乃至起无性自性空智，以无所得而为方便，
yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi
与一切有情同共回向一切智智。舍利子，是为
pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
菩萨摩诃萨普为利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大
bēi wéishǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn yú yī qiè fǎ fā qǐ fēi luàn fēi
悲为首，无所得为方便，于一切法发起非乱非
dìngmiào zhì fēi cháng fēi wú chángmiào zhì fēi lè fēi kǔ miào zhì
定妙智、非常非无常妙智、非乐非苦妙智、
fēi wǒ fēi wú wǒ miào zhì fēi jìng fēi bú jìngmiào zhì fēi kōng fēi bù
非我非无我妙智、非净非不净妙智、非空非不
kōngmiào zhì fēi yǒuxiàng fēi wú xiàngmiào zhì fēi yǒuyuàn fēi wú yuàn
空妙智、非有相非无相妙智、非有愿非无愿
miào zhì fēi jì jìng fēi bú jì jìngmiào zhì fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
妙智、非寂静非不寂静妙智、非远离非不远离
miào zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí
妙智，以无所得而为方便，与一切有情同共回
xiàng yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè
向一切智智。舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐
zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng
诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà
“若菩萨摩诃萨以一切智智相应作意，大
bēi wéishǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn zhì bù xíngguò qù wèi lái xiàn
悲为首，无所得为方便，智不行过去、未来、现
zài fēi bù zhī sān shì fǎ zhì bù xíng yù sè wú sè jiè fēi
在，非不知三世法；智不行欲、色、无色界，非
bù zhī sān jiè fǎ zhì bù xíngshàn bú shàn wú jì fēi bù zhī sān
不知三界法；智不行善、不善、无记，非不知三
xìng fǎ zhì bù xíng shì jiān chū shì jiān fēi bù zhī shì jiān chū shì
性法；智不行世间、出世间，非不知世间、出世

jiān fǎ zhì bù xíngyǒuwéi wú wéi fēi bù zhī yǒuwéi wú wéi fǎ
间法；智不行有为、无为，非不知有为、无为法；
zhì bù xíngyǒu lòu wú lòu fēi bù zhī yǒu lòu wú lòu fǎ zhì yǐ
智不行有漏、无漏，非不知有漏、无漏法，智以
wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè
无所得而为方便，与一切有情同共回向一切
zhì zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng
智智。舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐诸有情
gù fā qù dà shèng
故发趣大乘。

shè lì zǐ yǐ zhū pú sà yóu rú shì děngfāngbiànshànqiǎo
“舍利子，以诸菩萨由如是等方便善巧，
pǔ wèi lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng gù fù míngmó hē sà
普为利乐诸有情故发趣大乘，故复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì pǔ wèi lì lè yǒuqíng fā qù dà shèng pú
“舍利子，如是普为利乐有情发趣大乘菩
sà mó hē sà pǔ wéi shí fāngjìng qié shāděngzhū fó shì jiè yī qiè rú
萨摩诃萨，普为十方殑伽沙等诸佛世界一切如
lái yīng zhèngděngjué chǔ dà zhòngzhōnghuān xǐ zàn tàn zuò rú shì
来、应、正等觉处大众中欢喜赞叹，作如是
yán mǒufāngmǒu shì jiè zhōngyǒumǒumíng pú sà mó hē sà pǔ wèi
言：‘某方某世界中有某名菩萨摩诃萨，普为
lì lè yī qiè yǒuqíng fā qù dà shèng yánjìng fó tǔ chéngshú yǒuqíng
利乐一切有情发趣大乘，严净佛土、成熟有情，
yóu xì shéntōngzuò suǒ yīngzuò rú shì zhǎnzhuǎnshēngbiàn shí fāng
游戏神通作所应作。’如是展转声遍十方，
rén tiānděngwén jiē dà huān xǐ xiánzuò shì yán shì pú sà mó hē
人、天等闻皆大欢喜，咸作是言：‘是菩萨摩诃
sà bù jiǔ dāngzhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí lìng zhū yǒuqíng
萨不久当证所求无上正等菩提，令诸有情
jiē huò lì lè
皆获利乐。’”

dì èr fēnshèng dà shèngpǐn dì shí sì
第二分乘大乘品第十四

ěr shí shè lì zǐ wèn mǎn cí zǐ yán yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子问满慈子言：“云何菩萨摩诃
sà pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng
萨普为利乐诸有情故乘于大乘？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō
满慈子言：“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō shí yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi
若波罗蜜多时，以一切智智相应作意，大悲为
shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn suī chéng bù shī bō luó mì duō ér
首，用无所得而为方便，虽乘布施波罗蜜多而
bù dé bù shī bō luó mì duō bù dé shī zhě shòu zhě shī wù jí suǒ
不得布施波罗蜜多，不得施者、受者、施物及所
zhē fǎ suī chéng jìng jiè bō luó mì duō ér bù dé jìng jiè bō luó mì duō
遮法；虽乘净戒波罗蜜多而不得净戒波罗蜜多，
bù dé chí jiè jí fàn jiè zhě bìng¹⁴ suǒ zhē fǎ suī chéng ān rěn bō luó
不得持戒及犯戒者并¹⁴所遮法；虽乘安忍波罗
mì duō ér bù dé ān rěn bō luó mì duō bù dé néng rěn jí suǒ rěn jìng
蜜多而不得安忍波罗蜜多，不得能忍及所忍境
bìng suǒ zhē fǎ suī chéng jīng jìn bō luó mì duō ér bù dé jīng jìn bō luó
并所遮法；虽乘精进波罗蜜多而不得精进波罗
mì duō bù dé jīng jìn jí xiè dài zhě bìng suǒ zhē fǎ suī chéng jìng lǜ
蜜多，不得精进及懈怠者并所遮法；虽乘静虑
bō luó mì duō ér bù dé jìng lǜ bō luó mì duō bù dé xiū dìng jí sǎn
波罗蜜多而不得静虑波罗蜜多，不得修定及散
luàn zhě bù dé dìng jìng jí suǒ zhē fǎ suī chéng bō rě bō luó mì duō
乱者，不得定境及所遮法；虽乘般若波罗蜜多
ér bù dé bō rě bō luó mì duō bù dé xiū huì jí yú chī zhě bù dé
而不得般若波罗蜜多，不得修慧及愚痴者，不得
shàn bú shàn wú jì fǎ bù dé shì jiān chū shì jiān fǎ bù dé
善、不善、无记法，不得世间、出世间法，不得
yǒu wéi wú wéi fǎ bù dé yǒu lòu wú lòu fǎ jí suǒ zhē fǎ shè
有为、无为法，不得有漏、无漏法及所遮法。舍

¹⁴ 大正藏：并；永乐北藏及龙藏：弃；校勘：弃

lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú
利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐诸有情故 乘于
dà shèng
大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智
xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wéi
相应作意，大悲为首，用无所得而为方便，为
qiān xiū gù xiū sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī xiū sān jiě tuō mén
遣修故修四念住乃至八圣道支，修三解脱门，
rú shì nǎi zhì xiū fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shè lì zǐ
如是乃至修佛十力乃至十八佛不共法。舍利子，
shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng
是为菩萨摩诃萨普为利乐诸有情故 乘于大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智
xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú
相应作意，大悲为首，用无所得而为方便，如
shí guān chá pú sà mó hē sà dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō pú
实观察菩萨摩诃萨但有假名、施設、言说，菩
tí jí sà duǒ jù bù kě dé gù sè nǎi zhì shí dàn yǒu jiǎ míng shī shè
提及萨埵俱不可得故；色乃至识但有假名、施設、
yán shuō bù kě dé gù yǎn nǎi zhì yì dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán
言说，不可得故；眼乃至意但有假名、施設、言
shuō bù kě dé gù sè nǎi zhì fǎ dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō
说，不可得故；色乃至法但有假名、施設、言说，
bù kě dé gù yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè dàn yǒu jiǎ míng shī shè
不可得故；眼识界乃至意识界但有假名、施設、
yán shuō bù kě dé gù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī dàn yǒu jiǎ
言说，不可得故；四念住乃至八圣道支但有假
míng shī shè yán shuō bù kě dé gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì
名、施設、言说，不可得故；内空乃至无性自
xìng kōng dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō bù kě dé gù guǎng shuō
性空但有假名、施設、言说，不可得故；广说
nǎi zhì rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ dàn yǒu jiǎ míng shī
乃至如来十力乃至十八佛不共法但有假名、施
shè yán shuō bù kě dé gù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng fǎ dìng
设、言说，不可得故；真如、法界、法性、法定、

fǎ zhù shí jì dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō bù kě dé gù
法住、实际但有假名、施設、言说，不可得故；

néng jué suǒ jué dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō bù kě dé gù
能觉、所觉但有假名、施設、言说，不可得故；

zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō
诸佛无上正等菩提但有假名、施設、言说，

bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū
不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐诸

yǒu qíng gù chéng yú dà shèng
有情故乘于大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以一切智智

xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn cóng
相应作意，大悲为首，用无所得而为方便，从

chū fā xīn nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì cháng xiū yuán mǎn bú tuì shén
初发心乃至证得一切智智，常修圆满不退神

tōng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó guó
通，成熟有情、严净佛土，从一佛国至一佛国，

gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn yú zhū fó suǒ tīng
供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，于诸佛所听

shòu dà shèng xiāng yìng miào fǎ jì tīng shòu yǐ rú lǐ sī wéi jīng
受大乘相应妙法，既听受已，如理思惟、精

qín xiū xué shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà pǔ wèi lì lè zhū yǒu
勤修学。舍利子，是为菩萨摩诃萨普为利乐诸有

qíng gù chéng yú dà shèng
情故乘于大乘。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī chéng dà shèng cóng yī
“舍利子，是菩萨摩诃萨虽乘大乘，从一

fó guó zhì yī fó guó gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn
佛国至一佛国，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，

yú zhū fó suǒ tīng shòu miào fǎ chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ ér
于诸佛所听受妙法，成熟有情、严净佛土，而

xīn dōu wú fó tǔ děng xiǎng shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà zhù bú
心都无佛土等想。舍利子，是菩萨摩诃萨住不

èr dì guān zhū yǒu qíng yīng yǐ hé shēn ér dé dù zhě jí biàn xiàn shòu
二地，观诸有情应以何身而得度者，即便现受

rú shì zhī shēn shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà nǎi zhì zhèng dé yī
如是之身。舍利子，是菩萨摩诃萨乃至证得一

qiè zhì zhì suí suǒshēngchùcháng bù yuǎn lí dà shèngzhèng fǎ shè
切智智，随所生处常不远离大乘正法。舍
lì zǐ shì pú sà mó hē sà bù jiǔ dāng dé yī qiè zhì zhì wèitiān
利子，是菩萨摩诃萨不久当得一切智智，为天、
rén dēngzhuànzhèng fǎ lún rú shì fǎ lún shēngwén dú jué tiān
人等转正法轮，如是法轮，声闻、独觉、天、
mó fàn dēngsuǒ bù néngzhuàn shè lì zǐ yǐ zhū pú sà pǔ wèi lì
魔、梵等所不能转。舍利子，以诸菩萨普为利
lè zhū yǒuqíng gù chéng yú dà shèng gù fù míng mó hē sà
乐诸有情故，乘于大乘故复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì pǔ wèi lì lè yǒuqíngchéng yú dà shèng
“舍利子，如是普为利乐有情乘于大乘

pú sà mó hē sà pǔ wéi shí fāng jìng qié shā dēngzhū fó shì jiè yī qiè
菩萨摩诃萨，普为十方殑伽沙等诸佛世界一切

rú lái yīng zhèng dēng jué chū dà zhòngzhōnghuān xǐ zàn tàn zuò rú
如来、应、正等觉处大众中欢喜赞叹，作如

shì yán mǒufāngmǒu shì jiè zhōngmǒumíng pú sà mó hē sà pǔ wèi
是言：‘某方某世界中某名菩萨摩诃萨，普为

lì lè yī qiè yǒuqíngchéng yú dà shèng bù jiǔ dāng dé yī qiè zhì zhì
利乐一切有情乘于大乘，不久当得一切智智，

wèitiān rén dēngzhuànzhèng fǎ lún qí lún shì jiān zhū shēngwéndēng jiē
为天、人等转正法轮，其轮世间诸声闻等皆

bù néngzhuàn rú shì zhǎnzhuǎnshēngbiàn shí fāng rén tiān dēngwén
不能转。’如是展转声遍十方，人、天等闻

jiē dà huān xǐ xiánzuò shì yán shì pú sà mó hē sà bù jiǔ dāng dé
皆大欢喜，咸作是言：‘是菩萨摩诃萨不久当得

yī qiè zhì zhì zhuànmiào fǎ lún dù wú liàngzhòng 。’ ”

大般若波罗蜜多经卷第四百一十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí sān
大般若波罗蜜多经卷第四百一十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn wú fù jiě pǐn dì shí wǔ
第二分无缚解品第十五

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shuō pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如说菩萨
mó hē sà pī dà shèng kāi zhě yún hé pú sà mó hē sà pī dà shèng
摩诃萨被大乘铠者，云何菩萨摩诃萨被大乘
kāi
铠？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng pī bù shī nǎi zhì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨能被布施乃至
bō rě bō luó mì duō kāi shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kāi ruò
般若波罗蜜多铠，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。若
pú sà mó hē sà néng pī sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī kāi shì wéi
菩萨摩诃萨能被四念住乃至八圣道支铠，是为
pú sà mó hē sà pī dà shèng kāi ruò pú sà mó hē sà néng pī nèi kōng
菩萨摩诃萨被大乘铠。若菩萨摩诃萨能被内空
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng kāi shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kāi
乃至无性自性空铠，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。
ruò pú sà mó hē sà nǎi zhì néng pī rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú
若菩萨摩诃萨乃至能被如来十力乃至十八佛不
gòng fǎ kāi shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kāi ruò pú sà mó
共法铠，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。若菩萨摩
hē sà néng pī yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kāi shì wéi
诃萨能被一切智、道相智、一切相智铠，是为
pú sà mó hē sà pī dà shèng kāi ruò pú sà mó hē sà néng zì biàn
菩萨摩诃萨被大乘铠。若菩萨摩诃萨能自变
shēn rú fó xíng xiàng fàng dà guāng míng zhào sān qiān jiè nǎi zhì shí fāng
身如佛形像，放大光明照三千界乃至十方
jìng qié shā děng zhū fó shì jiè yǔ zhū yǒu qíng zuò ráo yì shì shì wéi pú
刹伽沙等诸佛世界，与诸有情作饶益事，是为菩

sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
萨摩诃萨被大乘铠。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà pī rú shì dēngzhū
“复次，善现，若菩萨摩诃萨被如是等诸
gōng dé kǎi fàng dà guāng míng zhào sān qiān jiè nǎi zhì shí fāng jìng qié shā
功德铠，放大光明照三千界乃至十方殄伽沙
dēngzhū fó shì jiè yì lìng zhū jiè liù sān biàn dòng wèi dòng jí dòng
等诸佛世界，亦令诸界六三变动，谓动、极动、
děng jí dòng děng wèi zhū yǒu qíng zuò dà ráo yì shànxiàn shì wéi pú
等极动等，为诸有情作大饶益。善现，是为菩

sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
萨摩诃萨被大乘铠。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng pī bù shī bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能被布施波
luó mì duō dà gōng dé kǎi pǔ huà sān qiān dà qiān shì jiè rú fèi liú lí
罗蜜多大功德铠，普化三千大千世界如吠琉璃，
yì huà zì shēn wéi dà lún wáng qī bǎo juàn shǔ wú bù yuán mǎn zhū yǒu
亦化自身为大轮王，七宝眷属无不圆满，诸有
qíng lèi xū shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn xū yī yǔ yī xū shèng yǔ
情类须食与食，须饮与饮，须衣与衣，须乘与
shèng tú xiāng mò xiāng shāo xiāng huā mán fáng shè wò jù
乘，涂香、末香、烧香、花鬘、房舍、卧具、
yī yào dēng zhú zhēn zhū jīn yín jí yú zhǒng zhǒng zhēn bǎo zī jù
医药、灯烛、真珠、金银及余种种珍宝资具，
suí qí suǒ xū xī jiē shī yǔ zuò shì shī yǐ fù wèi xuān shuō liù dào
随其所须悉皆施与。作是施已，复为宣说六到
bǐ àn xiāng yìng zhī fǎ lìng bǐ wén yǐ zhōng bú zhuì duò zhì dé wú
彼岸相应之法，令彼闻已终不坠堕，至得无
shàng zhèng děng pú tí cháng bù shě lí liù dào bǐ àn xiāng yìng zhī fǎ
上正等菩提，常不舍离六到彼岸相应之法。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōng huàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对
dà zhòng qián huà zuò zhǒng zhǒng pín fá yǒu qíng suí qí suǒ xū jiē huà
大众前，化作种种贫乏有情，随其所须皆化
shī yǔ yú yì yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu
施与。于意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì néng pī
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，能被
bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi huò huà shì jiè rú fèi liú lí huò
布施波罗蜜多大功德铠，或化世界如吠琉璃，或
huà zì shēnwéi lún wángděng suí yǒuqíng lèi suǒ xū shī yǔ jí wèixuān
化自身为轮王等，随有情类所须施与，及为宣
shuō liù dào bǐ àn xiāngyìng zhī fǎ rú shì pú sà suī yǒusuǒ wéi ér wú
说六到彼岸相应之法，如是菩萨虽有所为而无
qí shí hé yǐ gù zhū fǎ xìngxiàng jiē rú huàn gù
其实。何以故？诸法性相皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì pī jìng jiè bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自被净戒波罗

mì duō dà gōng dé kǎi wèiyǒuqíng gù shēng lún wáng jiā shào lún wáng
蜜多大功德铠，为有情故生轮王家，绍轮王
wèi fù guì zì zài ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duōzhòng yú shí
位富贵自在，安立无量百千俱胝那庾多众于十
shàn yè dào huò sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng huò sì
善业道，或四静虑、四无量、四无色定，或四
niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī huò kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
念住乃至八圣道支，或空、无相、无愿解脱
mén huò fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì wèixuān shuō rú
门，或佛十力乃至十八佛不共法，亦为宣说如
shì zhū fǎ lìng qí ān zhù zhì dé wú shàng zhèngděng pú tí yú rú shì
是诸法令其安住，至得无上正等菩提，于如是
fǎ cháng bù shě lí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
法常不舍离。善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对
dà zhòng qián huà zuò wú liàng bǎi qiān yǒuqíng lìng qí ān zhù shí shàn yè
大众前，化作无量百千有情，令其安住十善业
dào nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yú yì yún hé rú shì huàn shì wéi
道乃至十八佛不共法。于意云何？如是幻事为
yǒu shí fǒu
有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì wèi yǒu
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，为有

qíng gù shēng lún wáng jiā shào lún wáng wèi fù guì zì zài ān lì wú
情故生轮王家，绍轮王位富贵自在，安立无

liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng yú shí shàn yè dào nǎi zhì shí bā fó
量百千俱胝那庾多众于十善业道乃至十八佛

bú gòng fǎ rú shì pú sà suī yǒu suǒ wéi ér wú qí shí hé yǐ gù
不共法。如是菩萨虽有所为而无其实。何以故？

zhū fǎ xìng xiàng jiē rú huàn gù
诸法性相皆如幻故。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà zì pī ān rěn bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自被安忍波罗

mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng
蜜多大功德铠，亦劝无量百千俱胝那庾多众，

lìng pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shàn xiàn yún hé pú sà
令被安忍波罗蜜多大功德铠。善现，云何菩萨

mó hē sà zì pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng
摩诃萨自被安忍波罗蜜多大功德铠，亦劝无量

bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng lìng pī ān rěn bō luó mì duō dà gōng
百千俱胝那庾多众，令被安忍波罗蜜多大功

dé kǎi shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn zhì dé wú
德铠？善现，若菩萨摩诃萨从初发心至得无

shàng zhèng děng pú tí pī ān rěn kǎi cháng zuò shì niàn jiǎ shǐ yī
上正等菩提，被安忍铠常作是念：‘假使一

qiè yǒu qíng zhī lèi jiē chí dāo zhàng lái jiàn jiā hài wǒ zhōng bù qǐ
切有情之类，皆持刀杖¹⁵来见加害，我终不起

yī chà nà qǐng fèn hèn chēn xīn quàn zhū yǒu qíng yì xiū shì rěn shàn
一刹那顷忿恨瞋心，劝诸有情亦修是忍。’善

xiàn shì pú sà mó hē sà rú xīn suǒ niàn jiē néng chéng bàn nǎi zhì
现，是菩萨摩诃萨如心所念皆能成办，乃至

zhèng dé yī qiè zhì zhì cháng bù shě lí rú shì ān rěn yì lìng yǒu qíng
证得一切智智，常不舍离如是安忍，亦令有情

xiū rú shì rěn shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
修如是忍。善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shàn xiàn rú gōng huàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对

¹⁵ 大正藏：仗；永乐北藏及龙藏：杖

dà zhòngqián huàzuòzhǒngzhǒngzhūyǒuqínglèi huòchídāozhàng gēng
大众前，化作种种诸有情类，或持刀杖¹⁶更
xiāngjiāhài huòyǒuxiàngquànxiū ānrěnxíng yúyìyúnhé rúshì
相加害，或有相劝修安忍行。于意云何？如是
huànshìwéiyǒushí fǒu
幻事为有实不？”

shànxiàndá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì zì pī
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，自被
ānrěnbōluómìduōdàgōngdékǎi yìquàn wúliàngbǎiqiānjùzhī
安忍波罗蜜多大功德铠，亦劝无量百千俱胝
nà yǔ duōzhòng lìng pī ānrěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi rú shì
那庾多众，令被安忍波罗蜜多大功德铠，如是
pú sà suī yǒu suǒ wéi ér wú qí shí hé yǐ gù zhū fǎ xìng xiàng jiē
菩萨虽有所为而无其实。何以故？诸法性相皆
rú huàn gù
如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì pī jīng jìn bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自被精进波罗

mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng
蜜多大功德铠，亦劝无量百千俱胝那庾多众，
lìng pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shànxiàn yún hé pú sà
令被精进波罗蜜多大功德铠。善现，云何菩萨
mó hē sà zì pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng
摩诃萨自被精进波罗蜜多大功德铠，亦劝无量
bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng lìng pī jīng jìn bō luó mì duō dà gōng
百千俱胝那庾多众，令被精进波罗蜜多大功
dé kǎi shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò
德铠？善现，若菩萨摩诃萨以一切智智相应作
yì dà bēi wéi shǒu shēn xīn jīng jìn duàn zhū è fǎ xiū zhū shàn fǎ
意，大悲为首身心精进，断诸恶法修诸善法，
yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng xiū xí rú shì shēn xīn
亦劝无量百千俱胝那庾多众，修习如是身心
jīng jìn nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì cháng bù shě lí rú shì zhèng
精进，乃至证得一切智智，常不舍离如是正

¹⁶ 大正藏：仗；永乐北藏及龙藏：杖

qín shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
勤。善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对
dà zhòngqián huàzuòzhǒngzhǒngzhūyǒuqínglèi zì xiū jīng jìn yì quàn
大众前，化作种种诸有情类，自修精进亦劝
tā xiū yú yì yún hé rú shì huàn shì wéiyǒu shí fǒu
他修。于意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì yī yī
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，以一
qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu zì xiū jīng jìn yì quàn yǒu
切智智相应作意，大悲为首自修精进，亦劝有
qínglìng xiū jīng jìn rú shì pú sà suī yǒusuǒwéi ér wú qí shí hé yǐ
情令修精进，如是菩萨虽有所为而无其实。何以
gù zhū fǎ xìngxiàng jiē rú huàn gù
故？诸法性相皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì pī jìng lǜ bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自被静虑波罗

mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng
蜜多大功德铠，亦劝无量百千俱胝那庾多众，

lìng pī jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shànxiàn yún hé pú sà
令被静虑波罗蜜多大功德铠。善现，云何菩萨

mó hē sà zì pī jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng
摩诃萨自被静虑波罗蜜多大功德铠，亦劝无量

bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng lìng pī jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng
百千俱胝那庾多众，令被静虑波罗蜜多大功

dé kǎi shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zhù yī qiè fǎ píngděngdìng
德铠？善现，若菩萨摩诃萨住一切法平等定

zhōng bú jiàn zhū fǎ yǒu dìng yǒu luàn ér cháng xiū xí rú shì jìng lǜ bō
中，不见诸法有定有乱，而常修习如是静虑波

luó mì duō yì quàn yǒuqíng xiū xí rú shì píngděngjìng lǜ nǎi zhì zhèng
罗蜜多，亦劝有情修习如是平等静虑，乃至证

dé yī qiè zhì zhì cháng bù shě lí rú shì jìng lǜ shànxiàn shì wéi
得一切智智，常不舍离如是静虑。善现，是为

pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对

dà zhòngqián huàzuòzhǒngzhǒngzhūyǒuqíng lèi lìng xiū zhū fǎ píngděng
大众前，化作种种诸有情类，令修诸法平等

jìng lǜ yì xiāngquàn xiū rú shì jìng lǜ yú yì yún hé rú shì huàn
静虑，亦相劝修如是静虑。于意云何？如是幻

shì wéiyǒu shí fǒu
事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì zhù yī
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，住一

qiè fǎ píngděngdìngzhōng yì quàn yǒuqíng xiū rú shì dìng rú shì pú
切法平等定中，亦劝有情修如是定，如是菩

sà suī yǒusuǒ wéi ér wú qí shí hé yǐ gù zhū fǎ xìngxiàng jiē rú
萨虽有所为而无其实。何以故？诸法性相皆如

huàn gù
幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì pī bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自被般若波罗

mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng
蜜多大功德铠，亦劝无量百千俱胝那庾多众，

lìng pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shànxiàn yún hé pú sà
令被般若波罗蜜多大功德铠。善现，云何菩萨

mó hē sà zì pī bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yì quàn wú liàng
摩诃萨自被般若波罗蜜多大功德铠，亦劝无量

bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng lìng pī bō rě bō luó mì duō dà gōng
百千俱胝那庾多众，令被般若波罗蜜多大功

dé kǎi shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zhù wú xì lùn shēnshēn bō rě
德铠？善现，若菩萨摩诃萨住无戏论甚深般若

bō luó mì duō bù dé zhū fǎ ruò shēngruò miè ruò rǎn ruò jìng cǐ bǐ
波罗蜜多，不得诸法若生若灭、若染若净此彼

chā bié yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō zhòng ān zhù rú shì
差别，亦劝无量百千俱胝那庾多众，安住如是

wú xì lùn huì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
无戏论慧。善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对

dà zhòngqián huàzuòzhǒngzhǒngzhūyǒuqínglèi lìng zì ān zhù wú xì
大众前，化作种种诸有情类，令自安住无戏
lùn huì yì lìng quàn tā zhù rú shì huì yú yì yún hé rú shì huàn
论慧，亦令劝他住如是慧。于意云何？如是幻
shì wéiyǒu shí fǒu
事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì zì néng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，自能
ān zhù wú xì lùn huì yì quàn yǒuqíngzhù rú shì huì rú shì pú sà suī
安住无戏论慧，亦劝有情住如是慧，如是菩萨虽
yǒusuǒwéi ér wú qí shí hé yǐ gù zhū fǎ xìngxiàng jiē rú huàn gù
有所为而无其实。何以故？诸法性相皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà pī rú shàngshuōzhū
“复次，善现，若菩萨摩诃萨被如上说诸
gōng dé kǎi guānchá shí fāng jìng qié shā děngzhū fó shì jiè yī qiè yǒu
功德铠，观察十方殑伽沙等诸佛世界一切有
qíng yǒuzhūyǒuqíngshèshòu xié fǎ xíngzhū è xíng shì pú sà mó hē sà
情。有诸有情摄受邪法行诸恶行，是菩萨摩诃萨
yǐ shéntōng lì zì biàn qí shēn biàn mǎn rú shì zhū fó shì jiè suí bǐ
以神通力自变其身，遍满如是诸佛世界，随彼
yǒuqíngsuǒyào shì xiàn zì xiàn xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng
有情所乐示现，自现修行布施、净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bù shī jìng jiè
进、静虑、般若波罗蜜多，亦劝他行布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō quànzhūyǒuqíngxíng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。劝诸有情行
cǐ xíng yǐ fù suí lèi yīn wèishuō liù zhǒng bō luó mì duōxiāngyìng zhī
此行已，复随类音为说六种波罗蜜多相应之
fǎ lìng bǐ wén yǐ nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì cháng bù shě lí rú
法，令彼闻已乃至证得一切智智，常不舍离如
shì miào fǎ shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
是妙法。善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对
dà zhòngqián huàzuòzhǒngzhǒngzhūyǒuqínglèi lìng zì ān zhù liù dào
大众前，化作种种诸有情类，令自安住六到

bǐ àn yì lìng quàn tā ān zhù cǐ fǎ yú yì yún hé rú shì huàn
彼岸，亦令劝他安住此法。于意云何？如是幻
shì wéiyǒu shí fǒu
事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì pǔ yú
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，普于
shí fāng jīng qié shā dēng zhū fó shì jiè zì xiàn qí shēn suí yí ān zhù liù
十方殑伽沙等诸佛世界自现其身，随宜安住六
dào bǐ àn yì quàn yǒu qíng lìng zhù cǐ xíng cháng bù shě lí rú shì pú
到彼岸，亦劝有情令住此行常不舍离，如是菩
sà suī yǒu suǒ wéi ér wú qí shí hé yǐ gù zhū fǎ xìng xiāng jiē rú
萨虽有所为而无其实。何以故？诸法性相皆如
huàn gù
幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà pī rú shàng shuō zhū
“复次，善现，若菩萨摩诃萨被如上说诸
gōng dé kǎi yī yī qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì dà bēi wéi shǒu yòng
功德铠，以一切智智相应作意，大悲为首，用
wú suǒ dé ér wéi fāng biàn lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng bù zá shēng
无所得而为方便，利益安乐一切有情，不杂声
wén dú jué zuò yì shì pú sà mó hē sà bú zuò shì niàn wǒ dāng
闻、独觉作意。是菩萨摩诃萨不作是念：‘我当
ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú bù shī dēng bō luó mì duō ěr suǒ yǒu qíng bù
安立尔所有情于布施等波罗蜜多，尔所有情不
dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biān
当安立。’但作是念：‘我当安立无量无数无边
yǒu qíng yú bù shī dēng bō luó mì duō bú zuò shì niàn wǒ dāng ān
有情于布施等波罗蜜多。’不作是念：‘我当安
lì ěr suǒ yǒu qíng yú nèi kōng děng ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì
立尔所有情于内空等，尔所有情不当安立。’
dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng yú nèi
但作是念：‘我当安立无量无数无边有情于内
kōng děng bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú sì niàn
空等。’不作是念：‘我当安立尔所有情于四念
zhù děng ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng
住等，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当

ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú sì niànzhùděng bú zuò shì
安立无量无数无边有情于四念住等。’ 不作是

niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú kōng jiě tuōménděng ěr suǒ
念：‘我当安立尔所有情于空解脱门等，尔所

yǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú
有情不当安立。’ 但作是念：‘我当安立无量无

shù wú biānyǒuqíng yú kōng jiě tuōménděng bú zuò shì niàn wǒ
数无边有情于空解脱门等。’ 不作是念：‘我

dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú fó shí lì děng ěr suǒyǒuqíng bù dāng
当安立尔所有情于佛十力等，尔所有情不当

ān lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒu
安立。’ 但作是念：‘我当安立无量无数无边有

qíng yú fó shí lì děng bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒu
情于佛十力等。’ 不作是念：‘我当安立尔所有

qíng yú yù liú guǒděng ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì
情于预流果等，尔所有情不当安立。’ 但作是

niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú yù liú guǒ
念：‘我当安立无量无数无边有情于预流果

děng bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú fó wú shàng
等。’ 不作是念：‘我当安立尔所有情于佛无上

zhèngděng pú tí ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn
正等菩提，尔所有情不当安立。’ 但作是念：

wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú fó wú shàngzhèng
‘我当安立无量无数无边有情于佛无上正

děng pú tí shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà pī dà shèng kǎi
等菩提。’ 善现，是为菩萨摩诃萨被大乘铠。

shànxiàn rú gōnghuàn shī huò bǐ dì zǐ zhù sì qú dào duì
“善现，如工幻师或彼弟子，住四衢道对

dà zhòngqián huàzuò zhǒngzhǒngzhū yǒuqíng lèi qí shù wú liàng suí qí
大众前，化作种种诸有情类，其数无量随其

suǒyìng fāngbiàn ān lì lìng zhù bù shī nǎi zhì lìng zhù zhū fó wú shàng
所应，方便安立令住布施，乃至令住诸佛无上

zhèngděng pú tí yú yì yún hé rú shì huàn shì wéiyǒu shí fǒu
正等菩提。于意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì yǐ yī
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，以一

qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāng
切智智相应作意，大悲为首，用无所得而为方
biàn ān lì wú liàng wú shù wú biānzhū yǒuqíng lèi lìng zhù bù shī nǎi
便，安立无量无数无边诸有情类，令住布施乃
zhì wú shàngzhèngděng pú tí rú shì pú sà suī yǒusuǒ wéi ér wú qí
至无上正等菩提，如是菩萨虽有所为而无其
shí hé yǐ gù zhū fǎ xìngxiàng jiē rú huàn gù
实。何以故？诸法性相皆如幻故。”

ěr shí shànxiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō
尔时，善现白佛言：“世尊！如我解佛所说

yì zhě zhū pú sà mó hē sà bù pī gōng dé kǎi dāng zhī shì wéi pī
义者，诸菩萨摩诃萨不被功德铠，当知是为被
dà shèng kǎi hé yǐ gù yī yī qiè fǎ zì xiàngkōng gù suǒ yǐ zhě
大乘铠。何以故？以一切法自相空故。所以者

hé shì zūn sè nǎi zhì shí sè nǎi zhì shí xiàngkōng yǎnchù nǎi zhì
何？世尊！色乃至识色乃至识相空，眼处乃至

yì chùyǎnchù nǎi zhì yì chùxiàngkōng sè chù nǎi zhì fǎ chù sè chù nǎi
意处眼处乃至意处相空，色处乃至法处色处乃

zhì fǎ chùxiàngkōng yǎn jiè nǎi zhì yì jiè yǎn jiè nǎi zhì yì jiè xiàng
至法处相空，眼界乃至意眼界乃至意界相

kōng sè jiè nǎi zhì fǎ jiè sè jiè nǎi zhì fǎ jiè xiàngkōng yǎn shí jiè
空，色界乃至法界色界乃至法界相空，眼识界

nǎi zhì yì shí jiè yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè xiàngkōng yǎnchù nǎi zhì
乃至意识眼界眼识界乃至意识界相空，眼触乃至

yì chùyǎnchù nǎi zhì yì chùxiàngkōng yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
意触眼触乃至意触相空，眼触为缘所生诸受

nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
乃至意触为缘所生诸受眼触为缘所生诸受

nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàngkōng bù shī bō luó mì duō
乃至意触为缘所生诸受相空，布施波罗蜜多

nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó
乃至般若波罗蜜多布施波罗蜜多乃至般若波罗

mì duō xiàngkōng sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī sì niàn zhù nǎi zhì
蜜多相空，四念住乃至八圣道支四念住乃至

bā shèng dào zhī xiàngkōng nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng nèi kōng
八圣道支相空，内空乃至无性自性空，内空

nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng xiàngkōng rú shì nǎi zhì fó shí lì nǎi zhì shí
乃至无性自性空相空，如是乃至佛十力乃至十

bā fó bú gòng fǎ fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiàngkōng
八佛不共法佛十力乃至十八佛不共法相空，
pú sà mó hē sà pú sà mó hē sà xiàngkōng pī dà gōng dé kǎi pī dà
菩萨摩诃萨菩萨摩诃萨相空，被大功德铠被大
gōng dé kǎi xiàngkōng
功德铠相空。

shì zūn yóu shì yīn yuán zhū pú sà mó hē sà bù pī gōng dé
“世尊！由是因缘，诸菩萨摩诃萨不被功德

kǎi dāng zhī shì wéi pī dà shèng kǎi
铠，当知是为被大乘铠。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shàn xiàn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。善现

dāng zhī yī qiè zhì zhì wú zào wú zuò yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò
当知！一切智智无造无作，一切有情亦无造无作，

zhū pú sà mó hē sà wèi cǐ shì gù pī dà shèng kǎi
诸菩萨摩诃萨为此事故被大乘铠。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn hé yīn yuán gù yī qiè zhì
具寿善现白言：“世尊！何因缘故，一切智

zhì wú zào wú zuò yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò zhū pú sà mó hē
智无造无作，一切有情亦无造无作，诸菩萨摩诃

sà wèi cǐ shì gù pī dà shèng kǎi
萨为此事故被大乘铠？”

fó gào shàn xiàn yóu zhū zuò zhě bù kě dé gù yī qiè zhì zhì
佛告善现：“由诸作者不可得故，一切智智

wú zào wú zuò yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò suǒ yǐ zhě hé
无造无作，一切有情亦无造无作。所以者何？

shàn xiàn sè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò shòu
“善现，色非造非不造、非作非不作，受、

xiǎng xíng shí fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù
想、行、识非造非不造、非作非不作。何以故？

sè nǎi zhì shí bì jìng bù kě dé gù
色乃至识毕竟不可得故。

shàn xiàn yǎn chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò ěr
“善现，眼处非造非不造、非作非不作，耳、

bí shé shēn yì chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé
鼻、舌、身、意处非造非不造、非作非不作。何

yǐ gù yǎn chù nǎi zhì yì chù bì jìng bù kě dé gù
以故？眼处乃至意处毕竟不可得故。

shànxiàn sè chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò shēng
“善现，色处非造非不造、非作非不作，声、

xiāng wèi chù fǎ chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé
香、味、触、法处非造非不造、非作非不作。何

yǐ gù sè chù nǎi zhì fǎ chù bì jìng bù kě dé gù
以故？色处乃至法处毕竟不可得故。

shànxiàn yǎn jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò ěr
“善现，眼界非造非不造、非作非不作，耳、

bí shé shēn yì jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé
鼻、舌、身、意识界非造非不造、非作非不作。何

yǐ gù yǎn jiè nǎi zhì yì jiè bì jìng bù kě dé gù
以故？眼界乃至意识界毕竟不可得故。

shànxiàn sè jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò shēng
“善现，色界非造非不造、非作非不作，声、

xiāng wèi chù fǎ jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé
香、味、触、法界非造非不造、非作非不作。何

yǐ gù sè jiè nǎi zhì fǎ jiè bì jìng bù kě dé gù
以故？色界乃至法界毕竟不可得故。

shànxiàn yǎn shí jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
“善现，眼识界非造非不造、非作非不作，

ěr bí shé shēn yì shí jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú
耳、鼻、舌、身、意识界非造非不造、非作非不

zuò hé yǐ gù yǎn shí jiè nǎi zhì yì shí jiè bì jìng bù kě dé gù
作。何以故？眼识界乃至意识界毕竟不可得故。

shànxiàn yǎnchù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò ěr
“善现，眼触非造非不造、非作非不作，耳、

bí shé shēn yì chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé
鼻、舌、身、意触非造非不造、非作非不作。何

yǐ gù yǎnchù nǎi zhì yì chù bì jìng bù kě dé gù
以故？眼触乃至意触毕竟不可得故。

shànxiàn yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fēi zào fēi bú zào
“善现，眼触为缘所生诸受非造非不造、

fēi zuò fēi bú zuò ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng
非作非不作，耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhū shòu fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù yǎnchù wéi
诸受非造非不造、非作非不作。何以故？眼触为

yuán suǒ shēng zhū shòu nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bì jìng bù
缘所生诸受乃至意触为缘所生诸受毕竟不

kě dé gù
可得故。

shànxiàn wǒ fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò yǒuqíng
“善现，我非造非不造、非作非不作，有情、
mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng
命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、
rú tóng zuò zhě shòuzhě zhī zhě jiànzhě fēi zào fēi bú zào fēi
儒童、作者、受者、知者、见者非造非不造、非
zuò fēi bú zuò hé yǐ gù wǒ nǎi zhì jiànzhě bì jìng bù kě dé gù
作非不作。何以故？我乃至见者毕竟不可得故。

shànxiàn mèngjìng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
“善现，梦境非造非不造、非作非不作，
xiǎng xiàng huàn shì guāngyǐng yángyàn kōnghuā xúnxiāng
响、像、幻事、光影、阳焰、空花、寻香
chéng biànhuà shì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù
城、变化事非造非不造、非作非不作。何以故？
mèngjìng nǎi zhì biànhuà shì bì jìng bù kě dé gù
梦境乃至变化事毕竟不可得故。

shànxiàn nèi kōng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò wài
“善现，内空非造非不造、非作非不作，外
kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng běnxìng kōng
无为空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、
zì gòngxiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
自性空、无性自性空非造非不造、非作非不作。
hé yǐ gù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bì jìng bù kě dé gù
何以故？内空乃至无性自性空毕竟不可得故。

shànxiàn sì niànzhù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
“善现，四念住非造非不造、非作非不作，
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù sì
圣道支非造非不造、非作非不作。何以故？四
niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī bì jìng bù kě dé gù
念住乃至八圣道支毕竟不可得故。

shànxiàn rú shì nǎi zhì rú lái shí lì fēi zào fēi bú zào fēi
“善现，如是乃至如来十力非造非不造、非
zuò fēi bú zuò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
作非不作，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi
大喜、大舍、十八佛不共法非造非不造、非作非
bú zuò hé yǐ gù rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bì
不作。何以故？如来十力乃至十八佛不共法毕
jìng bù kě dé gù
竟不可得故。

shànxiàn zhēn rú fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò fǎ
“善现，真如非造非不造、非作非不作，法
jiè fǎ xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì fēi zào fēi bú zào fēi zuò
界、法性、法定、法住、实际非造非不造、非作
fēi bú zuò hé yǐ gù zhēn rú nǎi zhì shí jì bì jìng bù kě dé gù
非不作。何以故？真如乃至实际毕竟不可得故。

shànxiàn pú sà mó hē sà fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú
“善现，菩萨摩诃萨非造非不造、非作非不
zuò rú lái yīng zhèng děng jué fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
作，如来应正等觉非造非不造、非作非不作。
hé yǐ gù pú sà mó hē sà rú lái yīng zhèng děng jué bì jìng bù kě
何以故？菩萨摩诃萨、如来应正等觉毕竟不可
dé gù
得故。

shànxiàn yī qiè zhì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
“善现，一切智非造非不造、非作非不作，
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò
道相智、一切相智非造非不造、非作非不作。
hé yǐ gù yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng bù kě
何以故？一切智、道相智、一切相智毕竟不可
dé gù
得故。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán yī qiè zhì zhì wú zào wú zuò
“善现，由此因缘，一切智智无造无作，
yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò zhū pú sà mó hē sà wèi cǐ shì gù pī
一切有情亦无造无作，诸菩萨摩诃萨为此事故被
dà shèng kǎi shànxiàn yóu cǐ yì gù zhū pú sà mó hē sà bù pī
大乘铠。善现，由此义故，诸菩萨摩诃萨不被

gōng dé kǎi dāng zhī shì wéi pī dà shèng kǎi
功德铠，当知是为被大乘铠。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如我解佛
suǒ shuō yì zhě sè wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí wú fù
所说义者，色无缚无解，受、想、行、识无缚
wú jiě
无解。”

shí mǎn cí zǐ wèn shàn xiàn yán zūn zhě shuō sè wú fù wú jiě
时，满慈子问善现言：“尊者说色无缚无解，
shuō shòu xiǎng xíng shí wú fù wú jiě yé
说受、想、行、识无缚无解耶？”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì wǒ shuō sè wú fù wú jiě
善现答言：“如是！如是！我说色无缚无解，
shuō shòu xiǎng xíng shí wú fù wú jiě
说受、想、行、识无缚无解。”

mǎn cí zǐ yán hé děng sè wú fù wú jiě hé děng shòu
满慈子言：“何等色无缚无解？何等受、
xiǎng xíng shí wú fù wú jiě
想、行、识无缚无解？”

shàn xiàn dá yán rú mèng sè wú fù wú jiě rú mèng shòu
善现答言：“如梦色无缚无解，如梦受、
xiǎng xíng shí wú fù wú jiě rú xiǎng rú xiàng rú guāng yǐng
想、行、识无缚无解；如响、如像、如光影、
rú yáng yàn rú huàn shì rú kōng huā rú xún xiāng chéng rú biàn
如阳焰、如幻事、如空花、如寻香城、如变
huà shì sè wú fù wú jiě rú xiǎng nǎi zhì rú biàn huà shì shòu xiǎng
化事色无缚无解，如响乃至如变化事受、想、
xíng shí wú fù wú jiě hé yǐ gù rú shì yī qiè sè nǎi zhì shí
行、识无缚无解。何以故？如是一切色乃至识，
wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě yuǎn lí gù wú fù wú jiě jì jìng gù wú
无所有故无缚无解，远离故无缚无解，寂静故无
fù wú jiě wú shēng gù wú fù wú jiě wú miè gù wú fù wú jiě wú
缚无解，无生故无缚无解，无灭故无缚无解，无
rǎn gù wú fù wú jiě wú jìng gù wú fù wú jiě
染故无缚无解，无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ guò qù sè wú fù wú jiě guò qù shòu
“复次，满慈子，过去色无缚无解，过去受、

xiǎng xíng shí wú fù wú jiě wèi lái xiàn zài sè wú fù wú jiě
想、行、识无缚无解；未来、现在色无缚无解，

wèi lái xiàn zài shòu xiǎng xíng shí wú fù wú jiě hé yǐ gù
未来、现在受、想、行、识无缚无解。何以故？

rú shì yī qiè sè nǎi zhì shí wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě yuǎn lí gù
如是一切色乃至识，无所有故无缚无解，远离故

wú fù wú jiě jì jìng gù wú fù wú jiě wú shēng gù wú fù wú jiě
无缚无解，寂静故无缚无解，无生故无缚无解，

wú miè gù wú fù wú jiě wú rǎn gù wú fù wú jiě wú jìng gù wú fù
无灭故无缚无解，无染故无缚无解，无净故无缚

wú jiě
无解。

fù cì mǎn cí zǐ shàn sè wú fù wú jiě shàn shòu
“复次，满慈子，善色无缚无解，善受、

xiǎng xíng shí wú fù wú jiě bú shàn wú jì sè wú fù wú jiě
想、行、识无缚无解，不善、无记色无缚无解；

bú shàn wú jì shòu xiǎng xíng shí wú fù wú jiě hé yǐ gù
不善、无记受、想、行、识无缚无解。何以故？

rú shì yī qiè sè nǎi zhì shí wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě yuǎn lí gù
如是一切色乃至识，无所有故无缚无解，远离故

wú fù wú jiě jì jìng gù wú fù wú jiě wú shēng gù wú fù wú jiě
无缚无解，寂静故无缚无解，无生故无缚无解，

wú miè gù wú fù wú jiě wú rǎn gù wú fù wú jiě wú jìng gù wú fù
无灭故无缚无解，无染故无缚无解，无净故无缚

wú jiě
无解。

fù cì mǎn cí zǐ shì jiān sè wú fù wú jiě shì jiān shòu
“复次，满慈子，世间色无缚无解，世间受、

xiǎng xíng shí wú fù wú jiě chū shì jiān sè wú fù wú jiě chū shì
想、行、识无缚无解；出世间色无缚无解，出世

jiān shòu xiǎng xíng shí wú fù wú jiě hé yǐ gù rú shì yī qiè
间受、想、行、识无缚无解。何以故？如是一切

sè nǎi zhì shí wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě yuǎn lí gù wú fù wú jiě
色乃至识，无所有故无缚无解，远离故无缚无解，

jì jìng gù wú fù wú jiě wú shēng gù wú fù wú jiě wú miè gù wú fù
寂静故无缚无解，无生故无缚无解，无灭故无缚

wú jiě wú rǎn gù wú fù wú jiě wú jìng gù wú fù wú jiě
无解，无染故无缚无解，无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ yǒu lǒu sè wú fù wú jiě yǒu lǒu shòu
“复次，满慈子，有漏色无缚无解，有漏受、

xiǎng xíng shí wú fù wú jiě wú lǒu sè wú fù wú jiě wú lǒu shòu
想、行、识无缚无解；无漏色无缚无解，无漏受、

xiǎng xíng shí wú fù wú jiě hé yǐ gù rú shì yī qiè sè nǎi zhì
想、行、识无缚无解。何以故？如是一切色乃至

shí wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě yuǎn lí gù wú fù wú jiě jì jìng
识，无所有故无缚无解，远离故无缚无解，寂静

gù wú fù wú jiě wú shēng gù wú fù wú jiě wú miè gù wú fù wú jiě
故无缚无解，无生故无缚无解，无灭故无缚无解，

wú rǎn gù wú fù wú jiě wú jìng gù wú fù wú jiě
无染故无缚无解，无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ yī qiè fǎ wú fù wú jiě hé yǐ gù
“复次，满慈子，一切法无缚无解。何以故？

yī yī qiè fǎ wú suǒ yǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù
以一切法无所有故、远离故、寂静故、无生故、

wú miè gù wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
无灭故、无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ bù shī bō luó mì duō wú fù wú jiě
“复次，满慈子，布施波罗蜜多无缚无解，

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú fù wú
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无缚无

jiě hé yǐ gù yǐ bù shī děng bō luó mì duō wú suǒ yǒu gù yuǎn
解。何以故？以布施等波罗蜜多无所有故、远

lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù wú rǎn gù wú jìng
离故、寂静故、无生故、无灭故、无染故、无净

gù wú fù wú jiě
故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ nèi kōng wú fù wú jiě wài kōng
“复次，满慈子，内空无缚无解，外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng
为空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、

zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
自共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ nèi
自性空、无性自性空无缚无解。何以故？以内

kōngděng wú suǒyǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú
空等无所有故、远离故、寂静故、无生故、无
miè gù wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
灭故、无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ sì niànzhù wú fù wú jiě sì zhèng
“复次，满慈子，四念住无缚无解，四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ sì niànzhùděng wú suǒyǒu gù
支无缚无解。何以故？以四念住等无所有故、
yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù wú rǎn gù
远离故、寂静故、无生故、无灭故、无染故、
wú jìng gù wú fù wú jiě
无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ rú shì nǎi zhì rú lái shí lì wú fù wú
“复次，满慈子，如是乃至如来十力无缚无
jiě sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
解，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ shí lì
大舍、十八佛不共法无缚无解。何以故？以十力
děng wú suǒyǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè
等无所有故、远离故、寂静故、无生故、无灭
gù wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
故、无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú fù wú
“复次，满慈子，一切菩萨摩诃萨行无缚无
jiě zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ
解，诸佛无上正等菩提无缚无解。何以故？以
pú sà xíngděng wú suǒyǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù
菩萨行等无所有故、远离故、寂静故、无生故、
wú miè gù wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
无灭故、无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ yī qiè zhì wú fù wú jiě dào xiàng
“复次，满慈子，一切智无缚无解，道相
zhì yī qiè xiàng zhì wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ yī qiè zhì děng
智、一切相智无缚无解。何以故？以一切智等
wú suǒyǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù
无所有故、远离故、寂静故、无生故、无灭故、

wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ zhēn rú wú fù wú jiě fǎ jiè fǎ
“复次，满慈子，真如无缚无解，法界、法
xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ zhēn rú děng
法定、法住、实际无缚无解。何以故？以真如等
wú suǒ yǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù
无所有故、远离故、寂静故、无生故、无灭故、
wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ pú sà mó hē sà wú fù wú jiě rú
“复次，满慈子，菩萨摩诃萨无缚无解，如
lái yīng zhèng děng jué wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ pú sà mó hē sà
来应正等觉无缚无解。何以故？以菩萨摩诃萨、
rú lái yīng zhèng děng jué wú suǒ yǒu gù yuǎn lí gù jì jìng gù wú
如来应正等觉无所有故、远离故、寂静故、无
shēng gù wú miè gù wú rǎn gù wú jìng gù wú fù wú jiě
生故、无灭故、无染故、无净故无缚无解。

fù cì mǎn cí zǐ yī qiè yǒu wéi wú fù wú jiě yī qiè
“复次，满慈子，一切有为无缚无解，一切
wú wéi wú fù wú jiě hé yǐ gù yǐ yǒu wéi děng wú suǒ yǒu gù
无为无缚无解。何以故？以有为等无所有故、
yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù wú rǎn gù
远离故、寂静故、无生故、无灭故、无染故、
wú jìng gù wú fù wú jiě
无净故无缚无解。

mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà yú rú shì wú fù wú jiě
“满慈子，诸菩萨摩诃萨于如是无缚无解
wēi miào fǎ mén yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yīng rú shí zhī mǎn
微妙法门，以无所得而为方便，应如实知。满
cí zǐ zhū pú sà mó hē sà yú rú shì wú fù wú jiě bù shī bō luó mì
慈子，诸菩萨摩诃萨于如是无缚无解布施波罗蜜
duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō sì niàn zhù nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
多乃至般若波罗蜜多、四念住乃至一切相智，
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yīng qín xiū xué
以无所得而为方便，应勤修学。

mǎn cí zǐ zhū pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng
“满慈子，诸菩萨摩诃萨以无所得而为方
biàn yīngzhù rú shì wú fù wú jiě bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě
便，应住如是无缚无解布施波罗蜜多乃至般若
bō luó mì duō sì niànzhù nǎi zhì yī qiè xiàng zhì mǎn cí zǐ zhū
波罗蜜多、四念住乃至一切相智。满慈子，诸
pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yīng chéng shú wú fù wú
菩萨摩诃萨以无所得而为方便，应成熟无缚无
jiě yǒu qíng yīng yán jìng wú fù wú jiě fó tǔ yīng qīn jìn gòng yǎng wú
解有情，应严净无缚无解佛土，应亲近供养无
fù wú jiě zhū fó yīng tīng shòu wú fù wú jiě fǎ mén
缚无解诸佛，应听受无缚无解法门。”

mǎn cí zǐ shì pú sà mó hē sà cháng bù yuǎn lí wú fù
“满慈子，是菩萨摩诃萨常不远离无缚
wú jiě zhū fó cháng bù yuǎn lí wú fù wú jiě shén tōng cháng bù yuǎn
无解诸佛，常不远离无缚无解神通，常不
lí wú fù wú jiě wǔ yǎn cháng bù yuǎn lí wú fù wú jiě zhū tuó luó ní
离无缚无解五眼，常不远离无缚无解诸陀罗尼，
cháng bù yuǎn lí wú fù wú jiě zhū sān mó dì mǎn cí zǐ shì pú sà
常不远离无缚无解诸三摩地。满慈子，是菩萨
mó hē sà dāng qǐ wú fù wú jiě dào xiàng zhì dāng zhèng wú fù wú jiě
摩诃萨当起无缚无解道相智，当证无缚无解
yī qiè zhì yī qiè xiàng zhì dāng zhuǎn wú fù wú jiě fǎ lún dāng
一切智、一切相智，当转无缚无解法轮，当
yǐ wú fù wú jiě sān shèng fǎ yào ān lì wú fù wú jiě zhū yǒu qíng lèi
以无缚无解三乘法要安立无缚无解诸有情类。”

mǎn cí zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng wú fù wú jiě liù
“满慈子，若菩萨摩诃萨修行无缚无解六
bō luó mì duō néng zhèng wú fù wú jiě yī qiè fǎ xìng wú suǒ yǒu gù
波罗蜜多，能证无缚无解，一切法性无所有故、
yuǎn lí gù jì jìng gù wú shēng gù wú miè gù wú rǎn gù
远离故、寂静故、无生故、无灭故、无染故、
wú jìng gù wú fù wú jiě mǎn cí zǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà
无净故无缚无解。满慈子当知！是菩萨摩诃萨
míng pī wú fù wú jiě dà shèng kāi zhě
名被无缚无解大乘铠者。”

dì èr fēnsānmó dì pǐn dì shí liù zhī yī
第二分三摩地品第十六之一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé děng shì pú
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何等是菩

sà mó hē sà dà shèngxiàng qí hé dāng zhī pú sà mó hē sà fā qù
萨摩诃萨大乘相？齐何当知菩萨摩诃萨发趣

dà shèng rú shì dà shèngcóng hé chùchū zhì hé chùzhù rú shì
大乘？如是大乘从何处出？至何处住？如是

dà shèngwéi hé suǒ zhù shéi fù shèng shì dà shèng ér chū ”
大乘为何所住？谁复乘是大乘而出？”

fó gào shànxiàn rǔ chūsuǒwèn hé děng shì pú sà mó hē sà
佛告善现：“汝初所问‘何等是菩萨摩诃萨

dà shèngxiàng zhě shànxiàn liù bō luó mì duō shì pú sà mó hē
大乘相？’者，善现，六波罗蜜多是菩萨摩诃

sà dà shèngxiàng yún hé wéi liù wèi bù shī bō luó mì duō jìng jiè
萨大乘相。云何为六？谓布施波罗蜜多、净戒

bō luó mì duō ān rěn bō luó mì duō jīng jìn bō luó mì duō jìng lù
波罗蜜多、安忍波罗蜜多、精进波罗蜜多、静虑

bō luó mì duō bō rě bō luó mì duō
波罗蜜多、般若波罗蜜多。

shànxiàn yún hé bù shī bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何布施波罗蜜多？若菩萨摩诃

sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得

ér wéifāngbiàn zì shě yī qiè nèi wàisuǒyǒu yì quàn tā shě nèi wài
而为方便，自舍一切内外所有，亦劝他舍内外

suǒyǒu chí cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì
所有，持此善根与一切有情同共回向一切智

zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà bù shī bō luó mì duō
智。善现，是为菩萨摩诃萨布施波罗蜜多。

shànxiàn yún hé jìng jiè bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何净戒波罗蜜多？若菩萨摩诃

sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得

ér wéifāngbiàn zì shòu chí shí shàn yè dào yì quàn tā shòu chí shí
而为方便，自受持十善业道，亦劝他受持十

shàn yè dào chí cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè
善业道，持此善根与一切有情同共回向一切

zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà jìng jiè bō luó mì duō
智智。善现，是为菩萨摩诃萨净戒波罗蜜多。

shànxiàn yún hé ān rěn bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何安忍波罗蜜多？若菩萨摩诃

sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得

ér wéifāngbiàn zì jù zēngshàng ān rěn yì quàn tā jù zēngshàng ān
而为方便，自具增上安忍，亦劝他具增上安

rěn chí cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì
忍，持此善根与一切有情同共回向一切智智。

shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà ān rěn bō luó mì duō
善现，是为菩萨摩诃萨安忍波罗蜜多。

shànxiàn yún hé jīng jìn bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何精进波罗蜜多？若菩萨摩诃

sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得

ér wéifāngbiàn zì yú wǔ bō luó mì duō qín xiū bù shě yì quàn tā
而为方便，自于五波罗蜜多勤修不舍，亦劝他

yú wǔ bō luó mì duō qín xiū bù shě chí cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíng
于五波罗蜜多勤修不舍，持此善根与一切有情

tónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà jīng
同共回向一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨精

jìn bō luó mì duō
进波罗蜜多。

shànxiàn yún hé jìng lǜ bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何静虑波罗蜜多？若菩萨摩诃

sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得

ér wéifāngbiàn zì fāngbiànshànqiǎo rù zhū jìng lǜ wú liàng wú sè
而为方便，自方便善巧入诸静虑、无量、无色，

zhōng bù suí bǐ shì lì shòushēng yì néngquàn tā fāngbiànshànqiǎo rù
终不随彼势力受生，亦能劝他方便善巧入

zhū jìng lǜ wú liàng wú sè bù suí bǐ dìng shì lì shòushēng chí
诸静虑、无量、无色，不随彼定势力受生，持

cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī qiè zhì zhì shànxiàn
此善根与一切有情同共回向一切智智。善现，

shì wéi pú sà mó hē sà jìng lù bō luó mì duō
是为菩萨摩诃萨静虑波罗蜜多。

shànxiàn yún hé bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē
“善现，云何般若波罗蜜多？若菩萨摩诃
sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì dà bēi wéishǒu yòng wú suǒ dé
萨以一切智智相应作意，大悲为首，用无所得
ér wéifāngbiàn zì rú shí guānchá yī qiè fǎ xìng yú zhū fǎ xìng wú
而为方便，自如实观察一切法性，于诸法性无
qǔ wú zhuó yì quàn tā rú shí guānchá yī qiè fǎ xìng yú zhū fǎ xìng
取无著，亦劝他如实观察一切法性，于诸法性
wú qǔ wú zhuó chí cǐ shàngēn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng yī
无取无著，持此善根与一切有情同共回向一
qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà bō rě bō luó mì duō
切智智。善现，是为菩萨摩诃萨般若波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
内空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、
běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
本性空、自共相空、一切法空、不可得空、
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
无性空、自性空、无性自性空。

yún hé nèi kōng nèi wèi nèi fǎ jí shì yǎn ěr bí
“云何内空？内谓内法，即是眼、耳、鼻、
shé shēn yì dāng zhī cǐ zhōng yǎn yóu yǎn kōng fēi cháng fēi huài
舌、身、意。当知此中眼由眼空非常非坏，
nǎi zhì yì yóu yì kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běn xìng ěr gù
乃至意由意空非常非坏。何以故？本性尔故。

shànxiàn shì wéi nèi kōng
善现，是为内空。

yún hé wài kōng wài wèi wài fǎ jí shì sè shēng xiāng
“云何外空？外谓外法，即是色、声、香、
wèi chù fǎ dāng zhī cǐ zhōng sè yóu sè kōng fēi cháng fēi huài
味、触、法。当知此中色由色空非常非坏，

nǎi zhì fǎ yóu fǎ kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù
乃至法由法空非常非坏。何以故？本性尔故。

shànxiàn shì wéiwàikōng
善现，是为外空。

yún hé nèi wàikōng nèi wàiwèi nèi wài fǎ jí nèi liù chù
“云何内外空？内外谓内外法，即内六处

jí wài liù chù dāng zhī cǐ zhōng nèi fǎ yóuwài fǎ kōng fēi cháng fēi huài
及外六处。当知此中内法由外法空非常非坏，

wài fǎ yóu nèi fǎ kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù
外法由内法空非常非坏。何以故？本性尔故。

shànxiàn shì wéi nèi wàikōng
善现，是为内外空。

yún hé kōngkōng kōngwèi yī qiè fǎ kōng cǐ kōng fù yóu
“云何空空？空谓一切法空，此空复由

kōngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù shànxiàn
空空非常非坏。何以故？本性尔故。善现，

shì wéikōngkōng
是为空空。

yún hé dà kōng dà wèi shí fāng jí dōng xī nán běi sì wéi
“云何大空？大谓十方，即东西南北四维

shàng xià dāng zhī cǐ zhōng dōng fāng yóu dōng fāng kōng fēi cháng fēi huài
上下。当知此中东方由东方空非常非坏，

nǎi zhì xià fāng yóu xià fāng kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng
乃至下方由下方空非常非坏。何以故？本性

ěr gù shànxiàn shì wéi dà kōng
尔故。善现，是为大空。

yún hé shèng yì kōng shèng yì wèi niè pán dāng zhī cǐ
“云何胜义空？胜义谓涅槃。当知此

zhōng niè pán yóu niè pán kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr
中涅槃由涅槃空非常非坏。何以故？本性尔

gù shànxiàn shì wéi shèng yì kōng
故。善现，是为胜义空。

yún hé yǒu wéi kōng yǒu wéi wèi yù jiè sè jiè wú sè jiè
“云何有为空？有为谓欲界、色界、无色界。

dāng zhī cǐ zhōng yù jiè yóu yù jiè kōng fēi cháng fēi huài sè wú sè
当知此中欲界由欲界空非常非坏，色、无色

jiè yóu sè wú sè jiè kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr
界由色、无色界空非常非坏。何以故？本性尔

gù shànxiàn shì wéiyǒuwéikōng
故。善现，是为有为空。

yún hé wú wéikōng wú wéiwèi wú shēng wú miè wú zhù
“云何无为空？无为谓无生、无灭、无住、

wú yì dāng zhī cǐ zhōng wú wéiyóu wú wéikōng fēi cháng fēi huài hé
无异。当知此中无为由无为空非常非坏。何

yǐ gù běnxìng ěr gù shànxiàn shì wéi wú wéikōng
以故？本性尔故。善现，是为无为空。

yún hé bì jìngkōng bì jìng wèi ruò fǎ jiū jìng bù kě dé
“云何毕竟空？毕竟谓若法究竟不可得。

dāng zhī cǐ zhōng bì jìng yóu bì jìngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù
当知此中毕竟由毕竟空非常非坏。何以故？

běnxìng ěr gù shànxiàn shì wéi bì jìngkōng
本性尔故。善现，是为毕竟空。

yún hé wú jì kōng wú jì wèi wú chū hòu jì kě dé
“云何无际空？无际谓无初、后际可得。

dāng zhī cǐ zhōng wú jì yóu wú jì kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù
当知此中无际由无际空非常非坏。何以故？

běnxìng ěr gù shànxiàn shì wéi wú jì kōng
本性尔故。善现，是为无际空。

yún hé sàn wú sàn kōng sàn wèi yǒu fàng yǒu qì yǒu shě kě
“云何散无散空？散谓有放、有弃、有舍可

dé wú sàn wèi wú fàng wú qì wú shě kě dé dāng zhī cǐ zhōng
得，无散谓无放、无弃、无舍可得。当知此中

sàn wú sàn yóu sàn wú sàn kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng
散无散由散无散空非常非坏。何以故？本性

ěr gù shànxiàn shì wéi sàn wú sàn kōng
尔故。善现，是为散无散空。

yún hé běnxìng kōng běnxìng wèi ruò yǒu wéi fǎ xìng ruò wú
“云何本性空？本性谓若有为法性、若无

wéi fǎ xìng rú shì yī qiè jiē fēi shēng wén dú jué pú sà rú
为法性，如是一切皆非声闻、独觉、菩萨、如

lái suǒ zuò yì fēi yú suǒ zuò gù míng běnxìng dāng zhī cǐ zhōng běnxìng
来所作，亦非余所作故名本性。当知此中本性

yóu běnxìng kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù shànxiàn
由本性空非常非坏。何以故？本性尔故。善现，

shì wéi běnxìng kōng
是为本性空。

yún hé zì gòngxiàngkōng zì xiàngwèi yī qiè fǎ zì xiàng
“云何自共相空？自相谓一切法自相，
rú biàn ài shì sè zì xiàng líng nà shì shòu zì xiàng qǔ xiàng shì xiǎng
如变碍是色自相，领纳是受自相，取像是想
zì xiàng zàozuò shì xíng zì xiàng liǎo bié shì shí zì xiàng rú shì děng
自相，造作是行自相，了别是识自相，如是等
ruò yǒu wéi fǎ zì xiàng ruò wú wéi fǎ zì xiàng shì wéi zì xiàng gòng
若有为法自相，若无为法自相，是为自相。共
xiàngwèi yī qiè fǎ gòngxiàng rú kǔ shì yǒu lòu fǎ gòngxiàng wú cháng
相谓一切法共相，如苦是有漏法共相，无常
shì yǒu wéi fǎ gòngxiàng kōng wú wǒ shì yī qiè fǎ gòngxiàng rú shì
是有为法共相，空、无我是一切法共相，如是
děng yǒu wú liàng gòngxiàng dāng zhī cǐ zhōng zì gòngxiàng yóu zì gòng
等有无量共相。当知此中自共相由自共
xiàngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù shànxiàn
相空非常非坏。何以故？本性尔故。善现，
shì wéi zì gòngxiàngkōng
是为自共相空。

yún hé yī qiè fǎ kōng yī qiè fǎ wèi wǔ yùn shí èr chù
“云何一切法空？一切法谓五蕴、十二处、
shí bā jiè yǒu sè wú sè yǒujiàn wú jiàn yǒu duì wú duì yǒu lòu
十八界，有色无色，有见不见，有对无对，有漏
wú lòu yǒu wéi wú wéi shì wéi yī qiè fǎ dāng zhī cǐ zhōng yī qiè
无漏，有为无为，是为一切法。当知此中一切
fǎ yóu yī qiè fǎ kōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù
法由一切法空非常非坏。何以故？本性尔故。
shànxiàn shì wéi yī qiè fǎ kōng
善现，是为一切法空。

yún hé bù kě dé kōng bù kě dé wèi cǐ zhōng qiú zhū fǎ
“云何不可得空？不可得谓此中求诸法
bù kě dé dāng zhī cǐ zhōng bù kě dé yóu bù kě dé kōng fēi cháng fēi
不可得。当知此中不可得由不可得空非常非
huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù shànxiàn shì wéi bù kě dé kōng
坏。何以故？本性尔故。善现，是为不可得空。

yún hé wú xìngkōng wú xìngwèi cǐ zhōng wú shǎoxìng kě dé
“云何无性空？无性谓此中无少性可得。
dāng zhī cǐ zhōng wú xìng yóu wú xìngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù
当知此中无性由无性空非常非坏。何以故？

běnxìng ěr gù shànxian shì wéi wú xìngkōng
本性尔故。善现，是为无性空。

yún hé zì xìngkōng zì xìngwèizhū fǎ néng hé hé zì xìng
“云何自性空？自性谓诸法能和合自性。

dāng zhī cǐ zhōng zì xìngyóu zì xìngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù
当知此中自性由自性空非常非坏。何以故？

běnxìng ěr gù shànxian shì wéi zì xìngkōng
本性尔故。善现，是为自性空。

yún hé wú xìng zì xìngkōng wú xìng zì xìngwèizhū fǎ wú néng
“云何无性自性空？无性自性谓诸法无能

hé hé zhěxìng yǒusuǒ hé hé zì xìng dāng zhī cǐ zhōng wú xìng zì xìng
和合者性、有所和合自性。当知此中无性自性

yóu wú xìng zì xìngkōng fēi cháng fēi huài hé yǐ gù běnxìng ěr gù
由无性自性空非常非坏。何以故？本性尔故。

shànxian shì wéi wú xìng zì xìngkōng
善现，是为无性自性空。

fù cì shànxian yǒuxìngyóuyǒuxìngkōng wú xìngyóu wú xìng
“复次，善现，有性由有性空，无性由无性

kōng zì xìngyóu zì xìngkōng tā xìngyóu tā xìngkōng
空，自性由自性空，他性由他性空。

yún hé yǒuxìngyóuyǒuxìngkōng yǒuxìngwèiyǒuwéi fǎ cǐ
“云何有性由有性空？有性谓有为法，此

yǒuxìngyóuyǒuxìngkōng
有性由有性空。

yún hé wú xìngyóu wú xìngkōng wú xìngwèi wú wéi fǎ cǐ
“云何无性由无性空？无性谓无为法，此

wú xìngyóu wú xìngkōng
无性由无性空。

yún hé zì xìngyóu zì xìngkōng wèi yī qiè fǎ jiē zì xìngkōng
“云何自性由自性空？谓一切法皆自性空，

cǐ kōng fēi zhì suǒ zuò fēi jiàn suǒ zuò yì fēi yú suǒ zuò shì wèi zì
此空非智所作，非见所作，亦非余所作，是谓自

xìngyóu zì xìngkōng
性由自性空。

yún hé tā xìngyóu tā xìngkōng wèi yī qiè fǎ ruò fó chū shì
“云何他性由他性空？谓一切法若佛出世、

ruò bù chū shì fǎ zhù fǎ dìng fǎ xìng fǎ jiè fǎ píngděngxìng
若不出世，法住、法定、法性、法界、法平等性、

fǎ lí shēngxìng zhēn rú bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng shí jì
法离生性、真如、不虚妄性、不变异性、实际，
jiē yóu tā xìng gù kōng shì wéi tā xìng yóu tā xìng gù kōng
皆由他性故空，是为¹⁷他性由他性故空。

shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
“善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十三

¹⁷ 大正藏：谓；永乐北藏及龙藏：为

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí sì
大般若波罗蜜多经卷第四百一十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn sān mó dì pǐn dì shí liù zhī èr
第二分三摩地品第十六之二

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà dà shèng xiàng zhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
wú liàng bǎi qiān wú shàng wēi miào zhū sān mó dì jí jiàn xíng sān mó dì
无量百千无上微妙诸三摩地，即健行三摩地、
bǎo yìn sān mó dì shī zǐ yóu xì sān mó dì miào yuè sān mó dì yuè
宝印三摩地、师子游戏三摩地、妙月三摩地、月
chuáng xiàng sān mó dì yī qiè fǎ yǒng sān mó dì guān dǐng sān mó dì
幢相三摩地、一切法涌三摩地、观顶三摩地、
fǎ jiè jué dìng sān mó dì jué dìng chuáng xiàng sān mó dì jīn gāng yù
法界决定三摩地、决定幢相三摩地、金刚喻
sān mó dì rù fǎ yìn sān mó dì fàng guāng wú wàng shī sān mó dì
三摩地、入法印三摩地、放光无忘失三摩地、
shàn lì dìng wáng sān mó dì fàng guāng sān mó dì jīng jìn lì sān mó
善立定王三摩地、放光三摩地、精进力三摩
dì děng yǒng sān mó dì rù yī qiè yán cí jué dìng sān mó dì děng
地、等涌三摩地、入一切言词决定三摩地、等
rù zēng yǔ sān mó dì guān fāng sān mó dì zǒng chí yìn sān mó dì
入增语三摩地、观方三摩地、总持印三摩地、
wú wàng shī sān mó dì zhū fǎ děng qù hǎi yìn sān mó dì biàn fù xū
无忘失三摩地、诸法等趣海印三摩地、遍覆虚
kōng sān mó dì jīn gāng lún sān mó dì lí chén sān mó dì biàn zhào
空三摩地、金刚轮三摩地、离尘三摩地、遍照
sān mó dì bú shùn sān mó dì wú xiàng zhù sān mó dì bù sī wéi sān
三摩地、不眴三摩地、无相住三摩地、不思惟三
mó dì wú gòu dēng sān mó dì wú biān guāng sān mó dì fā guāng
摩地、无垢灯三摩地、无边光三摩地、发光
sān mó dì pǔ zhào sān mó dì jìng jiān dìng sān mó dì wú gòu guāng
三摩地、普照三摩地、净坚定三摩地、无垢光

sān mó dì fā miào lè sān mó dì diàndēngsān mó dì wú jìn sān
三摩地、发妙乐三摩地、电灯三摩地、无尽三
mó dì jù wēiguāngsān mó dì lí jìn sān mó dì wú dòng sān mó
摩地、具威光三摩地、离尽三摩地、无动三摩
dì wú xiá xì sān mó dì rì dēng sān mó dì jìng yuè sān mó dì
地、无瑕隙三摩地、日灯三摩地、净月三摩地、
jìng guāng sān mó dì fā míng sān mó dì zuò suǒ yīng zuò sān mó dì
净光三摩地、发明三摩地、作所应作三摩地、
zhì chuáng xiàng sān mó dì jīn gāng mánsān mó dì zhù xīn sān mó dì
智幢相三摩地、金刚鬘三摩地、住心三摩地、
pǔ míng sān mó dì shàn zhù sān mó dì bǎo jī sān mó dì miào fǎ
普明三摩地、善住三摩地、宝积三摩地、妙法
yìn sān mó dì yī qiè fǎ píngděng xìng sān mó dì shě ài yào sān mó dì
印三摩地、一切法平等性三摩地、舍爱乐三摩地、
rù fǎ dǐng sān mó dì piāo sǎn sān mó dì fēn bié fǎ jù sān mó dì
入法顶三摩地、飘散三摩地、分别法句三摩地、
píngděng zì xiàng sān mó dì lí wén zì xiàng sān mó dì duàn suǒ yuán
平等字相三摩地、离文字相三摩地、断所缘
sān mó dì wú biàn yì sān mó dì wú pǐn lèi sān mó dì wú xiàng xíng
三摩地、无变异三摩地、无品类三摩地、无相行
sān mó dì lí yì àn sān mó dì jù xíng sān mó dì bú biàn dòng sān
三摩地、离翳暗三摩地、具行三摩地、不变动三
mó dì dù jìng jiè sān mó dì jí yī qiè gōng dé sān mó dì jué dìng
摩地、度境界三摩地、集一切功德三摩地、决定
zhù sān mó dì wú xīn zhù sān mó dì jìng miào huā sān mó dì jù jué
住三摩地、无心住三摩地、净妙花三摩地、具觉
zhī sān mó dì wú biān dēng sān mó dì wú biān biàn sān mó dì wú
支三摩地、无边灯三摩地、无边辩三摩地、无
děngděng sān mó dì chāo yī qiè fǎ sān mó dì jué pàn zhū fǎ sān mó
等等三摩地、超一切法三摩地、决判诸法三摩
dì sǎn yí wǎng sān mó dì wú suǒ zhù sān mó dì yī xiàng zhuāng
地、散疑网三摩地、无所住三摩地、一相庄
yán sān mó dì yǐn fā xíng xiàng sān mó dì yī xíng xiàng sān mó dì
严三摩地、引发行相三摩地、一行相三摩地、
lí xíng xiàng sān mó dì miào xíng xiàng sān mó dì dá zhū yǒu dǐ sǎn huài
离行相三摩地、妙行相三摩地、达诸有底散坏
sān mó dì rù shī shè yǔ yán sān mó dì jiě tuō yīn shēng wén zì sān
三摩地、入施設语言三摩地、解脱音声文字三

mó dì jù chī rán sān mó dì yán jìng xiàng sān mó dì wú biāo zhì sān
摩地、炬炽然三摩地、严净相三摩地、无标帜三
mó dì jù yī qiè miào xiàng sān mó dì bù xǐ yī qiè kǔ lè sān mó
摩地、具一切妙相三摩地、不喜一切苦乐三摩
dì wú jìn xíng xiàng sān mó dì jù tuó luó ní sān mó dì shè fú yī
地、无尽行相三摩地、具陀罗尼三摩地、摄伏一
qiè zhèng xìng xié xìng sān mó dì jìng xī yī qiè wéi shùn sān mó dì lí
切正性邪性三摩地、静息一切违顺三摩地、离
zēng ài sān mó dì wú gòu míng sān mó dì jù jiān gù sān mó dì mǎn
憎爱三摩地、无垢明三摩地、具坚固三摩地、满
yuè jìng guāng sān mó dì dà zhuāng yán sān mó dì zhào yī qiè shì jiān
月净光三摩地、大庄严三摩地、照一切世间
sān mó dì dìng píng děng xìng sān mó dì yǒu zhēng wú zhēng píng děng lǐ
三摩地、定平等性三摩地、有诤无诤平等理
qù sān mó dì wú cháo xué wú biāo zhì wú ài yào sān mó dì jué dìng
趣三摩地、无巢穴无标帜无爱乐三摩地、决定
ān zhù zhēn rú sān mó dì lí shēn huì è sān mó dì lí yǔ huì è sān
安住真如三摩地、离身秽恶三摩地、离语秽恶三
mó dì lí yì huì è sān mó dì rú xū kōng sān mó dì wú rǎn zhuó
摩地、离意秽恶三摩地、如虚空三摩地、无染著
rú xū kōng sān mó dì rú shì děng sān mó dì yǒu wú liàng bǎi qiān shì
如虚空三摩地。如是等三摩地有无量百千，是
wéi pú sà mó hē sà dà shèng xiàng
为菩萨摩诃萨大乘相。

shàn xiàn yún hé míng wéi jiàn xíng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“善现，云何名为健行三摩地？谓若住此
sān mó dì shí néng shòu yī qiè sān mó dì jìng néng bàn wú biān shū
三摩地时，能受一切三摩地境，能办无边殊
shèng jiàn xíng néng wéi yī qiè děng chí dǎo shǒu shì gù míng wéi jiàn xíng
胜健行，能为一切等持导首，是故名为健行
sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi bǎo yìn sān mó dì wèi cǐ sān mó dì néng
“云何名为宝印三摩地？为¹⁸此三摩地能
yìn yī qiè dìng shì gù míng wéi bǎo yìn sān mó dì
印一切定，是故名为宝印三摩地。

¹⁸ 大正藏：谓；永乐北藏及龙藏：为

yún hé míngwéi shī zǐ yóu xì sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为师子游戏三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhū shèng dìng yóu xì zì zài shì gù míngwéi shī zǐ yóu
摩地时，于诸胜定游戏自在，是故名为师子游
xì sān mó dì
戏三摩地。

yún hé míngwéi miào yuè sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为妙月三摩地？谓若住此三摩地

shí rú jìng mǎnyuè pǔ zhào zhū dìng shì gù míngwéi miào yuè sān mó dì
时，如净满月普照诸定，是故名为妙月三摩地。

yún hé míngwéi yuè chuáng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为月幢相三摩地？谓若住此

sān mó dì shí pǔ néng rèn chí zhū dìng shèng xiàng shì gù míngwéi yuè
三摩地时，普能任¹⁹持诸定胜相，是故名为月
chuáng xiàng sān mó dì
幢相三摩地。

yún hé míngwéi yī qiè fǎ yǒng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为一切法涌三摩地？谓若住此三

mó dì shí pǔ néng yǒng chū yī qiè shèng dìng shì gù míngwéi yī qiè fǎ
摩地时，普能涌出一切胜定，是故名为一切法
yǒng sān mó dì
涌三摩地。

yún hé míngwéi guān dǐng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为观顶三摩地？谓若住此三摩

dì shí pǔ néng guān chá yī qiè dìng dǐng shì gù míngwéi guān dǐng sān
地时，普能观察一切定顶，是故名为观顶三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi fǎ jiè jué dìng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为法界决定三摩地？谓若住此三

mó dì shí néng yú fǎ jiè jué dìng zhào liǎo shì gù míngwéi fǎ jiè jué
摩地时，能于法界决定照了，是故名为法界决
dìng sān mó dì
定三摩地。

yún hé míngwéi jué dìng chuáng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为决定幢相三摩地？谓若住

¹⁹ 大正藏：住；永乐北藏及龙藏：任

cǐ sān mó dì shí néng jué dìng chí zhū dìng chuáng xiàng shì gù míng wéi
此三摩地时，能决定持诸定幢相，是故名为
jué dìng chuáng xiàng sān mó dì
决定幢相三摩地。

yún hé míng wéi jīn gāng yù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为金刚喻三摩地？谓若住此三摩
dì shí néng cuī zhū dìng fēi bǐ suǒ fú shì gù míng wéi jīn gāng yù sān
地时，能摧诸定非彼所伏，是故名为金刚喻三
mó dì
摩地。

yún hé míng wéi rù fǎ yìn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为入法印三摩地？谓若住此三摩
dì shí pǔ néng zhèng rù yī qiè fǎ yìn shì gù míng wéi rù fǎ yìn sān
地时，普能证入一切法印，是故名为入法印三
mó dì
摩地。

yún hé míng wéi fàng guāng wú wàng shī sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为放光无忘失三摩地？谓若住
cǐ sān mó dì shí fàng shèng dìng guāng zhào yǒu qíng lèi lìng bǐ yì niàn
此三摩地时，放胜定光照有情类，令彼忆念
céng suǒ shòu fǎ shì gù míng wéi fàng guāng wú wàng shī sān mó dì
曾所受法，是故名为放光无忘失三摩地。

yún hé míng wéi shàn lì dìng wáng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为善立定王三摩地？谓若住此
sān mó dì shí yú zhū dìng wáng shàn néng jiàn lì shì gù míng wéi shàn
三摩地时，于诸定王善能建立，是故名为善
lì dìng wáng sān mó dì
立定王三摩地。

yún hé míng wéi fàng guāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为放光三摩地？谓若住此三摩
dì shí yú zhū dìng guāng pǔ néng kāi fā shì gù míng wéi fàng guāng sān
地时，于诸定光普能开发，是故名为放光三
mó dì
摩地。

yún hé míng wéi jīng jìn lì sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为精进力三摩地？谓若住此三摩
dì shí néng fā zhū dìng jīng jìn shì lì shì gù míng wéi jīng jìn lì sān
地时，能发诸定精进势力，是故名为精进力三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi děng yǒng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为等涌三摩地？谓若住此三摩

dì shí lìng zhū děng chí píng děng yǒng xiàn shì gù míng wéi děng yǒng sān
地时，令诸等持平等涌现，是故名为等涌三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi rù yī qiè yán cí jué dìng sān mó dì wèi ruò
“云何名为入一切言词决定三摩地？谓若

zhù cǐ sān mó dì shí yú zhū yán cí jué dìng wù rù shì gù míng wéi rù
住此三摩地时，于诸言词决定悟入，是故名为入

yī qiè yán cí jué dìng sān mó dì
一切言词决定三摩地。

yún hé míng wéi děng rù zēng yǔ sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为等入增语三摩地？谓若住此

sān mó dì shí yú zhū dìng míng pǔ néng wù rù xùn shì lǐ qù shì gù
三摩地时，于诸定名普能悟入训释理趣，是故

míng wéi děng rù zēng yǔ sān mó dì
名为等入增语三摩地。

yún hé míng wéi guān fāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为观方三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhū dìng fāng pǔ néng guān zhào shì gù míng wéi guān fāng sān
地时，于诸定方普能观照，是故名为观方三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi zǒng chí yìn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为总持印三摩地？谓若住此三摩

dì shí néng zǒng rèn chí zhū dìng miào yìn shì gù míng wéi zǒng chí yìn sān
地时，能总任持诸定妙印，是故名为总持印三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi wú wàng shī sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为无忘失三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhū dìng xiàng jiē wú wàng shī shì gù míng wéi wú wàng
摩地时，于诸定相皆无忘失，是故名为无忘

shī sān mó dì
失三摩地。

yún hé míngwéi zhū fǎ děng qù hǎi yìn sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为诸法等趣海印三摩地？谓若住

cǐ sān mó dì shí lìng zhū shèng dìng děng jiē qù rù rú dà hǎi yìn shè
此三摩地时，令诸胜定等皆趣入，如大海印摄

shòuzhòng liú shì gù míngwéi zhū fǎ děng qù hǎi yìn sān mó dì
受众流，是故名为诸法等趣海印三摩地。

yún hé míngwéi biàn fù xū kōng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为遍覆虚空三摩地？谓若住此

sān mó dì shí yú zhū děng chí biàn néng fù hù wú suǒ jiǎn bié rú tài
三摩地时，于诸等持遍能覆护，无所简别如太

xū kōng shì gù míngwéi biàn fù xū kōng sān mó dì
虚空，是故名为遍覆虚空三摩地。

yún hé míngwéi jīn gāng lún sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为金刚轮三摩地？谓若住此三摩

dì shí pǔ néng rèn chí yī qiè shèng dìng lìng bú sǎn huài rú jīn gāng lún
地时，普能任持一切胜定，令不散坏如金刚轮，

shì gù míngwéi jīn gāng lún sān mó dì
是故名为金刚轮三摩地。

yún hé míngwéi lí chén sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为离尘三摩地？谓若住此三摩

dì shí néng miè yī qiè fán nǎo chán gòu shì gù míngwéi lí chén sān mó
地时，能灭一切烦恼缠垢，是故名为离尘三摩

dì
地。

yún hé míngwéi biàn zhào sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为遍照三摩地？谓若住此三摩

dì shí biàn zhào zhū dìng lìng qí²⁰ guāng xiǎn shì gù míngwéi biàn zhào sān
地时，遍照诸定令其²⁰光显，是故名为遍照三

mó dì
摩地。

yún hé míngwéi bú shùn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为不昫三摩地？谓若住此三摩地

shí gèng bù xī qiú yú dìng yú fǎ shì gù míngwéi bú shùn sān mó dì
时，更不希求余定余法，是故名为不昫三摩地。

yún hé míngwéi wú xiàng zhù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为无相住三摩地？谓若住此三

²⁰ 大正藏：其；永乐北藏及龙藏：甚；校勘：其

mó dì shí bú jiàn zhū dìng zhōng yǒu shǎo fǎ kě zhù shì gù míng wéi wú
摩地时，不见诸定中有少法可住，是故名为无

xiàng zhù sān mó dì
相住三摩地。

yún hé míng wéi bù sī wéi sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为不思惟三摩地？谓若住此三摩

dì shí suǒ yǒu xià liè xīn xīn suǒ fǎ xī jiē bù zhuǎn shì gù míng
地时，所有下劣心、心所法悉皆不转，是故名

wéi bù sī wéi sān mó dì
为不思惟三摩地。

yún hé míng wéi wú gòu dēng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无垢灯三摩地？谓若住此三摩

dì shí rú chí jìng dēng zhào liǎo zhū dìng shì gù míng wéi wú gòu dēng sān
地时，如持净灯照了诸定，是故名为无垢灯三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi wú biān guāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为无边光三摩地？谓若住此三

mó dì shí néng fā dà guāng zhào wú biān jì shì gù míng wéi wú biān
摩地时，能发大光照无际，是故名为无边

guāng sān mó dì
光三摩地。

yún hé míng wéi fā guāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ děng chí
“云何名为发光三摩地？谓若住此等持

wú jiàn néng fā yī qiè shèng dìng guāng míng shì gù míng wéi fā guāng
无间，能发一切胜定光明，是故名为发光

sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi pǔ zhào sān mó dì wèi ruò zhù²¹ cǐ děng chí
“云何名为普照三摩地？谓若住²¹此等持

wú jiàn jí néng pǔ zhào zhū shèng dìng mén shì gù míng wéi pǔ zhào sān
无间，即能普照诸胜定门，是故名为普照三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi jìng jiān dìng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为净坚定三摩地？谓若住此三摩

²¹ 大正藏：得；永乐北藏及龙藏：住

dì shí dé zhūděng chí jìng píngděngxìng shì gù míngwéi jìng jiāndìngsān
地时，得诸等持净平等性，是故名为净坚定三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi wú gòuguāngsān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为无垢光三摩地？谓若住此三

mó dì shí néng pǔ juānchú yī qiè dìnggòu shì gù míngwéi wú gòuguāng
摩地时，能普蠲除一切定垢，是故名为无垢光
sān mó dì
三摩地。

yún hé míngwéi fā miào lè sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为发妙乐三摩地？谓若住此三摩

dì shí lǐngshòu yī qiè děng chí miào lè shì gù míngwéi fā miào lè sān
地时，领受一切等持妙乐，是故名为发妙乐三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi diàndēng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为电灯三摩地？谓若住此三摩

dì shí zhàozhūděng chí rú diànguāngyàn shì gù míngwéidiàndēngsān
地时，照诸等持如电光焰，是故名为电灯三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi wú jìn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为无尽三摩地？谓若住此三摩地

shí yǐn zhūděng chí gōng dé wú jìn ér bú jiàn bǐ jìn bú jìn xiàng
时，引诸等持功德无尽，而不见彼尽不尽相，
shì gù míngwéi wú jìn sān mó dì
是故名为无尽三摩地。

yún hé míngwéi jù wēiguāngsān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为具威光三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhūděng chí wēiguāng dú shèng shì gù míngwéi jù wēi
摩地时，于诸等持威光独盛，是故名为具威
guāngsān mó dì
光三摩地。

yún hé míngwéi lí jìn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为离尽三摩地？谓若住此三摩地

shí jiàn zhūděng chí yī qiè wú jìn ér bú jiàn yǒu jìn bú jìn xiàng
时，见诸等持一切无尽，而不见有尽不尽相，

shì gù míngwéi lí jìn sān mó dì
是故名为离尽三摩地。

yún hé míngwéi wú dòng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为无动三摩地？谓若住此三摩地

shí lìng zhū děng chí wú dòng wú diào yì wú xì lùn shì gù míngwéi wú
时，令诸等持无动无掉亦无戏论，是故名为无
dòng sān mó dì
动三摩地。

yún hé míngwéi wú xiá xì sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无瑕隙三摩地？谓若住此三摩

dì shí lìng zhū děng chí jiàn wú xiá xì shì gù míngwéi wú xiá xì sān mó
地时，令诸等持见无瑕隙，是故名为无瑕隙三摩
dì
地。

yún hé míngwéi rì dēng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为日灯三摩地？谓若住此三摩地

shí lìng zhū dìng mén fā guāng pǔ zhào shì gù míngwéi rì dēng sān mó
时，令诸定门发光普照，是故名为日灯三摩
dì
地。

yún hé míngwéi jìng yuè sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为净月三摩地？谓若住此三摩地

shí lìng zhū děng chí chú àn rú yuè shì gù míngwéi jìng yuè sān mó dì
时，令诸等持除暗如月，是故名为净月三摩地。

yún hé míngwéi jìng guāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为净光三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú yī qiè děng chí dé sì wú ài jiě shì gù míngwéi jìng guāng
地时，于一切等持得四无碍解，是故名为净光
sān mó dì
三摩地。

yún hé míngwéi fā míng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为发明三摩地？谓若住此三摩地

shí lìng zhū dìng mén fā míng pǔ zhào shì gù míngwéi fā míng sān mó dì
时，令诸定门发明普照，是故名为发明三摩地。

yún hé míngwéi zuò suǒ yīng zuò sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为作所应作三摩地？谓若住此三

mó dì shí bàn zhū děng chí suǒ yīng zuò shì yòu lìng zhū dìng suǒ zuò shì
摩地时，办诸等持所应作事，又令诸定所作事

chéng shì gù míngwéizuò suǒ yīngzuò sān mó dì
成，是故名为作所应作三摩地。

yún hé míng wéi zhì chuángxiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为智幢相三摩地？谓若住此
sān mó dì shí jiàn zhū děng chí miào zhì chuángxiàng shì gù míngwéi zhì
三摩地时，见诸等持妙智幢相，是故名为智
chuángxiàng sān mó dì
幢相三摩地。

yún hé míng wéi jīn gāng mánsān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为金刚鬘三摩地？谓若住此三
mó dì shí suī néng tōng dá yī qiè fǎ ér bú jiàn yǒu tōng dá xiàng
摩地时，虽能通达一切法，而不见有通达相，
shì gù míngwéi jīn gāng mánsān mó dì
是故名为金刚鬘三摩地。

yún hé míng wéi zhù xīn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为住心三摩地？谓若住此三摩地
shí xīn bú dòng yáo bù zhuǎn bú zhào yì bù sǔn jiǎn bú niàn yǒu
时，心不动摇，不转、不照亦不损减，不念有
xīn shì gù míngwéi zhù xīn sān mó dì
心，是故名为住心三摩地。

yún hé míng wéi pǔ míng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为普明三摩地？谓若住此三摩地
shí yú zhū dìng míng pǔ néng guān zhào shì gù míngwéi pǔ míng sān mó
时，于诸定明普能观照，是故名为普明三摩
dì
地。

yún hé míng wéi shàn zhù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为善住三摩地？谓若住此三摩地
shí yú zhū děng chí shàn néng ān zhù shì gù míngwéi shàn zhù sān mó dì
时，于诸等持善能安住，是故名为善住三摩地。

yún hé míng wéi bǎo jī sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为宝积三摩地？谓若住此三摩地
shí guān zhū děng chí jī rú bǎo jù shì gù míngwéi bǎo jī sān mó dì
时，观诸等持皆如宝聚，是故名为宝积三摩地。

yún hé míng wéi miào fǎ yìn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为妙法印三摩地？谓若住此三摩
dì shí néng yìn zhū děng chí yǐ wú yìn yìn gù shì gù míngwéi miào fǎ
地时，能印诸等持以无印印故，是故名为妙法

yìn sān mó dì
印三摩地。

yún hé míng wéi yī qiè fǎ píngděng xìng sān mó dì wèi ruò
“云何名为一切法平等性三摩地？谓若
zhù cǐ sān mó dì shí bú jiàn yǒu fǎ lí píngděng xìng shì gù míng wéi
住此三摩地时，不见有法离平等性，是故名为
yī qiè fǎ píngděng xìng sān mó dì
一切法平等性三摩地。

yún hé míng wéi shě ài yào sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为舍爱乐三摩地？谓若住此三摩
dì shí yú yī qiè fǎ shě zhū ài yào shì gù míng wéi shě ài yào sān mó
地时，于一切法舍诸爱乐，是故名为舍爱乐三摩
dì
地。

yún hé míng wéi rù fǎ dǐng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为入法顶三摩地？谓若住此三摩
dì shí yú yī qiè fǎ néng chú àn zhàng yì yú zhū dìng néng wéi shàng
地时，于一切法能除暗²²障，亦于诸定能为上
shǒu shì gù míng wéi rù fǎ dǐng sān mó dì
首，是故名为入法顶三摩地。

yún hé míng wéi piāo sǎn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为飘散三摩地？谓若住此三摩地
shí piāo sǎn yī qiè dìng zhí fǎ zhí shì gù míng wéi piāo sǎn sān mó
时，飘散一切定执、法执，是故名为飘散三摩
dì
地。

yún hé míng wéi fēn bié fǎ jù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为分别法句三摩地？谓若住此三
mó dì shí shàn néng fēn bié zhū dìng fǎ jù shì gù míng wéi fēn bié fǎ
摩地时，善能分别诸定法句，是故名为分别法
jù sān mó dì
句三摩地。

yún hé míng wéi píngděng zì xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为平等字相三摩地？谓若住此
sān mó dì shí dé zhū děng chí píngděng zì xiàng shì gù míng wéi píng
三摩地时，得诸等持平字相，是故名为平

²² 大正藏：暗；永乐北藏：暗；龙藏：开；校勘：暗

děng zì xiàngsān mó dì
等字相三摩地。

yún hé míngwéi lí wén zì xiàngsān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为离文字相三摩地？谓若住此
sān mó dì shí yú zhūděng chí bù dé yī zì shì gù míngwéi lí wén
三摩地时，于诸等持不得一字，是故名为离文
zì xiàngsān mó dì
字相三摩地。

yún hé míngwéi duàn suǒ yuán sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为断所缘三摩地？谓若住此三
mó dì shí jué zhūděng chí suǒ yuán jìng xiàng shì gù míngwéi duàn suǒ
摩地时，绝诸等持所缘境相，是故名为断所
yuán sān mó dì
缘三摩地。

yún hé míngwéi wú biàn yì sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无变异三摩地？谓若住此三摩
dì shí bù dé zhū fǎ biàn yì zhī xiàng shì gù míngwéi wú biàn yì sān
地时，不得诸法变异之相，是故名为无变异三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi wú pǐn lèi sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无品类三摩地？谓若住此三摩
dì shí bú jiàn zhū fǎ pǐn lèi bié xiàng shì gù míngwéi wú pǐn lèi sān
地时，不见诸法品类别相，是故名为无品类三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi wú xiàng xíng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为无相行三摩地？谓若住此三
mó dì shí yú zhū dìng xiàng dōu wú suǒ dé shì gù míngwéi wú xiàng xíng
摩地时，于诸定相都无所得，是故名为无相行
sān mó dì
三摩地。

yún hé míngwéi lí yì àn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为离翳暗三摩地？谓若住此三摩
dì shí zhū dìng yì àn wú bù chú qiān shì gù míngwéi lí yì àn sān mó
地时，诸定翳暗无不除遣，是故名为离翳暗三摩
dì
地。

yún hé míngwéi jù xíngsān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì
“云何名为具行三摩地？谓若住此三摩地

shí yú zhū dìng xíng dōu wú jiàn zhí shì gù míngwéi jù xíngsān mó dì
时，于诸定行都无见执，是故名为具行三摩地。

yún hé míngwéi bú biàndòng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为不变动三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhū děng chí bú jiàn biàndòng shì gù míngwéi bú biàn
摩地时，于诸等持不见变动，是故名为不变
dòng sān mó dì
动三摩地。

yún hé míngwéi dù jìng jiè sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为度境界三摩地？谓若住此三摩

dì shí chāo zhū děng chí suǒ yuán jìng jiè shì gù míngwéi dù jìng jiè sān
地时，超诸等持所缘境界，是故名为度境界三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi jí yī qiè gōng dé sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为集一切功德三摩地？谓若住此

sān mó dì shí néng jí zhū dìng suǒ yǒu gōng dé yú yī qiè fǎ ér wú
三摩地时，能集诸定所有功德，于一切法而无
jí xiǎng shì gù míngwéi jí yī qiè gōng dé sān mó dì
集想，是故名为集一切功德三摩地。

yún hé míngwéi jué dìng zhù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为决定住三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhū dìng xīn suī jué dìng zhù ér zhī qí xiàng liǎo bù kě dé
地时，于诸定心虽决定住，而知其相了不可得，
shì gù míngwéi jué dìng zhù sān mó dì
是故名为决定住三摩地。

yún hé míngwéi wú xīn zhù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无心住三摩地？谓若住此三摩

dì shí xīn yú zhū dìng wú zhuǎn wú duò shì gù míngwéi wú xīn zhù sān
地时，心于诸定无转无堕，是故名为无心住三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi jìng miào huā sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为净妙花三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhū děng chí jiē dé qīng jìng yán shì guāng xiǎn yóu rú miào
摩地时，令诸等持皆得清净，严饰光显犹如妙

huā shì gù míngwéi jìng miào huāsān mó dì
花，是故名为净妙花三摩地。

yún hé míngwéi jù jué zhī sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为具觉支三摩地？谓若住此三摩地时，令一切定修七觉支速得圆满，是故名为具觉支三摩地。

yún hé míngwéi wú biāndēng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí yú yī qiè fǎ jiē néng zhào liǎo pì rú míngdēng shì gù míngwéi wú biāndēng sān mó dì
“云何名为无边灯三摩地？谓若住此三摩地时，于一切法皆能照了譬如明灯，是故名为无边灯三摩地。

yún hé míngwéi wú biānbiàn sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí yú yī qiè fǎ dé wú biānbiàn shì gù míngwéi wú biānbiàn sān mó dì
“云何名为无边辩三摩地？谓若住此三摩地时，于一切法得无边辩，是故名为无边辩三摩地。

yún hé míngwéi wú děngděng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí yú zhū děng chí dé píngděng xìng yì lìng zhū dìng chéng wú děngděng shì gù míngwéi wú děngděng sān mó dì
“云何名为无等等三摩地？谓若住此三摩地时，于诸等持得平等性，亦令诸定成无等等，是故名为无等等三摩地。

yún hé míngwéi chāo yī qiè fǎ sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí pǔ néng chāo dù sān jiè zhū fǎ shì gù míngwéi chāo yī qiè fǎ sān mó dì
“云何名为超一切法三摩地？谓若住此三摩地时，普能超度三界诸法，是故名为超一切法三摩地。

yún hé míngwéi jué pànzhū fǎ sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí yú zhū shèng dìng jí yī qiè fǎ néng wèi yǒu qíng rú shí jué pàn shì gù míngwéi jué pànzhū fǎ sān mó dì
“云何名为决判诸法三摩地？谓若住此三摩地时，于诸胜定及一切法，能为有情如实决判，是故名为决判诸法三摩地。

yún hé míng wéi sàn yí wǎng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为散疑网三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhū děng chí jí yī qiè fǎ suǒ yǒu yí wǎng jiē néng chú
摩地时，于诸等持及一切法，所有疑网皆能除

sàn shì gù míng wéi sàn yí wǎng sān mó dì
散，是故名为散疑网三摩地。

yún hé míng wéi wú suǒ zhù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无所住三摩地？谓若住此三摩

dì shí bú jiàn zhū fǎ yǒu suǒ zhù chù shì gù míng wéi wú suǒ zhù sān mó
地时，不见诸法有所住处，是故名为无所住三摩

dì
地。

yún hé míng wéi yī xiàng zhuāng yán sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为一相庄严三摩地？谓若住此

sān mó dì shí bú jiàn zhū fǎ èr xiàng kě qǔ shì gù míng wéi yī xiàng
三摩地时，不见诸法二相可取，是故名为一相

zhuāng yán sān mó dì
庄严三摩地。

yún hé míng wéi yīn fā xíng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为引发行相三摩地？谓若住此

sān mó dì shí yú zhū děng chí jí yī qiè fǎ suī néng yīn fā zhǒng zhǒng
三摩地时，于诸等持及一切法虽能引发种种

xíng xiàng ér dōu bú jiàn néng yīn fā zhě shì gù míng wéi yīn fā xíng xiàng
行相，而都不见能引发者，是故名为引发行相

sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi yī xíng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为一行相三摩地？谓若住此三

mó dì shí jiàn zhū děng chí wú èr xíng xiàng shì gù míng wéi yī xíng xiàng
摩地时，见诸等持无二行相，是故名为一行相

sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi lí xíng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为离行相三摩地？谓若住此三

mó dì shí jiàn zhū děng chí dōu wú xíng xiàng shì gù míng wéi lí xíng xiàng
摩地时，见诸等持都无行相，是故名为离行相

sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi miào xíng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为妙行相三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhū děng chí qǐ miào xíng xiàng shì gù míng wéi miào xíng
摩地时，令诸等持起妙行相，是故名为妙行

xiàng sān mó dì
相三摩地。

yún hé míng wéi dá zhū yǒu dǐ sàn huài sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为达诸有底散坏三摩地？谓若住

cǐ sān mó dì shí yú zhū děng chí jí yī qiè fǎ dé tōng dá zhì rú shí
此三摩地时，于诸等持及一切法，得通达智如实

wù rù jì dé rù yǐ yú zhū yǒu fǎ tōng dá sàn huài lìng wú suǒ yí shì
悟入，既得入已于诸有法通达散坏令无所遗，是

gù míng wéi dá zhū yǒu dǐ sàn huài sān mó dì
故名为达诸有底散坏三摩地。

yún hé míng wéi rù shī shè yǔ yán sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为入施設语言三摩地？谓若住此

sān mó dì shí wù rù yī qiè sān mó dì fǎ shī shè yǔ yán wú zhuó wú
三摩地时，悟入一切三摩地法，施設语言无著无

ài shì gù míng wéi rù shī shè yǔ yán sān mó dì
碍，是故名为入施設语言三摩地。

yún hé míng wéi jiě tuō yīn shēng wén zì sān mó dì wèi ruò
“云何名为解脱音声文字三摩地？谓若

zhù cǐ sān mó dì shí jiàn zhū děng chí jiě tuō yī qiè yīn shēng wén zì
住此三摩地时，见诸等持解脱一切音声文字

zhòng xiàng jì miè shì gù míng wéi jiě tuō yīn shēng wén zì sān mó dì
众相寂灭，是故名为解脱音声文字三摩地。

yún hé míng wéi jù chì rán sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为炬炽然三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhū děng chí wēi guāng zhào yào shì gù míng wéi jù chì rán sān
地时，于诸等持威光照曜，是故名为炬炽然三

mó dì
摩地。

yún hé míng wéi yán jìng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为严净相三摩地？谓若住此三

mó dì shí yú zhū děng chí néng yán jìng xiàng wèi yú zhū xiàng jiē néng
摩地时，于诸等持能严净相，谓于诸相皆能

chú miè shì gù míng wéi yán jìng xiàng sān mó dì
除灭，是故名为严净相三摩地。

yún hé míngwéi wú biāo zhì sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无标帜三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhūděng chí bú jiànbiāo zhì shì gù míngwéi wú biāo zhì sān
地时，于诸等持不见标帜，是故名为无标帜三
mó dì
摩地。

yún hé míngwéi jù yī qiè miào xiàng sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为具一切妙相三摩地？谓若住

cǐ sān mó dì shí zhū dìng miào xiàng wú bú jù zú shì gù míngwéi jù
此三摩地时，诸定妙相无不具足，是故名为具
yī qiè miào xiàng sān mó dì
一切妙相三摩地。

yún hé míngwéi bù xǐ yī qiè kǔ lè sān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为不喜一切苦乐三摩地？谓若住

cǐ sān mó dì shí yú zhūděng chí kǔ lè zhī xiàng bú lè guānchá shì
此三摩地时，于诸等持苦乐之相不乐观察，是
gù míngwéi bù xǐ yī qiè kǔ lè sān mó dì
故名为不喜一切苦乐三摩地。

yún hé míngwéi wú jìn xíng xiàng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为无尽行相三摩地？谓若住此

sān mó dì shí bú jiàn zhū dìng xíng xiàng yǒu jìn shì gù míngwéi wú jìn
三摩地时，不见诸定行相有尽，是故名为无尽
xíng xiàng sān mó dì
行相三摩地。

yún hé míngwéi jù tuó luó ní sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为具陀罗尼三摩地？谓若住此三

mó dì shí néng zǒng rèn chí zhū dìng shèng shì shì gù míngwéi jù tuó luó
摩地时，能总任持诸定胜事，是故名为具陀罗
ní sān mó dì
尼三摩地。

yún hé míngwéi shè fú yī qiè zhèng xìng xié xìng sān mó dì
“云何名为摄伏一切正性邪性三摩地？

wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí yú zhūděng chí zhèng xìng xié xìng shè fú zhū
谓若住此三摩地时，于诸等持正性邪性摄伏诸
jiàn jiē lìng bù qǐ shì gù míngwéi shè fú yī qiè zhèng xìng xié xìng sān mó
见皆令不起，是故名为摄伏一切正性邪性三摩
dì
地。

yún hé míngwéi jìng xī yī qiè wéishùnsān mó dì wèi ruò zhù
“云何名为静息一切违顺三摩地？谓若住

cǐ sān mó dì shí yú zhūděng chí jí yī qiè fǎ dōu bú jiànyǒuwéi
此三摩地时，于诸等持及一切法，都不见有违

shùn zhī xiàng shì gù míngwéi jìng xī yī qiè wéishùnsān mó dì
顺之相，是故名为静息一切违顺三摩地。

yún hé míngwéi lí zēng ài sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为离憎爱三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhūděng chí jí yī qiè fǎ dōu bú jiànyǒuzēng ài zhī xiàng
地时，于诸等持及一切法，都不见有憎爱之相，

shì gù míngwéi lí zēng ài sān mó dì
是故名为离憎爱三摩地。

yún hé míngwéi wú gòumíngsān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为无垢明三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhūděng chí dōu bú jiànyǒumíngxiàng gòuxiàng shì gù míng
地时，于诸等持都不见有明相、垢相，是故名

wéi wú gòumíngsān mó dì
为无垢明三摩地。

yún hé míngwéi jù jiān gù sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为具坚固三摩地？谓若住此三摩

dì shí lìng zhūděng chí jiē dé jiān gù shì gù míngwéi jù jiān gù sān mó
地时，令诸等持皆得坚固，是故名为具坚固三摩

dì
地。

yún hé míngwéi mǎnyuè jìng guāng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为满月净光三摩地？谓若住此

sān mó dì shí lìng zhūděng chí gōng dé zēng yì rú jìng mǎnyuèguāng
三摩地时，令诸等持功德增益，如净满月光

zēng hǎi shuǐ shì gù míngwéi mǎnyuè jìng guāng sān mó dì
增海水，是故名为满月净光三摩地。

yún hé míngwéi dà zhuāngyán sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为大庄严三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhūděng chí chéng jiù zhǒng zhǒng wēi miào xī yǒu dà
摩地时，令诸等持成就种种微妙希有大

zhuāngyán shì shì gù míngwéi dà zhuāngyán sān mó dì
庄严事，是故名为大庄严三摩地。

yún hé míngwéi zhào yī qiè shì jiān sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为照一切世间三摩地？谓若住此

sān mó dì shí zhàozhūděng chí jí yī qiè fǎ lìng yǒu qíng lèi jiē dé
三摩地时，照诸等持及一切法，令有情类皆得

kāi xiǎo shì gù míng wéi zhào yī qiè shì jiān sān mó dì
开晓，是故名为照一切世间三摩地。

yún hé míng wéi dìng píng děng xìng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ
“云何名为定平等性三摩地？谓若住此

sān mó dì shí bú jiàn děng chí dìng sǎn chā bié shì gù míng wéi dìng píng
三摩地时，不见等持定散差别，是故名为定平

děng xìng sān mó dì
等性三摩地。

yún hé míng wéi yǒu zhēng wú zhēng píng děng lǐ qù sān mó dì
“云何名为有诤无诤平等理趣三摩地？

wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí bú jiàn zhū fǎ jí yī qiè dìng yǒu zhēng wú
谓若住此三摩地时，不见诸法及一切定有诤无

zhēng xìng xiāng chā bié shì gù míng wéi yǒu zhēng wú zhēng píng děng lǐ qù
诤性相差别，是故名为有诤无诤平等理趣

sān mó dì
三摩地。

yún hé míng wéi wú cháo xué wú biāo zhì wú ài yào sān mó dì
“云何名为无巢穴无标帜无爱乐三摩地？

wèi ruò zhù cǐ sān mó dì shí pò zhū cháo xué shě zhū biāo zhì duàn
谓若住此三摩地时，破诸巢穴，舍诸标帜，断

zhū ài yào ér wú suǒ zhí shì gù míng wéi wú cháo xué wú biāo zhì wú ài
诸爱乐而无所执，是故名为无巢穴无标帜无爱

yào sān mó dì
乐三摩地。

yún hé míng wéi jué dìng ān zhù zhēn rú sān mó dì wèi ruò
“云何名为决定安住真如三摩地？谓若

zhù cǐ sān mó dì shí yú zhū děng chí jí yī qiè fǎ cháng bú qì shě
住此三摩地时，于诸等持及一切法，常不弃舍

zhēn rú shí xiàng shì gù míng wéi jué dìng ān zhù zhēn rú sān mó dì
真如实相，是故名为决定安住真如三摩地。

yún hé míng wéi lí shēn huì è sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为离身秽恶三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhū děng chí pò huài shēn jiàn shì gù míng wéi lí shēn huì
摩地时，令诸等持破坏身见，是故名为离身秽

è sān mó dì
恶三摩地。

yún hé míngwéi lí yǔ huì è sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为离语秽恶三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhū děng chí huài yǔ è yè shì gù míngwéi lí yǔ huì
摩地时，令诸等持坏语恶业，是故名为离语秽
è sān mó dì
恶三摩地。

yún hé míngwéi lí yì huì è sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān
“云何名为离意秽恶三摩地？谓若住此三

mó dì shí lìng zhū děng chí huài yì è yè shì gù míngwéi lí yì huì
摩地时，令诸等持坏意恶业，是故名为离意秽
è sān mó dì
恶三摩地。

yún hé míngwéi rú xū kōng sān mó dì wèi ruò zhù cǐ sān mó
“云何名为如虚空三摩地？谓若住此三摩

dì shí yú zhū yǒu qíng pǔ néng ráo yì qí xīn píng děng rú tài xū kōng
地时，于诸有情普能饶益，其心平等如太虚空，
shì gù míngwéi rú xū kōng sān mó dì
是故名为如虚空三摩地。

yún hé míngwéi wú rǎn zhuó rú xū kōng sān mó dì wèi ruò
“云何名为无染著如虚空三摩地？谓若

zhù cǐ sān mó dì shí guān yī qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu rú jìng xū kōng
住此三摩地时，观一切法都无所有，如净虚空
wú rǎn wú zhuó shì gù míngwéi wú rǎn zhuó rú xū kōng sān mó dì
无染无著，是故名为无染著如虚空三摩地。

shàn xiàn rú shì děng yǒu wú liàng bǎi qiān wēi miào xī yǒu shèng
“善现，如是等有无量百千微妙希有胜

sān mó dì dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèng xiàng
三摩地，当知是为菩萨摩诃萨大乘相。”

dì èr fēnniànzhùděngpǐn dì shí qī zhī yī
第二分念住等品第十七之一

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓

sì niànzhù yún hé wéi sì yī shēnniànzhù èr shòuniànzhù
四念住。云何为四？一、身念住。二、受念住。

sān xīn niànzhù sì fǎ niànzhù
三、心念住。四、法念住。

shēnniànzhù zhě wèi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“身念住者，谓菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suī yú nèi shēnzhù xúnshēn
蜜多时，以无所得而为方便，虽于内身住循身

guān huò yú wàishēnzhù xúnshēnguān huò yú nèi wàishēnzhù xúnshēn
观，或于外身住循身观，或于内外身住循身

guān ér yǒng bù qǐ shēn jù xún sī chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn
观，而永不起身俱寻思，炽然精进，正知具念，

tiáo fú tānyōu
调伏贪忧。

shòuniànzhù zhě wèi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“受念住者，谓菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suī yú nèi shòuzhù xúnshòu
蜜多时，以无所得而为方便，虽于内受住循受

guān huò yú wàishòuzhù xúnshòuguān huò yú nèi wàishòuzhù xúnshòu
观，或于外受住循受观，或于内外受住循受

guān ér yǒng bù qǐ shòu jù xún sī chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn
观，而永不起受俱寻思，炽然精进，正知具念，

tiáo fú tānyōu
调伏贪忧。

xīn niànzhù zhě wèi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“心念住者，谓菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suī yú nèi xīn zhù xún xīn
蜜多时，以无所得而为方便，虽于内心住循心

guān huò yú wài xīn zhù xún xīn guān huò yú nèi wài xīn zhù xún xīn guān
观，或于外心住循心观，或于内外心住循心观，

ér yǒng bù qǐ xīn jù xún sī chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo
而永不起心俱寻思，炽然精进，正知具念，调

fú tānyōu
伏贪忧。

fǎ niànzhù zhě wèi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“法念住者，谓菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suī yú nèi fǎ zhù xún fǎ
蜜多时，以无所得而为方便，虽于内法住循法

guān huò yú wài fǎ zhù xún fǎ guān huò yú nèi wài fǎ zhù xún fǎ guān
观，或于外法住循法观，或于内外法住循法观，

ér yǒng bù qǐ fǎ jù xún sī chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo
而永不起法俱寻思，炽然精进，正知具念，调

fú tānyōu
伏贪忧。

yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ
“云何菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú nèi shēnzhù xúnshēnguān chì rán jīng jìn
无所得而为方便，于内身住循身观，炽然精进，

zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
正知具念，调伏贪忧。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shěnguān zì shēn xíng shí zhī xíng
时，以无所得而为方便，审观自身，行时知行，

zhù shí zhī zhù zuò shí zhī zuò wò shí zhī wò rú rú zì shēnwēi yí
住时知住，坐时知坐，卧时知卧，如如自身威仪

chābié rú shì rú shì chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān
差别，如是如是炽然精进，正知具念，调伏贪

yōu shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú
忧。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无

suǒ dé ér wéifāngbiàn yú nèi shēnzhù xúnshēnguān chì rán jīng jìn
所得而为方便，于内身住循身观，炽然精进，

zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
正知具念，调伏贪忧。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shěnguān zì shēn zhèng
蜜多时，以无所得而为方便，审观自身，正

zhī wǎng lái zhèng zhī zhān gù zhèng zhī fǔ yǎng zhèng zhī qū shēn
知往来，正知瞻顾，正知俯仰，正知屈伸，

fú sēng qié zhī zhí chí yī bō ruò shí ruò yǐn yǎn xī jīng xíng zuò
服僧伽胝，执持衣钵，若食若饮，偃息经行，坐
qǐ chéng yíng wù mèi yǔ mò rù chū zhū dìng jiē niàn zhèng zhī shì
起承迎，寤寐语默，入出诸定，皆念正知。是
wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér
为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而
wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī
为方便，于内身住循身观，炽然精进，正知
jù niàn tiáo fú tān yōu
具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn shěn guān zì shēn yú xī
蜜多时，以无所得而为方便，审观自身，于息
rù shí niàn zhī xī rù yú xī chū shí niàn zhī xī chū yú xī cháng shí
入时念知息入，于息出时念知息出，于息长时
niàn zhī xī cháng yú xī duǎn shí niàn zhī xī duǎn rú zhuàn lún shī huò
念知息长，于息短时念知息短。如转轮师或
bǐ dì zǐ lún shì cháng shí zhī lún shì cháng lún shì duǎn shí zhī lún
彼弟子，轮势长时知轮势长，轮势短时知轮
shì duǎn shì pú sà mó hē sà yì fù rú shì niàn zhī zhū xī ruò rù ruò
势短。是菩萨摩诃萨亦复如是，念知诸息若入若
chū cháng duǎn chā bié shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
出长短差别。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù xún shēn guān
蜜多时，以无所得而为方便，于内身住循身观，
chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn shěn guān zì shēn zhū jiè chā
蜜多时，以无所得而为方便，审观自身诸界差
bié suǒ wèi dì jiè shuǐ huǒ fēng jiè rú qiǎo tú shī huò bǐ dì
别，所谓地界、水、火、风界。如巧屠师或彼弟
zǐ duàn niú mìng yǐ fù yòng lì dāo fēn xī qí shēn gē wéi sì fēn ruò
子断牛命已，复用利刀分析其身割为四分，若
zuò ruò lì rú shí guān zhī shì pú sà mó hē sà yì fù rú shì guān
坐若立如实观知。是菩萨摩诃萨亦复如是，观

chá zì shēn dì shuǐ huǒ fēng sì jiè chābié shì wéi pú sà mó hē
察自身地、水、火、风四界差别。是为菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú
萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于
nèi shēnzhù xúnshēnguān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān
内身住循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪
yōu
忧。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shěnguān zì shēn cóng zú
蜜多时，以无所得而为方便，审观自身，从足
zhì dǐngzhǒngzhǒng bú jìng chōngmǎn qí zhōng wài wéi báo pí zhī suǒ
至顶种种不净充满其中，外为薄皮之所
chánguǒ suǒ wèi cǐ shēnwéiyǒuzhǒngzhǒng fà máozhǎo chǐ pí gé xuè
缠裹，所谓此身唯有种种发毛爪齿、皮革血
ròu jīn mài gǔ suǐ xīn gān fèi shèn pí dǎnbāowèi dà chángxiǎo
肉、筋脉骨髓、心肝肺肾、脾胆胞胃、大肠小
cháng shǐ niào tì tuò xián lèi gòuhàn tán nóngfángsān nǎomó
肠、屎尿涕唾、涎泪垢汗、痰²³脓肪膈、脑膜、
chī níng²⁴ rú shì bú jìng chōngmǎnshēnzhōng rú yǒunóng fū huòzhū
瞋²⁴，如是不净充满身中。如有农夫或诸
zhǎngzhě cāngzhōngchéngmǎnzhǒngzhǒng zá gǔ suǒ wèidào má
长者，仓中盛满种种杂谷，所谓稻、麻、
sù dòu mǎiděng yǒumíng mù zhě kāi cāng dǔ zhī néng rú shí zhī
粟、豆、麦等，有明目者开仓睹之，能如实知
qí zhōngwéiyǒudào má sù děngzhǒngzhǒng zá gǔ shì pú sà mó
其中唯有稻、麻、粟等种种杂谷。是菩萨摩
hē sà yì fù rú shì shěnguān zì shēn cóng zú zhì dǐng bú jìng chōng
诃萨亦复如是，审观自身，从足至顶不净充
mǎn bù kě tān lè shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
满不可贪乐。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜
duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú nèi shēnzhù xúnshēnguān
多时，以无所得而为方便，于内身住循身观，
chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

²³ 大正藏：淡；永乐北藏及龙藏：痰

²⁴ 大正藏：瞋；永乐北藏及龙藏：瞋

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wǎngdàn bó lù guānsuǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往 憺怕路观所弃

shī sǐ jīng yī rì huò jīng èr rì nǎi zhì qī rì qí shēnpāngzhàng
尸，死经一日或经二日乃至七日，其身 臃 胀，

sè biànqīng yū chòulàn pí chuān nóngxuè liú chū jiàn shì shì yǐ
色变青瘀，臭烂皮穿，脓血流出。见是事已，

zì niàn wǒ shēnyǒu rú shì xìng jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī
自念我身有如是性，具如是法，未得解脱 终 归

rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ
如是。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú nèi shēnzhù xúnshēnguān chì rán jīng jìn
无所得而为方便，于内身住循身观，炽然精进，

zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
正 知具念，调伏贪忧。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wǎngdàn bó lù guānsuǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往 澹泊路观所弃

shī sǐ jīng yī rì huò jīng èr rì nǎi zhì qī rì wéi zhū diāo jiù
尸，死经一日或经二日乃至七日，为诸 鸱、鸢、

wū què chī xiāo hǔ bào hú láng yě gān gǒuděng
乌、鹊、鷓、枭、虎、豹、狐、狼、野干、狗等

zhǒngzhǒng qín shòuhuò zhuóhuò jué gǔ ròuláng jí zhà chē shí dàn
种 种 禽兽或啄或攫，骨肉狼籍，齧掣食噉。

jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēnyǒu rú shì xìng jù rú shì fǎ wèi dé
见是事已，自念我身有如是性，具如是法，未得

jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
解脱 终 归如是。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú nèi shēnzhù xúnshēnguān
蜜多时，以无所得而为方便，于内身住循身观，

chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
炽然精进，正 知具念，调伏贪忧。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wǎngdàn bó lù guānsuǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往 澹泊路观所弃

shī qín shòu shí yǐ bú jìng huì làn nóng xuè liú lí yǒu wú liàng
尸，禽兽食已，不净溃烂，脓血流离，有无量

zhǒng chóng qū zá chū chòu huì kě wū guò yú sǐ gǒu jiàn shì shì yǐ
种虫蛆杂出，臭秽可污过于死狗。见是事已，

zì niàn wǒ shēnyǒu rú shì xìng jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī
自念我身有如是性，具如是法，未得解脱终归

rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ
如是。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以

wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn
无所得而为方便，于内身住循身观，炽然精进，

zhèng zhī jù niàn tiáo fú tānyōu
正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃

shī chóng qū shí yǐ ròu lí gǔ xiàn zhī jié xiāng lián jīn chán
尸，虫蛆食已，肉离骨现，肢²⁵节相连，筋缠

xuè tú shàng yú fǔ ròu jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēnyǒu rú shì
血涂，尚余腐肉。见是事已，自念我身有如是

xìng jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó
性，具如是法，未得解脱终归如是。是为菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，

yú nèi shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú
于内身住循身观，炽然精进，正知具念，调伏

tānyōu
贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃

shī yǐ chéng gǔ suǒ xuè ròu dōu jìn yú jīn xiāng lián jiàn shì shì
尸，已成骨锁²⁶，血肉都尽，余筋相连。见是事

yǐ zì niàn wǒ shēnyǒu rú shì xìng jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng
已，自念我身有如是性，具如是法，未得解脱终

²⁵ 大正藏：支；永乐北藏及龙藏：肢

²⁶ 大正藏：琐；永乐北藏及龙藏：锁

guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí
归如是。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng
以无所得而为方便，于内身住循身观，炽然精
jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
进，正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃
shī dàn yú zhòng gǔ qí gǔ hào bái sè rú kē xuě zhū jīn mí làn
尸，但余众骨，其骨皓白色如珂雪，诸筋糜烂

zhī jié fēn lí jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēn yǒu rú shì xìng jù
肢²⁷节分离。见是事已，自念我身有如是性，具

rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū
如是法，未得解脱终归如是。是为菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi
行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于内

shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
身住循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃

shī chéng bái gǔ yǐ zhī jié fēn sǎn líng luò yì fāng jiàn shì shì yǐ
尸，成白骨已，肢²⁸节分散零落异方。见是事已，

zì niàn wǒ shēn yǒu rú shì xìng jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī
自念我身有如是性，具如是法，未得解脱终归

rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ
如是。是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以

wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn
无所得而为方便，于内身住循身观，炽然精进，

zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

²⁷ 大正藏：支；永乐北藏及龙藏：肢

²⁸ 大正藏：支；永乐北藏及龙藏：肢

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃
shī zhū gǔ fēn lí gè zài yì chù zú gǔ yì chù shuān gǔ yì chù
尸，诸骨分离各在异处，足骨异处，腓骨异处，
xī gǔ yì chù bì gǔ yì chù kuān gǔ yì chù jí gǔ yì chù xié
膝骨异处，髀骨异处，髁骨异处，脊骨异处，肋
gǔ yì chù xiōng gǔ yì chù bó gǔ yì chù bì gǔ yì chù shǒu
骨异处，胸骨异处，膊骨异处，臂骨异处，手
gǔ yì chù xiàng gǔ yì chù hàn gǔ yì chù jiá gǔ yì chù qí dú
骨异处，项骨异处，颌骨异处，颊骨异处，其髑
lóu gǔ yì zài yì chù jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēn yǒu rú shì xìng
髅骨亦在异处。见是事已，自念我身有如是性，
jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà
具如是法，未得解脱终归如是。是为菩萨摩訶萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi
修行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于内
shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
身住循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn bó lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往澹泊路观所弃
shī hái gǔ láng jí fēng chuī rì pù yǔ guàn shuāng fēng jī yǒu
尸，骸骨狼籍，风吹日曝，雨灌霜封，积有
suì nián sè rú kē xuě jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēn yǒu rú shì xìng
岁年色如珂雪。见是事已，自念我身有如是性，
jù rú shì fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà
具如是法，未得解脱终归如是。是为菩萨摩訶萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi
修行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于内
shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
身住循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wǎng dàn pà lù guān suǒ qì
蜜多时，以无所得而为方便，往憺怕路观所弃
shī yú gǔ sǎn dì jīng duō bǎi suì huò duō qiān nián qí xiàng biàn qīng
尸，余骨散地经多百岁或多千年，其相变青，

zhuàng rú gē sè huò yǒu fǔ xiǔ suì mò rú chén yǔ tǔ xiāng huò nán
状如鸽色，或有腐朽碎末如尘，与土相和难
kě fēn bié jiàn shì shì yǐ zì niàn wǒ shēn yǒu rú shì xìng jù rú shì
可分别。见是事已，自念我身有如是性，具如是
fǎ wèi dé jiě tuō zhōng guī rú shì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō
法，未得解脱终归如是。是为菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi shēn zhù
若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于内身住
xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu
循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪忧。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú yú nèi shēn rú shì chā bié zhù
时，以无所得而为方便，如于内身如是差别住
xún shēn guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu yú
循身观，炽然精进，正知具念，调伏贪忧；于
wài shēn zhù xún shēn guān yú nèi wài shēn zhù xún shēn guān chì rán jīng jìn
外身住循身观，于内外身住循身观，炽然精进，
zhèng zhī jù niàn tiáo fú tān yōu suí qí suǒ yìng yì fù rú shì
正知具念，调伏贪忧，随其所应亦复如是。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi wài jù shòu xīn fǎ zhù
时，以无所得而为方便，于内外俱受、心、法住
xún shòu xīn fǎ guān chì rán jīng jìn zhèng zhī jù niàn tiáo fú
循受、心、法观，炽然精进，正知具念，调伏
tān yōu suí qí suǒ yìng jiē yīng guāng shuō
贪忧，随其所应皆应广说。

shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
“善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜
duō²⁹ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yú nèi wài jù shēn shòu xīn
多²⁹，以无所得而为方便，于内外俱身、受、心、
fǎ zhù xún shēn shòu xīn fǎ guān shí suī zuò shì guān ér wú suǒ
法住循身、受、心、法观时，虽作是观而无所
dé shàn xiàn dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèng xiàng
得。善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

²⁹ 大正藏：多时；永乐北藏及龙藏：多

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓

sì zhèngduàn yún hé wéi sì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng
四正断。云何为四？善现，若菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú zhū wèi
般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，于诸未

shēng è bú shàn fǎ wèi bù shēng gù shēng yù cè lì fā qǐ zhèng qín
生恶不善法为不生故，生欲策励发起正勤

cè xīn chí xīn shì wéi dì yī ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
策心持心，是为第一。若菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú zhū yǐ shēng è bú
罗蜜多时，以无所得而为方便，于诸已生恶不

shàn fǎ wèiyǒngduàn gù shēng yù cè lì fā qǐ zhèng qín cè xīn chí
善法为永断故，生欲策励，发起正勤策心持

xīn shì wéi dì èr ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
心，是为第二。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèishēngshàn fǎ wèi lìng shēng gù
时，以无所得而为方便，未生善法为令生故，

shēng yù cè lì fā qǐ zhèng qín cè xīn chí xīn shì wéi dì sān ruò
生欲策励，发起正勤策心持心，是为第三。若

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而为

fāngbiàn yǐ shēngshàn fǎ wèi lìng ān zhù bú wàngzēngguǎngbèi xiū mǎn
方便，已生善法为令安住不忘增广倍修满

gù shēng yù cè lì fā qǐ zhèng qín cè xīn chí xīn shì wéi dì sì
故，生欲策励，发起正勤策心持心，是为第四。

shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第四百一十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn niàn zhù děng pǐn dì shí qī zhī èr
第二分念住等品第十七之二

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà dà shèng xiàng zhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
sì shén zú yún hé wéi sì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō
四神足。云何为四？善现，若菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū yù sān mó dì
若波罗蜜多时，以无所得而为方便，修欲三摩地
duàn xíng chéng jiù shén zú yī lí yī wú rǎn yī miè huí xiàng
断行成就神足，依离、依无染、依灭、回向
shě shì wéi dì yī ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
舍，是为第一。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū qín sān mó dì duàn xíng chéng jiù
时，以无所得而为方便，修勤三摩地断行成就
shén zú yī lí yī wú rǎn yī miè huí xiàng shě shì wéi dì èr
神足，依离、依无染、依灭、回向舍，是为第二。
ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér
若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而
wéi fāng biàn xiū xīn sān mó dì duàn xíng chéng jiù shén zú yī lí
为方便，修心三摩地断行成就神足，依离、
yī wú rǎn yī miè huí xiàng shě shì wéi dì sān ruò pú sà mó hē
依无染、依灭、回向舍，是为第三。若菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
萨修行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，修
guān sān mó dì duàn xíng chéng jiù shén zú yī lí yī wú rǎn yī
观三摩地断行成就神足，依离、依无染、依
miè huí xiàng shě shì wéi dì sì shàn xiàn dāng zhī shì wéi pú sà
灭、回向舍，是为第四。善现当知！是为菩萨
mó hē sà dà shèng xiàng
摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
wǔ gēn yún hé wéi wǔ shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
五根。云何为五？善现，若菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suǒ xiū xìn gēn jīng
波罗蜜多时，以无所得而为方便，所修信根、精
jìn gēn niàngēn dìnggēn huì gēn shànxiàndāng zhī shì wéi pú
进根、念根、定根、慧根。善现当知！是为菩
sà mó hē sà dà shèngxiàng
萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
wǔ lì yún hé wéi wǔ shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
五力。云何为五？善现，若菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suǒ xiū xìn lì jīng
波罗蜜多时，以无所得而为方便，所修信力、精
jìn lì niàn lì dìng lì huì lì shànxiàndāng zhī shì wéi pú
进力、念力、定力、慧力。善现当知！是为菩
sà mó hē sà dà shèngxiàng
萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
qī děngjué zhī yún hé wéi qī shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū
七等觉支。云何为七？善现，若菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suǒ xiū niàn
行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，所修念
děngjué zhī zé fǎ děngjué zhī jīng jìn děngjué zhī xǐ děngjué zhī
等觉支、择法等觉支、精进等觉支、喜等觉支、
qīng ān děngjué zhī dìngděngjué zhī shěděngjué zhī yī lí yī
轻安等觉支、定等觉支、舍等觉支，依离、依
wú rǎn yī miè huíxiàngshě shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó
无染、依灭、回向舍。善现当知！是为菩萨摩
hē sà dà shèngxiàng
诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
bā shèngdào zhī yún hé wéi bā shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū
八圣道支。云何为八？善现，若菩萨摩诃萨修

xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suǒ xiū
行般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，所修
zhèngjiàn zhèng sī wéi zhèng yǔ zhèng yè zhèngmìng zhèngjīng
正见、正思惟、正语、正业、正命、正精
jìn zhèngniàn zhèngdìng yī lí yī wú rǎn yī miè huíxiàng
进、正念、正定，依离、依无染、依灭、回向
shě shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
舍。善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
sānsān mó dì yún hé wéi sān shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng
三三摩地。云何为三？善现，若菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guān yī qiè
般若波罗蜜多时，以无所得而为方便，观一切
fǎ zì xiàng jiē kōng qí xīn ān zhù míngkōng jiě tuō mén yì míngkōng
法自相皆空，其心安住，名空解脱门，亦名空
sān mó dì shì wéi dì yī ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
三摩地，是为第一。若菩萨摩诃萨修行般若波
mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guān yī qiè fǎ zì xiàngkōng
罗蜜多时，以无所得而为方便，观一切法自相空
gù jiē wú yǒuxiàng qí xīn ān zhù míng wú xiàng jiě tuō mén yì míng
故皆无有相，其心安住，名无相解脱门，亦名
wú xiàng sān mó dì shì wéi dì èr ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
无相三摩地，是为第二。若菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn guān yī qiè fǎ zì
波罗蜜多时，以无所得而为方便，观一切法自
xiàngkōng gù jiē wú suǒ yuàn qí xīn ān zhù míng wú yuàn jiě tuō mén
相空故皆无所愿，其心安住，名无愿解脱门，
yì míng wú yuàn sān mó dì shì wéi dì sān shànxiàndāng zhī shì wéi
亦名无愿三摩地，是为第三。善现当知！是为
pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
shí yī zhì yún hé shí yī wèi fǎ zhì lèi zhì tā xīn zhì shì
十一智。云何十一？谓法智、类智、他心智、世
sú zhì kǔ zhì jí zhì miè zhì dào zhì jìn zhì wú shēng
俗智、苦智、集智、灭智、道智、尽智、无生

zhì rú shuō zhì
智、如说智。

yún hé fǎ zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何法智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī wǔ yùncā biéxiàng shì wéi fǎ zhì
便，知五蕴差别相，是为法智。

yún hé lèi zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何类智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī yǎn nǎi zhì yì sè nǎi zhì fǎ jiē shì wú cháng shì wéi lèi
便，知眼乃至意、色乃至法皆是无常，是为类
zhì
智。

yún hé tā xīn zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéi
“云何他心智？善现，若智以无所得而为

fāngbiàn zhī tā yǒuqíng xīn xīn suǒ fǎ wú suǒ yí zhì shì wéi tā xīn
方便，知他有情心、心所法无所疑滞，是为他心
zhì
智。

yún hé shì sù zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéi
“云何世俗智？善现，若智以无所得而为

fāngbiàn zhī zhū yǒuqíng xiū xíngcā bié shì wéi shì sù zhì
方便，知诸有情修行差别，是为世俗智。

yún hé kǔ zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何苦智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī kǔ yīng bù shēng shì wéi kǔ zhì
便，知苦应不生，是为苦智。

yún hé jí zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何集智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī jí yīngyǒngduàn shì wéi jí zhì
便，知集应永断，是为集智。

yún hé miè zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何灭智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī mièyīngzuòzhèng shì wéimiè zhì
便，知灭应作证，是为灭智。

yún hé dào zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何道智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī dào yīng xiū xí shì wéidào zhì
便，知道应修习，是为道智。

yún hé jìn zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng
“云何尽智？善现，若智以无所得而为方

biàn zhī tān chēn chī jìn shì wéi jìn zhì
便，知贪、瞋、痴尽，是为尽智。

yún hé wú shēng zhì shànxiàn ruò zhì yǐ wú suǒ dé ér wéi
“云何无生智？善现，若智以无所得而为

fāngbiàn zhī zhūyǒu qù yǒng bú fù shēng shì wéi wú shēng zhì
方便，知诸有趣永不复生，是为无生智。

yún hé rú shuō zhì shànxiàn rú lái suǒ yǒu yī qiè xiàng zhì
“云何如说智？善现，如来所有一切相智，

shì wéi rú shuō zhì
是为如说智。

shànxiāndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
“善现当知！是为菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓

sāngēn yī wèi zhī dāng zhī gēn èr yǐ zhī gēn sān jù zhī
三根：一、未知当知根，二、已知根，三、具知
gēn
根。

yún hé wèi zhī dāng zhī gēn shànxiàn ruò zhūyǒuxué bǔ tè
“云何未知当知根？善现，若诸有学补特

qié luó yú zhūshèng dì wèi yǐ xiànguān suǒyǒu xìn gēn jīng jìn gēn
伽罗，于诸圣谛未已现观，所有信根、精进根、

niàngēn dìnggēn huì gēn shì wéi wèi zhī dāng zhī gēn
念根、定根、慧根，是为未知当知根。

yún hé yǐ zhī gēn shànxiàn ruò zhūyǒuxué bǔ tè qié luó
“云何已知根？善现，若诸有学补特伽罗，

yú zhūshèng dì yǐ dé xiànguān suǒyǒu xìn gēn jīng jìn gēn niàngēn
于诸圣谛已得现观，所有信根、精进根、念根、

dìnggēn huì gēn shì wéi yǐ zhī gēn
定根、慧根，是为已知根。

yún hé jù zhī gēn shànxiàn wèi zhū wú xué bǔ tè qié luó
“云何具知根？善现，谓诸无学补特伽罗，

ruò ā luó hàn ruò dú jué ruò yǐ zhù shí dì pú sà mó hē sà ruò
若阿罗汉、若独觉、若已住十地菩萨摩诃萨、若

zhū rú lái yīng zhèng děng jué suǒyǒu xìn gēn jīng jìn gēn niàngēn
诸如来应正等觉，所有信根、精进根、念根、

dìnggēn huìgēn shì wéi jù zhī gēn
定根、慧根，是为具知根。

shànxiàn ruò cǐ sāngēn yǐ wú suǒ dé wéifāngbiànzhe
“善现，若此三根，以无所得为方便者，

dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
当知是为菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓

sānsān mó dì yún hé wéi sān yī yǒuxúnyǒu sì sān mó dì èr
三三摩地。云何为三？一、有寻有伺三摩地。二、

wú xún wéi sì sān mó dì sān wú xún wú sì sān mó dì
无寻唯伺三摩地。三、无寻无伺三摩地。

yún hé yǒuxúnyǒu sì sān mó dì shànxiàn ruò lí yù è
“云何有寻有伺三摩地？善现，若离欲恶

bú shàn fǎ yǒuxúnyǒu sì lí shēng xǐ lè rù chūjìng lù jù zú zhù
不善法，有寻有伺离生喜乐，入初静虑具足住，

shì wéi yǒuxúnyǒu sì sān mó dì
是为有寻有伺三摩地。

yún hé wú xún wéi sì sān mó dì shànxiàn ruò chūjìng lù
“云何无寻唯伺三摩地？善现，若初静虑、

dì èr jìng lù zhōngjiāndìng shì wéi wú xún wéi sì sān mó dì
第二静虑中间定，是为无寻唯伺三摩地。

yún hé wú xún wú sì sān mó dì shànxiàn ruò dì sān jìng
“云何无寻无伺三摩地？善现，若第三³⁰静

lù nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng shì wéi wú xún wú sì sān mó dì
虑乃至非想非非想处定，是为无寻无伺三摩地。

shànxiàn ruò cǐ sānzhǒng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiànzhe
“善现，若此三种，以无所得为方便者，

dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
当知是为菩萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓

shí suí niàn yún hé wéi shí wèi fó suí niàn fǎ suí niàn sēng suí
十随念。云何为十？谓佛随念、法随念、僧随

niàn jiè suí niàn shě suí niàn tiān suí niàn jì jìng suí niàn rù
念、戒随念、舍随念、天随念、寂静随念、入

³⁰ 大正藏：二；永乐北藏及龙藏：三

chū xī suí niàn shēn suí niàn sǐ suí niàn shànxiàn ruò cǐ shí zhǒng
出息随念、身随念、死随念。善现，若此十种，
yǐ wú suǒ dé wéifāngbiànzhě dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà
以无所得为方便者，当知是为菩萨摩诃萨大
shèngxiàng
乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng bā jiě tuō jiǔ cì dì dìng
四静虑、四无量、四无色定、八解脱、九次第定
děngsuǒyǒushàn fǎ yǐ wú suǒ dé wéifāngbiànzhě dāng zhī shì wéi pú
等所有善法，以无所得为方便者，当知是为菩
sà mó hē sà dà shèngxiàng
萨摩诃萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩诃萨大乘相者，谓
rú lái shí lì yún hé wéi shí
如来十力。云何为十？

shànxiàn ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí liǎo zhī yīn
“善现，若无所得而为方便，如实了知因
guǒděng fǎ chù fēi chùxiàng shì wéi dì yī
果等法处非处相，是为第一。

shànxiàn ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí liǎo zhī zhū
“善现，若无所得而为方便，如实了知诸
yǒuqíng lèi guò qù wèi lái xiàn zài zhǒngzhǒngzhū yè fǎ shòu yīn guǒ bié
有情类过去、未来、现在种种诸业法受因果别
xiàng shì wéi dì èr
相，是为第二。

ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí liǎo zhī shì jiān fēi yī
“若无所得而为方便，如实了知世间非一
zhǒngzhǒng jiè xiàng shì wéi dì sān
种种界相，是为第三。

ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí liǎo zhī zhū yǒuqíng lèi
“若无所得而为方便，如实了知诸有情类
fēi yī shèng jiě zhǒngzhǒngshèng jiě shì wéi dì sì
非一胜解种种胜解，是为第四。

ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí liǎo zhī zhū yǒuqíng lèi
“若无所得而为方便，如实了知诸有情类

zhū gēn shèng liè shì wéi dì wǔ
诸根胜劣，是为第五。

ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí liǎo zhī biàn xíng xíng xiàng
“若无所得而为方便，如实了知遍行行相，

shì wéi dì liù
是为第六。

ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí liǎo zhī zhū yǒu qíng lèi
“若无所得而为方便，如实了知诸有情类

gēn lì jué zhī jiě tuō jìng lù děng chí děng zhì rǎn
根、力、觉支、解脱、静虑、等持、等至、染

jìng chā bié shì wéi dì qī
净差别，是为第七。

ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí liǎo zhī zhū yǒu qíng lèi
“若无所得而为方便，如实了知诸有情类

yǒu wú liàng zhǒng sù zhù chā bié shì wéi dì bā
有无量种宿住差别，是为第八。

ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí liǎo zhī zhū yǒu qíng lèi
“若无所得而为方便，如实了知诸有情类

yǒu wú liàng zhǒng sǐ shēng chā bié shì wéi dì jiǔ
有无量种死生差别，是为第九。

ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí liǎo zhī zhū lòu yǒng jìn
“若无所得而为方便，如实了知诸漏永尽，

dé wú lòu xīn jiě tuō dé wú lòu huì jiě tuō yú xiàn fǎ zhōng zì zuò
得无漏心解脱，得无漏慧解脱，于现法中自作

zhèng jù zú zhù néng zhèng liǎo zhī wǒ shēng yǐ jìn fàn xíng yǐ lì
证具足住，能正了知我生已尽、梵行已立、

suǒ zuò yǐ bàn bú shòu hòu yǒu shì wéi dì shí
所作已办、不受后有，是为第十。

shàn xiàn dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèng xiàng
“善现当知！是为菩萨摩訶萨大乘相。

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà dà shèng xiàng zhě wèi
“复次，善现，菩萨摩訶萨大乘相者，谓

sì wú suǒ wèi yún hé wéi sì
四无所畏。云何为四？

shàn xiàn ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn zì chēng wǒ shì
“善现，若无所得而为方便，自称我是

zhèng děng jué zhě shè yǒu shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn
正等觉者，设有沙门、若婆罗门、若天魔梵、

huò yú shì jiān yī fǎ lì nán jí lìng yì niàn yán yú shì fǎ fēi zhèng
或余世间，依法立难及令忆念，言于是法非正
děng jué wǒ yú bǐ nán zhèng jiàn wú yīn yǐ yú bǐ nán jiàn wú yīn gù
等觉，我于彼难正见无因。以于彼难见无因故，
dé ān wěn zhù wú bù wú wèi zì chēng wǒ chǔ dà xiān zūn wèi yú dà
得安隐住无怖无畏，自称我处大仙尊位，于大
zhòng zhōng zhèng shī zǐ hǒu zhuàn miào fàn lún qí lún qīng jìng zhèng zhēn
众中正师子吼转妙梵轮。其轮清净正真
wú shàng yī qiè shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò yú
无上，一切沙门、若婆罗门、若天魔梵、或余
shì jiān jiē wú yǒu néng rú fǎ zhuàn zhě shì wéi dì yī
世间，皆无有能如法转者。是为第一。

shàn xiàn ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn zì chēng wǒ yǐ
“善现，若无所得而为方便，自称我已

yǒng jìn zhū lòu shè yǒu shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn
永尽诸漏，设有沙门、若婆罗门、若天魔梵、
huò yú shì jiān yī fǎ lì nán jí lìng yì niàn yán rú shì lòu wèi dé yǒng
或余世间，依法立难及令忆念，言如是漏未得永
jìn wǒ yú bǐ nán zhèng jiàn wú yīn yǐ yú bǐ nán jiàn wú yīn gù
尽，我于彼难正见无因。以于彼难见无因故，
dé ān wěn zhù wú bù wú wèi zì chēng wǒ chǔ dà xiān zūn wèi yú dà
得安隐住无怖无畏，自称我处大仙尊位，于大
zhòng zhōng zhèng shī zǐ hǒu zhuàn miào fàn lún qí lún qīng jìng zhèng zhēn
众中正师子吼转妙梵轮。其轮清净正真
wú shàng yī qiè shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò yú
无上，一切沙门、若婆罗门、若天魔梵、或余
shì jiān jiē wú yǒu néng rú fǎ zhuàn zhě shì wéi dì èr
世间，皆无有能如法转者。是为第二。

shàn xiàn ruò wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wèi zhū dì zǐ shuō
“善现，若无所得而为方便，为诸弟子说

zhàng dào fǎ shè yǒu shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò
障道法，设有沙门、若婆罗门、若天魔梵、或
yú shì jiān yī fǎ lì nán jí lìng yì niàn yán xí cǐ fǎ bù néng zhàng
余世间，依法立难及令忆念，言习此法不能障
dào wǒ yú bǐ nán zhèng jiàn wú yīn yǐ yú bǐ nán jiàn wú yīn gù
道，我于彼难正见无因。以于彼难见无因故，
dé ān wěn zhù wú bù wú wèi zì chēng wǒ chǔ dà xiān zūn wèi yú dà
得安隐住无怖无畏，自称我处大仙尊位，于大

zhòngzhōngzhèng shī zǐ hǒuzhuànmiào fàn lún qí lún qīngjìng zhèngzhēn
众 中 正 师 子 吼 转 妙 梵 轮 。 其 轮 清 净 正 真
wú shàng yī qiè shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò yú
无 上 ， 一 切 沙 门 、 若 婆 罗 门 、 若 天 魔 梵 、 或 余
shì jiān jiē wú yǒu néng rú fǎ zhuànzhě shì wéi dì sān
世 间 ， 皆 无 有 能 如 法 转 者 。 是 为 第 三 。

shànxiàn ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèizhū dì zǐ shuō
“ 善 现 ， 若 无 所 得 而 为 方 便 ， 为 诸 弟 子 说

jìn kǔ dào shè yǒu shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò yú
尽 苦 道 ， 设 有 沙 门 、 若 婆 罗 门 、 若 天 魔 梵 、 或 余
shì jiān yī fǎ lì nán jí lìng yì niàn yán xiū cǐ dào bù néng jìn kǔ
世 间 ， 依 法 立 难 及 令 忆 念 ， 言 修 此 道 不 能 尽 苦 ，
wǒ yú bǐ nànzhèngjiàn wú yīn yǐ yú bǐ nànjiàn wú yīn gù dé ān
我 于 彼 难 正 见 无 因 。 以 于 彼 难 见 无 因 故 ， 得 安

wēnzhù wú bù wú wèi zì chēng wǒ chǔ dà xiānzūn wèi yú dà zhòng
隐 住 无 怖 无 畏 ， 自 称 我 处 大 仙 尊 位 ， 于 大 众

zhōngzhèng shī zǐ hǒuzhuànmiào fàn lún qí lún qīngjìng zhèngzhēn wú
中 正 师 子 吼 转 妙 梵 轮 。 其 轮 清 净 正 真 无
shàng yī qiè shā mén ruò pó luó mén ruò tiān mó fàn huò yú shì
上 ， 一 切 沙 门 、 若 婆 罗 门 、 若 天 魔 梵 、 或 余 世
jiān jiē wú yǒu néng rú fǎ zhuànzhě shì wéi dì sì
间 ， 皆 无 有 能 如 法 转 者 。 是 为 第 四 。

shànxiàndāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
“ 善 现 当 知 ！ 是 为 菩 萨 摩 诃 萨 大 乘 相 。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“ 复 次 ， 善 现 ， 菩 萨 摩 诃 萨 大 乘 相 者 ， 谓
sì wú ài jiě yún hé wéi sì yī yì wú ài jiě èr fǎ wú
四 无 碍 解 。 云 何 为 四 ？ 一 、 义 无 碍 解 。 二 、 法 无
ài jiě sān cí wú ài jiě sì biàn wú ài jiě shànxiàn rú shì
碍 解 。 三 、 词 无 碍 解 。 四 辩 无 碍 解 。 善 现 ， 如 是

sì wú ài jiě ruò wú suǒ dé ér wéifāngbiàn dāng zhī shì wéi pú sà
四 无 碍 解 ， 若 无 所 得 而 为 方 便 ， 当 知 是 为 菩 萨
mó hē sà dà shèngxiàng
摩 诃 萨 大 乘 相 。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“ 复 次 ， 善 现 ， 菩 萨 摩 诃 萨 大 乘 相 者 ， 谓

shí bā fó bú gòng fǎ yún hé shí bā shànxiàn wèizhū rú lái yīng
十 八 佛 不 共 法 。 云 何 十 八 ？ 善 现 ， 谓 诸 如 来 、 应 、

zhèngděngjué cháng wú wù shī wú cù bào yīn wú wàng shī niàn
正等觉，常无误差，无卒暴音，无忘失念，
wú zhǒngzhǒngxiǎng wú bú dìng xīn wú bù zé shě zhì yù wú tuì
无种种想，无不定心，无不择舍，志欲无退，
jīng jìn wú tuì niàn wú tuì huì wú tuì jiě tuō wú tuì jiě tuō zhì
精进无退，念无退，慧无退，解脱无退，解脱智
jiàn wú tuì yī qiè shēn yè zhì wéiqiándǎo suí zhì ér zhuǎn yī qiè yǔ
见无退，一切身业智为前导随智而转，一切语
yè zhì wéiqiándǎo suí zhì ér zhuǎn yī qiè yì yè zhì wéiqiándǎo suí
业智为前导随智而转，一切意业智为前导随
zhì ér zhuǎn yú guò qù shì suǒ qǐ zhì jiàn wú zhuó wú ài yú wèi lái
智而转，于过去世所起智见无著无碍，于未来
shì suǒ qǐ zhì jiàn wú zhuó wú ài yú xiàn zài shì suǒ qǐ zhì jiàn wú zhuó
世所起智见无著无碍，于现在世所起智见无著
wú ài shànxiàn rú shì shí bā fó bú gòng fǎ wú bù jiē yǐ wú suǒ
无碍。善现，如是十八佛不共法，无不皆以无所
dé wéifāngbiàn dāng zhī shì pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
得为方便，当知是³¹菩萨摩訶萨大乘相。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà dà shèngxiàngzhě wèi
“复次，善现，菩萨摩訶萨大乘相者，谓
tuó luó ní mén hé děng tuó luó ní mén wèi zì píngděngxìng yǔ píng
陀罗尼门。何等陀罗尼门？谓字平等性、语平
děngxìng rù zhū zì mén yún hé zì píngděngxìng yǔ píngděngxìng rù zhū
等性入诸字门。云何字平等性、语平等性入诸
zì mén
字门？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多
shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rù ǎi zì mén wù yī qiè fǎ běn
时，以无所得而为方便，入哀字门，悟一切法本
bù shēng gù rù luò zì mén wù yī qiè fǎ lí chén gù gù rù bō
不生故；入洛字门，悟一切法离尘垢故；入跛
zì mén wù yī qiè fǎ shèng yì jiào gù rù zhě zì mén wù yī qiè
字门，悟一切法胜义教故；入者字门，悟一切
fǎ wú sǐ shēng gù rù nà zì mén wù yī qiè fǎ yuǎn lí míngxiàng
法无死生故；入娜字门，悟一切法远离名相

³¹ 大正藏：是为；永乐北藏及龙藏：是

wú dé shī gù rù kē zì mén wù yī qiè fǎ chū shì jiān gù ài zhī tiáo
无得失故；入砢字门，悟一切法出世间故爱支条
yuányǒngbèi hài gù rù tuó zì mén wù yī qiè fǎ tiáo fú jì jìngzhēn
缘永被害故；入陀字门，悟一切法调伏寂静真
rú píngděng wú fēn bié gù rù pó zì mén wù yī qiè fǎ lí fù jiě
如平等无分别故；入婆字门，悟一切法离缚解
gù rù tú zì mén wù yī qiè fǎ lí rè jiǎo huì dé qīngjìng gù
故；入茶³²字门，悟一切法离热矫秽得清净故；
rù shā zì mén wù yī qiè fǎ wú guà ài gù rù fù zì mén wù yī
入沙字门，悟一切法无罣碍故；入缚字门，悟一
qiè fǎ yǔ yīn dào duàn gù rù duǒ zì mén wù yī qiè fǎ zhēn rú bú
切法语音道断故；入颞字门，悟一切法真如不
dòng gù rù yě zì mén wù yī qiè fǎ rú shí bù shēng gù rù sè
动故；入也字门，悟一切法如实不生故；入瑟
zhà zì mén wù yī qiè fǎ zhì fú rèn chí xiàng bù kě dé gù rù jiā zì
吒字门，悟一切法制伏任持相不可得故；入迦字
mén wù yī qiè fǎ zuò zhě bù kě dé gù rù suō zì mén wù yī qiè
门，悟一切法作者不可得故；入娑字门，悟一切
fǎ shí píngděng xìng bù kě dé gù rù mó zì mén wù yī qiè fǎ wǒ
法时平等性不可得故；入磨字门，悟一切法我
suǒ zhí xìng bù kě dé gù rù qié zì mén wù yī qiè fǎ xíng dòng qǔ xìng
所执性不可得故；入伽字门，悟一切法行动取性
bù kě dé gù rù tā zì mén wù yī qiè fǎ suǒ yī chù xìng bù kě dé
不可得故；入他字门，悟一切法所依处性不可得
gù rù shé zì mén wù yī qiè fǎ néng suǒ shēng qǐ bù kě dé gù
故；入阁字门，悟一切法能所生起不可得故；
rù shī fù zì mén wù yī qiè fǎ ān wěn zhī xìng bù kě dé gù rù dá
入湿缚字门，悟一切法安隐之性不可得故；入达
zì mén wù yī qiè fǎ néng chí jiè xìng bù kě dé gù rù shě zì mén
字门，悟一切法能持界性不可得故；入舍字门，
wù yī qiè fǎ jì jìng xìng bù kě dé gù rù qū zì mén wù yī qiè fǎ
悟一切法寂静性不可得故；入佉字门，悟一切法
rú xū kōng xìng bù kě dé gù rù chàn zì mén wù yī qiè fǎ qióng jìn
如虚空性不可得故；入羸字门，悟一切法穷尽
xìng bù kě dé gù rù sà duǒ zì mén wù yī qiè fǎ rèn chí chù fēi chù
性不可得故；入萨颞字门，悟一切法任持处非处

³² 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

lìng bú dòng zhuǎn xìng bù kě dé gù rù rě zì mén wù yī qiè fǎ suǒ
令不动转性不可得故；入若字门，悟一切法所
liǎo zhī xìng bù kě dé gù rù là tā zì mén wù yī qiè fǎ zhí zhuó yì
了知性不可得故；入刺他字门，悟一切法执著义
xìng bù kě dé gù rù hē zì mén wù yī qiè fǎ néng wéi yīn xìng bù kě
性不可得故；入呵字门，悟一切法能为因性不可
dé gù rù bó zì mén wù yī qiè fǎ kě pò huàixìng bù kě dé gù
得故；入薄字门，悟一切法可破坏性不可得故；
rù chuò zì mén wù yī qiè fǎ yù lè fù xìng bù kě dé gù rù sà
入**绰**³³字门，悟一切法欲乐覆性不可得故；入飒
mó zì mén wù yī qiè fǎ kě yì niàn xìng bù kě dé gù rù kē fù zì
磨字门，悟一切法可忆念性不可得故；入嗑缚字
mén wù yī qiè fǎ kě hū zhào xìng bù kě dé gù rù cuō zì mén
门，悟一切法可呼**召**³⁴性不可得故；入蹉字门，
wù yī qiè fǎ yǒng jiàn xìng bù kě dé gù rù jiàn zì mén wù yī qiè fǎ
悟一切法勇健性不可得故；入键字门，悟一切法
hòu píng děng xìng bù kě dé gù rù chuāi zì mén wù yī qiè fǎ jī jí
厚平等性不可得故；入搥字门，悟一切法积集
xìng bù kě dé gù rù ná zì mén wù yī qiè fǎ lí zhū xuān zhēng wú
性不可得故；入拏字门，悟一切法离诸喧诤无
wǎng wú lái xíng zhù zuò wò bù kě dé gù rù pō zì mén wù yī qiè
往无来行住坐卧不可得故；入颇字门，悟一切
fǎ biàn mǎn guǒ bào bù kě dé gù rù sè jiā zì mén wù yī qiè fǎ
法遍满果报不可得故；入塞迦字门，悟一切法
jù jī yùn xìng bù kě dé gù rù yì suō zì mén wù yī qiè fǎ shuāi lǎo
聚积蕴性不可得故；入逸娑字门，悟一切法衰老
xìng xiàng bù kě dé gù rù zhuó zì mén wù yī qiè fǎ jù jí zú jì
性相不可得故；入酌字门，悟一切法聚集足迹
bù kě dé gù rù zhà zì mén wù yī qiè fǎ xiàng qū pò xìng bù kě dé
不可得故；入吒字门，悟一切法相驱迫性不可得
gù rù zé zì mén wù yī qiè fǎ jiū jìng chù suǒ bù kě dé gù
故；入择字门，悟一切法究竟处所不可得故。

shàn xiàn cǐ zé zì mén shì néng wù rù fǎ kōng biān jì chú
“善现，此择字门是能悟入法空边际，除

cǐ zhū zì biǎo zhū fǎ kōng gèng bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhū zì yì
此诸字表诸法空更不可得。何以故？此诸字义，

³³ 大正藏：缚；永乐北藏及龙藏：绰

³⁴ 大正藏：名；永乐北藏及龙藏：召

bù kě xuānshuō bù kě xiǎn shì bù kě shū chí bù kě zhí qǔ bù
不可宣说，不可显示，不可书持，不可执取，不
kě guānchá lí zhūxiàng gù shànxiàn pì rú xū kōng shì yī qiè wù
可观察，离诸相故。善现，譬如虚空是一切物
suǒ guī qù chù cǐ zhū zì mén yì fù rú shì zhū fǎ kōng yì jiē rù cǐ
所归趣处，此诸字门亦复如是，诸法空义皆入此
ménfāng dé xiǎnliǎo
门方得显了。

shànxiàn rù cǐ ǎ zì děng míng rù zhū zì mén shànxiàn
“善现，入此哀字等，名入诸字门。善现，
zhū pú sà mó hē sà ruò yú rú shì rù zhū zì mén dé shànqiǎo zhì yú
诸菩萨摩诃萨若于如是入诸字门得善巧智，于
zhū yán yīn suǒ quán suǒ biǎo jiē wú guà ài yú yī qiè fǎ píngděngkōng
诸言音所诠、所表皆无罣碍，于一切法平等空
xìng jìn néngzhèng chí yú zhòng yán yīn xián dé shànqiǎo
性尽能证持，于众言音咸得善巧。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng tīng rú shì rù zhū zì mén
“善现，若菩萨摩诃萨能听如是入诸字门
yìn xiàng yìn jù wén yǐ shòu chí dú sòng tōng lì wèi tā jiě
印相、印句，闻已受持、读诵、通利、为他解
shuō bú xùn míng yù lì yǎnggōngjìng yóu cǐ yīn yuán dé èr shí zhǒng
说，不徇名誉利养恭敬，由此因缘得二十种
gōng dé shèng lì yún hé èr shí wèi dé qiáng yì niàn dé shèngcán
功德胜利。云何二十？谓得强忆念，得胜惭
kuì dé jiān gù lì dé fǎ zhǐ qù dé zēngshàngjué dé shūshèng
愧，得坚固力，得法旨趣，得增上觉，得殊胜
huì dé wú ài biàn dé zǒng chí mén dé wú yí huò dé wéishùn
慧，得无碍辩，得总持门，得无疑惑，得违顺
yǔ bù shēng huì ài dé wú gāo xià píngděng ér zhù dé yú yǒuqíng yán
语不生恚爱，得无高下平等而住，得于有情言
yīn shànqiǎo dé yùshànqiǎo jiè shànqiǎo chùshànqiǎo dì shàn
音善巧，得蕴善巧、界善巧、处善巧、谛善
qiǎo dé yuán qǐ shànqiǎo yīn shànqiǎo yuánshànqiǎo fǎ shànqiǎo
巧，得缘起善巧、因善巧、缘善巧、法善巧，
dé gēnshèng liè zhì shànqiǎo tā xīn zhì shànqiǎo dé guānxīng lì shàn
得根胜劣智善巧、他心智善巧，得观星历善
qiǎo dé tiān ěr zhì shànqiǎo sù zhù suí niàn zhì shànqiǎo shén jìng zhì
巧，得天耳智善巧、宿住随念智善巧、神境智

shànqiǎo sǐ shēng zhì shànqiǎo dé lòu jìn zhì shànqiǎo dé shuōchù
善巧、死生智善巧，得漏尽智善巧，得说处

fēi chù zhì shànqiǎo dé wǎng lái zhì shànqiǎo wēi yí lù shànqiǎo
非处智善巧，得往来智善巧、威仪路善巧。

shànxiàn shì wéi dé èr shí zhǒnggōng dé shèng lì
善现，是为得二十种功德胜利。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn suǒ dé rú shì tuó luó ní mén dāng
时，以无所得而为方便，所得如是陀罗尼门，当

zhī shì wéi pú sà mó hē sà dà shèngxiàng
知是为菩萨摩诃萨大乘相。”

dì èr fēn xiū zhì dì pǐn dì shí bā zhī yī 第二分修治地品第十八之一

fù cì shànxiàn rǔ wèn qí hé dāng zhī pú sà mó hē
“复次，善现，汝问‘齐何当知菩萨摩诃

sà fā qù dà shèng zhě ruò pú sà mó hē sà xiū xíng liù zhǒng bō
萨发趣大乘？’者，若菩萨摩诃萨修行六种波

luó mì duō shí cóng yī dì qù yī dì qí cǐ dāng zhī pú sà mó hē
罗蜜多时，从一地趣一地，齐此当知菩萨摩诃

sà fā qù dà shèng
萨发趣大乘。

yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō shí
“云何菩萨摩诃萨修行六种波罗蜜多时，

cóng yī dì qù yī dì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ
从一地趣一地？善现，若菩萨摩诃萨知一切法

wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù hé yǐ gù shànxiàn yǐ yī qiè fǎ
无所从来亦无所趣。何以故？善现，以一切法

wú qù wú lái wú cóng wú qù yóu bǐ zhū fǎ wú biànhuài gù shàn
无去无来、无从无趣，由彼诸法无变坏故。善

xiàn shì pú sà mó hē sà yú suǒ cóng qù dì bú shì bù sī wéi suī
现，是菩萨摩诃萨于所从趣地不恃、不思惟，虽

xiū zhì dì yè ér bú jiàn bǐ dì shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng liù
修治地业而不见彼地。是为菩萨摩诃萨修行六

zhǒng bō luó mì duō shí cóng yī dì qù yī dì
种波罗蜜多时，从一地趣一地。

yún hé pú sà mó hē sà xiū zhì dì yè shànxiàn zhū pú
“云何菩萨摩诃萨修治地业？善现，诸菩
sà mó hē sà zhù chū dì shí yīngshàn xiū zhì shí zhǒngshèng yè yún hé
萨摩诃萨住初地时，应善修治十种胜业。云何
wéi shí yī zhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì zēngshàng yì
为十？一者、以无所得而为方便，修治增上意
yào yè lì yì shì xiàng bù kě dé gù èr zhě yǐ wú suǒ dé ér wéi
乐业，利益事相不可得故。二者、以无所得而为
fāngbiàn xiū zhì yī qiè yǒuqíng píngděng xīn yè yī qiè yǒuqíng bù kě
方便，修治一切有情平等心业，一切有情不可
dé gù sānzhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì bù shī yè
得故。三者、以无所得而为方便，修治布施业，
shī zhě shòuzhě jí suǒ shī wù bù kě dé gù sì zhě yǐ wú suǒ dé
施者、受者及所施物不可得故。四者、以无所得
ér wéifāngbiàn xiū zhì qīn jìn shànyǒu yè yú zhūshànyǒu wú zhí zhuó
而为方便，修治亲近善友业，于诸善友无执著
gù wǔ zhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì qiú fǎ yè zhū
故。五者、以无所得而为方便，修治求法业，诸
suǒ qiú fǎ bù kě dé gù liù zhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
所求法不可得故。六者、以无所得而为方便，修
zhì chángyàochū jiā yè suǒ qì shě jiā bù kě dé gù qī zhě yǐ
治常乐出家业，所弃舍家不可得故。七者、以
wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì ài yào fó shēn yè xiàng suí hǎo yīn
无所得而为方便，修治爱乐佛身业，相随好因
bù kě dé gù bā zhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì kāi chǎn
不可得故。八者、以无所得而为方便，修治开阐
fǎ jiào yè suǒ fēn bié fǎ bù kě dé gù jiǔ zhě yǐ wú suǒ dé ér
法教业，所分别法不可得故。九者、以无所得而
wéifāngbiàn xiū zhì pò jiāomàn yè zhūxīngshèng fǎ bù kě dé gù
为方便，修治破憍慢业，诸兴盛法不可得故。
shí zhě yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì dì yǔ yè yī qiè yǔ
十者、以无所得而为方便，修治谛语业，一切语
yán bù kě dé gù shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù chū dì shí yīng
言不可得故。善现，诸菩萨摩诃萨住初地时，应
shàn xiū zhì cǐ shí shèng yè
善修治此十胜业。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì èr dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第二地时，

yīng yú bā fǎ sī wéi xiū xí lìng sù yuánmǎn yún hé wéi bā yī zhě
应于八法思惟修习令速圆满。云何为八？一者、
qīngjìng shī luó èr zhě zhī ēn bào ēn sānzhě zhù ān rěn lì
清净尸罗。二者、知恩报恩。三者、住安忍力。
sì zhě shòushèng huān xǐ wǔ zhě bù shě yǒu qíng liù zhě cháng
四者、受胜欢喜。五者、不舍有情。六者、常
qǐ dà bēi qī zhě yú zhū shī zhǎng yǐ jìng xìn xīn zī chéng gòng yǎng
起大悲。七者、于诸师长以敬信心，咨承供养
rú shì zhū fó bā zhě qín qiú xiū xí bō luó mì duō shàn xiàn zhū
如事诸佛。八者、勤求修习波罗蜜多。善现，诸
pú sà mó hē sà zhù dì èr dì shí yú cǐ bā fǎ yīng sī yīng xué lìng sù
菩萨摩诃萨住第二地时，于此八法应思应学令速
yuánmǎn
圆满。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì sān dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第三地时，

yīngzhù wǔ fǎ yún hé wéi wǔ yī zhě qín qiú duō wén cháng wú yàn
应住五法。云何为五？一者、勤求多闻常无厌
zú yú suǒ wén fǎ bù zhuó wén zì èr zhě yǐ wú rǎn xīn cháng xíng
足，于所闻法不著文字。二者、以无染心常行
fǎ shī suī guǎng kāi huà ér bú zì gāo sānzhě wèi yán jìng tǔ zhí
法施，虽广开化而不自高。三者、为严净土植
zhū shàngēn suī yòng huí xiàng ér bú zì jǔ sì zhě wèi huà yǒu qíng
诸善根，虽用回向而不自举。四者、为化有情，
suī bú yàn juàn wú biān shēng sǐ ér bù jiāo yì wǔ zhě suī zhù cán kuì
虽不厌倦无边生死而不憍逸。五者、虽住惭愧
ér wú suǒ zhuó shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì sān dì shí yīng
而无所著。善现，诸菩萨摩诃萨住第三地时，应
cháng ān zhù rú shì wǔ fǎ
常安住如是五法。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì sì dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第四地时，

yīng yú shí fǎ shòu chí bù shě yún hé wéi shí yī zhě zhù ā liàn rě
应于十法受持不舍。云何为十？一者、住阿练若
cháng bù shě lí èr zhě cháng hào shǎo yù sānzhě cháng hào xǐ
常不舍离。二者、常好少欲。三者、常好喜
zú sì zhě cháng bù shě lí dù duō gōng dé wǔ zhě yú zhū xué
足。四者、常不舍离杜多功德。五者、于诸学

chùcháng bú qì shě liù zhě yú zhū yù lè shēnshēngyàn lí qī zhě
处常不弃舍。六者、于诸欲乐深生厌离。七者、
chángyào fā qǐ jì miè jù xīn bā zhě shě yī qiè wù jiǔ zhě
常乐发起寂灭俱心。八者、舍一切物。九者、
xīn bú zhì mò shí zhě yú yī qiè wù cháng wú gù liàn shànxiàn
心不滞没。十者、于一切物常无顾恋。善现，
zhū pú sà mó hē sà zhù dì sì dì shí yú rú shì shí fǎ yīngshòu chí
诸菩萨摩诃萨住第四地时，于如是十法应受持
bù shě
不舍。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì wǔ dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第五地时，
yīngyuǎn lí shí fǎ yún hé wéi shí yī zhě yīngyuǎn lí jū jiā
应远离十法。云何为十？一者、应远离居家。
èr zhě yīngyuǎn lí bì chū ní sānzhě yīngyuǎn lí jiā qiān sì
二者、应远离苾刍尼。三者、应远离家悭。四
zhě yīngyuǎn lí zhòng huì fènzhēng wǔ zhě yīngyuǎn lí zì zàn huǐ
者、应远离众会忿诤。五者、应远离自赞毁
tā liù zhě yīngyuǎn lí shí bú shàn yè dào qī zhě yīngyuǎn lí
他。六者、应远离十不善业道。七者、应远离
zēngshàng ào màn bā zhě yīngyuǎn lí diāndǎo jiǔ zhě yīngyuǎn
增上傲慢。八者、应远离颠倒。九者、应远
lí yóu yù shí zhě yīngyuǎn lí tān chēn chī shànxiàn zhū
离犹豫。十者、应远离贪、瞋、痴。善现，诸
pú sà mó hē sà zhù dì wǔ dì shí yīngchángyuǎn lí rú shì shí fǎ
菩萨摩诃萨住第五地时，应常远离如是十法。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì liù dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第六地时，
yīngyuánmǎn liù fǎ yún hé wéi liù suǒ wèi liù zhǒng bō luó mì duō
应圆满六法。云何为六？所谓六种波罗蜜多，
jí shì bù shī nǎi zhì bō rě fù yīngyuǎn lí liù fǎ yún hé wéi liù
即是布施乃至般若。复应远离六法。云何为六？
yī zhě shēngwén xīn èr zhě dú jué xīn sānzhě rè nǎo xīn
一者、声闻心。二者、独觉心。三者、热恼心。
sì zhě jiàn qǐ zhě lái bù xǐ chóu qī xīn wǔ zhě shě suǒ yǒu wù zhūi
四者、见乞者来不喜愁戚心。五者、舍所有物追
liàn yōu huǐ xīn liù zhě yú lái qiú zhě fāng biàn jiǎo zàng xīn shànxiàn
恋忧悔心。六者、于来求者方便矫诳心。善现，

zhū pú sà mó hē sà zhù dì liù dì shí chángyīngyuánmǎnqiánshuō liù
诸菩萨摩诃萨住第六地时，常应圆满前说六
fǎ jí yīngyuǎn lí hòushuō liù fǎ
法，及应远离后说六法。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì qī dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第七地时，

yīngyuǎn lí èr shí fǎ yún hé èr shí yī zhě yīngyuǎn lí wǒ zhí
应远离二十法。云何二十？一者、应远离我执

nǎi zhì jiànzhě zhí èr zhě yīngyuǎn lí duàn zhí sān zhě yīngyuǎn
乃至见者执。二者、应远离断执。三者、应远

lí cháng zhí sì zhě yīngyuǎn lí xiàng³⁵ zhí wǔ zhě yīngyuǎn lí
离常执。四者、应远离相³⁵执。五者、应远离

jiàn zhí liù zhě yīngyuǎn lí míng sè zhí qī zhě yīngyuǎn lí yùn
见执。六者、应远离名色执。七者、应远离蕴

zhí bā zhě yīngyuǎn lí chù zhí jiǔ zhě yīngyuǎn lí jiè zhí
执。八者、应远离处执。九者、应远离界执。

shí zhě yīngyuǎn lí dì zhí shí yī zhě yīngyuǎn lí yuán qǐ zhí
十者、应远离谛执。十一者、应远离缘起执。

shí èr zhě yīngyuǎn lí zhù zhuó sān jiè zhí shí sān zhě yīngyuǎn lí
十二者、应远离住著三界执。十三者、应远离

yī qiè fǎ zhí shí sì zhě yīngyuǎn lí yú yī qiè fǎ rú lǐ bù rú lǐ
一切法执。十四者、应远离于一切法如理不如理

zhí shí wǔ zhě yīngyuǎn lí yī fó jiàn zhí shí liù zhě yīngyuǎn
执。十五者、应远离依佛见执。十六者、应远

lí yī fǎ jiàn zhí shí qī zhě yīngyuǎn lí yī sēng jiàn zhí shí bā zhě
离依法见执。十七者、应远离依僧见执。十八者、

yīngyuǎn lí yī jiè jiàn zhí shí jiǔ zhě yīngyuǎn lí yī kōng jiàn zhí
应远离依戒见执。十九者、应远离依空见执。

èr shí zhě yīngyuǎn lí yàn bù kōng xìng
二十者、应远离厌怖空性。

fù yīngyuánmǎn èr shí fǎ yún hé èr shí yī zhě yīng
“复应圆满二十法。云何二十？一者、应

yuánmǎntōng dá kōng èr zhě yīngyuánmǎnzhèng wú xiàng sān zhě
圆满通达空。二者、应圆满证无相。三者、

yīngyuánmǎn zhī wú yuàn sì zhě yīngyuánmǎnsān lún qīng jìng wǔ zhě
应圆满知无愿。四者、应圆满三轮清净。五者、

³⁵ 大正藏：相想；永乐北藏及龙藏：相

yīngyuánmǎn bēi mǐnyǒuqíng jí yú yǒuqíng wú suǒ zhí zhuó liù zhě yīng
应圆 满悲愍有情及于有情无所执著。六者、应
yuánmǎn yī qiè fǎ píngděngjiàn jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó qī zhě
圆 满一切法平等见及于此中无所执著。七者、
yīngyuánmǎn yī qiè yǒuqíng píngděngjiàn jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó
应圆 满一切有情平等见及于此中无所执著。
bā zhě yīngyuánmǎntōng dá zhēn shí lǐ qù jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí
八者、应圆 满通达真实理趣及于此中无所执
zhuó jiǔ zhě yīngyuánmǎn wú shēng rěn zhì shí zhě yīngyuánmǎn
著。九者、应圆 满无生忍智。十者、应圆 满
shuō yī qiè fǎ yī xiàng lǐ qù shí yī zhě yīngyuánmǎn miè chú fēn bié
说一切法一相理趣。十一者、应圆 满灭除分别。
shí èr zhě yīngyuánmǎnyuǎn lí zhū xiǎng shí sān zhě yīngyuánmǎn
十二者、应圆 满远离诸想。十三者、应圆 满
yuǎn lí zhū jiàn shí sì zhě yīngyuánmǎnyuǎn lí fán nǎo shí wǔ zhě
远离诸见。十四者、应圆 满远离烦恼。十五者、
yīngyuánmǎn zhǐ guān dì shí liù zhě yīngyuánmǎn tiáo fú xīn xìng shí qī
应圆 满止观地。十六者应圆 满调伏心性。十七
zhě yīngyuánmǎn jì jìng xīn xìng shí bā zhě yīngyuánmǎn wú ài zhì
者、应圆 满寂静心性。十八者、应圆 满无碍智
xìng shí jiǔ zhě yīngyuánmǎn wú suǒ ài rǎn èr shí zhě yīngyuán
性。十九者、应圆 满无所爱染。二十者、应圆
mǎn suí xīn suǒ yù wǎng zhū fó tǔ yú fó zhòng huì zì xiàn qí shēn
满随心所欲往诸佛土于佛众会自现其身。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì qī dì shí chángyīng
“善现，诸菩萨摩诃萨住第七地时，常应
yuǎn lí rú qián suǒ shuō èr shí zhǒng fǎ jí yīngyuánmǎn rú hòu suǒ
远离如前所说二十种法，及应圆 满如后所
shuō èr shí zhǒng fǎ
说二十种法。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì bā dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第八地时，
yīngyuánmǎn sì fǎ yún hé wéi sì yī zhě yīngyuánmǎn wù rù yī
应圆 满四法。云何为四？一者、应圆 满悟入一
qiè yǒuqíng xīn xíng èr zhě yīngyuánmǎn yóu xì zhū shéntōng sān zhě
切有情心行。二者、应圆 满游戏诸神通。三者、
yīngyuánmǎn jiàn zhū fó tǔ rú qí suǒ jiàn ér zì yán jìng zhǒng zhǒng fó
应圆 满见诸佛土如其所见而自严净种种佛

tǔ sì zhě yīngyuánmǎnchéng shì gòngyǎngzhū fó shì zūn yú rú lái
土。四者、应圆满承事供养诸佛世尊于如来
shēn rú shí guānchá shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì bā dì shí
身如实观察。善现，诸菩萨摩诃萨住第八地时，
yú cǐ sì fǎ yīng qín yuánmǎn
于此四法应勤圆满。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì jiǔ dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第九地时，

yīngyuánmǎn sì fǎ yún hé wéi sì yī zhě yīngyuánmǎngēnshèng
应圆满四法。云何为四？一者、应圆满根胜
liè zhì èr zhě yīngyuánmǎnyánjìng fó tǔ sān zhě yīngyuánmǎn
劣智。二者、应圆满严净佛土。三者、应圆满
rú huànděng chíshuò rù zhū dìng sì zhě yīngyuánmǎn suí zhū yǒuqíng
如幻等持数入诸定。四者、应圆满随诸有情
shàngēnyīngshú gù rù zhū yǒu zì xiànhuàshēng shànxiàn zhū pú sà mó
善根应熟故入诸有自现化生。善现，诸菩萨摩
hē sà zhù dì jiǔ dì shí yú cǐ sì fǎ yīng qín yuánmǎn
诃萨住第九地时，于此四法应勤圆满。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì shí dì shí
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨住第十地时，

yīngyuánmǎn shí èr fǎ yún hé shí èr yī zhě yīngyuánmǎnshèshòu
应圆满十二法。云何十二？一者、应圆满摄受
wú biānchùsuǒ dà yuàn suí yǒu suǒ yuàn jiē lìng zhèng dé èr zhě yīng
无边处所大愿随有所愿皆令证得。二者、应
yuánmǎn suí zhū tiānlóng jí yào chāděng yì lèi yīn zhì sān zhě yīngyuán
圆满随诸天龙及药叉等异类音智。三者、应圆
mǎn wú ài biànshuō sì zhě yīngyuánmǎn rù tāi jù zú wǔ zhě
满无碍辩说。四者、应圆满入胎具足。五者、
yīngyuánmǎnchūshēng jù zú liù zhě yīngyuánmǎn jiā zú jù zú
应圆满出生具足。六者、应圆满家族具足。
qī zhě yīngyuánmǎnzhǒngxìng³⁶ jù zú bā zhě yīngyuánmǎnjuànshǔ
七者、应圆满种性³⁶具足。八者、应圆满眷属
jù zú jiǔ zhě yīngyuánmǎnshēngshēn jù zú shí zhě yīngyuán
具足。九者、应圆满生身具足。十者、应圆
mǎnchū jiā jù zú shí yī zhě yīngyuánmǎnzhūāngyán pú tí shù jù
满出家具足。十一者、应圆满庄严菩提树具

³⁶ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

zú shí èr zhě yīngyuánmǎn yī qiègōng dé chéngbàn jù zú shàn
足。十二者、应圆满一切功德成办具足。善
xiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì shí dì shí yīng qín yuánmǎn cǐ shí
现，诸菩萨摩诃萨住第十地时，应勤圆满此十
èr fǎ shànxiàndāng zhī ruò pú sà mó hē sà zhù dì shí dì yǐ
二法。善现当知！若菩萨摩诃萨住第十地已，
yǔ zhū rú lái yīng yán wú bié
与诸如来应言无别。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì zēngshàng yì yào yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì
治增上意乐业？善现，若菩萨摩诃萨以一切智
zhì xiāngyìngzuò yì xiū jí yī qiè shūshèngshàngēn shì wéi pú sà mó
智相应作意，修集一切殊胜善根，是为菩萨摩
hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì zēngshàng yì yào yè
诃萨以无所得而为方便，修治增上意乐业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì yī qiè yǒuqíngpíngděng xīn yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ
治一切有情平等心业？善现，若菩萨摩诃萨以
yī qiè zhì zhì xiāngyìngzuò yì yīn fā cí bēi xǐ shě sì wú liàng
一切智智相应作意，引发慈、悲、喜、舍四无量
xīn shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì yī
心，是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修治一
qiè yǒuqíngpíngděng xīn yè
切有情平等心业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì bù shī yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè yǒuqíng wú
治布施业？善现，若菩萨摩诃萨于一切有情，无
suǒ fēn bié ér xíng bù shī shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi
所分别而行布施，是为菩萨摩诃萨以无所得而为
fāngbiàn xiū zhì bù shī yè
方便，修治布施业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì qīn jìn shànyǒu yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jiàn zhū shànyǒu
治亲近善友业？善现，若菩萨摩诃萨见诸善友

quàn huà yǒu qíng lìng qí xiū xí yī qiè zhì zhì jí biàn qīn jìn gōng jìng
劝化有情，令其修习一切智智，即便亲近恭敬
gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn zī shòu zhèng fǎ zhòu yè chéng fèng wú
供养、尊重赞叹、咨受正法，昼夜承奉无
xiè juàn xīn shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
懈倦心，是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì qīn jìn shàn yǒu yè
治亲近善友业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì qiú fǎ yè shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ yī qiè zhì zhì xiāng
治求法业？善现，若菩萨摩诃萨以一切智智相
yīng zuò yì qín qiú rú lái wú shàng zhèng fǎ bú duò shēng wén dú
应作意，勤求如来无上正法，不堕声闻、独
jué děng dì shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn
觉等地，是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，
xiū zhì qiú fǎ yè
修治求法业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì cháng yào chū jiā yè shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī qiè shēng
治常乐出家业？善现，若菩萨摩诃萨一切生
chù héng yàn jū jiā xuān zá pò zé yóu rú láo yù cháng xīn fó fǎ qīng
处，恒厌居家諠杂迫迮犹如牢狱，常欣佛法清
jìng chū jiā jì jìng wú wéi rú kōng wú ài shì wéi pú sà mó hē sà yǐ
净出家，寂静无为如空无碍，是为菩萨摩诃萨以
wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū zhì cháng yào chū jiā yè
无所得而为方便，修治常乐出家业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì ài yào fó shēn yè shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà cái yī dǔ jiàn
治爱乐佛身业？善现，若菩萨摩诃萨纔一睹见
fó xíng xiàng yǐ nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì zhōng bù shě yú niàn
佛形相已，乃至证得一切智智，终不舍于念
fó zuò yì shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn xiū
佛作意，是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修
zhì ài yào fó shēn yè
治爱乐佛身业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修

zhì kāi chǎn fǎ jiào yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú fó zài shì
治开阐法教业？善现，若菩萨摩诃萨于佛在世

jī niè pánhòu wèi zhū yǒuqíng kāi chǎn fǎ jiào chūzhōnghòushànwén yì
及涅槃后，为诸有情开阐法教，初中后善文义

qiǎomiào chún yī yuánmǎnqīng bái fàn xíng suǒ wèi qì jīng nǎi zhì lùn yì
巧妙，纯一圆满清白梵行，所谓契经乃至论议，

shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì kāi chǎn
是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修治开阐

fǎ jiào yè
法教业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修

zhì pò jiāomàn yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà cháng huái qiān jìng
治破憍慢业？善现，若菩萨摩诃萨常怀谦³⁷敬，

fú jiāomàn xīn yóu cǐ bù shēng xià xìng bēi zú shì wéi pú sà mó hē
伏憍慢心，由此不生下姓卑族，是为菩萨摩诃

sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū zhì pò jiāomàn yè
萨以无所得而为方便，修治破憍慢业。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
“云何菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修

zhì dì yǔ yè shànxiàn ruò pú sà mó hē sà chèn zhī ér shuō yán xíng
治谛语业？善现，若菩萨摩诃萨称知而说言行

xiāng fú shì wéi pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xiū
相符，是为菩萨摩诃萨以无所得而为方便，修

zhì dì yǔ yè
治谛语业。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù chū dì shí yīng shàn xiū
“善现，诸菩萨摩诃萨住初地时，应善修

zhì cǐ shí shèng yè
治此十胜业。

yún hé pú sà mó hē sà qīng jìng shī luó shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨清净尸罗？善现，若菩

sà mó hē sà bù qǐ shēng wén dú jué zuò yì jí yú pò jiè zhàng pú
萨摩诃萨不起声闻、独觉作意，及余破戒障菩

³⁷ 大正藏：谨；永乐北藏及龙藏：谦

tí fǎ shì wéi pú sà mó hē sà qīngjìng shī luó
提法，是为菩萨摩诃萨清净尸罗。

yún hé pú sà mó hē sà zhī ēn bào ēn shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨知恩报恩？善现，若菩

sà mó hē sà xíngzhū pú sà shūshèngxíng shí dé tā xiǎo ēn shàngnéng
萨摩诃萨行诸菩萨殊胜行时，得他小恩尚能

zhòngbào kuàng dà ēn huì ér dāng bù chóu shì wéi pú sà mó hē sà
重报，况大恩惠而当不酬！是为菩萨摩诃萨

zhī ēn bào ēn
知恩报恩。

yún hé pú sà mó hē sà zhù ān rěn lì shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨住安³⁸忍力？善现，若菩

sà mó hē sà yī qiè yǒuqíng shè jiē qīn hài ér néng yú bǐ wú huì hài
萨摩诃萨一切有情设皆侵害，而能于彼无危害

xīn shì wéi pú sà mó hē sà zhù ān rěn lì
心，是为菩萨摩诃萨住安忍力。

yún hé pú sà mó hē sà shòushèng huān xǐ shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨受胜欢喜？善现，若

pú sà mó hē sà jiàn zhū yǒuqíng yú sānshèngxíng yǐ dé chéng shú³⁹ shēn
菩萨摩诃萨见诸有情于三乘行已得成熟³⁹深

xīn huān xǐ shì wéi pú sà mó hē sà shòushèng huān xǐ
心欢喜，是为菩萨摩诃萨受胜欢喜。

yún hé pú sà mó hē sà bù shě yǒuqíng shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨不舍有情？善现，若菩

sà mó hē sà yù pǔ bá jì yī qiè yǒuqíng shì wéi pú sà mó hē sà bù
萨摩诃萨欲普拔济一切有情，是为菩萨摩诃萨不

shě yǒuqíng
舍有情。

yún hé pú sà mó hē sà cháng qǐ dà bēi shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨常起大悲？善现，若菩

sà mó hē sà xíngzhū pú sà shūshèngxíng shí héngzuò shì niàn wǒ wèi
萨摩诃萨行诸菩萨殊胜行时恒作是念：‘我为

ráo yì yī yī yǒuqíng jiǎ shǐ gè rú wú liàng wú shù jìng qié shā jié zài
饶益一一有情，假使各如无量无数殃伽沙劫，在

dà dì yù shòuzhūzhòng kǔ huòshāo huòzhǔ huòzhuó huò jié
大地狱受诸重苦，或烧、或煮、或斫、或截，

³⁸ 大正藏：安住；永乐北藏及龙藏：住安

³⁹ 大正藏：就；永乐北藏及龙藏：熟

ruò cì ruò xuán ruò mó ruò dǎo shòu rú shì děng wú liàng kǔ shì
若刺、若悬、若磨、若捣，受如是等无量苦事，
nǎi zhì lìng bǐ zhū yǒu qíng lèi chéng yú fó shèng ér rù yuán jì rú shì
乃至令彼诸有情类乘于佛乘而入圆寂，如是
yī qiè yǒu qíng jiè jìn wǒ dà bēi xīn céng wú xiè fèi shì wéi pú sà
一切有情界尽，我大悲心曾无懈废。’是为菩萨
mó hē sà cháng qǐ dà bēi
摩诃萨常起大悲。

yún hé pú sà mó hē sà yú zhū shī zhǎng yǐ jìng xìn xīn zī
“云何菩萨摩诃萨于诸师长以敬信心，咨
chéng gòng yǎng rú shì zhū fó shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà wèi qiú
承供养如事诸佛？善现，若菩萨摩诃萨为求
wú shàng zhèng děng pú tí gōng shùn shī zhǎng wú suǒ gù liàn shì wéi pú
无上正等菩提，恭顺师长无所顾恋，是为菩
sà mó hē sà yú zhū shī zhǎng yǐ jìng xìn xīn zī chéng gòng yǎng rú shì
萨摩诃萨于诸师长以敬信心，咨承供养如事
zhū fó
诸佛。

yún hé pú sà mó hē sà qín qiú xiū xí bō luó mì duō shàn
“云何菩萨摩诃萨勤求修习波罗蜜多？善
xiàn ruò pú sà mó hē sà pǔ yú yī qiè bō luó mì duō zhuān xīn qiú
现，若菩萨摩诃萨普于一切波罗蜜多，专心求
xué bú gù yú shì shì wéi pú sà mó hē sà qín qiú xiū xí bō luó mì duō
学不顾余事，是为菩萨摩诃萨勤求修习波罗蜜多。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì èr dì shí yú cǐ bā
“善现，诸菩萨摩诃萨住第二地时，于此八
fǎ yīng sī yīng xué lìng sù yuán mǎn
法应思应学令速圆满。

yún hé pú sà mó hē sà qín qiú duō wén cháng wú yàn zú yú
“云何菩萨摩诃萨勤求多闻常无厌足，于
suǒ wén fǎ bù zhuó wén zì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà fā qín jīng
所闻法不著文字？善现，若菩萨摩诃萨发勤精
jìn zuò shì niàn yán ruò cǐ fó tǔ ruò shí fāng jiè yī qiè rú
进，作是念言：‘若此佛土、若十方界，一切如
lái yīng zhèng děng jué suǒ shuō zhèng fǎ wǒ dāng tīng wén shòu chí
来、应、正等觉所说正法，我当听闻、受持、
dú sòng xiū xué jiū jìng lìng wú suǒ yí ér yú qí zhōng bù zhuó wén
读诵、修学究竟令无所遗，而于其中不著文

zì shì wéi pú sà mó hē sà qín qiú duō wén cháng wú yàn zú yú suǒ
字。’是为菩萨摩诃萨勤求多闻 常 无厌足，于所
wén fǎ bù zhuó wén zì
闻法不著文字。

yún hé pú sà mó hē sà yǐ wú rǎn xīn cháng xíng fǎ shī suī
“云何菩萨摩诃萨以无染心 常 行法施，虽
guǎng kāi huà ér bú zì gāo shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà wèi zhū yǒu
广 开化而不自高？善现，若菩萨摩诃萨为诸有
qíng xuān shuō zhèng fǎ shàng bú zì wèi chí cǐ shàn gēn huí xiàng pú tí
情宣说正法，尚不自为持此善根回向菩提，
kuàng qiú yú shì suī duō huà dǎo ér bú zì shì shì wéi pú sà mó hē
况 求余事！虽多化导而不自恃，是为菩萨摩诃
sà yǐ wú rǎn xīn cháng xíng fǎ shī suī guǎng kāi huà ér bú zì gāo
萨以无染心 常 行法施，虽 广 开化而不自高。

yún hé pú sà mó hē sà wèi yán jìng tǔ zhí zhū shàn gēn suī
“云何菩萨摩诃萨为严净土植诸善根，虽
yòng huí xiàng ér bú zì jǔ shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yǒng měng
用回向而不自举？善现，若菩萨摩诃萨勇 猛
jīng jìn xiū zhū shàn gēn wèi yù zhuāng yán zhū fó jìng guó jí wèi qīng jìng
精进修诸善根，为欲 庄 严诸佛净国及为清净
zì tā xīn tǔ suī wèi shì shì ér bú zì gāo shì wéi pú sà mó hē sà
自他心土，虽为是事而不自高，是为菩萨摩诃萨
wèi yán jìng tǔ zhí zhū shàn gēn suī yòng huí xiàng ér bú zì jǔ
为严净土植诸善根，虽用回向而不自举。

yún hé pú sà mó hē sà wèi huà yǒu qíng suī bú yàn juàn wú
“云何菩萨摩诃萨为化有情，虽不厌倦无
biān shēng sǐ ér bù jiāo yì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà wèi yù
边 生 死而不憍逸？善现，若菩萨摩诃萨为欲
chéng jiù yī qiè yǒu qíng zhí zhū shàn gēn yán jìng fó tǔ nǎi zhì wèi mǎn
成 就一切有情，植诸善根严净佛土，乃至未 满
yī qiè zhì zhì suī shòu wú biān shēng sǐ qín kǔ ér wú yàn juàn yì bú
一切智智，虽受无边 生 死勤苦，而无厌倦亦不
zì gāo shì wéi pú sà mó hē sà wèi huà yǒu qíng suī bú yàn juàn wú biān
自高，是为菩萨摩诃萨为化有情，虽不厌倦无边
shēng sǐ ér bù jiāo yì
生 死而不憍逸。

yún hé pú sà mó hē sà suī zhù cán kuì ér wú suǒ zhuó shàn
“云何菩萨摩诃萨虽住惭愧而无所著？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà zhuān qiú wú shàng zhèng děng pú tí yú zhū
现，若菩萨摩诃萨专求无上正等菩提，于诸
shēng wén dú jué zuò yì jù cán kuì gù zhōng bú zàn qǐ ér yú qí
声闻、独觉作意具惭愧故终不暂起，而于其
zhōng yì wú suǒ zhuó shì wéi pú sà mó hē sà suī zhù cán kuì ér wú suǒ
中亦无所著，是为菩萨摩诃萨虽住惭愧而无所
zhuó
著。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì sān dì shí yīng cháng
“善现，诸菩萨摩诃萨住第三地时，应常
ān zhù rú shì wǔ fǎ
安住如是五法。”

大般若波罗蜜多经卷第四百一十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí liù
大般若波罗蜜多经卷第四百一十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn xiū zhì dì pǐn dì shí bā zhī èr
第二分修治地品第十八之二

yún hé pú sà mó hē sà zhù ā liàn rě cháng bù shě lí
“云何菩萨摩诃萨住阿练若常不舍离？

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà qín qiú wú shàng zhèng děng pú tí chāo
善现，若菩萨摩诃萨勤求无上正等菩提，超

zhū shēng wén dú jué děng dì shì wéi pú sà mó hē sà zhù ā liàn rě
诸声闻、独觉等地，是为菩萨摩诃萨住阿练若

cháng bù shě lí
常不舍离。

yún hé pú sà mó hē sà cháng hào shǎo yù shàn xiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨常好少欲？善现，若

pú sà mó hē sà shàng bú zì wéi qiú dà pú tí kuàng yù shì jiān jí
菩萨摩诃萨尚不自为求大菩提，况欲世间及

èr shèng shì shì wéi pú sà mó hē sà cháng hào shǎo yù
二乘事！是为菩萨摩诃萨常好少欲。

yún hé pú sà mó hē sà cháng hào xǐ zú shàn xiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨常好喜足？善现，若菩

sà mó hē sà wéi wèi zhèng dé yī qiè zhì zhì gù yú yú shì wú suǒ zhí
萨摩诃萨唯为证得一切智智故，于余事无所执

zhuó shì wéi pú sà mó hē sà cháng hào xǐ zú
著，是为菩萨摩诃萨常好喜足。

yún hé pú sà mó hē sà cháng bù shě lí dù duō gōng dé
“云何菩萨摩诃萨常不舍离杜多功德？

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà cháng yú shēn fǎ qǐ dì chárěn shì wéi
善现，若菩萨摩诃萨常于深法起谛察忍，是为

pú sà mó hē sà cháng bù shě lí dù duō gōng dé
菩萨摩诃萨常不舍离杜多功德。

yún hé pú sà mó hē sà yú zhū xué chù cháng bù qì shě
“云何菩萨摩诃萨于诸学处常不弃舍？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú suǒ xué chù jiān shǒu bù yí shì wéi pú
善现，若菩萨摩诃萨于所学处坚守不移，是为菩
sà mó hē sà yú zhū xué chù cháng bú qì shě
萨摩诃萨于诸学处常不弃舍。

yún hé pú sà mó hē sà yú zhū yù lè shēn shēng yàn lí
“云何菩萨摩诃萨于诸欲乐深生厌离？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú miào yù lè bù qǐ yù xīn shì wéi
善现，若菩萨摩诃萨于妙欲乐不起欲心，是为
pú sà mó hē sà yú zhū yù lè shēn shēng yàn lí
菩萨摩诃萨于诸欲乐深生厌离。

yún hé pú sà mó hē sà cháng yào fā qǐ jì miè jù xīn
“云何菩萨摩诃萨常乐发起寂灭俱心？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ céng wú qǐ zuò shì wéi
善现，若菩萨摩诃萨知一切法曾无起作，是为
pú sà mó hē sà cháng yào fā qǐ jì miè jù xīn
菩萨摩诃萨常乐发起寂灭俱心。

yún hé pú sà mó hē sà shě yī qiè wù shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨舍一切物？善现，若菩

sà mó hē sà yú nèi wài fǎ dōu bú shè shòu shì wéi pú sà mó hē sà
萨摩诃萨于内外法都不摄受，是为菩萨摩诃萨
shě yī qiè wù
舍一切物。

yún hé pú sà mó hē sà xīn bú zhì mò shànxiàn ruò pú
“云何菩萨摩诃萨心不滞没？善现，若菩

sà mó hē sà yú zhū shí zhù céng bù qǐ xīn shì wéi pú sà mó hē sà
萨摩诃萨于诸识住曾不起心，是为菩萨摩诃萨
xīn bú zhì mò
心不滞没。

yún hé pú sà mó hē sà yú yī qiè wù cháng wú gù liàn
“云何菩萨摩诃萨于一切物常无顾恋？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè shì céng bù sī wéi shì wéi
善现，若菩萨摩诃萨于一切事曾不思惟，是为
pú sà mó hē sà yú yī qiè wù cháng wú gù liàn
菩萨摩诃萨于一切物常无顾恋。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì sì dì shí yú rú shì
“善现，诸菩萨摩诃萨住第四地时，于如是

shí fǎ yīngshòu chí bù shě lí
十法应受持不舍离⁴⁰。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jū jiā shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离居家？善现，若
pú sà mó hē sà yóuzhū fó tǔ suí suǒshēngchù cháng yào chū jiā fī
菩萨摩诃萨游诸佛土，随所生处常乐出家，剃
chú xū fà shòu chí fǎ fú xiànzhuò shā mén shì wéi pú sà mó hē sà yīng
除须发受持法服现作沙门，是为菩萨摩诃萨应
yuǎn lí jū jiā
远离居家。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí bì chū ní shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离苾刍尼？善现，
ruò pú sà mó hē sà cháng yīngyuǎn lí zhū bì chū ní bù yǔ gòng jū
若菩萨摩诃萨常应远离诸苾刍尼，不与共居
rú tán zhǐ qǐng yì fù yú bǐ bù qǐ yì xīn shì wéi pú sà mó hē sà
如弹指顷，亦复于彼不起异心，是为菩萨摩诃萨
yīngyuǎn lí bì chū ní
应远离苾刍尼。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiā qiān shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离家悭？善现，若
pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi wǒ yīngcháng yè lì yì ān lè yī
菩萨摩诃萨作是思惟：‘我应长夜利益安乐一
qiè yǒuqíng jīn cǐ yǒuqíng zì yóu fú lì gǎn dé rú shì hǎo shī zhǔ jiā
切有情，今此有情自由福力感得如是好施主家，
gù wǒ yú zhōng bù yīngqiān jí jì sī wéi yǐ yuǎn lí jiā qiān shì
故我于中不应悭嫉。’既思惟已远离家悭，是
wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiā qiān
为菩萨摩诃萨应远离家悭。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zhòng huì fèn zhēng
“云何菩萨摩诃萨应远离众会忿诤？
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi ruò chǔzhòng huì qí
善现，若菩萨摩诃萨作是思惟：‘若处众会其
zhōng huò yǒu shēng wén dú jué huò shuō bǐ shèng xiāng yīng fǎ yào lìng
中或有声闻、独觉，或说彼乘相应法要，令
wǒ tuì shī dà pú tí xīn shì gù dìng yīngyuǎn lí zhòng huì fù zuò shì
我退失大菩提心，是故定应远离众会。’复作是

⁴⁰ 大正藏：舍；永乐北藏及龙藏：舍离

niàn zhū fènzhēngzhěnéng shǐ yǒuqíng fā qǐ chēn hài zào zuò zhǒng
念：‘诸忿诤者能使有情发起瞋害，造作种
zhǒng è bú shàn yè shàngwéishàn qù kuàng dà pú tí shì gù dìngyīng
种恶不善业，尚违善趣况大菩提！是故定应
yuǎn lí fènzhēng shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zhòng huì fèn
远离忿诤。’是为菩萨摩诃萨应远离众会忿
zhēng
诤。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zì zàn huǐ tā shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离自赞毁他？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà dōu bú jiànyǒu nèi wàizhū fǎ gù yīngyuǎn lí
现，若菩萨摩诃萨都不见有内外诸法，故应远离
zì zàn huǐ tā shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zì zàn huǐ tā
自赞毁他，是为菩萨摩诃萨应远离自赞毁他。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shí bú shàn yè dào
“云何菩萨摩诃萨应远离十不善业道？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò shì sī wéi rú shì shí zhǒng bú
善现，若菩萨摩诃萨作是思惟：‘如是十种不
shàn yè dào shàngdāngnéng ài rén tiānshàn qù kuàng yú shèngdào
善业道，尚当能碍人、天善趣，况于圣道
jí dà pú tí ér bù wéizhàng gù wǒ yú bǐ dìngyīngyuǎn lí shì wéi
及大菩提而不为障！故我于彼定应远离。’是为
pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shí bú shàn yè dào
菩萨摩诃萨应远离十不善业道。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zēngshàngmàn ào shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离增上慢傲？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà bú jiànyǒu fǎ kě néng fā qǐ cǐ màn ào zhě
现，若菩萨摩诃萨不见有法可能发起此慢傲者，
gù yīngyuǎn lí shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zēngshàngmàn ào
故应远离，是为菩萨摩诃萨应远离增上慢傲。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí diāndǎo shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离颠倒？善现，若

pú sà mó hē sà guāndiāndǎo shì dōu bù kě dé shì gù dìngyīngyuǎn
菩萨摩诃萨观颠倒事都不可得，是故定应远
lí diāndǎo shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí diāndǎo
离颠倒，是为菩萨摩诃萨应远离颠倒。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yóu yù shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离犹豫？善现，若

pú sà mó hē sà guānyóu yù shì dōu bù kě dé shì gù dìngyīngyuǎn lí
菩萨摩诃萨观犹豫事都不可得，是故定应远离
yóu yù shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yóu yù
犹豫，是为菩萨摩诃萨应远离犹豫。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí tān chēn chī shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离贪瞋痴？善现，
ruò pú sà mó hē sà dōu bú jiànyǒutān chēn chī shì gù yīngyuǎn
若菩萨摩诃萨都不见有贪、瞋、痴事，故应远
lí rú shì sān fǎ shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí tān chēn
离如是三法，是为菩萨摩诃萨应远离贪、瞋、
chī shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì wǔ dì shí yīngchángyuǎn
痴。善现，诸菩萨摩诃萨住第五地时，应常远
lí rú shì shí fǎ
离如是十法。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn liù bō luó mì duō
“云何菩萨摩诃萨应圆满六波罗蜜多？
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuánmǎn liù zhǒng bō luó mì duō chāo
善现，若菩萨摩诃萨圆满六种波罗蜜多，超
zhūshēngwén jí dú jué dì yòuzhù cǐ liù bō luó mì duō fó jí èr
诸声闻及独觉地，又住此六波罗蜜多，佛及二
shèngnéng dù wǔ zhǒng suǒ zhī hǎi àn yún hé wéi wǔ yī zhě guò qù
乘能度五种所知海岸。云何为五？一者、过去。
èr zhě wèi lái sān zhě xiàn zài sì zhě bù kě shuō wǔ zhě
二者、未来。三者、现在。四者、不可说。五者、
wú wéi shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn liù bō luó mì duō
无为。是为菩萨摩诃萨应圆满六波罗蜜多。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shēngwén xīn shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离声闻心？善现，
ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn zhūshēngwén xīn fēi zhèng wú
若菩萨摩诃萨作如是念：‘诸声闻心非证无
shàng dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ zhě hé yànshēng sǐ gù
上大菩提道故应远离。所以者何？厌生死故。’
shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shēngwén xīn
是为菩萨摩诃萨应远离声闻心。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí dú jué xīn shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离独觉心？善现，
ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn zhū dú jué xīn fēi zhèng wú shàng
若菩萨摩诃萨作如是念：‘诸独觉心非证无上

dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ zhě hé yào niè pán gù shì
大菩提道故应远离。所以者何？乐涅槃故。’是

wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí dú jué xīn
为菩萨摩诃萨应远离独觉心。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí rè nǎo xīn shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离热恼心？善现，

ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn cǐ rè nǎo xīn fēi zhèng wú shàng
若菩萨摩诃萨作如是念：‘此热恼心非证无上

dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ zhě hé wèishēng sǐ gù shì
大菩提道故应远离。所以者何？畏生死故。’是

wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí rè nǎo xīn
为菩萨摩诃萨应远离热恼心。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiàn qǐ zhě lái bù xǐ
“云何菩萨摩诃萨应远离见乞者来不喜

chóu qī⁴¹ xīn shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn cǐ
愁戚⁴¹心？善现，若菩萨摩诃萨作如是念：‘此

chóu qī⁴² xīn fēi zhèng wú shàng dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ
愁戚⁴²心非证无上大菩提道故应远离。所以

zhě hé wéi cí bēi gù shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiàn qǐ
者何？违慈悲故。’是为菩萨摩诃萨应远离见乞

zhě lái bù xǐ chóu qī⁴³ xīn
者来不喜愁戚⁴³心。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shě suǒ yǒu wù zhuī liàn yōu
“云何菩萨摩诃萨应远离舍所有物追恋忧

huǐ xīn shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn cǐ zhuī huǐ
悔心？善现，若菩萨摩诃萨作如是念：‘此追悔

xīn fēi zhèng wú shàng dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ zhě hé
心非证无上大菩提道故应远离。所以者何？

wéi běn yuàn gù wèi wǒ chū fā pú tí xīn shí zuò shì yuàn yán zhū
违本愿故。谓我初发菩提心时，作是愿言：诸

wǒ suǒ yǒu shī lái qiú zhě suí yù bù kōng rú hé jīn shí shī yǐ zhuī
我所有施来求者随欲不空。如何今时施已追

huǐ shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí shě suǒ yǒu wù zhuī liàn yōu
悔？’是为菩萨摩诃萨应远离舍所有物追恋忧

⁴¹ 大正藏：戚；永乐北藏及龙藏：戚

⁴² 大正藏：戚；永乐北藏及龙藏：戚

⁴³ 大正藏：戚；永乐北藏及龙藏：戚

huǐ xīn
悔心。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yú lái qiú zhě fāngbiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离于来求者方便

jiǎokuáng xīn shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn cǐ jiǎo
矫诳心？善现，若菩萨摩诃萨作如是念：‘此矫

kuáng xīn fēi zhèng wú shàng dà pú tí dào gù yīngyuǎn lí suǒ yǐ zhě
诳心非证无上大菩提道故应远离。所以者

hé wéiběn shì gù wèi wǒ chū fā pú tí xīn shí zuò shì shì yán
何？违本誓故。谓我初发菩提心时，作是誓言：

fán wǒ suǒ yǒu shī lái qiú zhě suí yù bù kōng rú hé jīn shí ér jiǎokuáng
凡我所有施来求者随欲不空。如何今时而矫诳

bǐ shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yú lái qiú zhě fāngbiàn jiǎo
彼？’是为菩萨摩诃萨应远离于来求者方便矫

kuáng xīn
诳心。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì liù dì shí chángyīng
“善现，诸菩萨摩诃萨住第六地时，常应

yuánmǎnqiánshuō liù fǎ jí yīngyuǎn lí hòushuō liù fǎ
圆满前说六法，及应远离后说六法。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí wǒ zhí nǎi zhì jiànzhě zhí
“云何菩萨摩诃萨应远离我执乃至见者执？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà guān wǒ nǎi zhì jiànzhě bì jìng fēi yǒu
善现，若菩萨摩诃萨观我乃至见者毕竟非有、

bù kě dé gù shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí wǒ zhí nǎi zhì jiàn
不可得故，是为菩萨摩诃萨应远离我执乃至见

zhě zhí
者执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí duàn zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离断执？善现，若

pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ bì jìng bù shēng wú duàn yì gù shì
菩萨摩诃萨观一切法毕竟不生、无断义故，是

wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí duàn zhí
为菩萨摩诃萨应远离断执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí cháng zhí shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离常执？善现，

ruò pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ xìng jì bù shēng wú cháng yì gù
若菩萨摩诃萨观一切法性既不生、无常义故，

shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí cháng zhí
是为菩萨摩诃萨应远离常执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí xiàngxiǎng shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离相想？善现，

ruò pú sà mó hē sà guāntānděngguò wú suǒyǒu gù shì wéi pú sà mó
若菩萨摩诃萨观贪等惑无所有故，是为菩萨摩

hē sà yīngyuǎn lí xiàngxiǎng
诃萨应远离相想。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiàn zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离见执？善现，若

pú sà mó hē sà dōu bú jiànyǒuzhū jiàn xìng gù shì wéi pú sà mó hē sà
菩萨摩诃萨都不见有诸见性故，是为菩萨摩诃萨

yīngyuǎn lí jiàn zhí
应远离见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí míng sè zhí shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离名色执？善现，

ruò pú sà mó hē sà guānmíng sè xìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù
若菩萨摩诃萨观名色性都无所有、不可得故，

shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí míng sè zhí
是为菩萨摩诃萨应远离名色执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yùn zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离蕴执？善现，若

pú sà mó hē sà guānzhū yùnxìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù shì wéi
菩萨摩诃萨观诸蕴性都无所有、不可得故，是为

pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yùn zhí
菩萨摩诃萨应远离蕴执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí chù zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离处执？善现，若

pú sà mó hē sà guānzhū chùxìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù shì wéi
菩萨摩诃萨观诸处性都无所有、不可得故，是为

pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí chù zhí
菩萨摩诃萨应远离处执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiè zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离界执？善现，若

pú sà mó hē sà guānzhū jiè xìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù shì wéi
菩萨摩诃萨观诸界性都无所有、不可得故，是为

pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí jiè zhí
菩萨摩诃萨应远离界执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí dì zhí shànxiàn ruò
“云何菩萨摩诃萨应远离谛执？善现，若

pú sà mó hē sà guānzhū dì xìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù shì wéi
菩萨摩诃萨观诸谛性都无所有、不可得故，是为

pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí dì zhí
菩萨摩诃萨应远离谛执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yuán qǐ zhí shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应远离缘起执？善现，

ruò pú sà mó hē sà guānyuán qǐ xìngdōu wú suǒyǒu bù kě dé gù
若菩萨摩诃萨观缘起性都无所有、不可得故，

shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yuán qǐ zhí
是为菩萨摩诃萨应远离缘起执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zhù zhuó sān jiè zhí
“云何菩萨摩诃萨应远离住著三界执？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà guānsān jiè xìngdōu wú suǒyǒu bù kě
善现，若菩萨摩诃萨观三界性都无所有、不可

dé gù shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí zhù zhuó sān jiè zhí
得故，是为菩萨摩诃萨应远离住著三界执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī qiè fǎ zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离一切法执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà guānzhū fǎ xìng jiē rú xū kōng bù kě dé gù
现，若菩萨摩诃萨观诸法性皆如虚空不可得故，

shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī qiè fǎ zhí
是为菩萨摩诃萨应远离一切法执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yú yī qiè fǎ rú lǐ
“云何菩萨摩诃萨应远离于一切法如理、

bù rú lǐ zhí shànxiàn ruò pú sà mó hē sà guānzhū fǎ xìngdōu bù
不如理执？善现，若菩萨摩诃萨观诸法性都不

kě dé wú yǒu rú lǐ bù rú lǐ gù shì wéi pú sà mó hē sà yīng
可得，无有如理、不如理故，是为菩萨摩诃萨应

yuǎn lí yú yī qiè fǎ rú lǐ bù rú lǐ zhí
远离于一切法如理、不如理执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī fó jiàn zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离依佛见执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà zhī yī fó jiàn zhí bù dé jiàn fó gù shì wéi
现，若菩萨摩诃萨知依佛见执不得见佛故，是为

pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī fó jiàn zhí
菩萨摩诃萨应远离依佛见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī fǎ jiàn zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离依法见执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà zhī zhēn fǎ xìng bù kě jiàn gù shì wéi pú sà
现，若菩萨摩诃萨知真法性不可见故，是为菩萨
mó hē sà yīngyuǎn lí yī fǎ jiàn zhí
摩诃萨应远离依法见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī sēngjiàn zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离依僧见执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà zhī hé hé zhòng wú xiàng wú wéi bù kě jiàn gù
现，若菩萨摩诃萨知和合众无相无为不可见故，
shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī sēngjiàn zhí
是为菩萨摩诃萨应远离依僧见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī jiè jiàn zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离依戒见执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà zhī zuì fú xìng jù fēi yǒu gù shì wéi pú sà
现，若菩萨摩诃萨知罪福性俱非有故，是为菩萨
mó hē sà yīngyuǎn lí yī jiè jiàn zhí
摩诃萨应远离依戒见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī kōngjiàn zhí shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离依空见执？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà guānzhū kōng fǎ dōu wú suǒ yǒu bù kě jiàn gù
现，若菩萨摩诃萨观诸空法都无所有不可见故，
shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yī kōngjiàn zhí
是为菩萨摩诃萨应远离依空见执。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yàn bù kōngxìng shàn
“云何菩萨摩诃萨应远离厌怖空性？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng fēi kōng yǔ
现，若菩萨摩诃萨观一切法自性皆空，非空与
kōng yǒu suǒ wéi hài gù yàn bù shì jù bù kě dé yóu cǐ kōng fǎ bù yīng
空有所违害，故厌怖事俱不可得，由此空法不应
yàn bù shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuǎn lí yàn bù kōngxìng
厌怖，是为菩萨摩诃萨应远离厌怖空性。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎntōng dá kōng shàn xiàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满通达空？善现，

ruò pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ zì xiàng jiē kōng shì wéi pú sà mó
若菩萨摩诃萨知一切法自相皆空，是为菩萨摩
hē sà yīngyuánmǎntōng dá kōng
诃萨应圆满通达空。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnzhèng wú xiàng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满证无相？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qièxiàng shì wéi pú sà mó hē
现，若菩萨摩诃萨不思惟一切相，是为菩萨摩诃
sà yīngyuánmǎnzhèng wú xiàng
萨应圆满证无相。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn zhī wú yuàn shànxiàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满知无愿？善现，

ruò pú sà mó hē sà yú sān jiè fǎ zhì jiē bù qǐ shì wéi pú sà mó hē
若菩萨摩诃萨于三界法智皆不起，是为菩萨摩诃
sà yīngyuánmǎn zhī wú yuàn
萨应圆满知无愿。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnsān lún qīng jìng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满三轮清净？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà jù zú qīng jìng shí shàn yè dào shì wéi pú sà
现，若菩萨摩诃萨具足清净十善业道，是为菩萨
mó hē sà yīngyuánmǎnsān lún qīng jìng
摩诃萨应圆满三轮清净。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnbēi mǐnyǒuqíng jí yú
“云何菩萨摩诃萨应圆满悲愍有情，及于

yǒuqíng wú suǒ zhí zhuó shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ dé dà bēi
有情无所执著？善现，若菩萨摩诃萨已得大悲
jí yán jìng tǔ dōu wú suǒ zhí shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnbēi
及严净土都无所执，是为菩萨摩诃萨应圆满悲
mǐnyǒuqíng jí yú yǒuqíng wú suǒ zhí zhuó
愍有情，及于有情无所执著。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn yī qiè fǎ píngděngjiàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满一切法平等见，

jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú
及于此中无所执著？善现，若菩萨摩诃萨于
yī qiè fǎ bù zēng bù jiǎn dōu wú suǒ zhí shì wéi pú sà mó hē sà yīng
一切法不增不减都无所执，是为菩萨摩诃萨应
yuánmǎn yī qiè fǎ píngděngjiàn jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó
圆满一切法平等见，及于此中无所执著。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn yī qiè yǒuqíng píngděng
“云何菩萨摩诃萨应圆满一切有情平等

jiàn jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó shànxiàn ruò pú sà mó hē sà
见，及于此中无所执著？善现，若菩萨摩诃萨

yú zhū yǒu qíng bù zēng bù jiǎn dōu wú suǒ zhí shì wéi pú sà mó hē sà
于诸有情不增不减都无所执，是为菩萨摩诃萨

yīng yuán mǎn yī qiè yǒu qíng píng děng jiàn jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó
应圆满一切有情平等见，及于此中无所执著。

yún hé pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn tōng dá zhēn shí lǐ qù
“云何菩萨摩诃萨应圆满通达真实理趣，

jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yú
及于此中无所执著？善现，若菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ zhēn shí lǐ qù suī rú shí tōng dá ér wú suǒ tōng dá dōu wú
一切法真实理趣，虽如实通达而无所通达都无

suǒ zhí shì wéi pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn tōng dá zhēn shí lǐ qù
所执，是为菩萨摩诃萨应圆满通达真实理趣，

jí yú cǐ zhōng wú suǒ zhí zhuó
及于此中无所执著。

yún hé pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn wú shēng rěn zhì shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满无生忍智？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà rěn yī qiè fǎ wú shēng wú miè wú suǒ zào
现，若菩萨摩诃萨忍一切法无生、无灭、无所造

zuò jí zhī míng sè bì jìng bù shēng shì wéi pú sà mó hē sà yīng yuán
作，及知名色毕竟不生，是为菩萨摩诃萨应圆

mǎn wú shēng rěn zhì
满无生忍智。

yún hé pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn shuō yī qiè fǎ yī xiàng
“云何菩萨摩诃萨应圆满说一切法一相

lǐ qù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ xíng bú èr xiàng
理趣？善现，若菩萨摩诃萨于一切法行不二相，

shì wéi pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn shuō yī qiè fǎ yī xiàng lǐ qù
是为菩萨摩诃萨应圆满说一切法一相理趣。

yún hé pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn miè chú fēn bié shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满灭除分别？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ bù qǐ fēn bié shì wéi pú sà
现，若菩萨摩诃萨于一切法不起分别，是为菩萨

mó hē sà yīng yuán mǎn miè chú fēn bié
摩诃萨应圆满灭除分别。

yún hé pú sà mó hē sà yīng yuán mǎn yuǎn lí zhū xiǎng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满远离诸想？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí xiǎo dà jí wú liàng xiǎng shì wéi pú
现，若菩萨摩诃萨远离小大及无量想，是为菩

sà mó hē sà yīngyuánmǎnyuǎn lí zhūxiǎng
萨摩诃萨应圆 满 远离诸想。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyuǎn lí zhū jiàn shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 远离诸见？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí shēngwén dú jué dì jiàn shì wéi
现，若菩萨摩诃萨 远 离 声 闻、独觉地见，是为

pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyuǎn lí zhū jiàn
菩萨摩诃萨应圆 满 远离诸见。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyuǎn lí fán nǎo shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 远离烦恼？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà qì shě yī qiè yǒu lòu fán nǎo xí qì xiāng xù
现，若菩萨摩诃萨 弃 舍 一 切 有 漏 烦 恼 习 气 相 续，

shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyuǎn lí fán nǎo
是为菩萨摩诃萨应圆 满 远离烦恼。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn zhǐ guān dì shàn xiàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 止观地？善 现，

ruò pú sà mó hē sà xiū yī qiè zhì yī qiè xiāng zhì shì wéi pú sà mó
若菩萨摩诃萨 修 一 切 智、一 切 相 智，是为菩萨摩

hē sà yīngyuánmǎn zhǐ guān dì
诃萨应圆 满 止观地。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎntiáo fú xīn xìng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 调伏心性？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà bù zhuó sān jiè shì wéi pú sà mó hē sà yīng
现，若菩萨摩诃萨 不 著 三 界，是为菩萨摩诃萨应

yuánmǎntiáo fú xīn xìng
圆 满 调伏心性。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn jì jìng xīn xìng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 寂静心性？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà shàn shè liù gēn shì wéi pú sà mó hē sà yīng
现，若菩萨摩诃萨 善 摄 六 根，是为菩萨摩诃萨应

yuánmǎn jì jìng xīn xìng
圆 满 寂静心性。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn wú ài zhì xìng shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满 无碍智性？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū dé fó yǎn shì wéi pú sà mó hē sà yīng
现，若菩萨摩诃萨 修 得 佛 眼，是为菩萨摩诃萨应

yuánmǎn wú ài zhì xìng
圆 满 无碍智性。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn wú suǒ ài rǎn shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满无所爱染？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà qì shě liù chù shì wéi pú sà mó hē sà yīng
现，若菩萨摩诃萨舍弃六处，是为菩萨摩诃萨应
yuánmǎn wú suǒ ài rǎn
圆 满无所爱染。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn suí xīn suǒ yù wǎngzhū
“云何菩萨摩诃萨应圆 满随心所欲往诸

fó tǔ yú fó zhòng huì zì xiàn qí shēn shànxiàn ruò pú sà mó hē
佛土，于佛众会自现其身？善现，若菩萨摩诃
sà xiū shèngshéntōng wǎngzhū fó tǔ chéng shì gòngyǎngzhū fó shì zūn
萨修胜神通，往诸佛土承事供养诸佛世尊，
qǐngzhuàn fǎ lún dù yǒuqíng lèi shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn
请转法轮度有情类，是为菩萨摩诃萨应圆 满
suí xīn suǒ yù wǎngzhū fó tǔ yú fó zhòng huì zì xiàn qí shēn
随心所欲往诸佛土，于佛众会自现其身。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì qī dì shí chángyīng
“善现，诸菩萨摩诃萨住第七地时，常 应

yuǎn lí qián èr shí fǎ jí yīngyuánmǎnhòu èr shí fǎ
远离前二十法，及应圆 满后二十法。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn wù rù yī qiè yǒuqíng
“云何菩萨摩诃萨应圆 满悟入一切有情

xīn xíng shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yòng yī xīn zhì rú shí biàn
心行？善现，若菩萨摩诃萨用一心智，如实遍
zhī yī qiè yǒuqíng xīn jí xīn suǒ shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn
知一切有情心及心所，是为菩萨摩诃萨应圆 满
wù rù yī qiè yǒuqíng xīn xíng
悟入一切有情心行。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyóu xì zhūshéntōng
“云何菩萨摩诃萨应圆 满游戏诸神通？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yóu xì zhǒngzhǒng zì zài shéntōng wèi
善现，若菩萨摩诃萨游戏种 种自在神通，为
yù qīn jìn gòngyǎng fó gù cóng yī fó guó qù yī fó guó ér néng bù
欲亲近供 养佛故，从一佛国趣一佛国，而能不
shēngyóu fó guóxiǎng shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn
生 游佛国想。善现，是为菩萨摩诃萨应圆 满
yóu xì zhūshéntōng
游戏诸神通。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnjiàn zhū fó tǔ rú qí
“云何菩萨摩诃萨应圆 满见诸佛土，如其
suǒ jiàn ér zì yán jìng zhǒng zhǒng fó tǔ shàn xiàn ruò pú sà mó hē
所见而自严净种 种佛土？善现，若菩萨摩诃
sà zhù yī fó tǔ néng jiàn shí fāng wú biān fó guó yì néng shì xiàn
萨住一佛土，能见十方无边佛国，亦能示现，
ér céng bù shēng fó guó tǔ xiǎng yòu wèi chéng shú zhū yǒu qíng gù xiàn
而曾不生佛国土想。又为成熟诸有情故，现
chǔ sān qiān dà qiān shì jiè zhuàn lún wáng wèi ér zì zhuāng yán yì néng
处三千大千世界转轮王位而自庄严，亦能
qì shě ér wú suǒ zhí shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnjiàn zhū fó
弃舍而无所执，是为菩萨摩诃萨应圆 满见诸佛
tǔ rú qí suǒ jiàn ér zì yán jìng zhǒng zhǒng fó tǔ
土，如其所见而自严净种 种佛土。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎngòngyǎng chéng shì zhū
“云何菩萨摩诃萨应圆 满供养承事诸
fó shì zūn yú rú lái shēn rú shí guān chá shàn xiàn ruò pú sà mó
佛世尊，于如来身如实观察？善现，若菩萨摩
hē sà wèi yù ráo yì zhū yǒu qíng gù yú fǎ yì qù rú shí fēn bié rú
诃萨为欲饶益诸有情故，于法义趣如实分别，如
shì míng wéi yǐ fǎ gòng yǎng chéng shì zhū fó yòu dì guān chá zhū fó fǎ
是名为以法供养承事诸佛，又谛观察诸佛法
shēn shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎngòngyǎng chéng shì zhū fó shì
身，是为菩萨摩诃萨应圆 满供养承事诸佛世
zūn yú rú lái shēn rú shí guān chá
尊，于如来身如实观察。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì bā dì shí yú cǐ sì
“善现，诸菩萨摩诃萨住第八地时，于此四
fǎ yīng qín yuán mǎn
法应勤圆 满。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎngēnshèng liè zhì shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满根胜劣智？善
xiàn ruò pú sà mó hē sà zhù fó shí lì rú shí liǎo zhī yī qiè yǒu qíng
现，若菩萨摩诃萨住佛十力，如实了知一切有情
zhū gēnshèng liè shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎngēnshèng liè zhì
诸根胜劣，是为菩萨摩诃萨应圆 满根胜劣智。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyán jìng fó tǔ shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆 满严净佛土？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yánjìng yī qiè
现，若菩萨摩诃萨以无所得而为方便，严净一切

yǒuqíng xīn xíng shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnyánjìng fó tǔ
有情心行，是为菩萨摩诃萨应圆满严净佛土。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn rú huànděng chíshùò rù
“云何菩萨摩诃萨应圆满如幻等持数入

zhū dìng shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zhù cǐ děng chí suī néng
诸定？善现，若菩萨摩诃萨住此等持，虽能

chéngbàn yī qiè shì yè ér xīn yú fǎ dōu wú dòngzhuǎn yòu xiū děng
成办一切事业，而心于法都无动转，又修等

chí jí chéngshú gù bú zuò jiā xíngnéngshùòxiànqián shì wéi pú sà mó
持极成熟故，不作加行能数现前，是为菩萨摩

hē sà yīngyuánmǎn rú huànděng chíshùò rù zhū dìng
诃萨应圆满如幻等持数入诸定。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn suí zhū yǒuqíngshàngēn
“云何菩萨摩诃萨应圆满随诸有情善根

yīngshú gù rù zhūyǒu zì xiànhuàshēng shànxiàn ruò pú sà mó hē
应熟，故入诸有自现化生？善现，若菩萨摩诃

sà wèi yù chéngshú zhūyǒuqíng lèi shūshèngshàngēn suí qí suǒ yí gù
萨为欲成熟诸有情类，殊胜善根随其所宜，故

rù zhūyǒu ér xiànshòushēng shì wéi pú sà mó hē sà suí zhū yǒuqíng
入诸有而现受生，是为菩萨摩诃萨随诸有情

shàngēnyīngshú gù rù zhūyǒu zì xiànhuàshēng
善根应熟，故入诸有自现化生。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì jiǔ dì shí yú cǐ sì
“善现，诸菩萨摩诃萨住第九地时，于此四

fǎ yīngqín yuánmǎn
法应勤圆满。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn shè shòu wú biānchùsuǒ
“云何菩萨摩诃萨应圆满摄受无边处所

dà yuàn suí yǒusuǒyuàn jiē lìngzhèng dé shànxiàn ruò pú sà mó hē
大愿，随有所愿皆令证得？善现，若菩萨摩诃

sà yǐ jù xiū liù bō luó mì duō jí yuánmǎn gù huòwèiyánjìng zhū fó
萨已具修六波罗蜜多极圆满故，或为严净诸佛

guó tǔ huòwèichéngshú zhūyǒuqíng lèi suí xīn suǒyuàn jiē néngzhèng
国土，或为成熟诸有情类，随心所愿皆能证

de shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn shè shòu wú biānchùsuǒ dà
得，是为菩萨摩诃萨应圆满摄受无边处所大

yuàn suí yǒusuǒyuàn jiē lìngzhèng dé
愿，随有所愿皆令证得。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn suí zhūtiān lóng jí yào
“云何菩萨摩诃萨应圆满随诸天、龙及药

chāděng yì lèi yīn zhì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xí shū
叉等异类音智？善现，若菩萨摩诃萨修习殊

shèng cí wú ài jiě néngshànliǎo zhī tiān lóng yàochā jiàn dá fù
胜词无碍解，能善了知天、龙、药叉、健达缚、

ā sù luò jiē lù tú jǐn nà luò mò hū luò qié rén fēi rén
阿素洛、揭路荼、紧捺洛、莫呼洛伽、人、非人

děngyán yīn chābié shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn suí zhūtiān
等言音差别，是为菩萨摩诃萨应圆满随诸天、

lóng jí yàochāděng yì lèi yīn zhì
龙及药叉等异类音智。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn wú ài biànshuō shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满无碍辩说？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xí shūshèngbiàn wú ài jiě wèi zhūyǒu
现，若菩萨摩诃萨修习殊胜辩无碍解，为诸有

qíngnéng wú jìn shuō shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn wú ài biàn
情能无尽说，是为菩萨摩诃萨应圆满无碍辩

shuō
说。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn rù tāi jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满入胎具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà suī yī qiè shēngchù shí héng huàshēng ér wèi
现，若菩萨摩诃萨虽一切生处实恒化生，而为

yì yǒuqíngxiàn rù tāi zàng yú zhōng jù zú wú biānshèng shì shì wéi
益有情现入胎藏，于中具足无边胜事，是为

pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn rù tāi jù zú
菩萨摩诃萨应圆满入胎具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnchūshēng jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满出生具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yú chū tāi shí shì xiànzhǒngzhǒng xī yǒu
现，若菩萨摩诃萨于出胎时，示现种种希有

shèng shì lìng zhūyǒuqíngjiànzhě huān xǐ huò dà lì lè shì wéi pú sà
胜事，令诸有情见者欢喜获大利乐，是为菩萨

mó hē sà yīngyuánmǎnchūshēng jù zú
摩诃萨应圆满出生具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn jiā zú jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满家族具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà huòshēngchà dì lì dà zú xìng jiā huòshēng
现，若菩萨摩诃萨或生刹帝力大族姓家、或生

pó luó mén dà zú xìng jiā fù mǔ zhēn jìng shì wéi pú sà mó hē sà yīng
婆罗门大族姓家，父母真净，是为菩萨摩诃萨应

yuánmǎn jiā zú jù zú
圆满家族具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnzhǒngxìng jù zú
“云何菩萨摩诃萨应圆满种性⁴⁴具足？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà cháng zài guò qù zhū pú sà mó hē sà
善现，若菩萨摩诃萨常在过去诸菩萨摩诃萨

zhǒngxìng zhōngshēng shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnzhǒngxìng
种性⁴⁵中生，是为菩萨摩诃萨应圆满种性⁴⁶

jù zú
具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnjuànshǔ jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满眷属具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà chún yǐ wú liàng wú shù pú sà mó hē sà
现，若菩萨摩诃萨纯以无量无数菩萨摩诃萨

zhòng ér wéi juànshǔ shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnjuànshǔ jù
众而为眷属，是为菩萨摩诃萨应圆满眷属具

zú
足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnshēngshēn jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满生身具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yú chūshēng shí qí shēn jù zú yī qiè xiàng
现，若菩萨摩诃萨于初生时，其身具足一切相

hǎo fàng dà guāng míng biàn zhào wú biān zhū fó shì jiè yì lìng bǐ jiè
好，放大光明遍照无边诸佛世界，亦令彼界

liù zhǒng biàndòng yǒu qíng yù zhě wú bù méng yì shì wéi pú sà mó
六种变动，有情遇者无不蒙益，是为菩萨摩

hē sà yīngyuánmǎnshēngshēn jù zú
诃萨应圆满生身具足。

⁴⁴ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

⁴⁵ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

⁴⁶ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnchū jiā jù zú shàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满出家具足？善

xiàn ruò pú sà mó hē sà yú chū jiā shí wú liàng wú shù bǎi qiān jù zhī
现，若菩萨摩诃萨于出家时，无量无数百千俱胝

nà yǔ duōzhòngqiánhòuwéi rào zūn zhòngzàn tàn wǎng yì dào chǎng
那庾多众前后围绕尊重赞叹，往诣道场，

tì chú xū fà fú sān fǎ yī shòu chí yìng qì yǐn dǎo wú liàng wú biān
剃除须发，服三法衣，受持应器，引导无量无边

yǒu qíng lìng chéng sān shèng ér qù yuán jì shì wéi pú sà mó hē sà
有情，令乘三乘而趣圆寂，是为菩萨摩诃萨

yīngyuánmǎnchū jiā jù zú
应圆满出家具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnzhuāngyán pú tí shù jù
“云何菩萨摩诃萨应圆满庄严菩提树具

zú shànxiàn ruò pú sà mó hē sà shūshèngshàngēnguāng dà yuàn lì
足？善现，若菩萨摩诃萨殊胜善根广大愿力，

gǎn dé rú shì dà pú tí shù fèi liú lí bǎo yǐ wéi qí jīng zhēn jīn wéi
感得如是大菩提树，吠琉璃宝以为其茎，真金为

gēn zhī yè huāguǒ jiē yǐ shàngmiào qī bǎosuǒchéng qí shù gāo guǎng
根，枝叶花果皆以上妙七宝所成，其树高广

biàn fù sānqiān dà qiān fó tǔ guāngmíngzhào yào zhōubiàn shí fāng jìng
遍覆三千大千佛土，光明照耀周遍十方殄

qié shā dēng zhū fó shì jiè shì wéi pú sà mó hē sà yīngyuánmǎnzhuāng
伽沙等诸佛世界，是为菩萨摩诃萨应圆满庄

yán pú tí shù jù zú
严菩提树具足。

yún hé pú sà mó hē sà yīngyuánmǎn yī qiè gōng dé chéng bàn
“云何菩萨摩诃萨应圆满一切功德成办

jù zú shànxiàn ruò pú sà mó hē sà mǎn zú shūshèng fú huì zī
具足？善现，若菩萨摩诃萨满足殊胜福慧资

liáng chéngshú⁴⁷ yǒuqíng yánjìng fó tǔ shì wéi pú sà mó hē sà yīng
粮，成熟⁴⁷有情、严净佛土，是为菩萨摩诃萨应

yuánmǎn yī qiè gōng dé chéng bàn jù zú
圆满一切功德成办具足。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zhù dì shí dì shí yīng qín
“善现，诸菩萨摩诃萨住第十地时，应勤

⁴⁷ 大正藏：就；永乐北藏及龙藏：熟

yuánmǎn cǐ shí èr fǎ
圆 满 此 十 二 法。

yún hé pú sà mó hē sà zhù dì shí dì yǐ yǔ zhū rú lái yīng
“云何菩萨摩诃萨住第十地已，与诸如来应

yán wú bié shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ yuánmǎn liù bō luó mì
言无别？善现，是菩萨摩诃萨已圆 满六波罗蜜

duō nǎi zhì yǐ yuánmǎn shí bā fó bú gòng fǎ jù yī qiè zhì yī
多，乃至已圆 满十八佛不共法，具一切智、一

qiè xiàng zhì ruò fù yǒng duàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng xù biàn zhù fó
切相智，若复永 断一切烦恼习气相续便住佛

dì yóu cǐ gù shuō ruò pú sà mó hē sà zhù dì shí dì yǐ yǔ zhū
地。由此故说：若菩萨摩诃萨住第十地已，与诸

rú lái yīng yán wú bié
如来应言无别。

shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà zhù dì shí dì qù rú lái
“善现，云何菩萨摩诃萨住第十地趣如来

dì shànxiàn shì pú sà mó hē sà fāng biàn shàn qiǎo xíng liù bō luó
地？善现，是菩萨摩诃萨方便善巧，行六波罗

mì duō sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ chāo jìng guān dì
蜜多、四念住乃至十八佛不共法，超净观地、

zhǒng xìng⁴⁸ dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ
种性⁴⁸地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已

bàn dì dú jué dì jí pú sà dì yòu néng yǒng duàn yī qiè fán nǎo xí
办地、独觉地及菩萨地，又能永 断一切烦恼习

qì xiāng xù biàn chéng rú lái yīng zhèng děng jué zhù rú lái dì
气相续，便成如来、应、正等觉住如来地。

shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà zhù dì shí dì qù rú lái dì shàn
善现，如是菩萨摩诃萨住第十地趣如来地。善

xiàn qí cǐ dāng zhī pú sà mó hē sà fā qù dà shèng
现，齐此当知菩萨摩诃萨发趣大乘。”

⁴⁸ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

dì èr fēnchūzhùpǐn dì shí jiǔ zhī yī
第二分出住品第十九之一

fù cì shànxiàn rǔ wèn rú shì dà shèngcóng hé chùchū
“复次，善现，汝问‘如是大乘从何处出
zhì hé chùzhù zhě shànxiàn rú shì dà shèngcóng sān jiè zhōng
至何处住？’者，善现，如是大乘从三界中
chū zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù rán yǐ wú èr wéifāngbiàn gù wú chū
出，至一切智智中住，然以无二为方便故无出
wú zhù suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò dà shèng ruò yī qiè zhì zhì
无住。所以者何？善现，若大乘、若一切智智，
rú shì èr fǎ fēi xiāngyīng fēi bù xiāngyīng wú sè wú jiàn wú duì
如是二法非相应非不相应，无色、不见、无对、
yī xiàng suǒ wèi wú xiàng hé yǐ gù shànxiàn wú xiàng zhī fǎ
一相，所谓无相。何以故？善现，无相之法，
fēi yǐ chūzhù fēi dāngchūzhù fēi jīn chūzhù suǒ yǐ zhě hé shàn
非已出住，非当出住，非今出住。所以者何？善
xiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé wéi yù lìng fǎ jiè
现，诸有欲令无相之法有出住者，则为欲令法界
kōng yì yǒuchūzhù rán fǎ jiè kōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū yì
空亦有出住，然法界空不能从三界中出，亦
bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù fǎ jiè kōng fǎ jiè
不能至一切智智中住。何以故？法界空法界
kōng zì xìngkōng gù
空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìngzhēn rú kōng shí jì bù sī yì jiè ān yǐn jiè jì jìng
为欲令真如空、实际、不思議界、安隐界、寂静
jiè duàn jiè lí jiè miè jiè kōng yì yǒuchūzhù ránzhēn rú kōng
界、断界、离界、灭界空亦有出住，然真如空
nǎi zhì miè jiè kōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī
乃至灭界空，不能从三界中出，亦不能至一
qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù zhēn rú kōngzhēn rú kōng zì xìngkōng
切智智中住。何以故？真如空真如空自性空，
nǎi zhì miè jiè kōngmiè jiè kōng zì xìngkōng gù
乃至灭界空灭界空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng sè kōng yì yǒuchūzhù rán sè kōng bù néng cóng sān jiè zhōng
为欲令色空亦有出住，然色空不能从三界中
chū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù sè kōng sè
出，亦不能至一切智智中住。何以故？色空色
kōng zì xìngkōng gù
空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng shòu xiǎng xíng shí kōng yì yǒuchūzhù rán shòu xiǎng
为欲令受、想、行、识空亦有出住，然受、想、
xíng shí kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì
行、识空不能从三界中出，亦不能至一切智
zhì zhōngzhù hé yǐ gù shòu xiǎng xíng shí kōng shòu xiǎng
智中住。何以故？受、想、行、识空受、想、
xíng shí kōng zì xìngkōng gù
行、识空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng yǎnchùkōng yì yǒuchūzhù rán yǎnchùkōng bù néng cóng sān
为欲令眼处空亦有出住，然眼处空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù yǎn
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？眼
chùkōng yǎnchùkōng zì xìngkōng gù
处空眼处空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng ěr bí shé shēn yì chùkōng yì yǒuchūzhù rán ěr
为欲令耳、鼻、舌、身、意处空亦有出住，然耳、
bí shé shēn yì chùkōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù
鼻、舌、身、意处空不能从三界中出，亦不
néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn
能至一切智智中住。何以故？耳、鼻、舌、身、
yì chùkōng ěr bí shé shēn yì chùkōng zì xìngkōng gù
意处空耳、鼻、舌、身、意处空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng sè chùkōng yì yǒuchūzhù rán sè chùkōng bù néngcóng sān
为欲令色处空亦有出住，然色处空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù sè
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？色
chùkōng sè chùkōng zì xìngkōng gù
处空色处空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìngshēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng yì yǒuchūzhù rán
为欲令声、香、味、触、法处空亦有出住，然
shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū
声、香、味、触、法处空不能从三界中出，
yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù shēng xiāng
亦不能至一切智智中住。何以故？声、香、
wèi chù fǎ chùkōngshēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng zì xìng
味、触、法处空声、香、味、触、法处空自性
kōng gù
空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng yǎn jiè kōng yì yǒuchūzhù rán yǎn jiè kōng bù néngcóng sān
为欲令眼界空亦有出住，然眼界空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù yǎn
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？眼
jiè kōng yǎn jiè kōng zì xìngkōng gù
界空眼界空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng ěr bí shé shēn yì jiè kōng yì yǒuchūzhù rán ěr
为欲令耳、鼻、舌、身、意界空亦有出住，然耳、
bí shé shēn yì jiè kōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū yì bù
鼻、舌、身、意界空不能从三界中出，亦不
néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn
能至一切智智中住。何以故？耳、鼻、舌、身、
yì jiè kōng ěr bí shé shēn yì jiè kōng zì xìngkōng gù
意界空耳、鼻、舌、身、意界空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng sè jiè kōng yì yǒuchūzhù rán sè jiè kōng bù néng cóng sān
为欲令色界空亦有出住，然色界空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù sè
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？色
jiè kōng sè jiè kōng zì xìngkōng gù
界空色界空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kōng yì yǒuchūzhù rán
为欲令声、香、味、触、法界空亦有出住，然
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū
声、香、味、触、法界空不能从三界中出，
yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù shēng xiāng
亦不能至一切智智中住。何以故？声、香、
wèi chù fǎ jiè kōng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kōng zì xìng
味、触、法界空声、香、味、触、法界空自性
kōng gù
空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng yǎn shí jiè kōng yì yǒuchūzhù rán yǎn shí jiè kōng bù néng
为欲令眼识界空亦有出住，然眼识界空不能
cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ
从三界中出，亦不能至一切智智中住。何以
gù yǎn shí jiè kōng yǎn shí jiè kōng zì xìngkōng gù
故？眼识界空眼识界空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng yì yǒuchūzhù rán
为欲令耳、鼻、舌、身、意识界空亦有出住，然
ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū
耳、鼻、舌、身、意识界空不能从三界中出，
yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù ěr bí shé
亦不能至一切智智中住。何以故？耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè kōng ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng zì xìng
身、意识界空耳、鼻、舌、身、意识界空自性
kōng gù
空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng yǎnchùkōng yì yǒuchūzhù rán yǎnchùkōng bù néng cóng sān
为欲令眼触空亦有出住，然眼触空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù yǎn
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？眼
chùkōng yǎnchùkōng zì xìngkōng gù
触空眼触空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng ěr bǐ shé shēn yì chùkōng yì yǒuchūzhù rán ěr
为欲令耳、鼻、舌、身、意触空亦有出住，然耳、
bǐ shé shēn yì chùkōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù
鼻、舌、身、意触空不能从三界中出，亦不
néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù ěr bǐ shé shēn
能至一切智智中住。何以故？耳、鼻、舌、身、
yì chùkōng ěr bǐ shé shēn yì chùkōng zì xìngkōng gù
意触空耳、鼻、舌、身、意触空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng yì yǒuchūzhù rán yǎn
为欲令眼触为缘所生诸受空亦有出住，然眼
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù
触为缘所生诸受空不能从三界中出，亦不
néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù yǎnchù wéiyuánsuǒshēng
能至一切智智中住。何以故？眼触为缘所生
zhūshòukōng yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng zì xìngkōng gù
诸受空眼触为缘所生诸受空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng ěr bǐ shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng
为欲令耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受空
yì yǒuchūzhù rán ěr bǐ shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēng
亦有出住，然耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhūshòukōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì
诸受空不能从三界中出，亦不能至一切智智
zhōngzhù hé yǐ gù ěr bǐ shé shēn yì chù wéiyuánsuǒ
中住。何以故？耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēngzhūshòukōng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
生 诸 受 空 耳、鼻、舌、身、意 触 为 缘 所 生 诸
shòukōng zì xìngkōng gù
受 空 自 性 空 故。

shànxiàn zhūyǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhùzhě zé
“善 现， 诸 有 欲 令 无 相 之 法 有 出 住 者， 则

wèi yù lìng mèng jìng kōng yì yǒuchūzhù rán mèng jìng kōng bù néng cóng
为 欲 令 梦 境 空 亦 有 出 住， 然 梦 境 空 不 能 从
sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ gù
三 界 中 出， 亦 不 能 至 一 切 智 智 中 住。 何 以 故？

mèng jìng kōng mèng jìng kōng zì xìng kōng gù
梦 境 空 梦 境 空 自 性 空 故。

shànxiàn zhūyǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhùzhě zé
“善 现， 诸 有 欲 令 无 相 之 法 有 出 住 者， 则

wéi yù lìng huàn shì yáng yàn xiǎng xiàng guāng yǐng kōng huā
为 欲 令 幻 事、 阳 焰、 响、 像、 光 影、 空 花、
biàn huà kōng yì yǒuchūzhù rán huàn shì kōng nǎi zhì biàn huà kōng bù néng
变 化 空 亦 有 出 住， 然 幻 事 空 乃 至 变 化 空 不 能

cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōngzhù hé yǐ
从 三 界 中 出， 亦 不 能 至 一 切 智 智 中 住。 何 以
gù huàn shì kōng huàn shì kōng zì xìng kōng nǎi zhì biàn huà kōng biàn
故？ 幻 事 空 幻 事 空 自 性 空， 乃 至 变 化 空 变

huà kōng zì xìng kōng gù
化 空 自 性 空 故。

shànxiàn zhūyǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhùzhě zé
“善 现， 诸 有 欲 令 无 相 之 法 有 出 住 者， 则

wéi yù lìng bù shī bō luó mì duō kōng yì yǒuchūzhù rán bù shī bō luó
为 欲 令 布 施 波 罗 蜜 多 空 亦 有 出 住， 然 布 施 波 罗
mì duō kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì
蜜 多 空 不 能 从 三 界 中 出， 亦 不 能 至 一 切 智 智

zhōngzhù hé yǐ gù bù shī bō luó mì duō kōng bù shī bō luó mì duō
中 住。 何 以 故？ 布 施 波 罗 蜜 多 空 布 施 波 罗 蜜 多
kōng zì xìng kōng gù
空 自 性 空 故。

shànxiàn zhūyǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhùzhě zé
“善 现， 诸 有 欲 令 无 相 之 法 有 出 住 者， 则

wéi yù lìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
为 欲 令 净 戒、 安 忍、 精 进、 静 虑、 般 若 波 罗 蜜 多

kōng yì yǒuchūzhù rán jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
空亦有出住，然净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duōkōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè
波罗蜜多空不能从三界中出，亦不能至一切
zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
智智中住。何以故？净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duōkōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
般若波罗蜜多空净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duōkōng zì xìngkōng gù
波罗蜜多空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng nèi kōngkōng yì yǒuchūzhù rán nèi kōngkōng bù néngcóng sān
为欲令内空空亦有出住，然内空空不能从三
jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù nèi
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？内
kōngkōng nèi kōngkōng zì xìngkōng gù
空空内空空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
为欲令外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、
běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
本性空、自共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngkōng yì yǒuchūzhù rán
无性空、自性空、无性自性空空亦有出住，然
wàikōngkōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngkōng bù néngcóng sān jiè zhōngchū
外空空乃至无性自性空空不能从三界中出，
yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù wàikōngkōng wài
亦不能至一切智智中住。何以故？外空空外
kōngkōng zì xìngkōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngkōng wú xìng zì xìngkōng
空空自性空，乃至无性自性空空无性自性空
kōng zì xìngkōng gù
空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng sì niànzhùkōng yì yǒuchūzhù rán sì niànzhùkōng bù néng
为欲令四念住空亦有出住，然四念住空不能
cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ
从三界中出，亦不能至一切智智中住。何以
gù sì niànzhùkōng sì niànzhùkōng zì xìngkōng gù
故？四念住空四念住空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
为欲令四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèngdào zhī kōng yì yǒuchūzhù rán sì zhèngduàn kōng nǎi zhì
支、八圣道支空亦有出住，然四正断空乃至
bā shèngdào zhī kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī
八圣道支空不能从三界中出，亦不能至一
qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù sì zhèngduàn kōng sì zhèngduàn kōng
切智智中住。何以故？四正断空四正断空
zì xìngkōng nǎi zhì bā shèngdào zhī kōng bā shèngdào zhī kōng zì xìng
自性空，乃至八圣道支空八圣道支空自性
kōng gù
空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng nǎi zhì fó shí lì kōng yì yǒuchūzhù rán fó shí lì kōng bù
为欲令乃至佛十力空亦有出住，然佛十力空不
néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé
能从三界中出，亦不能至一切智智中住。何
yǐ gù fó shí lì kōng fó shí lì kōng zì xìngkōng gù
以故？佛十力空佛十力空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则

wéi yù lìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
为欲令四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kōng yì yǒuchūzhù rán sì wú suǒ wèi nǎi
大舍、十八佛不共法空亦有出住，然四无所畏乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng bù néng cóng sān jiè zhōngchū yì bù néng
至十八佛不共法空不能从三界中出，亦不能
zhì yī qiè zhì zhì zhōngzhù hé yǐ gù sì wú suǒ wèi kōng sì wú
至一切智智中住。何以故？四无所畏空，四无

suǒ wèi kōng zì xìng kōng nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng shí bā fó
所畏空自性空，乃至十八佛不共法空，十八佛
bú gòng fǎ kōng zì xìng kōng gù
不共法空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng zhū yù liú zhě yǒu è qù shēng zhū yī lái zhě yǒu pín lái shēng
为欲令诸预流者有恶趣生，诸一来者有频来生，
zhū bù huán zhě yǒu yù jiè shēng zhū dà pú sà yǒu zì lì shēng zhū ā
诸不还者有欲界生，诸大菩萨有自利生，诸阿
luó hàn dú jué rú lái yǒu hòu yǒu shēng rán wú shì shì hé yǐ gù
罗汉、独觉、如来有后有生，然无是事。何以故？
zhū yù liú děng è qù shēng děng bù kě dé gù
诸预流等恶趣生等不可得故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng yù liú kōng yì yǒuchūzhù rán yù liú kōng bù néng cóng sān
为欲令预流空亦有出住，然预流空不能从三
jiè zhōng chū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōng zhù hé yǐ gù yù
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？预
liú kōng yù liú kōng zì xìng kōng gù
流空预流空自性空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà rú lái
为欲令一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨、如来
kōng yì yǒuchūzhù rán yī lái kōng nǎi zhì rú lái kōng bù néng cóng sān
空亦有出住，然一来空乃至如来空不能从三
jiè zhōng chū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhì zhōng zhù hé yǐ gù yī
界中出，亦不能至一切智智中住。何以故？一
lái kōng yī lái kōng zì xìng kōng nǎi zhì rú lái kōng rú lái kōng zì xìng
来空一来空自性空，乃至如来空如来空自性
kōng gù
空故。

shànxiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒuchūzhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng míng zì jiǎ xiǎng shī shè yán shuō kōng yì yǒuchūzhù
为欲令名字、假想、施設、言说空亦有出住，

rán míng zì jiǎ xiǎng shī shè yánshuō kōng bù néng cóng sān jiè zhōng
然名字、假想、施設、言说空不能从三界中
chū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōng zhù hé yǐ gù míng zì
出，亦不能至一切智智中住。何以故？名字、
jiǎ xiǎng shī shè yánshuō kōng míng zì jiǎ xiǎng shī shè yánshuō
假想、施設、言说空名字、假想、施設、言说
kōng zì xìng kōng gù
空自性空故。

shàn xiàn zhū yǒu yù lìng wú xiàng zhī fǎ yǒu chū zhù zhě zé
“善现，诸有欲令无相之法有出住者，则
wéi yù lìng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi kōng yì yǒu
为欲令无生无灭、无染无净、无相无为空亦有
chū zhù rán wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi kōng bù
出住，然无生无灭、无染无净、无相无为空不
néng cóng sān jiè zhōng chū yì bù néng zhì yī qiè zhì zhōng zhù hé
能从三界中出，亦不能至一切智智中住。何
yǐ gù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi kōng wú
以故？无生无灭、无染无净、无相无为空无
shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi kōng zì xìng kōng gù
生无灭、无染无净、无相无为空自性空故。

shàn xiàn yóu cǐ yīn yuán rú shì dà shèng cóng sān jiè zhōng
“善现，由此因缘，如是大乘从三界中
chū zhì yī qiè zhì zhōng zhù rán yǐ wú èr wéi fāng biàn gù wú chū
出，至一切智智中住，然以无二为方便故无出
wú zhù suǒ yǐ zhě hé wú xiàng zhī fǎ wú dòng zhuǎn gù
无住。所以者何？无相之法无动转故。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí qī
大般若波罗蜜多经卷第四百一十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn chū zhù pǐn dì shí jiǔ zhī èr
第二分出住品第十九之二

fù cì shàn xiàn rǔ wèn rú shì dà shèng wéi hé suǒ zhù
“复次，善现，汝问‘如是大乘为何所住？’

zhě shàn xiàn rú shì dà shèng dōu wú suǒ zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
者，善现，如是大乘都无所住。所以者何？以

yī qiè fǎ jiē wú suǒ zhù hé yǐ gù zhū fǎ zhù chù bù kě dé gù
一切法皆无所住。何以故？诸法住处不可得故。

shàn xiàn rú shì dà shèng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn zhù wú suǒ zhù
善现，如是大乘以无所得而为方便住无所住。

shàn xiàn rú fǎ jiè fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如法界非住非不住。所以者何？以

fǎ jiè zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù fǎ jiè zì xìng fǎ jiè zì
法界自性无住无不住。何以故？法界自性法界自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn rú zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn
“善现，如真如、实际、不思議界、安隐

jiè jì jìng jiè duàn jiè lí jiè miè jiè fēi zhù fēi bú zhù suǒ
界、寂静界、断界、离界、灭界非住非不住。所

yǐ zhě hé yǐ zhēn rú zì xìng nǎi zhì miè jiè zì xìng wú zhù wú bú zhù
以者何？以真如自性乃至灭界自性无住无不住。

hé yǐ gù zhēn rú zì xìng zhēn rú zì xìng kōng nǎi zhì miè jiè zì xìng
何以故？真如自性真如自性空，乃至灭界自性

miè jiè zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
灭界自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn rú sè fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ sè
“善现，如色非住非不住。所以者何？以色

zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù sè zì xìng sè zì xìng kōng gù
自性无住无不住。何以故？色自性色自性空故，

dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú shòu xiǎng xíng shí fēi zhù fēi bú zhù
“善现，如受、想、行、识非住非不住。

suǒ yǐ zhě hé shòu xiǎng xíng shí zì xìng wú zhù wú bú zhù hé
所以者何？受、想、行、识自性无住无不住。何

yǐ gù shòu xiǎng xíng shí zì xìng shòu xiǎng xíng shí zì
以故？受、想、行、识自性受、想、行、识自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú yǎnchù fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如眼处非住非不住。所以者何？以

yǎnchù zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yǎnchù zì xìng yǎnchù zì
眼处自性无住无不住。何以故？眼处自性眼处自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú ěr bí shé shēn yì chù fēi zhù fēi bú
“善现，如耳、鼻、舌、身、意处非住非不

zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ ěr bí shé shēn yì chù zì xìng wú
住。所以者何？以耳、鼻、舌、身、意处自性无

zhù wú bú zhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn yì chù zì xìng
住无不住。何以故？耳、鼻、舌、身、意处自性

ěr bí shé shēn yì chù zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr
耳、鼻、舌、身、意处自性空故，大乘亦尔，

fēi zhù fēi bú zhù
非住非不住。

shànxiàn rú sè chù fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如色处非住非不住。所以者何？以

sè chù zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù sè chù zì xìng sè chù zì
色处自性无住无不住。何以故？色处自性色处自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēi zhù fēi
“善现，如声、香、味、触、法处非住非

bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù zì
不住。所以者何？以声、香、味、触、法处自

xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù shēng xiāng wèi chù fǎ
性无住无不住。何以故？声、香、味、触、法

chù zì xìngshēng xiāng wèi chù fǎ chù zì xìngkōng gù dà shèng
处自性声、香、味、触、法处自性空故，大乘

yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú yǎn jiè fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如眼界非住非不住。所以者何？以

yǎn jiè zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yǎn jiè zì xìngyǎn jiè zì
眼界自性无住无不住。何以故？眼界自性眼界自

xìngkōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú ěr bí shé shēn yì jiè fēi zhù fēi bú
“善现，如耳、鼻、舌、身、意界非住非不

zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ ěr bí shé shēn yì jiè zì xìng wú
住。所以者何？以耳、鼻、舌、身、意界自性无

zhù wú bú zhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn yì jiè zì xìng
住无不住。何以故？耳、鼻、舌、身、意界自性

ěr bí shé shēn yì jiè zì xìngkōng gù dà shèng yì ěr
耳、鼻、舌、身、意界自性空故，大乘亦尔，

fēi zhù fēi bú zhù
非住非不住。

shànxiàn rú sè jiè fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如色界非住非不住。所以者何？以

sè jiè zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù sè jiè zì xìng sè jiè zì
色界自性无住无不住。何以故？色界自性色界自

xìngkōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè fēi zhù fēi
“善现，如声、香、味、触、法界非住非

bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zì
不住。所以者何？以声、香、味、触、法界自

xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù shēng xiāng wèi chù fǎ
性无住无不住。何以故？声、香、味、触、法

jiè zì xìngshēng xiāng wèi chù fǎ jiè zì xìngkōng gù dà shèng
界自性声、香、味、触、法界自性空故，大乘

yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú yǎn shí jiè fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé
“善现，如眼识界非住非不住。所以者何？

yǐ yǎn shí jiè zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yǎn shí jiè zì xìng
以眼识界自性无住无不住。何以故？眼识界自性

yǎn shí jiè zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
眼识界自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú ěr bí shé shēn yì shí jiè fēi zhù fēi
“善现，如耳、鼻、舌、身、意识界非住非

bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ ěr bí shé shēn yì shí jiè wú
不住。所以者何？以耳、鼻、舌、身、意识界无

zhù wú bú zhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn yì shí jiè zì
住无不住。何以故？耳、鼻、舌、身、意识界自

xìng ěr bí shé shēn yì shí jiè zì xìng kōng gù dà shèng yì
性耳、鼻、舌、身、意识界自性空故，大乘亦

ěr fēi zhù fēi bú zhù
尔，非住非不住。

shànxiàn rú yǎn chù fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如眼触非住非不住。所以者何？以

yǎn chù zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yǎn chù zì xìng yǎn chù zì
眼触自性无住无不住。何以故？眼触自性眼触自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú ěr bí shé shēn yì chù fēi zhù fēi bú
“善现，如耳、鼻、舌、身、意触非住非不

zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ ěr bí shé shēn yì chù zì xìng wú
住。所以者何？以耳、鼻、舌、身、意触自性无

zhù wú bú zhù hé yǐ gù ěr bí shé shēn yì chù zì xìng
住无不住。何以故？耳、鼻、舌、身、意触自性

ěr bí shé shēn yì chù zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr
耳、鼻、舌、身、意触自性空故，大乘亦尔，

fēi zhù fēi bú zhù
非住非不住。

shànxiàn rú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi zhù fēi bú
“善现，如眼触为缘所生诸受非住非不

zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng wú zhù
住。所以者何？以眼触为缘所生诸受自性无住

wú bú zhù hé yǐ gù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng yǎn
无不住。何以故？眼触为缘所生诸受自性眼

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù
触为缘所生诸受自性空故，大乘亦尔，非住

fēi bú zhù
非不住。

shànxiàn rú ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
“善现，如耳、鼻、舌、身、意触为缘所
shēngzhūshòu fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ ěr bí shé
生诸受非住非不住。所以者何？以耳、鼻、舌、
shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ
身、意触为缘所生诸受自性无住无不住。何以
gù ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zì xìng
故？耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受自性
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu zì xìngkōng gù
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受自性空故，
dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú mèngjìng fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé
“善现，如梦境非住非不住。所以者何？
yǐ mèngjìng zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù mèngjìng zì xìng
以梦境自性无住无不住。何以故？梦境自性
mèngjìng zì xìngkōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
梦境自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú huàn shì yángyàn xiǎng xiàng guāngyǐng
“善现，如幻事、阳焰、响、像、光影、
kōnghuā biànhuà fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ huàn shì nǎi
空华、变化非住非不住。所以者何？以幻事乃
zhì biànhuà zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù huàn shì nǎi zhì biàn
至变化自性无住无不住。何以故？幻事乃至变
huà zì xìng huàn shì nǎi zhì biànhuà zì xìngkōng gù dà shèng yì ěr fēi
化自性幻事乃至变化自性空故，大乘亦尔，非
zhù fēi bú zhù
住非不住。

shànxiàn rú bù shī bō luó mì duō fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ
“善现，如布施波罗蜜多非住非不住。所以
zhě hé yǐ bù shī bō luó mì duō zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù
者何？以布施波罗蜜多自性无住无不住。何以故？
bù shī bō luó mì duō zì xìng bù shī bō luó mì duō zì xìngkōng gù dà
布施波罗蜜多自性布施波罗蜜多自性空故，大
shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
“善现，如净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ jìng jiè ān rěn
波罗蜜多非住非不住。所以者何？以净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zì xìng wú zhù wú bú zhù hé
精进、静虑、般若波罗蜜多自性无住无不住。何

yǐ gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
以故？净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

zì xìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zì
自性净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多自

xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú nèi kōng fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如内空非住非不住。所以者何？以

nèi kōng zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù nèi kōng zì xìng nèi kōng
内空自性无住无不住。何以故？内空自性内空

zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
“善现，如外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn wú sàn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
散无散空、本性空、自共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi zhù
不可得空、无性空、自性空、无性自性空非住

fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zì
非不住。所以者何？以外空乃至无性自性空自

xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
性无住无不住。何以故？外空乃至无性自性空

zì xìng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zì xìng kōng gù dà shèng yì
自性外空乃至无性自性空自性空故，大乘亦

ěr fēi zhù fēi bú zhù
尔，非住非不住。

shànxiàn rú sì niàn zhù fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé
“善现，如四念住非住非不住。所以者何？

yǐ sì niàn zhù zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù sì niàn zhù zì
以四念住自性无住无不住。何以故？四念住自

xìng sì niàn zhù zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性四念住自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn rú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
“善现，如四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé
七等觉支、八圣道支非住非不住。所以者何？

yǐ sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zì xìng wú zhù wú bú zhù hé
以四正断乃至八圣道支自性无住无不住。何

yǐ gù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zì xìng sì zhèng duàn nǎi
以故？四正断乃至八圣道支自性四正断乃

zhì bā shèng dào zhī zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
至八圣道支自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn nǎi zhì rú fó shí lì fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě
“善现，乃至如佛十力非住非不住。所以者

hé yǐ fó shí lì zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù fó shí lì
何？以佛十力自性无住无不住。何以故？佛十力

zì xìng fó shí lì zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
自性佛十力自性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn rú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
“善现，如四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi zhù fēi bú zhù suǒ
悲、大喜、大舍、十八佛不共法非住非不住。所

yǐ zhě hé yǐ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì xìng wú
以者何？以四无所畏乃至十八佛不共法自性无

zhù wú bú zhù hé yǐ gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
住无不住。何以故？四无所畏乃至十八佛不共

fǎ zì xìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì xìng kōng gù
法自性四无所畏乃至十八佛不共法自性空故，

dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
大乘亦尔，非住非不住。

shàn xiàn rú yù liú zhě è qù shēng fēi zhù fēi bú zhù suǒ
“善现，如预流者恶趣生非住非不住。所

yǐ zhě hé yǐ yù liú zhě è qù shēng zì xìng wú zhù wú bú zhù hé
以者何？以预流者恶趣生自性无住无不住。何

yǐ gù yù liú zhě è qù shēng zì xìng yù liú zhě è qù shēng zì xìng
以故？预流者恶趣生自性预流者恶趣生自性

kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú yī lái zhě pín lái shēng bù huánzhě yù jiè
“善现，如一来者频来生，不还者欲界
shēng dà pú sà zì lì shēng ā luó hàn dú jué rú lái hòu yǒu
生，大菩萨自利生，阿罗汉、独觉、如来后有
shēng fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ yī lái zhě pín lái shēng
生，非住非不住。所以者何？以一来者频来生
nǎi zhì rú lái hòu yǒu shēng zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yī
乃至如来后有生自性无住无不住。何以故？一
lái zhě pín lái shēng nǎi zhì rú lái hòu yǒu shēng zì xìng yī lái zhě pín lái
来者频来生乃至如来后有生自性一来者频来
shēng nǎi zhì rú lái hòu yǒu shēng zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi
生乃至如来后有生自性空故，大乘亦尔，非
zhù fēi bú zhù
住非不住。

shànxiàn rú yù liú fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ
“善现，如预流非住非不住。所以者何？以
yù liú zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yù liú zì xìng yù liú zì
预流自性无住无不住。何以故？预流自性预流自
xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
性空故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué
“善现，如一来、不还、阿罗汉、独觉、
pú sà rú lái fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ yī lái nǎi zhì
菩萨、如来非住非不住。所以者何？以一来乃至
rú lái zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù yī lái nǎi zhì rú lái zì
如来自性无住无不住。何以故？一来乃至如来自
xìng yī lái nǎi zhì rú lái zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi
性一来乃至如来自性空故，大乘亦尔，非住非
bú zhù
不住。

shànxiàn rú míng zì jiǎ xiǎng shī shè yán shuō fēi zhù
“善现，如名字、假想、施設、言说非住
fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ míng zì jiǎ xiǎng shī shè yán
非不住。所以者何？以名字、假想、施設、言
shuō zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù míng zì jiǎ xiǎng shī
说自性无住无不住。何以故？名字、假想、施
shè yán shuō zì xìng míng zì jiǎ xiǎng shī shè yán shuō zì xìng kōng
设、言说自性名字、假想、施設、言说自性空

gù dà shèng yì ěr fēi zhù fēi bú zhù
故，大乘亦尔，非住非不住。

shànxiàn rú wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú
“善现，如无生无灭、无染无净、无相无
wéi fēi zhù fēi bú zhù suǒ yǐ zhě hé yǐ wú shēng wú miè wú rǎn wú
为非住非不住。所以者何？以无生无灭、无染无
jìng wú xiàng wú wéi zì xìng wú zhù wú bú zhù hé yǐ gù wú shēng
净、无相无为自性无住无不住。何以故？无生
wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi zì xìng wú shēng wú miè wú
无灭、无染无净、无相无为自性无生无灭、无
rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi zì xìng kōng gù dà shèng yì ěr fēi zhù
染无净、无相无为自性空故，大乘亦尔，非住
fēi bú zhù
非不住。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán rú shì dà shèng suī wú suǒ zhù
“善现，由此因缘，如是大乘虽无所住，
ér yǐ wú èr wéi fāng biàn gù zhù wú suǒ zhù
而以无二为方便故住无所住。

fù cì shànxiàn rǔ wèn shéi fù chéng shì dà shèng ér
“复次，善现，汝问‘谁复乘是大乘而
chū zhě shànxiàn dōu wú chéng shì dà shèng chū zhě hé yǐ
出？’者，善现，都无乘是大乘出者。何以
gù shànxiàn ruò suǒ chéng shèng ruò néng chéng zhě ruò shí ruò
故？善现，若所乘乘、若能乘者、若时、若
chù rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù suǒ yǐ zhě hé yǐ
处，如是一切皆无所有不可得故。所以者何？以
yī qiè fǎ jiē wú suǒ yǒu dōu bù kě dé rú hé kě yán yǒu suǒ chéng
一切法皆无所有都不可得，如何可言有所乘
shèng yǒu néng chéng zhě chéng shí chéng chù gù bù kě shuō shí
乘、有能乘者、乘时、乘处？故不可说实
yǒu chéng shì dà shèng chū zhě hé yǐ gù
有乘是大乘出者。何以故？

shànxiàn wǒ wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng zhě yì
“善现，我无所有不可得故，乘大乘者亦
bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù rú shì yǒu qíng nǎi zhì jiàn
不可得。所以者何？毕竟净故。如是有情乃至见
zhě yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng zhě yì bù kě dé suǒ
者亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可得。所

yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
以者何？毕竟净故。

shànxiàn fǎ jiè wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，法界无所有不可得故，乘大乘者

yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù zhēn rú shí jì
亦不可得。所以者何？毕竟净故。真如、实际、

bù sī yì jiè ān wěn jiè děng yì wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà
不思議界、安隐界等亦无所有不可得故，乘大

shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn sè wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì
“善现，色无所有不可得故，乘大乘者亦

bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù shòu xiǎng xíng shí
不可得。所以者何？毕竟净故。受、想、行、识

yì wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ
亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可得。所以

zhě hé bì jìng jìng gù
者何？毕竟净故。

shànxiàn yǎnchù wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，眼处无所有不可得故，乘大乘者

yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù ěr bí shé
亦不可得。所以者何？毕竟净故。耳、鼻、舌、

shēn yì chù yì wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě
身、意处亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可

dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn sè chù wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，色处无所有不可得故，乘大乘者

yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù shēng xiāng wèi
亦不可得。所以者何？毕竟净故。声、香、味、

chù fǎ chù yì wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě
触、法处亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可

dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn yǎn jiè wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，眼界无所有不可得故，乘大乘者

yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù ěr bí shé
亦不可得。所以者何？毕竟净故。耳、鼻、舌、

shēn yì jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě
身、眼界亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可
dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn sè jiè wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，色界无所有不可得故，乘大乘者
yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù shēng xiāng wèi
亦不可得。所以者何？毕竟净故。声、香、味、
chù fǎ jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě
触、法界亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可
dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn yǎn shí jiè wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
“善现，眼识界无所有不可得故，乘大乘
zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù ěr bí shé
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù
身、意识界亦无所有不可得故，乘大乘者亦不
kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn yǎnchù wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě
“善现，眼触无所有不可得故，乘大乘者
yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù ěr bí shé
亦不可得。所以者何？毕竟净故。耳、鼻、舌、
shēn yì chù yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě
身、意触亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可
dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú suǒ yǒu bù kě
“善现，眼触为缘所生诸受无所有不可
dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng
得故，乘大乘者亦不可得。所以者何？毕竟净
gù ěr bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì wú
故。耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦无
suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé
所有不可得故，乘大乘者亦不可得。所以者何？
bì jìng jìng gù
毕竟净故。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō wú suǒ yǒu bù kě dé gù
“善现，布施波罗蜜多无所有不可得故，
chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù jìng
乘大乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì wú suǒ yǒu
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦无所有
bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì
不可得故，乘大乘者亦不可得。所以者何？毕
jìng jìng gù
竟净故。

shànxiàn nèi kōng wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
“善现，内空无所有不可得故，乘大乘
zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù wàikōng nèi wài
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng
毕竟空、无际空、散无散空、本性空、自共相
kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng
空、一切法空、不可得空、无性空、自性空、
wú xìng zì xìng kōng yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì
无性自性空亦无所有不可得故，乘大乘者亦
bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn sì niàn zhù wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà
“善现，四念住无所有不可得故，乘大
shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù sì zhèng duàn
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦
wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě
无所有不可得故，乘大乘者亦不可得。所以者
hé bì jìng jìng gù
何？毕竟净故。

shànxiàn nǎi zhì fó shí lì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng
“善现，乃至佛十力无所有不可得故，乘
dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù sì wú suǒ
大乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng zhě yì bù
佛不共法亦无所有不可得故，乘大乘者亦不
kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
可得。所以者何？毕竟净故。

shàn xiàn yù liú zhě wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
“善现，预流者无所有不可得故，乘大乘

zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù yī lái bù huán
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。一来、不还、
ā luó hàn dú jué pú sà rú lái yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù
阿罗汉、独觉、菩萨、如来亦无所有不可得故，
chéng dà shèng zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘大乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shàn xiàn yù liú guǒ wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
“善现，预流果无所有不可得故，乘大乘

zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù yī lái bù huán
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó
阿罗汉果、独觉菩提、一切菩萨摩诃萨行、诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
无上正等菩提亦无所有不可得故，乘大乘
zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shàn xiàn yī qiè zhì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng
“善现，一切智无所有不可得故，乘大乘

zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù dào xiàng zhì yī
者亦不可得。所以者何？毕竟净故。道相智、一
qiè xiàng zhì yì wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng zhě yì bù kě
切相智亦无所有不可得故，乘大乘者亦不可
dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
得。所以者何？毕竟净故。

shàn xiàn wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi
“善现，无生无灭、无染无净、无相无为

wú suǒ yǒu bù kě dé gù chéng dà shèng zhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě
无所有不可得故，乘大乘者亦不可得。所以者
hé bì jìng jìng gù
何？毕竟净故。

shànxiàn qián hòu zhōng jì wú suǒyǒu bù kě dé gù
“善现，前、后、中际无所有不可得故，

chéng dà shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘大乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn ruò wǎng ruò lái wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà
“善现，若往若来无所有不可得故，乘大

shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn ruò xíng ruò zhù wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà
“善现，若行若住无所有不可得故，乘大

shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn ruò sǐ ruò shēng wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà
“善现，若死若生无所有不可得故，乘大

shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

shànxiàn ruò zēng ruò jiǎn wú suǒyǒu bù kě dé gù chéng dà
“善现，若增若减无所有不可得故，乘大

shèngzhě yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé bì jìng jìng gù
乘者亦不可得。所以者何？毕竟净故。

fù cì shànxiàn cǐ zhōng hé fǎ bù kě dé gù shuō bù kě
“复次，善现，此中何法不可得故说不可

dé shànxiàn cǐ zhōng fǎ jiè bù kě dé gù shuō bù kě dé zhēn rú
得？善现，此中法界不可得故说不可得，真如、

shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng yì bù kě dé gù shuō bù kě
实际、不思議界、安隐界等亦不可得故说不可

dé suǒ yǐ zhě hé yǐ fǎ jiè děng fēi yǐ kě dé fēi dāng kě
得。所以者何？以法界等，非已可得，非当可

dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě dé gù shuō bù kě dé
“善现，布施波罗蜜多不可得故说不可得，

jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì bù kě dé gù shuō bù kě dé
净戒乃至般若波罗蜜多亦不可得故说不可得。

suǒ yǐ zhě hé yǐ bù shī bō luó mì duō děng fēi yǐ kě dé fēi
所以者何？以布施波罗蜜多等，非已可得，非

dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
当可得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn nèikōng bù kě dé gù shuō bù kě dé wàikōng nǎi
“善现，内空不可得故说不可得，外空乃

zhì wú xìng zì xìngkōng yì bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé
至无性自性空亦不可得故说不可得。所以者何？

yǐ nèikōngděng fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé
以内空等，非已可得，非当可得，非现可得，

bì jìng jìng gù
毕竟净故。

shànxiàn sì niànzhù bù kě dé gù shuō bù kě dé sì zhèng
“善现，四念住不可得故说不可得，四正

duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yì bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ yǐ
断乃至八圣道支亦不可得故说不可得。所以

zhě hé yǐ sì niànzhùděng fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi
者何？以四念住等，非已可得，非当可得，非

xiàn kě dé bì jìng jìng gù
现可得，毕竟净故。

shànxiàn nǎi zhì fó shí lì bù kě dé gù shuō bù kě dé sì
“善现，乃至佛十力不可得故说不可得，四

wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì bù kě dé gù shuō bù kě dé
无所畏乃至十八佛不共法亦不可得故说不可得。

suǒ yǐ zhě hé yǐ fó shí lì děng fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé
所以者何？以佛十力等，非已可得，非当可得，

fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
非现可得，毕竟净故。

shànxiàn yù liú zhě bù kě dé gù shuō bù kě dé yī lái nǎi
“善现，预流者不可得故说不可得，一来乃

zhì rú lái yì bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ yù
至如来亦不可得故说不可得。所以者何？以预

liú zhěděng fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì
流者等，非已可得，非当可得，非现可得，毕

jìng jìng gù
竟净故。

shànxiàn yù liú guǒ bù kě dé gù shuō bù kě dé yī lái guǒ
“善现，预流果不可得故说不可得，一来果

nǎi zhì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yì bù kě dé gù shuō bù kě
乃至诸佛无上正等菩提亦不可得故说不可

de suǒ yǐ zhě hé yǐ yù liú guǒděng fēi yǐ kě dé fēi dāng
得。所以者何？以预流果等，非已可得，非当

kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
可得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xiàng wú wéi
“善现，无生无灭、无染无净、无相无为

bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ wú shēngděng fēi
不可得故说不可得。所以者何？以无生等，非

yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
已可得，非当可得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn chū dì bù kě dé gù shuō bù kě dé nǎi zhì dì shí
“善现，初地不可得故说不可得，乃至第十

dì yì bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ chū dì děng
地亦不可得故说不可得。所以者何？以初地等，

fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
非已可得，非当可得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn cǐ zhōng yún hé shí dì wèi jìng guān dì zhǒng
“善现，此中云何十地？谓净观地、种

xìng dì dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn
性⁴⁹地、第八地、具见地、薄地、离欲地、已办

dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì shì wéi shí dì
地、独觉地、菩萨地、如来地，是为十地。

shànxiàn nèi kōng zhōng chū dì bù kě dé gù shuō bù kě dé
“善现，内空中初地不可得故说不可得，

nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhōng chū dì bù kě dé gù shuō bù kě dé nèi
乃至无性自性空中初地不可得故说不可得；内

kōng zhōng dì èr dì nǎi zhì dì shí dì bù kě dé gù shuō bù kě dé nǎi
空中第二地乃至第十地不可得故说不可得，乃

zhì wú xìng zì xìng kōng zhōng dì èr dì nǎi zhì dì shí dì bù kě dé gù
至无性自性空中第二地乃至第十地不可得故

shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ yú cǐ zhōng chū dì děng fēi yǐ
说不可得。所以者何？以于此中初地等，非已

kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
可得，非当可得，非现可得，毕竟净故。

shànxiàn nèi kōng zhōng chéng shú yǒu qíng bù kě dé gù shuō
“善现，内空中成熟有情不可得故说

bù kě dé nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhōng chéng shú yǒu qíng bù kě dé
不可得，乃至无性自性空中成熟有情不可得

⁴⁹ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

gù shuō bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ yú cǐ zhōng chéng shú yǒu qíng
故说不可得。所以者何？以于此中成熟有情，
fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
非已可得，非当可得，非现可得，毕竟净故。

shàn xiàn nèi kōng zhōng yán jìng fó tǔ bù kě dé gù shuō bù
“善现，内空中严净佛土不可得故说不
kě dé nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhōng yán jìng fó tǔ bù kě dé gù shuō
可得，乃至无性自性空中严净佛土不可得故说
bù kě dé suǒ yǐ zhě hé yǐ yú cǐ zhōng yán jìng fó tǔ fēi yǐ kě
不可得。所以者何？以于此中严净佛土，非已可
dé fēi dāng kě dé fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
得，非当可得，非现可得，毕竟净故。

shàn xiàn nèi kōng zhōng wǔ yǎn bù kě dé gù shuō bù kě dé
“善现，内空中五眼不可得故说不可得，
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhōng wǔ yǎn bù kě dé gù shuō bù kě dé suǒ
乃至无性自性空中五眼不可得故说不可得。所
yǐ zhě hé yǐ yú cǐ zhōng wǔ yǎn fēi yǐ kě dé fēi dāng kě dé
以者何？以于此中五眼，非已可得，非当可得，
fēi xiàn kě dé bì jìng jìng gù
非现可得，毕竟净故。

rú shì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō shí suī guān zhū fǎ jiē wú suǒ yǒu dōu bù kě dé bì jìng jìng gù
蜜多时，虽观诸法皆无所有都不可得，毕竟净故，
wú chéng dà shèng ér chū zhù zhě rán wú suǒ dé ér wéi fāng biàn chéng
无乘大乘而出住者，然无所得而为方便乘
yú dà shèng cóng sān jiè shēng sǐ zhōng chū zhì yī qiè zhì zhōng zhù
于大乘，从三界生死中出，至一切智智中住，
qióng wèi lái jì lì lè yǒu qíng
穷未来际利乐有情。”

dì èr fēnchāoshèngpǐn dì èr shí zhī yī
第二分超胜品第二十一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yán dà shèng dà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！言大乘大
shèngzhě chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng zuì
乘者，超胜一切世间天、人、阿素洛等，最
zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào shì zūn rú shì dà shèng yǔ xū kōng
尊最胜，最上最妙。世尊！如是大乘与虚空
děng yóu rú xū kōng pǔ néng róngshòu wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng
等，犹如虚空普能容受无量无数无边有情，
dà shèng yì ěr pǔ néng róngshòu wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng shì
大乘亦尔，普能容受无量无数无边有情。世
zūn yóu cǐ yuán gù pú sà mó hē sà dà shèng jí shì yī qiè zhì zhì
尊！由此缘故，菩萨摩诃萨大乘即是一切智智
shèng
乘。

shì zūn yòu rú xū kōng wú lái wú qù wú zhù kě jiàn dà
“世尊！又如虚空无来无去无住可见，大
shèng yì ěr wú lái wú qù wú zhù kě jiàn wú dòng wú zhù gù míng dà
乘亦尔，无来无去无住可见，无动无住故名大
shèng shì zūn yòu rú xū kōngqián hòu zhōng jì jiē bù kě dé
乘。世尊！又如虚空前、后、中际皆不可得，
dà shèng yì ěr qián hòu zhōng jì jiē bù kě dé sān shì píngděng
大乘亦尔，前、后、中际皆不可得，三世平等
chāochūsān shì gù míng dà shèng
超出三世故名大乘。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō shànxiàn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。善现，
zhū pú sà mó hē sà dà shèngzhě wèi liù bō luó mì duō jí shì bù shī
诸菩萨摩诃萨大乘者，谓六波罗蜜多，即是布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà dà shèngzhě wèi
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨大乘者，谓
nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fù cì shànxiàn zhū pú sà mó
内空乃至无性自性空。复次，善现，诸菩萨摩

hē sà dà shèngzhě wèi yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén
诃萨大乘者，谓一切陀罗尼门、一切三摩地门

jí zhū sān mó dì jí shì jiàn xíng sān mó dì nǎi zhì wú rǎn zhuó rú xū
及诸三摩地，即是健行三摩地乃至无染著如虚

kōng sān mó dì fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà dà shèngzhě
空三摩地。复次，善现，诸菩萨摩诃萨大乘者，

wèi sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shàn xiàn rú shì děng wú
谓四念住乃至十八佛不共法。善现，如是等无

liàng wú shù wú biān gōng dé dāng zhī jiē shì pú sà mó hē sà dà shèng
量无数无边功德，当知皆是菩萨摩诃萨大乘。

fù cì shàn xiàn rǔ shuō dà shèng chāo shèng yī qiè shì
“复次，善现，汝说‘大乘超胜一切世

jiān tiān rén ā sù luò děng zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào
间天、人、阿素洛等，最尊最胜、最上最妙。’

zhě rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shàn xiàn cǐ zhōng hé děng
者，如是！如是！如汝所说。善现，此中何等

shuō míng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng suǒ wèi yù jiè
说名一切世间天、人、阿素洛等？所谓欲界、

sè wú sè jiè
色无色界。

shàn xiàn ruò yù jiè shì zhēn rú fēi xū wàng wú biàn yì
“善现，若欲界是真如，非虚妄、无变异、

bù diān dǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng héng wú
不颠倒、是实、是谛，如所有性一切常恒、无

biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng
变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、非上

fēi miào bù néng chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng
非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shàn xiàn yǐ yù jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒu qiān dòng nǎi zhì yī qiè
善现，以欲界是所计是假合有迁动，乃至一切

wú cháng wú héng yǒu biàn yǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng
无常无恒、有变有易、都无实性故，此大乘

shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén
是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、

ā sù luò děng
阿素洛等。

shàn xiàn ruò sè wú sè jiè shì zhēn rú fēi xū wàng
“善现，若色、无色界是真如，非虚妄、

wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒuxìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实、是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shànxiàn yǐ sè wú sè jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiān
洛等。善现，以色、无色界是所计是假合有迁
dòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí
动，乃至一切无常无恒、有变有易、都无实
xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng
性故，此大乘是尊是胜、是上是妙，超胜
yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò sè shì zhēn rú fēi xū wàng wú
“复次，善现，若色是真如，非虚妄、无

biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒuxìng yī qiè cháng
变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常、
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shànxiàn yǐ sè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì
洛等。善现，以色是所计是假合有迁动，乃至
yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà
一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此大
shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān
乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、
rén ā sù luò děng shànxiàn ruò shòu xiǎng xíng shí shì zhēn
人、阿素洛等。善现，若受、想、行、识是真
rú fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú
如，非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如
suǒ yǒuxìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ
所有性一切常恒、无变无易、有实性者，则此
dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè
大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切
shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ shòu xiǎng xíng
世间天、人、阿素洛等。善现，以受、想、行、

shí shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú héng
识是所计是假合有迁动，乃至一切无常无恒、
yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì
有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、是
shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò yǎnchù shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若眼处是真如，非虚妄、
wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shànxiàn yǐ yǎnchù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi
洛等。善现，以眼处是所计是假合有迁动，乃
zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ
至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò ěr bí shé shēn yì chù shì zhēn rú
“善现，若耳、鼻、舌、身、意处是真如，
fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu
非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如所有
xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng
性一切常恒、无变无易、有实性者，则此大乘
fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiān
非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ ěr bí shé shēn
天、人、阿素洛等。善现，以耳、鼻、舌、身、
yì chù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú
意处是所计是假合有迁动，乃至一切无常无
héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、
shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò sè chù shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若色处是真如，非虚妄、
wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shànxiàn yǐ sè chù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒu qiān dòng nǎi
洛等。善现，以色处是所计是假合有迁动，乃
zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒu biàn yǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ
至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù shì zhēn rú
“善现，若声、香、味、触、法处是真如，
fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu
非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如所有
xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng
性一切常恒、无变无易、有实性者，则此大乘
fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāo shèng yī qiè shì jiān
非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ shēng xiāng wèi chù
天、人、阿素洛等。善现，以声、香、味、触、
fǎ chù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒu qiān dòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú
法处是所计是假合有迁动，乃至一切无常无
héng yǒu biàn yǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、
shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò yǎn jiè shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若眼界是真如，非虚妄、
wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、

fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luòděng shànxiàn yǐ yǎn jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi
洛等。善现，以眼界是所计是假合有迁动，乃
zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ
至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luòděng
天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò ěr bí shé shēn yì jiè shì zhēn rú
“善现，若耳、鼻、舌、身、意界是真如，
fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒyǒu
非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如所有
xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng
性一切常恒、无变无易、有实性者，则此大乘
fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiān
非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切世间
tiān rén ā sù luòděng shànxiàn yǐ ěr bí shé shēn
天、人、阿素洛等。善现，以耳、鼻、舌、身、
yì jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú
意界是所计是假合有迁动，乃至一切无常无
héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、
shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luòděng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò sè jiè shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若色界是真如，非虚妄、
wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒyǒuxìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luòděng shànxiàn yǐ sè jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi
洛等。善现，以色界是所计是假合有迁动，乃
zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ
至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此

dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间

tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruòshēng xiāng wèi chù fǎ jiè shì zhēn rú
“善现，若声、香、味、触、法界是真如，

fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒyǒu
非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如所有

xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng
性一切常恒、无变无易、有实性者，则此大乘

fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néngchāoshèng yī qiè shì jiān
非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切世间

tiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ shēng xiāng wèi chù
天、人、阿素洛等。善现，以声、香、味、触、

fǎ jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú
法界是所计是假合有迁动，乃至一切无常无

héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、

shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruòyǎn shí jiè shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若眼识界是真如，非虚妄、

wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒyǒuxìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常

héng wú biàn wú yì yǒu shí xìngzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、

fēi shàng fēi miào bù néngchāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素

luò děng shànxiàn yǐ yǎn shí jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng
洛等。善现，以眼识界是所计是假合有迁动，

nǎi zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù
乃至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，

cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì
此大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世

jiāntiān rén ā sù luò děng
间天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò ěr bí shé shēn yì shí jiè shì zhēn
“善现，若耳、鼻、舌、身、意识界是真

rú fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú
如，非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如
suǒ yǒu xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ
所有性一切常恒、无变无易、有实性者，则此
dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāo shèng yī qiè
大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切
shì jiān tiān rén ā sù luò děng shàn xiàn yǐ ěr bí shé
世间天、人、阿素洛等。善现，以耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒu qiān dòng nǎi zhì yī qiè wú
身、意识界是所计是假合有迁动，乃至一切无
cháng wú héng yǒu biàn yǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì
常无恒、有变有易、都无实性故，此大乘是
zūn shì shèng shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén
尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、
ā sù luò děng
阿素洛等。

fù cì shàn xiàn ruò yǎn chù shì zhēn rú fēi xū wàng
“复次，善现，若眼触是真如，非虚妄、
wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng
无变异、不颠倒、是实是谛，如所有性一切常
héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
恒、无变无易、有实性者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néng chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shàn xiàn yǐ yǎn chù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒu qiān dòng nǎi
洛等。善现，以眼触是所计是假合有迁动，乃
zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒu biàn yǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ
至一切无常无恒、有变有易、都无实性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

shàn xiàn ruò ěr bí shé shēn yì chù shì zhēn rú
“善现，若耳、鼻、舌、身、意触是真如，
fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì rú suǒ yǒu
非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，如所有
xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ dà shèng
性一切常恒、无变无易、有实性者，则此大乘

fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiān
非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切世间

tiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ ěr bí shé shēn
天、人、阿素洛等。善现，以耳、鼻、舌、身、

yì chù shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú
意触是所计是假合有迁动，乃至一切无常无

héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是胜、

shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shì
“复次，善现，若眼触为缘所生诸受是

zhēn rú fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo shì shí shì dì
真如，非虚妄、无变异、不颠倒、是实是谛，

rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu shí xìng zhě zé cǐ
如所有性一切常恒无变、无易有实性者，则此

dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè
大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切

shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ yǎnchù wéiyuán suǒ
世间天、人、阿素洛等。善现，以眼触为缘所

shēng zhū shòu shì suǒ jì shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng
生诸受是所计是假合有迁动，乃至一切无常

wú héng yǒubiànyǒu yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì
无恒、有变有易、都无实性故，此大乘是尊是

shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素

luò děng
洛等。

shànxiàn ruò ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ
“善现，若耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēng zhū shòu shì zhēn rú fēi xū wàng wú biàn yì bù diāndǎo
生诸受是真如，非虚妄、无变异、不颠倒、

shì shí shì dì rú suǒ yǒu xìng yī qiè cháng héng wú biàn wú yì yǒu
是实是谛，如所有性一切常恒、无变无易、有

shí xìng zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù
实性者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不

néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn
能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，

yǐ ěr bǐ shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì suǒ jì
以耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受是所计
shì jiǎ hé yǒuqiāndòng nǎi zhì yī qiè wú cháng wú héng yǒubiànyǒu
是假合有迁动，乃至一切无常无恒、有变有
yì dōu wú shí xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì
易、都无实性故，此大乘是尊是胜、是上是
miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò fǎ jiè shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě
“复次，善现，若法界是实有，非非有者，
zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néngchāoshèng
则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜
yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ fǎ jiè fēi
一切世间天、人、阿素洛等。善现，以法界非
shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì
实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、是上是
miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn
“善现，若真如、实际、不思議界、安隐
jiè děng shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng
界等是实有，非非有者，则此大乘非尊非胜、
fēi shàng fēi miào bù néngchāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù
非上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素
luò děng shànxiàn yǐ zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn
洛等。善现，以真如、实际、不思議界、安隐
jiè děng fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
界等非实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、
shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò bù shī bō luó mì duō shì shí yǒu fēi
“复次，善现，若布施波罗蜜多是实有，非
fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù
非有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不
néngchāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn
能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，
yǐ bù shī bō luó mì duō fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì
以布施波罗蜜多非实有，是非有性故，此大乘是

zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén
尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、
ā sù luò děng
阿素洛等。

shànxiàn ruò jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
“善现，若净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi
波罗蜜多是实有，非非有者，则此大乘非尊非

shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén
胜、非上非妙，不能超胜一切世间天、人、

ā sù luò děng shànxiàn yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
阿素洛等。善现，以净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn
般若波罗蜜多非实有，是非有性故，此大乘是尊

shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā
是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、阿

sù luò děng
素洛等。

fù cì shànxiàn ruò nèi kōng shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě
“复次，善现，若内空是实有，非非有者，

zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng
则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜

yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ nèi kōng fēi
一切世间天、人、阿素洛等。善现，以内空非

shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì
实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、是上是

miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
“善现，若外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn wú sàn kōng běnxìngkōng zì gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
散无散空、本性空、自共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng shì shí
不可得空、无性空、自性空、无性自性空是实

yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào
有，非非有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，

bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn
不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，
yǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ
以外空乃至无性自性空非实有，是非有性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò sì niànzhù shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě
“复次，善现，若四念住是实有，非非有者，
zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng
则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜
yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ sì niànzhù
一切世间天、人、阿素洛等。善现，以四念住
fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng
非实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、是上
shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
“善现，若四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ
七等觉支、八圣道支是实有，非非有者，则此
dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè
大乘非尊非胜、非上非妙，不能超胜一切
shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ sì zhèngduàn nǎi
世间天、人、阿素洛等。善现，以四正断乃
zhì bā shèngdào zhī fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn
至八圣道支非实有，是非有性故，此大乘是尊
shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā
是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、阿
sù luò děng
素洛等。

fù cì shànxiàn nǎi zhì ruò fó shí lì shì shí yǒu fēi fēi
“复次，善现，乃至若佛十力是实有，非非
yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng
有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能
chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ
超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，以

fó shí lì fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
佛十力非实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、
shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
“善现，若四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì shí yǒu fēi fēi yǒu
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，是实有，非非有

zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāo
者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能超

shèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ sì wú
胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，以四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ
所畏乃至十八佛不共法非实有，是非有性故，此

dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间

tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí bā 大般若波罗蜜多经卷第四百一十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn chāo shèng pǐn dì èr shí zhī èr 第二分超胜品第二十之二

fù cì shàn xiàn ruò zhǒng xìng⁵⁰ fǎ shì shí yǒu fēi fēi yǒu
“复次，善现，若种性⁵⁰法是实有，非非有

zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng chāo
者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能超

shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng shàn xiàn yǐ zhǒng
胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，以种

xìng⁵¹ fǎ fēi shí yǒu shì fēi yǒu xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng
性⁵¹法非实有，是非有性故，此大乘是尊是胜、

shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng
是上是妙，超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shàn xiàn ruò dì bā fǎ yù liú fǎ yī lái fǎ bù huán
“善现，若第八法、预流法、一来法、不还

fǎ ā luó hàn fǎ dú jué fǎ pú sà fǎ rú lái fǎ shì shí yǒu
法、阿罗汉法、独觉法、菩萨法、如来法是实有，

fēi fēi yǒu zhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào
非非有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，

bù néng chāo shèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng shàn xiàn
不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，

yǐ dì bā fǎ nǎi zhì rú lái fǎ fēi shí yǒu shì fēi yǒu xìng gù cǐ dà
以第八法乃至如来法非实有，是非有性故，此大

shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāo shèng yī qiè shì jiān tiān
乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、

rén ā sù luò děng
人、阿素洛等。

⁵⁰ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

⁵¹ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

fù cì shànxiàn ruòzhǒngxìng bǔ tè qié luó shì shí yǒu
“复次，善现，若种性⁵²补特伽罗是实有，
fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào
非非有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，
bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn
不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，
yǐ zhǒngxìng bǔ tè qié luó fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng
以种性⁵³补特伽罗非实有，是非有性故，此大乘
shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén
是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、人、
ā sù luò děng
阿素洛等。

shànxiàn ruò dì bā yù liú yī lái bù huán ā
“善现，若第八、预流、一来、不还、阿
luó hàn dú jué pú sà rú lái bǔ tè qié luó shì shí yǒu fēi fēi
罗汉、独觉、菩萨、如来补特伽罗是实有，非非
yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi miào bù néng
有者，则此大乘非尊非胜、非上非妙，不能
chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ
超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，以
dì bā nǎi zhì rú lái bǔ tè qié luó fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ
第八乃至如来补特伽罗非实有，是非有性故，此
dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiān
大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng
天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò
“复次，善现，若一切世间天、人、阿素洛
děng shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi
等是实有，非非有者，则此大乘非尊非胜、非
shàng fēi miào bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò
上非妙，不能超胜一切世间天、人、阿素洛
děng shànxiàn yǐ yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng fēi shí
等。善现，以一切世间天、人、阿素洛等非实
yǒu shì fēi yǒuxìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào
有，是非有性故，此大乘是尊是胜、是上是妙，

⁵² 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

⁵³ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
超 胜 一 切 世 间 天、 人、 阿 素 洛 等。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨从初发心，
nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò qí zhōngsuǒ qǐ wú liàngzhǒng xīn shì
乃至安坐妙菩提座，其中所起⁵⁴无量种心是
shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi
实有，非非有者，则此大乘非尊非胜、非上非
miào bù néngchāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
妙，不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn yǐ pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì ān zuò miào pú
善现，以菩萨摩诃萨从初发心，乃至安坐妙菩
tí zuò qí zhōngsuǒ qǐ wú liàngzhǒng xīn fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng
提座，其中所起⁵⁵无量种心非实有，是非有性
gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī
故，此大乘是尊是胜、是上是妙，超胜一
qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīn gāng yù zhì shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨金刚喻智是
shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé cǐ dà shèng fēi zūn fēi shèng fēi shàng fēi
实有，非非有者，则此大乘非尊非胜、非上非
miào bù néngchāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
妙，不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。

shànxiàn yǐ pú sà mó hē sà jīn gāng yù zhì fēi shí yǒu shì fēi yǒu
善现，以菩萨摩诃萨金刚喻智非实有，是非有
xìng gù cǐ dà shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng
性故，此大乘是尊是胜、是上是妙，超胜
yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīn gāng yù zhì shì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨金刚喻智是
shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé pú sà mó hē sà bù yīngyòng cǐ jīn gāng yù
实有，非非有者，则菩萨摩诃萨不应用此金刚喻
zhì dá yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng yǒngduàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng
智达一切法自性皆空，永断一切烦恼习气相

⁵⁴ 大正藏：起；永乐北藏及龙藏：超；校勘：起

⁵⁵ 大正藏：起；永乐北藏及龙藏：超；校勘：起

xù zhèng dé yī qiè zhì zhì yì bù néng chāoshèng yī qiè shì jiān tiān
续，证得一切智智，亦不能超胜一切世间天、
rén ā sù luò děng shàn xiàn yǐ pú sà mó hē sà jīn gāng yù zhì
人、阿素洛等。善现，以菩萨摩诃萨金刚喻智
fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù zhū pú sà mó hē sà yòng cǐ jīn gāng yù
非实有，是非有性故，诸菩萨摩诃萨用此金刚喻
zhì dá yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng yǒng duàn yī qiè fán nǎo xí qì xiāng
智达一切法自性皆空，永断一切烦恼习气相

xù zhèng dé yī qiè zhì zhì yì néng chāoshèng yī qiè shì jiān tiān
续，证得一切智智，亦能超胜一切世间天、
rén ā sù luò děng
人、阿素洛等。

fù cì shàn xiàn ruò zhū rú lái yīng zhèngděng jué sān
“复次，善现，若诸如来、应、正等觉三
shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo suǒ zhuāng yán shēn shì shí yǒu fēi fēi
十二大士相、八十随好所庄严身是实有，非非
yǒu zhě zé zhū rú lái yīng zhèngděng jué wēi guāng miào dé bù
有者，则诸如来、应、正等觉威光妙德，不
néng chāoshèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng shàn xiàn
能超胜一切世间天、人、阿素洛等。善现，
yǐ zhū rú lái yīng zhèngděng jué sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí
以诸如来、应、正等觉三十二大士相、八十随
hǎo suǒ zhuāng yán shēn fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù zhū rú lái yīng
好所庄严身非实有，是非有性故，诸如来、应、
zhèngděng jué wēi guāng miào dé chāoshèng yī qiè shì jiān tiān rén ā
正等觉威光妙德超胜一切世间天、人、阿
sù luò děng
素洛等。

fù cì shàn xiàn ruò zhū rú lái yīng zhèngděng jué suǒ
“复次，善现，若诸如来、应、正等觉所
fànguāng míng shì shí yǒu fēi fēi yǒu zhě zé zhū rú lái yīng zhèng
放光明是实有，非非有者，则诸如来、应、正
děng jué suǒ fànguāng míng bù néng pǔ zhào shí fāng gè rú jìng qié shā
等觉所放光明，不能普照十方各如殒伽沙
jiè yì bù néng chāoshèng yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng
界，亦不能超胜一切世间天、人、阿素洛等。
shàn xiàn yǐ zhū rú lái yīng zhèngděng jué suǒ fànguāng míng fēi shí
善现，以诸如来、应、正等觉所放光明非实

yǒu shì fēi yǒuxìng gù zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒ fànguāng
有，是非有性故，诸如来、应、正等觉所放光
míng jiē néng pǔ zhào shí fāng gè rú jìng qié shā jiè yì néngchāoshèng
明皆能普照十方各如殒伽沙界，亦能超胜
yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒ
“复次，善现，若诸如来、应、正等觉所

jù liù shí měimiào zhī yīn shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé zhū rú lái
具六十美妙支音是实有，非非有者，则诸如来、
yīng zhèngděngjué suǒ jù liù shí měimiào zhī yīn bù néngbiàngào shí
应、正等觉所具六十美妙支音，不能遍告十
fāng wú liàng wú shù shì jiè suǒ huà yǒu qíng yì bù néngchāoshèng yī qiè
方无量无数世界所化有情，亦不能超胜一切
shì jiāntiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ zhū rú lái yīng
世间天、人、阿素洛等。善现，以诸如来、应、
zhèngděngjué suǒ jù liù shí měimiào zhī yīn fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng
正等觉所具六十美妙支音非实有，是非有性
gù zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒ jù liù shí měimiào zhī yīn jiē
故，诸如来、应、正等觉所具六十美妙支音皆
néngbiàngào shí fāng wú liàng wú shù shì jiè suǒ huà yǒu qíng yì néngchāo
能遍告十方无量无数世界所化有情，亦能超
shèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò zhū rú lái yīng zhèngděngjué suǒ
“复次，善现，若诸如来、应、正等觉所

zhuàn fǎ lún shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé zhū rú lái yīng zhèng
转法轮是实有，非非有者，则诸如来、应、正
děngjué suǒ zhuàn fǎ lún fēi jí qīngjìng yì fēi yī qiè shì jiānshā mén
等觉所转法轮非极清净，亦非一切世间沙门、
pó luó ménděngsuǒ bù néngzhuàn yì bù néngchāoshèng yī qiè shì jiān
婆罗门等所不能转，亦不能超胜一切世间
tiān rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ zhū rú lái yīng zhèng
天、人、阿素洛等。善现，以诸如来、应、正
děngjué suǒ zhuàn fǎ lún fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù zhū rú lái
等觉所转法轮非实有，是非有性故，诸如来、
yīng zhèngděngjué suǒ zhuàn fǎ lún zuì jí qīngjìng yī qiè shì jiānshā
应、正等觉所转法轮最极清净，一切世间沙

mén pó luó ménděng jiē wú yǒunéng rú fǎ zhuànzhe yì néngchāo
门、婆罗门等皆无有能如法转者，亦能超

shèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng
胜一切世间天、人、阿素洛等。

fù cì shànxiàn ruò zhū rú lái yīng zhèngděng jué suǒ
“复次，善现，若诸如来、应、正等觉所

huà yǒuqíng shì shí yǒu fēi fēi yǒuzhě zé zhū rú lái yīng zhèng
化有情是实有，非非有者，则诸如来、应、正

děng jué suǒ zhuàn fǎ lún bù néng lìng bǐ zhū yǒuqíng lèi yú wú yú yī
等觉所转法轮，不能令彼诸有情类于无余依

miào niè pán jiè ér bō niè pán yì bù néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān
妙涅槃界而般涅槃，亦不能超胜一切世间天、

rén ā sù luò děng shànxiàn yǐ zhū rú lái yīng zhèngděng
人、阿素洛等。善现，以诸如来、应、正等

jué suǒ huà yǒuqíng fēi shí yǒu shì fēi yǒuxìng gù zhū rú lái yīng
觉所化有情非实有，是非有性故，诸如来、应、

zhèngděng jué suǒ zhuàn fǎ lún jiē néng lìng bǐ zhū yǒuqíng lèi yú wú yú
正等觉所转法轮，皆能令彼诸有情类于无余

yī miào niè pán jiè ér bō niè pán yì néng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān
依妙涅槃界而般涅槃，亦能超胜一切世间天、

rén ā sù luò děng
人、阿素洛等。

shànxiàn yóu rú shì děngzhǒngzhǒng yīn yuán gù shuō dà
“善现，由如是等种种因缘故，说大

shèng shì zūn shì shèng shì shàng shì miào chāoshèng yī qiè shì jiāntiān
乘是尊是胜、是上是妙，超胜一切世间天、

rén ā sù luò děng
人、阿素洛等。”

dì èr fēn wú suǒ yǒu pǐn dì èr shí yī zhī yī
第二分无所有品第二十一之一

fù cì shànxiàn rǔ shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
“复次，善现，汝说‘大乘与虚空等。’

zhě rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō suǒ yǐ zhě hé
者，如是！如是！如汝所说。所以者何？

shànxiàn pì rú xū kōngdōng xī nán běi sì wéishàng xià yī
“善现，譬如虚空东西南北四维上下一

qiè fāng fèn jiē bù kě dé dà shèng yì ěr dōng xī nán běi sì wéi
切方分皆不可得，大乘亦尔，东西南北四维

shàng xià yī qiè fāng fèn jiē bù kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
上下一切方分皆不可得，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōngchángduǎn gāo xià fāngyuán
“善现，又如虚空长短、高下、方圆、

xié zhèng yī qiè xíng sè jiē bù kě dé dà shèng yì ěr chángduǎn
邪正一切形色皆不可得，大乘亦尔，长短、

gāo xià fāngyuán xié zhèng yī qiè xíng sè jiē bù kě dé gù shuō dà
高下、方圆、邪正一切形色皆不可得，故说大

shèng yǔ xū kōngděng
乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōngqīnghuáng chì bái hóng zǐ bì lǜ piǎo
“善现，又如虚空青黄赤白红紫碧绿缥

děngxiǎn sè jiē bù kě dé dà shèng yì ěr qīnghuáng chì bái hóng zǐ
等显色皆不可得，大乘亦尔，青黄赤白红紫

bì lǜ piǎoděngxiǎn sè jiē bù kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
碧绿缥等显色皆不可得，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài
“善现，又如虚空非过去非未来非现在，

dà shèng yì ěr fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài gù shuō dà shèng yǔ
大乘亦尔，非过去非未来非现在，故说大乘与

xū kōngděng
虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi zēng fēi jiǎn fēi jìn fēi tuì
“善现，又如虚空非增非减、非进非退，

dà shèng yì ěr fēi zēng fēi jiǎn fēi jìn fēi tuì gù shuō dà shèng yǔ
大乘亦尔，非增非减、非进非退，故说大乘与

xū kōngděng
虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi rǎn fēi jìng dà shèng yì ěr
“善现，又如虚空非染非净，大乘亦尔，

fēi rǎn fēi jìng gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
非染非净，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng wú shēng wú miè wú zhù wú
“善现，又如虚空无生、无灭、无住、无

yì dà shèng yì ěr wú shēng wú miè wú zhù wú yì gù
异，大乘亦尔，无生、无灭、无住、无异，故

shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi shàn fēi fēi shàn fēi yǒu jì fēi
“善现，又如虚空非善非非善、非有记非

wú jì dà shèng yì ěr fēi shàn fēi fēi shàn fēi yǒu jì fēi wú jì
无记，大乘亦尔，非善非非善、非有记非无记，

gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng wú jiàn wú wén wú jué wú
“善现，又如虚空无见、无闻、无觉、无

zhī dà shèng yì ěr wú jiàn wú wén wú jué wú zhī gù
知，大乘亦尔，无见、无闻、无觉、无知，故

shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi suǒ zhī fēi suǒ dá fēi biàn
“善现，又如虚空非所知、非所达、非遍

zhī fēi yǒngduàn fēi zuòzhèng fēi xiū xí dà shèng yì ěr
知、非永断、非作证、非修习，大乘亦尔，

fēi suǒ zhī fēi suǒ dá fēi biàn zhī fēi yǒngduàn fēi zuòzhèng
非所知、非所达、非遍知、非永断、非作证、

fēi xiū xí gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
非修习，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi guǒ fēi yǒuguǒ fǎ fēi yì shú fēi
“善现，又如虚空非果非有果法、非异熟非

yǒu yì shú fǎ dà shèng yì ěr fēi guǒ fēi yǒuguǒ fǎ fēi yì shú fēi
有异熟法，大乘亦尔，非果非有果法、非异熟非

yǒu yì shú fǎ gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
有异熟法，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒutān fǎ fēi lí tān fǎ fēi yǒu
“善现，又如虚空非有贪法非离贪法、非有
chēn fǎ fēi lí chēn fǎ fēi yǒu chī fǎ fēi lí chī fǎ dà shèng yì ěr
瞋法非离瞋法、非有痴法非离痴法，大乘亦尔，
fēi yǒutān fǎ fēi lí tān fǎ fēi yǒuchēn fǎ fēi lí chēn fǎ fēi yǒu
非有贪法非离贪法、非有瞋法非离瞋法、非有
chī fǎ fēi lí chī fǎ gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
痴法非离痴法，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒuchū fā xīn kě dé nǎi zhì fēi
“善现，又如虚空非有初发心可得乃至非
yǒu dì shí fā xīn kě dé dà shèng yì ěr fēi yǒuchū fā xīn kě dé nǎi
有第十发心可得，大乘亦尔，非有初发心可得乃
zhì fēi yǒu dì shí fā xīn kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
至非有第十发心可得，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒujìngguān dì zhǒngxìng⁵⁶ dì
“善现，又如虚空非有净观地、种性⁵⁶地、
dì bā dì jù jiàn dì bó dì lí yù dì yǐ bàn dì dú jué
第八地、具见地、薄地、离欲地、已办地、独觉
dì pú sà dì rú lái dì kě dé dà shèng yì ěr fēi yǒujìngguān
地、菩萨地、如来地可得，大乘亦尔，非有净观
dì nǎi zhì rú lái dì kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
地乃至如来地可得，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi duò yù jiè fēi duò sè jiè
“善现，又如虚空非堕欲界、非堕色界、
fēi duò wú sè jiè dà shèng yì ěr fēi duò yù jiè fēi duò sè jiè
非堕无色界，大乘亦尔，非堕欲界、非堕色界、
fēi duò wú sè jiè gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
非堕无色界，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒu yù liú xiàng yù liú guǒ yī
“善现，又如虚空非有预流向预流果、一
lái xiàng yī lái guǒ bù huánxiàng bù huánguǒ ā luó hànxiàng ā luó
来向一来果、不还向不还果、阿罗汉向阿罗
hànguǒ dú jué xiàng dú jué guǒ pú sà rú lái kě dé dà shèng yì
汉果、独觉向独觉果、菩萨如来可得，大乘亦
ěr fēi yǒu yù liú xiàng nǎi zhì rú lái kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū
尔，非有预流向乃至如来可得，故说大乘与虚

⁵⁶ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

kōngděng
空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒushēngwén dì dú jué dì
“善现，又如虚空非有声闻地、独觉地、
pú sà dì rú lái dì kě dé dà shèng yì ěr fēi yǒushēngwén dì
菩萨地、如来地可得，大乘亦尔，非有声闻地、
dú jué dì pú sà dì rú lái dì kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū
独觉地、菩萨地、如来地可得，故说大乘与虚

kōngděng
空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yǒu sè fēi wú sè fēi yǒujiàn fēi
“善现，又如虚空非有色非无色、非有见非
wú jiàn fēi yǒu duì fēi wú duì fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng dà shèng
不见、非有对非无对、非相应非不相应，大乘
yì ěr fēi yǒu sè fēi wú sè fēi yǒujiàn fēi wú jiàn fēi yǒu duì fēi
亦尔，非有色非无色、非有见非不见、非有对非
wú duì fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
无对、非相应非不相应，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
“善现，又如虚空非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng dà shèng yì ěr fēi cháng
苦、非我非无我、非净非不净，大乘亦尔，非常
fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng
非无常、非乐非苦、非我非无我、非净非不净，
gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi kōng fēi bù kōng fēi yǒuxiàng fēi
“善现，又如虚空非空非不空、非有相非
wú xiàng fēi yǒuyuàn fēi wú yuàn dà shèng yì ěr fēi kōng fēi bù
无相、非有愿非无愿，大乘亦尔，非空非不
kōng fēi yǒuxiàng fēi wú xiàng fēi yǒuyuàn fēi wú yuàn gù shuō dà
空、非有相非无相、非有愿非无愿，故说大
shèng yǔ xū kōngděng
乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn
“善现，又如虚空非寂静非不寂静、非远
lí fēi bù yuǎn lí dà shèng yì ěr fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
离非不远离，大乘亦尔，非寂静非不寂静、非

yuǎn lí fēi bù yuǎn lí gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
远离非不远离，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi àn fēi míng dà shèng yì ěr
“善现，又如虚空非暗非明，大乘亦尔，

fēi àn fēi míng gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
非暗非明，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi kě dé fēi bù kě dé dà shèng
“善现，又如虚空非可得非不可得，大乘

yì ěr fēi kě dé fēi bù kě dé gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
亦尔，非可得非不可得，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi yùn jiè chù fēi lí yùn jiè chù
“善现，又如虚空非蕴界处非离蕴界处，

dà shèng yì ěr fēi yùn jiè chù fēi lí yùn jiè chù gù shuō dà shèng yǔ
大乘亦尔，非蕴界处非离蕴界处，故说大乘与

xū kōngděng
虚空等。

shànxiàn yòu rú xū kōng fēi kě shuō fēi bù kě shuō dà shèng
“善现，又如虚空非可说非不可说，大乘

yì ěr fēi kě shuō fēi bù kě shuō gù shuō dà shèng yǔ xū kōngděng
亦尔，非可说非不可说，故说大乘与虚空等。

shànxiàn yóu rú shì děngzhǒngzhǒng yīn yuán gù shuō dà
“善现，由如是等种种因缘，故说大

shèng yǔ xū kōngděng
乘与虚空等。

fù cì shànxiàn rǔ shuō yóu rú xū kōng pǔ néng róng shòu
“复次，善现，汝说‘犹如虚空普能容受

wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng dà shèng yì ěr pǔ néng róng shòu wú
无量无数无边有情，大乘亦尔，普能容受无

liàng wú shù wú biānyǒuqíng zhě rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
量无数无边有情。’者，如是！如是！如汝所说。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yǒuqíng wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
所以者何？善现，有情无所有故，当知虚空亦

wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有；虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无

biānyǒuqíng hé yǐ gù shànxiàn ruò yǒuqíng ruò xū kōng ruò
边有情。何以故？善现，若有情、若虚空、若

dà shèng rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
大乘，如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn yǒu qíng wú liàng wú shù wú biān gù dāng
“复次，善现，有情无量无数无边故，当
zhī xū kōng yì wú liàng wú shù wú biān xū kōng wú liàng wú shù wú biān
知虚空亦无量无数无边；虚空无量无数无边
gù dāng zhī dà shèng yì wú liàng wú shù wú biān yóu cǐ yīn yuán
故，当知大乘亦无量无数无边。由此因缘，
gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ
故说大乘普能容受无量无数无边有情。何以
gù shàn xiàn ruò yǒu qíng wú liàng wú shù wú biān ruò xū kōng wú liàng
故？善现，若有情无量无数无边，若虚空无量
wú shù wú biān ruò dà shèng wú liàng wú shù wú biān rú shì yī qiè jiē
无数无边，若大乘无量无数无边，如是一切皆
wú suǒ yǒu bù kě dé gù
无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn yǒu qíng wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng
“复次，善现，有情无所有故，当知虚空
yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
亦无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。
dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所
yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法
yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò yǒu qíng ruò
量无数无边有情。何以故？善现，若有情、若
xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò
虚空、若大乘、若无量、若无数、若无边、若
yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
一切法，如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù dāng zhī yǒu qíng yì
“复次，善现，我无所有故，当知有情亦
wú suǒ yǒu yǒu qíng wú suǒ yǒu gù dāng zhī mìng zhě yì wú suǒ yǒu
无所有。有情无所有故，当知命者亦无所有。

mìngzhě wú suǒyǒu gù dāng zhī shēngzhě yì wú suǒyǒu shēngzhě wú
命者无所有故，当知生者亦无所有。生者无
suǒyǒu gù dāng zhī yǎngzhě yì wú suǒyǒu yǎngzhě wú suǒyǒu gù
所有故，当知养者亦无所有。养者无所有故，
dāng zhī shì fū yì wú suǒyǒu shì fū wú suǒyǒu gù dāng zhī bǔ tè
当知士夫亦无所有。士夫无所有故，当知补特
qié luó yì wú suǒyǒu bǔ tè qié luó wú suǒyǒu gù dāng zhī yì shēng
伽罗亦无所有。补特伽罗无所有故，当知意生
yì wú suǒyǒu yì shēng wú suǒyǒu gù dāng zhī rú tóng yì wú suǒyǒu
亦无所有。意生无所有故，当知儒童亦无所有。
rú tóng wú suǒyǒu gù dāng zhī zuòzhě yì wú suǒyǒu zuòzhě wú suǒyǒu
儒童无所有故，当知作者亦无所有。作者无所有
gù dāng zhī shòuzhě yì wú suǒyǒu shòuzhě wú suǒyǒu gù dāng zhī
故，当知受者亦无所有。受者无所有故，当知
zhī zhě yì wú suǒyǒu zhī zhě wú suǒyǒu gù dāng zhī jiànzhě yì wú suǒ
知者亦无所有。知者无所有故，当知见者亦无所
yǒu jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒyǒu xū kōng
有。见者无所有故，当知虚空亦无所有。虚空
wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu dà shèng wú suǒyǒu gù
无所有故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，
dāng zhī wú liàng yì wú suǒyǒu wú liàng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú shù
当知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数
yì wú suǒyǒu wú shù wú suǒyǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒyǒu
亦无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。
wú biān wú suǒyǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒyǒu yóu cǐ yīn
无边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因
yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng
缘，故说大乘普能容受无量无数无边有情。
hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò xū kōng ruò dà
何以故？善现，若我乃至见者，若虚空、若大
shèng ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú
乘、若无量、若无数、若无边、若一切法，如
shì yī qiè jiē wú suǒyǒu bù kě dé gù
是一切皆无所有，不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī fǎ jiè yì wú suǒyǒu fǎ jiè wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知法界亦无所有。法界无所有故，当知虚空亦

wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ

yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当

zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法

yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无

liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见

zhě ruò fǎ jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若法界、若虚空、若大乘、若无量、若无

shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可

dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè dēng zhǎn zhuǎn yì
知真如、实际、不思議界、安隐界等展转亦

wú suǒ yǒu zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè dēng wú
无所有。真如、实际、不思議界、安隐界等无

suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù
所有故，当知虚空亦无所有。虚空无所有故，

dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú
当知大乘亦无所有。大乘无所有故，当知无

liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ
量亦无所有。无量无所有故，当知无数亦无所

yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān
有。无数无所有故，当知无边亦无所有。无边

wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán
无所有故，当知一切法亦无所有。由此因缘，

gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ
故说大乘普能容受无量无数无边有情。何以

gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò zhēn rú shí jì bù sī
故？善现，若我乃至见者，若真如、实际、不思

yì jiè ān wěn jiè děng ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
议界、安隐界等，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī sè yì wú suǒ yǒu sè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ
知色亦无所有。色无所有故，当知虚空亦无所
yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng
有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘
wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，
dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边
yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。
yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无
biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò sè
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若色、
ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān
若虚空、若大乘、若无量、若无数、若无边、
ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
若一切法，如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī shòu xiǎng xíng shí zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu shòu xiǎng
知受、想、行、识展转亦无所有。受、想、
xíng shí wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú
行、识无所有故，当知虚空亦无所有。虚空无
suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù
所有故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，
dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù
当知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数
yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。

wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn
无边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因

yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng
缘，故说大乘普能容受无量无数无边有情。

hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò shòu xiǎng xíng
何以故？善现，若我乃至见者，若受、想、行、

shí ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú
识，若虚空、若大乘、若无量、若无数、若无

biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
边、若一切法，如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī yǎn chù yì wú suǒ yǒu yǎn chù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知眼处亦无所有。眼处无所有故，当知虚空亦

wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所

yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当

zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法

yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无

liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见

zhě ruò yǎn chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若眼处、若虚空、若大乘、若无量、若无

shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可

dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī ěr bí shé shēn yì chù zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu ěr
知耳、鼻、舌、身、意处展转亦无所有。耳、

bí shé shēn yì chù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ
鼻、舌、身、意处无所有故，当知虚空亦无所

yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng
有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘

wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，

dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边

yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无

biānyǒuqíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò ěr
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若耳、

bí shé shēn yì chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
鼻、舌、身、意处，若虚空、若大乘、若无量、

ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有

bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī sè chù yì wú suǒ yǒu sè chù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知色处亦无所有。色处无所有故，当知虚空亦

wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所

yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当

zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法

yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无

liàng wú shù wú biānyǒuqíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见

zhě ruò sè chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若色处、若虚空、若大乘、若无量、若无

shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可

dé gù
得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhǎnzhuǎn yì wú suǒyǒu shēng
知声、香、味、触、法处展转亦无所有。声、
xiāng wèi chù fǎ chù wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ
香、味、触、法处无所有故，当知虚空亦无所
yǒu xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu dà shèng
有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘
wú suǒyǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒyǒu wú liàng wú suǒyǒu gù
无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，
dāng zhī wú shù yì wú suǒyǒu wú shù wú suǒyǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边
yì wú suǒyǒu wú biān wú suǒyǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒyǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。
yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无
biānyǒuqíng hé yǐ gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì jiànzhě ruò shēng
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若声、
xiāng wèi chù fǎ chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
香、味、触、法处，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒyǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yǎn jiè yì wú suǒyǒu yǎn jiè wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知眼界亦无所有。眼界无所有故，当知虚空亦
wú suǒyǒu xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。
dà shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒyǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有；无量无所
yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒyǒu wú shù wú suǒyǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒyǒu wú biān wú suǒyǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法

yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见
zhě ruò yǎn jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若眼界、若虚空、若大乘、若无量、若无
shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可
dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī ěr bí shé shēn yì jiè zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu ěr
知耳、鼻、舌、身、意界展转亦无所有。耳、
bí shé shēn yì jiè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ
鼻、舌、身、意界无所有故，当知虚空亦无所
yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng
有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘
wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，
dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边
yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无
biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò ěr
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若耳、
bí shé shēn yì jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
鼻、舌、身、意界，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī sè jiè yì wú suǒ yǒu sè jiè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知色界亦无所有。色界无所有故，当知虚空亦

wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ

yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng

zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ

yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú

liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn

zhě ruò sè jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú

shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě

dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu shēng

xiāng wèi chù fǎ jiè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ

yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng

wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù

dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān

yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú

biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò shēng

xiāng wèi chù fǎ jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng

ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yǎn shí jiè yì wú suǒ yǒu yǎn shí jiè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū
知眼识界亦无所有。眼识界无所有故，当知虚
kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ
空亦无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所
yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng
有。大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量
wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，
dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè
当知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切
fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu
法亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受
wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì
无量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至
jiànzhě ruò yǎn shí jiè ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
见者，若眼识界、若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè zhǎnzhuǎn yì wú suǒ yǒu ěr
知耳、鼻、舌、身、意识界展转亦无所有。耳、
bí shé shēn yì shí jiè wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú
鼻、舌、身、意识界无所有故，当知虚空亦无
suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà
所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大
shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu
乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有
gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī
故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当知

wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì
无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦
wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng
无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无量
wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě
无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见者，
ruò ěr bǐ shé shēn yì shí jiè ruò xū kōng ruò dà shèng
若耳、鼻、舌、身、意识界，若虚空、若大乘、
ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè
若无量、若无数、若无边、若一切法，如是一切
jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yǎn chù yì wú suǒ yǒu yǎn chù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知眼触亦无所有。眼触无所有故，当知虚空亦
wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。
dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所
yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法
yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见
zhě ruò yǎn chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若眼触、若虚空、若大乘、若无量、若无
shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可
dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī ěr bǐ shé shēn yì chù zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu ěr
知耳、鼻、舌、身、意触展转亦无所有。耳、

bí shé shēn yì chù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ
鼻、舌、身、意触无所有故，当知虚空亦无所
yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng
有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘
wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，
dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边
yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。
yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无
biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò ěr
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若耳、
bí shé shēn yì chù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
鼻、舌、身、意触，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì wú suǒ yǒu yǎn chù wéi yuán suǒ
知眼触为缘所生诸受亦无所有。眼触为缘所
shēng zhū shòu wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng
生诸受无所有故，当知虚空亦无所有。虚空
wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，
dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù
当知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数
yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。
wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn
无边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因
yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng
缘，故说大乘普能容受无量无数无边有情。
hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò yǎn chù wéi yuán suǒ
何以故？善现，若我乃至见者，若眼触为缘所

shēngzhūshòu ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù
生 诸受、若虚空、若大乘、若无量、若无数、
ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhǎnzhuǎn
知耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受展转
yì wú suǒ yǒu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
亦无所有。耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòu wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu
受无所有故，当知虚空亦无所有。虚空无所有
gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng
故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，当
zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì
知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数亦
wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú
无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。无
biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán
边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因缘，
gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ
故说大乘普能容受无量无数无边有情。何以
gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì jiànzhě ruò ěr bí shé shēn
故？善现，若我乃至见者，若耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú
意触为缘所生诸受，若虚空、若大乘、若无
liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú
量、若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无
suǒ yǒu bù kě dé gù
所有不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī bù shī bō luó mì duō yì wú suǒ yǒu bù shī bō luó mì duō wú suǒ
知布施波罗蜜多亦无所有。布施波罗蜜多无所
yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知虚空亦无所有。虚空无所有故，当
zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng
知大乘亦无所有。大乘无所有故，当知无量

yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无量无所有故，当知无数亦无所有。

wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ

yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō
有故，当知一切法亦无所有。由此因缘，故说

dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù
大乘普能容受无量无数无边有情。何以故？

shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò bù shī bō luó mì duō ruò xū kōng
善现，若我乃至见者，若布施波罗蜜多、若虚空、

ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ
若大乘、若无量、若无数、若无边、若一切法，

rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
如是一切皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhǎn zhuǎn
知净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多展转

yì wú suǒ yǒu jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
亦无所有。净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ

yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，当

zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì
知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数亦

wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú
无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。无

biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán
边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因缘，

gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ
故说大乘普能容受无量无数无边有情。何以

gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò jìng jiè ān rěn jīng jìn
故？善现，若我乃至见者，若净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú
静虑、般若波罗蜜多，若虚空、若大乘、若无

liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú
量、若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无

suǒyǒu bù kě dé gù
所有不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī nèikōng yì wú suǒyǒu nèikōng wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知内空亦无所有。内空无所有故，当知虚空亦
wú suǒyǒu xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。
dà shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒyǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所
yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒyǒu wú shù wú suǒyǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒyǒu wú biān wú suǒyǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法
yì wú suǒyǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biānyǒu qíng hé yǐ gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见
zhě ruò nèikōng ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若内空、若虚空、若大乘、若无量、若无
shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒyǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可
dé gù
得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
知外空、内外空、空空、大空、胜义空、有
wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn wú sàn kōng
为空、无为空、毕竟空、无际空、散无散空、
běnxìng kōng zì gòngxiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
本性空、自共相空、一切法空、不可得空、
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng zhǎn zhuǎn yì wú suǒyǒu
无性空、自性空、无性自性空展转亦无所有。
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì
外空乃至无性自性空无所有故，当知虚空亦
wú suǒyǒu xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所
yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法
yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见
zhě ruò wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò xū kōng ruò dà shèng
者，若外空乃至无性自性空，若虚空、若大乘、
ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè
若无量、若无数、若无边、若一切法，如是一切
jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī sì niàn zhù yì wú suǒ yǒu sì niàn zhù wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū
知四念住亦无所有。四念住无所有故，当知虚
kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ
空亦无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所
yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng
有。大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量
wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，
dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè
当知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切
fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu
法亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受
wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì
无量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至
jiàn zhě ruò sì niàn zhù ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
见者，若四念住、若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī
知四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī zhǎnzhuǎn yì wú suǒyǒu sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
八圣道支展转亦无所有。四正断乃至八圣
dào zhī wú suǒyǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒyǒu xū kōng wú suǒ
道支无所有故，当知虚空亦无所有。虚空无所
yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu dà shèng wú suǒyǒu gù dāng
有故，当知大乘亦无所有。大乘无所有故，当
zhī wú liàng yì wú suǒyǒu wú liàng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú shù yì
知无量亦无所有。无量无所有故，当知无数亦
wú suǒyǒu wú shù wú suǒyǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒyǒu wú
无所有。无数无所有故，当知无边亦无所有。无
biān wú suǒyǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒyǒu yóu cǐ yīn yuán
边无所有故，当知一切法亦无所有。由此因缘，
gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biānyǒu qíng hé yǐ
故说大乘普能容受无量无数无边有情。何以
gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì jiànzhě ruò sì zhèngduàn nǎi zhì bā
故？善现，若我乃至见者，若四正断乃至八
shèngdào zhī ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú shù
圣道支，若虚空、若大乘、若无量、若无数、
ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒyǒu bù kě dé gù
若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可得故。

大般若波罗蜜多经卷第四百一十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi yī shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第四百一十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn wú suǒ yǒu pǐn dì èr shí yī zhī èr
第二分无所有品第二十一之二

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī nǎi zhì fó shí lì yì wú suǒ yǒu fó shí lì wú suǒ yǒu gù dāng zhī
知乃至佛十力亦无所有。佛十力无所有故，当知
xū kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú
虚空亦无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无
suǒ yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú
所有。大乘无所有故，当知无量亦无所有。无
liàng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù
量无所有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，
dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè
当知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切
fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu
法亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受
wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì
无量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至
jiàn zhě ruò fó shí lì ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
见者，若佛十力、若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
知四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ zhǎn zhuǎn yì wú suǒ yǒu sì wú suǒ wèi nǎi
舍、十八佛不共法展转亦无所有。四无所畏乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu
至十八佛不共法无所有故，当知虚空亦无所有。

xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú
虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘无

suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，

dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边

yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无

biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě ruò sì
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若四

wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò xū kōng ruò dà shèng
无所畏乃至十八佛不共法，若虚空、若大乘、

ruò wú liàng ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè
若无量、若无数、若无边、若一切法，如是一切

jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
皆无所有不可得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī zhǒng xìng fǎ yì wú suǒ yǒu zhǒng xìng fǎ wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū
知种性法亦无所有。种性法无所有故，当知虚

kōng yì wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ
空亦无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所

yǒu dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng
有。大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量

wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù
无所有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，

dāng zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè
当知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切

fǎ yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu
法亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受

wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì
无量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至

jiàn zhě ruò zhǒng xìng fǎ ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
见者，若种性法、若虚空、若大乘、若无量、

ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī dì bā fǎ yù liú fǎ yī lái fǎ bù huán fǎ ā luó hàn fǎ
知第八法、预流法、一来法、不还法、阿罗汉法、
dú jué fǎ pú sà fǎ rú lái fǎ zhǎnzhuǎn yì wú suǒ yǒu dì bā
独觉法、菩萨法、如来法展转亦无所有。第八
fǎ nǎi zhì rú lái fǎ wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒ yǒu
法乃至如来法无所有故，当知虚空亦无所有。
xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà shèng wú
虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大乘无
suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu gù
所有故，当知无量亦无所有。无量无所有故，
dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú biān
当知无数亦无所有。无数无所有故，当知无边
yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒ yǒu
亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦无所有。

yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú
由此因缘，故说大乘普能容受无量无数无
biānyǒuqíng hé yǐ gù shànxiàn ruò wǒ nǎi zhì jiànzhě ruò dì
边有情。何以故？善现，若我乃至见者，若第
bā fǎ nǎi zhì rú lái fǎ ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
八法乃至如来法，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yù liú yì wú suǒ yǒu yù liú wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì
知预流亦无所有。预流无所有故，当知虚空亦
wú suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu
无所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。
dà shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ
大乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所

yǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng
有故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当
zhī wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ
知无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法
yì wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú
亦无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无
liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn
量无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见
zhě ruò yù liú ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
者，若预流、若虚空、若大乘、若无量、若无
shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可
dé gù
得故。

fù cì shàn xiàn wǒ nǎi zhì jiàn zhě wú suǒ yǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当
zhī yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà rú lái yì wú
知一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨、如来亦无
suǒ yǒu yī lái nǎi zhì rú lái wú suǒ yǒu gù dāng zhī xū kōng yì wú
所有。一来乃至如来无所有故，当知虚空亦无
suǒ yǒu xū kōng wú suǒ yǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒ yǒu dà
所有。虚空无所有故，当知大乘亦无所有。大
shèng wú suǒ yǒu gù dāng zhī wú liàng yì wú suǒ yǒu wú liàng wú suǒ yǒu
乘无所有故，当知无量亦无所有。无量无所有
gù dāng zhī wú shù yì wú suǒ yǒu wú shù wú suǒ yǒu gù dāng zhī
故，当知无数亦无所有。无数无所有故，当知
wú biān yì wú suǒ yǒu wú biān wú suǒ yǒu gù dāng zhī yī qiè fǎ yì
无边亦无所有。无边无所有故，当知一切法亦
wú suǒ yǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng pǔ néng róng shòu wú liàng
无所有。由此因缘，故说大乘普能容受无量
wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiàn zhě
无数无边有情。何以故？善现，若我乃至见者，
ruò yī lái nǎi zhì rú lái ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng
若一来乃至如来，若虚空、若大乘、若无量、
ruò wú shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒ yǒu
若无数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有
bù kě dé gù
不可得故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě wú suǒyǒu gù dāng
“复次，善现，我乃至见者无所有故，当

zhī shēngwén yì wú suǒyǒu shēngwén wú suǒyǒu gù dāng zhī dú jué
知声闻亦无所有。声闻无所有故，当知独觉

yì wú suǒyǒu dú jué wú suǒyǒu gù dāng zhī zhèngděngjué yì wú suǒ
亦无所有。独觉无所有故，当知正等觉亦无所

yǒu zhèngděngjué wú suǒyǒu gù dāng zhī dà shèng yì wú suǒyǒu
有。正等觉无所有故，当知大乘亦无所有。

dà shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī dú jué shèng yì wú suǒyǒu dú jué
大乘无所有故，当知独觉乘亦无所有。独觉

shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī shēngwénshèng yì wú suǒyǒu shēngwén
乘无所有故，当知声闻乘亦无所有。声闻

shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī rú lái yì wú suǒyǒu rú lái wú suǒyǒu
乘无所有故，当知如来亦无所有。如来无所有

gù dāng zhī yī qiè xiàng zhì yì wú suǒyǒu yī qiè xiàng zhì wú suǒyǒu
故，当知一切相智亦无所有。一切相智无所有

gù dāng zhī xū kōng yì wú suǒyǒu xū kōng wú suǒyǒu gù dāng zhī
故，当知虚空亦无所有。虚空无所有故，当知

dà shèng yì wú suǒyǒu dà shèng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú liàng yì
大乘亦无所有。大乘无所有故，当知无量亦

wú suǒyǒu wú liàng wú suǒyǒu gù dāng zhī wú shù yì wú suǒyǒu wú
无所有。无量无所有故，当知无数亦无所有。无

shù wú suǒyǒu gù dāng zhī wú biān yì wú suǒyǒu wú biān wú suǒyǒu
数无所有故，当知无边亦无所有；无边无所有

gù dāng zhī yī qiè fǎ yì wú suǒyǒu yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà
故，当知一切法亦无所有。由此因缘，故说大

shèng pǔ néng róng shòu wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng hé yǐ gù shàn
乘普能容受无量无数无边有情。何以故？善

xiàn ruò wǒ nǎi zhì jiànzhě ruò shēngwén ruò dú jué ruò zhèngděng
现，若我乃至见者，若声闻、若独觉、若正等

jué ruò dà shèng ruò dú jué shèng ruò shēngwénshèng ruò rú lái
觉、若大乘、若独觉乘、若声闻乘、若如来、

ruò yī qiè xiàng zhì ruò xū kōng ruò dà shèng ruò wú liàng ruò wú
若一切相智、若虚空、若大乘、若无量、若无

shù ruò wú biān ruò yī qiè fǎ rú shì yī qiè jiē wú suǒyǒu bù kě
数、若无边、若一切法，如是一切皆无所有不可

dé gù
得故。

fù cì shànxiàn rú nièpán jiè pǔ néngróngshòu wú liàng wú
“复次，善现，如涅槃界普能容受无量无

shù wú biānyǒuqíng dà shèng yì ěr pǔ néngróngshòu wú liàng wú shù
数无边有情，大乘亦尔，普能容受无量无数

wú biānyǒuqíng yóu cǐ yīn yuán gù zuò shì shuō yóu rú xū kōng pǔ néng
无边有情。由此因缘故作是说：犹如虚空普能

róngshòu wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng dà shèng yì ěr pǔ néngróng
容受无量无数无边有情，大乘亦尔，普能容

shòu wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng
受无量无数无边有情。

fù cì shànxiàn rǔ shuō yòu rú xū kōng wú lái wú qù
“复次，善现，汝说‘又如虚空无来无去

wú zhù kě jiàn dà shèng yì ěr wú lái wú qù wú zhù kě jiàn zhě
无住可见，大乘亦尔，无来无去无住可见。’者，

rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō suǒ yǐ zhě hé shànxiàn yī yī
如是！如是！如汝所说。所以者何？善现，以一

qiè fǎ wú lái wú qù yì fù bú zhù hé yǐ gù shànxiàn yī yī qiè
切法无来无去亦复不住。何以故？善现，以一切

fǎ ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù yóu cǐ yīn yuán dà shèng yì wú lái
法若动若住不可得故，由此因缘，大乘亦无来

chù qù chù zhù chù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn sè wú suǒ
处、去处、住处可得。所以者何？善现，色无所

cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shòu xiǎng xíng shí
从来，亦无所去，亦无所住；受、想、行、识

wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè běn
无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，色本

xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shòu xiǎng
性无所从来，亦无所去，亦无所住；受、想、

xíng shí běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
行、识本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善

xiàn sè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
现，色真如无所从来，亦无所去，亦无所住；

shòu xiǎng xíng shí zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì
受、想、行、识真如无所从来，亦无所去，亦

wú suǒ zhù shànxiàn sè zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
无所住。善现，色自性无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù shòu xiǎng xíng shí zì xìng wú suǒ cóng lái
亦无所住；受、想、行、识、自性无所从来，

yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè zì xiàng wú suǒ cóng lái
亦无所去，亦无所住。善现，色自相无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shòu xiǎng xíng shí zì xiàng wú
亦无所去，亦无所住；受、想、行、识自相无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shànxiàn
所从来，亦无所去，亦无所住。何以故？善现，
sè nǎi zhì shí běnxìng zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù
色乃至识本性、真如、自性、自相若动若住不
kě dé gù
可得故。

fù cì shànxiàn yǎnchù wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，眼处无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chù wú suǒ cóng lái yì
亦无所住；耳、鼻、舌、身、意处无所从来，亦
wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎnchù běnxìng wú suǒ cóng lái
无所去，亦无所住。善现，眼处本性无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chù běn
亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意处本
xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎn
性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，眼
chù zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí
处真如无所从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、
shé shēn yì chù zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
舌、身、意处真如无所从来，亦无所去，亦无
suǒ zhù shànxiàn yǎnchù zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
所住。善现，眼处自性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chù zì xìng wú suǒ cóng lái
亦无所住；耳、鼻、舌、身、意处自性无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎnchù zì xiàng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，眼处自相无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì
来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意
chù zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ
处自相无所从来，亦无所去，亦无所住。何以
gù shànxiàn yǎnchù nǎi zhì yì chù běnxìng zhēn rú zì xìng
故？善现，眼处乃至意处本性、真如、自性、
zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn sè chù wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，色处无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú suǒ cóng lái
亦无所住；声、香、味、触、法处无所从来，

yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè chù běnxìng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，色处本性无所从

lai yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù
来，亦无所去，亦无所住；声、香、味、触、

fǎ chù běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
法处本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善

xiàn sè chù zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
现，色处真如无所从来，亦无所去，亦无所住；

shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
声、香、味、触、法处真如无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè chù zì xìng wú suǒ cóng lái yì
去，亦无所住。善现，色处自性无所从来，亦

wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù fǎ chù zì
无所去，亦无所住；声、香、味、触、法处自

xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè
性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，色

chù zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng
处自相无所从来，亦无所去，亦无所住；声、

xiāng wèi chù fǎ chù zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
香、味、触、法处自相无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shànxiàn sè chù nǎi zhì fǎ chù běnxìng
亦无所住。何以故？善现，色处乃至法处本性、

zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
真如、自性、自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn yǎn jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，眼界无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì jiè wú suǒ cóng lái yì
亦无所住；耳、鼻、舌、身、意界无所从来，亦

wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎn jiè běnxìng wú suǒ cóng lái
无所去，亦无所住。善现，眼界本性无所从来，

yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì jiè běn
亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意界本

xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎn
性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，眼

jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí
界真如无所从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、
shé shēn yì jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
舌、身、眼界真如无所从来，亦无所去，亦无
suǒ zhù shànxiàn yǎn jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
所住。善现，眼界自性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì jiè zì xìng wú suǒ cóng lái
亦无所住；耳、鼻、舌、身、眼界自性无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎn jiè zì xiàng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，眼界自相无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì
来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意
jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ
界自相无所从来，亦无所去，亦无所住。何以
gù shànxiàn yǎn jiè nǎi zhì yì jiè běnxìng zhēn rú zì xìng
故？善现，眼界乃至眼界本性、真如、自性、
zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn sè jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，色界无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú suǒ cóng lái
亦无所住；声、香、味、触、法界无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè jiè běnxìng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，色界本性无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù
来，亦无所去，亦无所住；声、香、味、触、
fǎ jiè běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
法界本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善
xiàn sè jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
现，色界真如无所从来，亦无所去，亦无所住；
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
声、香、味、触、法界真如无所从来，亦无所
qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì
去，亦无所住。善现，色界自性无所从来，亦
wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zì
无所去，亦无所住；声、香、味、触、法界自
xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sè
性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，色

jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shēng
界自相无所从来，亦无所去，亦无所住；声、
xiāng wèi chù fǎ jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
香、味、触、法界自相无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shàn xiàn sè jiè nǎi zhì fǎ jiè běn xìng
亦无所住。何以故？善现，色界乃至法界本性、
zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
真如、自性、自相若动若住不可得故。

fù cì shàn xiàn yǎn shí jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
“复次，善现，眼识界无所从来，亦无所
qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì shí jiè wú suǒ cóng
去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意识界无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn yǎn shí jiè běn xìng wú
来，亦无所去，亦无所住。善现，眼识界本性无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn
所从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
意识界本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善
xiàn yǎn shí jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
现，眼识界真如无所从来，亦无所去，亦无所
zhù ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái
住；耳、鼻、舌、身、意识界真如无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn yǎn shí jiè zì xìng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，眼识界自性无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì
来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意
shí jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn
识界自性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，
yǎn shí jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
眼识界自相无所从来，亦无所去，亦无所住；
ěr bí shé shēn yì shí jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú
耳、鼻、舌、身、意识界自相无所从来，亦无
suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shàn xiàn yǎn shí jiè nǎi zhì yì
所去，亦无所住。何以故？善现，眼识界乃至意
shí jiè běn xìng zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé
识界本性、真如、自性、自相若动若住不可得
gù
故。

fù cì shànxiàn yǎnchù wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，眼触无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chù wú suǒ cóng lái yì
亦无所住；耳、鼻、舌、身、意触无所从来，亦
wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎnchùběnxìng wú suǒ cóng lái
无所去，亦无所住。善现，眼触本性无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chùběn
亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意触本
xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎn
性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，眼
chùzhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí
触真如无所从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、
shé shēn yì chùzhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
舌、身、意触真如无所从来，亦无所去，亦无
suǒ zhù shànxiàn yǎnchù zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
所住。善现，眼触自性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì chù zì xìng wú suǒ cóng lái
亦无所住；耳、鼻、舌、身、意触自性无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǎnchù zì xiàng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，眼触自相无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì
来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意
chù zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ
触自相无所从来，亦无所去，亦无所住。何以
gù shànxiàn yǎnchù nǎi zhì yì chùběnxìng zhēn rú zì xìng
故？善现，眼触乃至意触本性、真如、自性、
zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ
“复次，善现，眼触为缘所生诸受无所
cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn
从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
意触为缘所生诸受无所从来，亦无所去，亦无
suǒ zhù shànxiàn yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu běnxìng wú suǒ cóng
所住。善现，眼触为缘所生诸受本性无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn yì
来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì
触为缘所生诸受本性无所从来，亦无所去，亦
wú suǒ zhù shàn xiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú wú suǒ
无所住。善现，眼触为缘所生诸受真如无所
cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn
从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
意触为缘所生诸受真如无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shàn xiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng wú suǒ
亦无所住。善现，眼触为缘所生诸受自性无所
cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn
从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
意触为缘所生诸受自性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shàn xiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xiàng wú
亦无所住。善现，眼触为缘所生诸受自相无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù ěr bí shé shēn
所从来，亦无所去，亦无所住；耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
意触为缘所生诸受自相无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shàn xiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
亦无所住。何以故？善现，眼触为缘所生诸受
nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu běn xìng zhēn rú zì xìng zì
乃至意触为缘所生诸受本性、真如、自性、自
xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
相若动若住不可得故。

fù cì shàn xiàn dì jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，地界无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú suǒ cóng lái
亦无所住；水、火、风、空、识界无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn dì jiè běn xìng wú suǒ cóng
亦无所去，亦无所住。善现，地界本性无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shuǐ huǒ fēng kōng shí
来，亦无所去，亦无所住；水、火、风、空、识
jiè běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn
界本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，
dì jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shuǐ
地界真如无所从来，亦无所去，亦无所住；水、

huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
火、风、空、识界真如无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shànxiàn dì jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
亦无所住。善现，地界自性无所从来，亦无所
qù yì wú suǒ zhù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zì xìng wú suǒ
去，亦无所住；水、火、风、空、识界自性无所
cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn dì jiè zì xiàng
从来，亦无所去，亦无所住。善现，地界自相
wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shuǐ huǒ fēng
无所从来，亦无所去，亦无所住；水、火、风、
kōng shí jiè zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
空、识界自相无所从来，亦无所去，亦无所住。
hé yǐ gù shànxiàn dì jiè nǎi zhì shí jiè běnxìng zhēn rú zì
何以故？善现，地界乃至识界本性、真如、自
xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
性、自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn fǎ jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，法界无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng
亦无所住；真如、实际、不思議界、安隱界等
wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn fǎ jiè
无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，法界
běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù zhēn rú
本性无所从来，亦无所去，亦无所住；真如、
shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng běnxìng wú suǒ cóng lái yì
实际、不思議界、安隱界等本性无所从来，亦
wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn fǎ jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái
无所去，亦无所住。善现，法界真如无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù zhēn rú shí jì bù sī yì jiè
亦无所去，亦无所住；真如、实际、不思議界、
ān wǎn jiè děng zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
安隱界等真如无所从来，亦无所去，亦无所住。
shànxiàn fǎ jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
善现，法界自性无所从来，亦无所去，亦无所
zhù zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng zì xìng wú
住；真如、实际、不思議界、安隱界等自性无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn fǎ jiè zì
所从来，亦无所去，亦无所住。善现，法界自

xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù zhēn rú shí
相无所从来，亦无所去，亦无所住；真如、实
jì bù sī yì jiè ān wěn jiè děng zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú
际、不思議界、安隱界等自相无所从来，亦无
suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shàn xiàn fǎ jiè nǎi zhì ān wěn
所去，亦无所住。何以故？善现，法界乃至安隱
jiè děng běn xìng zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé
界等本性、真如、自性、自相若动若住不可得
gù
故。

fù cì shàn xiàn bù shī bō luó mì duō wú suǒ cóng lái
“复次，善现，布施波罗蜜多无所从来，
yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
亦无所去，亦无所住；净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
般若波罗蜜多无所从来，亦无所去，亦无所住。
shàn xiàn bù shī bō luó mì duō běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
善现，布施波罗蜜多本性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
亦无所住；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō běn xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
蜜多本性无所从来，亦无所去，亦无所住。善
xiàn bù shī bō luó mì duō zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
现，布施波罗蜜多真如无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
亦无所住；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn
蜜多真如无所从来，亦无所去，亦无所住。善
xiàn bù shī bō luó mì duō zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì
现，布施波罗蜜多自性无所从来，亦无所去，亦
wú suǒ zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
无所住；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shàn xiàn
多自性无所从来，亦无所去，亦无所住。善现，
bù shī bō luó mì duō zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
布施波罗蜜多自相无所从来，亦无所去，亦无
suǒ zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
所住；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù
自相无所从来，亦无所去，亦无所住。何以故？

shànxiàn bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duōběnxìng
善现，布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多本性、

zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
真如、自性、自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn sì niànzhù wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
“复次，善现，四念住无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
去，亦无所住；四正断、四神足、五根、五力、

qī děngjué zhī bā shèngdào zhī wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì
七等觉支、八圣道支无所从来，亦无所去，亦

wú suǒ zhù shànxiàn sì niànzhùběnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
无所住。善现，四念住本性无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī běnxìng wú
去，亦无所住；四正断乃至八圣道支本性无

suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sì niànzhù
所从来，亦无所去，亦无所住。善现，四念住

zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù sì zhèngduàn
真如无所从来，亦无所去，亦无所住；四正断

nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú
乃至八圣道支真如无所从来，亦无所去，亦无

suǒ zhù shànxiàn sì niànzhù zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
所住。善现，四念住自性无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zì xìng wú suǒ cóng
亦无所住；四正断乃至八圣道支自性无所从

lai yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn sì niànzhù zì xiàng
来，亦无所去，亦无所住。善现，四念住自相

wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù sì zhèngduàn nǎi zhì
无所从来，亦无所去，亦无所住；四正断乃至

bā shèngdào zhī zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
八圣道支自相无所从来，亦无所去，亦无所住。

hé yǐ gù shànxiàn sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī běnxìng zhēn
何以故？善现，四念住乃至八圣道支本性、真

rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
如、自性、自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn rú shì nǎi zhì fó shí lì wú suǒ cóng lái
“复次，善现，如是乃至佛十力无所从来，

yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
亦无所去，亦无所住；四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú suǒ cóng
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法无所从
lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn fó shí lì běnxìng wú
来，亦无所去，亦无所住。善现，佛十力本性无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
所从来，亦无所去，亦无所住；四无所畏乃至十
bā fó bú gòng fǎ běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
八佛不共法本性无所从来，亦无所去，亦无所
zhù shànxiàn fó shí lì zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
住。善现，佛十力真如无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú wú
亦无所住；四无所畏乃至十八佛不共法真如无
suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn fó shí lì
所从来，亦无所去，亦无所住。善现，佛十力
zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù sì wú suǒ wèi
自性无所从来，亦无所去，亦无所住；四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
乃至十八佛不共法自性无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù shànxiàn fó shí lì zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú
亦无所住。善现，佛十力自相无所从来，亦无
suǒ qù yì wú suǒ zhù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì
所去，亦无所住；四无所畏乃至十八佛不共法自
xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù
相无所从来，亦无所去，亦无所住。何以故？
shànxiàn fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ běnxìng zhēn rú
善现，佛十力乃至十八佛不共法本性、真如、
zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
自性、自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn pú tí wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
“复次，善现，菩提无所从来，亦无所去，
yì wú suǒ zhù fó tuó wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
亦无所住；佛陀无所从来，亦无所去，亦无所住。
shànxiàn pú tí běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
善现，菩提本性无所从来，亦无所去，亦无所
zhù fó tuó běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
住；佛陀本性无所从来，亦无所去，亦无所住。

shànxiàn pú tí zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
善现，菩提真如无所从来，亦无所去，亦无所

zhù fó tuó zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
住；佛陀真如无所从来，亦无所去，亦无所住。

shànxiàn pú tí zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
善现，菩提自性无所从来，亦无所去，亦无所

zhù fó tuó zì xìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
住；佛陀自性无所从来，亦无所去，亦无所住。

shànxiàn pú tí zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ
善现，菩提自相无所从来，亦无所去，亦无所

zhù fó tuó zì xiàng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù
住；佛陀自相无所从来，亦无所去，亦无所住。

hé yǐ gù shànxiàn pú tí fó tuó běnxìng zhēn rú zì xìng
何以故？善现，菩提佛陀本性、真如、自性、

zì xiàng ruò dòng ruò zhù bù kě dé gù
自相若动若住不可得故。

fù cì shànxiàn yǒu wéi jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
“复次，善现，有为界无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù wú wéi jiè wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù yì
去，亦无所住；无为界无所从来，亦无所去，亦

wú suǒ zhù shànxiàn yǒu wéi jiè běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
无所住。善现，有为界本性无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù wú wéi jiè běnxìng wú suǒ cóng lái yì wú suǒ qù
去，亦无所住；无为界本性无所从来，亦无所去，

yì wú suǒ zhù shànxiàn yǒu wéi jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú
亦无所住。善现，有为界真如无所从来，亦无

suǒ qù yì wú suǒ zhù wú wéi jiè zhēn rú wú suǒ cóng lái yì wú suǒ
所去，亦无所住；无为界真如无所从来，亦无所

qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǒu wéi jiè zì xìng wú suǒ cóng lái
去，亦无所住。善现，有为界自性无所从来，

yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù wú wéi jiè zì xìng wú suǒ cóng lái yì
亦无所去，亦无所住；无为界自性无所从来，亦

wú suǒ qù yì wú suǒ zhù shànxiàn yǒu wéi jiè zì xiàng wú suǒ cóng
无所去，亦无所住。善现，有为界自相无所从

lai yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù wú wéi jiè zì xiàng wú suǒ cóng
来，亦无所去，亦无所住；无为界自相无所从

lai yì wú suǒ qù yì wú suǒ zhù hé yǐ gù shànxiàn yǒu wéi
来，亦无所去，亦无所住。何以故？善现，有为

jiè wú wéi jiè běnxìng zhēn rú zì xìng zì xiàng ruò dòng ruò zhù
界、无为界本性、真如、自性、自相若动若住
bù kě dé gù
不可得故。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán gù shuō dà shèng wú lái wú qù wú
“善现，由此因缘，故说大乘无来无去无

zhù kě jiàn yóu rú xū kōng
住可见，犹如虚空。

fù cì shànxiàn rǔ shuō yòu rú xū kōng qián hòu
“复次，善现，汝说‘又如虚空前、后、

zhōng jì jiē bù kě dé dà shèng yì ěr qián hòu zhōng jì jiē
中际皆不可得，大乘亦尔，前、后、中际皆

bù kě dé sān shì píngděng chāochūsān shì gù míng dà shèng zhě
不可得；三世平等超出三世，故名大乘。’者，

rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō suǒ yǐ zhě hé shànxiàn guò qù
如是！如是！如汝所说。所以者何？善现，过去

shì guò qù shì kōng wèi lái shì wèi lái shì kōng xiàn zài shì xiàn zài shì
世过去世空，未来世未来世空，现在世现在世

kōng sān shì píngděng sān shì píngděng kōng chāochūsān shì chāochūsān
空，三世平等三世平等空，超出三世超出三

shì kōng dà shèng dà shèng kōng pú sà pú sà kōng hé yǐ gù
世空，大乘大乘空，菩萨菩萨空。何以故？

shànxiàn kōng wú yī èr sān sì wǔ děng chā bié zhī xiàng
善现，空无一、二、三、四、五等差别之相，

shì gù dà shèng sān shì píngděng chāochūsān shì
是故大乘三世平等超出三世。

shànxiàn cǐ dà shèng zhōng děng bù děng xiàng jù bù kě dé
“善现，此大乘中，等不等相俱不可得，

tān lí tān xiàng jù bù kě dé chēn lí chēn xiàng jù bù kě dé chī lí
贪离贪相俱不可得，瞋离瞋相俱不可得，痴离

chī xiàng jù bù kě dé màn lí màn xiàng jù bù kě dé rú shì nǎi zhì
痴相俱不可得，慢离慢相俱不可得，如是乃至

shàn fēi shàn xiàng jù bù kě dé yǒu jì wú jì xiàng jù bù kě dé
善非善相俱不可得，有记无记相俱不可得，

cháng wú cháng xiàng jù bù kě dé lè jí kǔ xiàng jù bù kě dé wǒ
常无常相俱不可得，乐及苦相俱不可得，我

wú wǒ xiàng jù bù kě dé jìng bú jìng xiàng jù bù kě dé yù jiè chū
无我相俱不可得，净不净相俱不可得，欲界出

yù jiè xiàng jù bù kě dé sè jiè chū sè jiè xiàng jù bù kě dé wú
欲界相俱不可得，色界出色界相俱不可得，无
sè jiè chū wú sè jiè xiàng jù bù kě dé hé yǐ gù shànxiàn cǐ
色界出无色界相俱不可得。何以故？善现，此
dà shèngzhōngzhū fǎ zì xìng bù kě dé gù
大乘中诸法自性不可得故。

fù cì shànxiàn guò qù sè guò qù sè kōng wèi lái xiàn
“复次，善现，过去色过去色空，未来现
zài sè wèi lái xiàn zài sè kōng guò qù shòu xiǎng xíng shí guò qù
在色未来现在色空；过去受、想、行、识过去
shòu xiǎng xíng shí kōng wèi lái xiàn zài shòu xiǎng xíng shí
受、想、行、识空，未来现在受、想、行、识
wèi lái xiàn zài shòu xiǎng xíng shí kōng
未来现在受、想、行、识空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù sè bù kě dé hé yǐ gù guò
“善现，空中过去色不可得。何以故？过
qù sè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé
去色即是空，空性亦空，空中空尚不可得，
hé kuàng kōngzhōngyǒuguò qù sè kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái
何况空中有过去色可得！善现，空中未来
xiàn zài sè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài sè jí shì kōng
现在色不可得。何以故？未来现在色即是空，
kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng kōngzhōngyǒu
空性亦空，空中空尚不可得，何况空中有
wèi lái xiàn zài sè kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù shòu xiǎng
未来现在色可得！善现，空中过去受、想、
xíng shí bù kě dé hé yǐ gù guò qù shòu xiǎng xíng shí jí
行、识不可得。何以故？过去受、想、行、识即
shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒuguò qù shòu xiǎng xíng shí kě dé shànxiàn kōng
空中有过去受、想、行、识可得！善现，空
zhōngwèi lái xiàn zài shòu xiǎng xíng shí bù kě dé hé yǐ gù
中未来现在受、想、行、识不可得。何以故？
wèi lái xiàn zài shòu xiǎng xíng shí jí shì kōng kōngxìng yì kōng
未来现在受、想、行、识即是空，空性亦空，
kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng kōngzhōngyǒu wèi lái xiàn zài
空中空尚不可得，何况空中有未来现在

shòu xiǎng xíng shí kě dé
受、想、行、识可得！

fù cì shànxiàn guò qù yǎnchùguò qù yǎnchùkōng wèi
“复次，善现，过去眼处过去眼处空，未
lái xiàn zài yǎnchùwèi lái xiàn zài yǎnchùkōng guò qù ěr bí shé
来现在眼处未来现在眼处空；过去耳、鼻、舌、
shēn yì chùguò qù ěr bí shé shēn yì chùkōng wèi lái
身、意处过去耳、鼻、舌、身、意处空，未来
xiàn zài ěr bí shé shēn yì chùwèi lái xiàn zài ěr bí shé
现在耳、鼻、舌、身、意处未来现在耳、鼻、舌、
shēn yì chùkōng
身、意处空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù yǎnchù bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去眼处不可得。何以故？

guò qù yǎnchù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
过去眼处即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù yǎnchù kě dé shànxiàn kōngzhōng
得，何况空中有过去眼处可得！善现，空中
wèi lái xiàn zài yǎnchù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài yǎnchù
未来现在眼处不可得。何以故？未来现在眼处
jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
即是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài yǎnchù kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù
空中有未来现在眼处可得！善现，空中过去
ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé hé yǐ gù guò qù ěr
耳、鼻、舌、身、意处不可得。何以故？过去耳、
bí shé shēn yì chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōng
鼻、舌、身、意处即是空，空性亦空，空中
kōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù ěr bí shé
空尚不可得，何况空中有过去耳、鼻、舌、
shēn yì chù kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài ěr bí
身、意处可得！善现，空中未来现在耳、鼻、
shé shēn yì chù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài ěr bí
舌、身、意处不可得。何以故？未来现在耳、鼻、
shé shēn yì chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng
舌、身、意处即是空，空性亦空，空中空尚
bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn
不可得，何况空中有未来现在耳、鼻、舌、身、

yì chù kě dé
意处可得！

fù cì shànxiàn guò qù sè chùguò qù sè chùkōng wèi
“复次，善现，过去色处过去色处空，未
lái xiàn zài sè chùwèi lái xiàn zài sè chùkōng guò qù shēng xiāng wèi
来现在色处未来现在色处空；过去声、香、味、
chù fǎ chùguò qù shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng wèi lái
触、法处过去声、香、味、触、法处空，未来
xiàn zài shēng xiāng wèi chù fǎ chùwèi lái xiàn zài shēng xiāng
现在声、香、味、触、法处未来现在声、香、
wèi chù fǎ chùkōng
味、触、法处空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù sè chù bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去色处不可得。何以故？
guò qù sè chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
过去色处即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù sè chù kě dé shànxiàn kōngzhōng
得，何况空中有过去色处可得！善现，空中
wèi lái xiàn zài sè chù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài sè chù
未来现在色处不可得。何以故？未来现在色处
jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
即是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài sè chù kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù
空中有未来现在色处可得！善现，空中过去
shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé hé yǐ gù guò qù
声、香、味、触、法处不可得。何以故？过去
shēng xiāng wèi chù fǎ chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng
声、香、味、触、法处即是空，空性亦空，
kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù shēng
空中空尚不可得，何况空中有过去声、
xiāng wèi chù fǎ chù kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn
香、味、触、法处可得！善现，空中未来现
zài shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé hé yǐ gù wèi
在声、香、味、触、法处不可得。何以故？未
lái xiàn zài shēng xiāng wèi chù fǎ chù jí shì kōng kōngxìng yì
来现在声、香、味、触、法处即是空，空性亦
kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn
空，空中空尚不可得，何况空中有未来现

zài shēng xiāng wèi chù fǎ chù kě dé
在声、香、味、触、法处可得！

fù cì shànxiàn guò qù yǎn jiè guò qù yǎn jiè kōng wèi lái
“复次，善现，过去眼界过去眼界空，未来

xiàn zài yǎn jiè wèi lái xiàn zài yǎn jiè kōng guò qù ěr bí shé shēn
现在眼界未来现在眼界空；过去耳、鼻、舌、身、

yì jiè guò qù ěr bí shé shēn yì jiè kōng wèi lái xiàn zài ěr
意境过去耳、鼻、舌、身、意境空，未来现在耳、

bí shé shēn yì jiè wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì
鼻、舌、身、意境未来现在耳、鼻、舌、身、意

jiè kōng
界空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù yǎn jiè bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去眼界不可得。何以故？

guò qù yǎn jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
过去眼界即是空，空性亦空，空中空尚不可

dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù yǎn jiè kě dé shànxiàn kōngzhōng
得，何况空中有过去眼界可得！善现，空中

wèi lái xiàn zài yǎn jiè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài yǎn jiè
未来现在眼界不可得。何以故？未来现在眼界

jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
即是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况

kōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài yǎn jiè kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù
空中有未来现在眼界可得！善现，空中过去

ěr bí shé shēn yì jiè bù kě dé hé yǐ gù guò qù ěr
耳、鼻、舌、身、意境不可得。何以故？过去耳、

bí shé shēn yì jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōng
鼻、舌、身、意境即是空，空性亦空，空中

kōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù ěr bí shé
空尚不可得，何况空中有过去耳、鼻、舌、

shēn yì jiè kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài ěr bí
身、意境可得！善现，空中未来现在耳、鼻、

shé shēn yì jiè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài ěr bí
舌、身、意境不可得。何以故？未来现在耳、鼻、

shé shēn yì jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng
舌、身、意境即是空，空性亦空，空中空尚

bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn
不可得，何况空中有未来现在耳、鼻、舌、身、

yì jiè kě dé
眼界可得！

fù cì shànxiàn guò qù sè jiè guò qù sè jiè kōng wèi lái
“复次，善现，过去色界过去色界空，未来
xiàn zài sè jiè wèi lái xiàn zài sè jiè kōng guò qù shēng xiāng wèi
现在色界未来现在色界空；过去声、香、味、
chù fǎ jiè guò qù shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kōng wèi lái
触、法界过去声、香、味、触、法界空，未来
xiàn zài shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wèi lái xiàn zài shēng xiāng
现在声、香、味、触、法界未来现在声、香、
wèi chù fǎ jiè kōng
味、触、法界空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù sè jiè bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去色界不可得。何以故？
guò qù sè jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
过去色界即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù sè jiè kě dé shànxiàn kōngzhōng
得，何况空中有过去色界可得！善现，空中
wèi lái xiàn zài sè jiè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài sè jiè
未来现在色界不可得。何以故？未来现在色界
jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
即是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài sè jiè kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù
空中有未来现在色界可得！善现，空中过去
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě dé hé yǐ gù guò qù
声、香、味、触、法界不可得。何以故？过去
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng
声、香、味、触、法界即是空，空性亦空，
kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù shēng
空中空尚不可得，何况空中有过去声、
xiāng wèi chù fǎ jiè kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài
香、味、触、法界可得！善现，空中未来现在
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái
声、香、味、触、法界不可得。何以故？未来
xiàn zài shēng xiāng wèi chù fǎ jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng
现在声、香、味、触、法界即是空，空性亦空，
kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài
空中空尚不可得，何况空中有未来现在

shēng xiāng wèi chù fǎ jiè kě dé
声、香、味、触、法界可得！

fù cì shànxiàn guò qù yǎn shí jiè guò qù yǎn shí jiè kōng
“复次，善现，过去眼识界过去眼识界空，

wèi lái xiàn zài yǎn shí jiè wèi lái xiàn zài yǎn shí jiè kōng guò qù ěr bí
未来现在眼识界未来现在眼识界空；过去耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè guò qù ěr bí shé shēn yì shí jiè kōng
舌、身、意识界过去耳、鼻、舌、身、意识界空，

wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì shí jiè wèi lái xiàn zài ěr
未来现在耳、鼻、舌、身、意识界未来现在耳、

bí shé shēn yì shí jiè kōng
鼻、舌、身、意识界空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù yǎn shí jiè bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去眼识界不可得。何以故？

guò qù yǎn shí jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù
过去眼识界即是空，空性亦空，空中空尚不

kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù yǎn shí jiè kě dé shànxiàn
可得，何况空中有过去眼识界可得！善现，

kōngzhōngwèi lái xiàn zài yǎn shí jiè bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn
空中未来现在眼识界不可得。何以故？未来现

zài yǎn shí jiè jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
在眼识界即是空，空性亦空，空中空尚不可

dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài yǎn shí jiè kě dé shànxiàn
得，何况空中有未来现在眼识界可得！善现，

kōngzhōngguò qù ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě dé hé
空中过去耳、鼻、舌、身、意识界不可得。何

yǐ gù guò qù ěr bí shé shēn yì shí jiè jí shì kōng kōng
以故？过去耳、鼻、舌、身、意识界即是空，空

xìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò
性亦空，空中空尚不可得，何况空中有过

qù ěr bí shé shēn yì shí jiè kě dé shànxiàn kōngzhōng
去耳、鼻、舌、身、意识界可得！善现，空中

wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě dé hé yǐ
未来现在耳、鼻、舌、身、意识界不可得。何以

gù wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì shí jiè jí shì kōng
故？未来现在耳、鼻、舌、身、意识界即是空，

kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒu
空性亦空，空中空尚不可得，何况空中有

wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì shí jiè kě dé
未来现在耳、鼻、舌、身、意识界可得！

fù cì shànxiàn guò qù yǎnchùguò qù yǎnchùkōng wèi
“复次，善现，过去眼触过去眼触空，未
lái xiàn zài yǎnchùwèi lái xiàn zài yǎnchùkōng guò qù ěr bí shé
来现在眼触未来现在眼触空；过去耳、鼻、舌、
shēn yì chùguò qù ěr bí shé shēn yì chùkōng wèi lái
身、意触过去耳、鼻、舌、身、意触空，未来
xiàn zài ěr bí shé shēn yì chùwèi lái xiàn zài ěr bí shé
现在耳、鼻、舌、身、意触未来现在耳、鼻、舌、
shēn yì chùkōng
身、意触空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù yǎnchù bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去眼触不可得。何以故？
guò qù yǎnchù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
过去眼触即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù yǎnchù kě dé shànxiàn kōngzhōng
得，何况空中有过去眼触可得！善现，空中
wèi lái xiàn zài yǎnchù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài yǎnchù
未来现在眼触不可得。何以故？未来现在眼触
jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
即是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài yǎnchù kě dé shànxiàn kōngzhōngguò qù
空中有未来现在眼触可得！善现，空中过去
ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé hé yǐ gù guò qù ěr
耳、鼻、舌、身、意触不可得。何以故？过去耳、
bí shé shēn yì chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōng
鼻、舌、身、意触即是空，空性亦空，空中
kōngshàng bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuguò qù ěr bí shé
空尚不可得，何况空中有过去耳、鼻、舌、
shēn yì chù kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài ěr bí
身、意触可得！善现，空中未来现在耳、鼻、
shé shēn yì chù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài ěr bí
舌、身、意触不可得。何以故？未来现在耳、鼻、
shé shēn yì chù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng
舌、身、意触即是空，空性亦空，空中空尚
bù kě dé hé kuàngkōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn
不可得，何况空中有未来现在耳、鼻、舌、身、

yì chù kě dé
意触可得。

fù cì shànxiàn guò qù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu guò
“复次，善现，过去眼触为缘所生诸受过

qù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kōng wèi lái xiàn zài yǎnchù wéiyuán
去眼触为缘所生诸受空，未来现在眼触为缘

suǒ shēng zhū shòu wèi lái xiàn zài yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kōng
所生诸受未来现在眼触为缘所生诸受空；

guò qù ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu guò qù
过去耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受过去

ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kōng wèi lái
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受空，未来

xiàn zài ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu wèi lái
现在耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受未来

xiàn zài ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kōng
现在耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受空。

shànxiàn kōngzhōng guò qù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
“善现，空中过去眼触为缘所生诸受

bù kě dé hé yǐ gù guò qù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu jí shì
不可得。何以故？过去眼触为缘所生诸受即是

kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōng kōngshàng bù kě dé hé kuàng kōng
空，空性亦空，空中空尚不可得，何况空

zhōng yǒu guò qù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé shànxiàn kōng
中有过去眼触为缘所生诸受可得！善现，空

zhōng wèi lái xiàn zài yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé hé yǐ
中未来现在眼触为缘所生诸受不可得。何以

gù wèi lái xiàn zài yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu jí shì kōng kōng
故？未来现在眼触为缘所生诸受即是空，空

xìng yì kōng kōngzhōng kōngshàng bù kě dé hé kuàng kōngzhōng yǒu wèi
性亦空，空中空尚不可得，何况空中有未

lai xiàn zài yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu kě dé shànxiàn kōngzhōng
来现在眼触为缘所生诸受可得！善现，空中

guò qù ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bù kě
过去耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受不可

de hé yǐ gù guò qù ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ
得。何以故？过去耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēng zhū shòu jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōng kōngshàng bù kě
生诸受即是空，空性亦空，空中空尚不可

dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò qù ěr bí shé shēn yì chù
得，何 况 空 中 有 过 去 耳、鼻、舌、身、意 触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài ěr
为 缘 所 生 诸 受 可 得！善 现，空 中 未 来 现 在 耳、
bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé hé yǐ
鼻、舌、身、意 触 为 缘 所 生 诸 受 不 可 得。何 以
gù wèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
故？未 来 现 在 耳、鼻、舌、身、意 触 为 缘 所 生
zhūshòu jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé
诸 受 即 是 空，空 性 亦 空，空 中 空 尚 不 可 得，
hé kuàngōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài ěr bí shé shēn yì chù
何 况 空 中 有 未 来 现 在 耳、鼻、舌、身、意 触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě dé
为 缘 所 生 诸 受 可 得！

大般若波罗蜜多经卷第四百一十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi èr shí 大般若波罗蜜多经卷第四百二十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì èr fēn wú suǒ yǒu pǐn dì èr shí yī zhī sān 第二分无所有品第二十一之三

fù cì shàn xiàn guò qù bù shī bō luó mì duō guò qù bù shī
“复次，善现，过去布施波罗蜜多过去布施

bō luó mì duō kōng wèi lái xiàn zài bù shī bō luó mì duō wèi lái xiàn zài
波罗蜜多空，未来现在布施波罗蜜多未来现在

bù shī bō luó mì duō kōng guò qù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
布施波罗蜜多空；过去净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō guò qù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
般若波罗蜜多过去净戒、安忍、精进、静虑、般

rě bō luó mì duō kōng wèi lái xiàn zài jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
若波罗蜜多空，未来现在净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duō wèi lái xiàn zài jìng jiè ān rěn jīng jìn
虑、般若波罗蜜多未来现在净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō kōng
静虑、般若波罗蜜多空。

shàn xiàn kōng zhōng guò qù bù shī bō luó mì duō bù kě dé
“善现，空中过去布施波罗蜜多不可得。

hé yǐ gù guò qù bù shī bō luó mì duō jí shì kōng kōng xìng yì kōng
何以故？过去布施波罗蜜多即是空，空性亦空，

kōng zhōng kōng shàng bù kě dé hé kuàng kōng zhōng yǒu guò qù bù shī bō
空中空尚不可得，何况空中有过去布施波

luó mì duō kě dé shàn xiàn kōng zhōng wèi lái xiàn zài bù shī bō luó mì
罗蜜多可得！善现，空中未来现在布施波罗蜜

duō bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài bù shī bō luó mì duō jí
多不可得。何以故？未来现在布施波罗蜜多即

shì kōng kōng xìng yì kōng kōng zhōng kōng shàng bù kě dé hé kuàng
是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况

kōng zhōng yǒu wèi lái xiàn zài bù shī bō luó mì duō kě dé shàn xiàn kōng
空中有未来现在布施波罗蜜多可得！善现，空

zhōngguò qù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
中 过去净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多
bù kě dé hé yǐ gù guò qù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
不可得。何以故？过去净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng
般若波罗蜜多即是空，空性亦空，空中空尚
bù kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò qù jìng jiè ān rěn jīng jìn
不可得，何况空中有过去净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō kě dé shànxiàn kōngzhōngwèi lái xiàn
静虑、般若波罗蜜多可得！善现，空中未来现
zài jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō bù kě
在净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可
dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
得。何以故？未来现在净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng
般若波罗蜜多即是空，空性亦空，空中空尚
bù kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài jìng jiè ān rěn jīng
不可得，何况空中有未来现在净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō kě dé
进、静虑、般若波罗蜜多可得！

fù cì shànxiàn guò qù sì niànzhù guò qù sì niànzhù kōng
“复次，善现，过去四念住过去四念住空，
wèi lái xiàn zài sì niànzhù wèi lái xiàn zài sì niànzhù kōng guò qù sì
未来现在四念住未来现在四念住空；过去四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī guò qù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī kōng wèi lái xiàn zài
道支过去四正断乃至八圣道支空，未来现在
sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wèi lái xiàn zài sì zhèngduàn nǎi
四正断乃至八圣道支未来现在四正断乃
zhì bā shèngdào zhī kōng
至八圣道支空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù sì niànzhù bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去四念住不可得。何以故？
guò qù sì niànzhù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù
过去四念住即是空，空性亦空，空中空尚不
kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò qù sì niànzhù kě dé shànxiàn
可得，何况空中有过去四念住可得！善现，

kōngzhōngwèi lái xiàn zài sì niàn zhù bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn
空中未来现在四念住不可得。何以故？未来现
zài sì niàn zhù jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
在四念住即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàng kōngzhōngyǒu wèi lái xiàn zài sì niàn zhù kě dé shàn xiàn
得，何况空中有未来现在四念住可得！善现，
kōngzhōngguò qù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī bù kě dé hé
空中过去四正断乃至八圣道支不可得。何
yǐ gù guò qù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī jí shì kōng
以故？过去四正断乃至八圣道支即是空，
kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng kōngzhōngyǒu
空性亦空，空中空尚不可得，何况空中有
guò qù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī kě dé shàn xiàn kōng
过去四正断乃至八圣道支可得！善现，空
zhōngwèi lái xiàn zài sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī bù kě dé
中未来现在四正断乃至八圣道支不可得。

hé yǐ gù wèi lái xiàn zài sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī jí
何以故？未来现在四正断乃至八圣道支即
shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàng
是空，空性亦空，空中空尚不可得，何况
kōngzhōngyǒu wèi lái xiàn zài sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī kě dé
空中有未来现在四正断乃至八圣道支可得。

fù cì shàn xiàn rú shì nǎi zhì guò qù fó shí lì guò qù fó
“复次，善现，如是乃至过去佛十力过去佛
shí lì kōng wèi lái xiàn zài fó shí lì wèi lái xiàn zài fó shí lì kōng
十力空，未来现在佛十力未来、现在佛十力空；
guò qù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
过去四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ guò qù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó
大舍、十八佛不共法过去四无所畏乃至十八佛
bú gòng fǎ kōng wèi lái xiàn zài sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
不共法空，未来现在四无所畏乃至十八佛不共
fǎ wèi lái xiàn zài sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kōng
法未来现在四无所畏乃至十八佛不共法空。

shàn xiàn kōngzhōngguò qù fó shí lì bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去佛十力不可得。何以故？
guò qù fó shí lì jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù
过去佛十力即是空，空性亦空，空中空尚不

kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò qù fó shí lì kě dé shànxiàn
可得，何况空中有过去佛十力可得！善现，
kōngzhōngwèi lái xiàn zài fó shí lì bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn
空中未来现在佛十力不可得。何以故？未来现
zài fó shí lì jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě
在佛十力即是空，空性亦空，空中空尚不可
dé hé kuàngōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài fó shí lì kě dé shànxiàn
得，何况空中有未来现在佛十力可得！善现，
kōngzhōngguò qù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé
空中过去四无所畏乃至十八佛不共法不可得。
hé yǐ gù guò qù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jí shì
何以故？过去四无所畏乃至十八佛不共法即是
kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngōng
空，空性亦空，空中空尚不可得，何况空
zhōngyǒuguò qù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kě dé shàn
中有过去四无所畏乃至十八佛不共法可得！善
xiàn kōngzhōngwèi lái xiàn zài sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
现，空中未来现在四无所畏乃至十八佛不共
fǎ bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
法不可得。何以故？未来现在四无所畏乃至十八
fó bú gòng fǎ jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù
佛不共法即是空，空性亦空，空中空尚不
kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí
可得，何况空中有未来现在四无所畏乃至十
bā fó bú gòng fǎ kě dé
八佛不共法可得。

fù cì shànxiàn guò qù yì shēngguò qù yì shēngkōng
“复次，善现，过去异生过去异生空，
wèi lái xiàn zài yì shēngwèi lái xiàn zài yì shēngkōng guò qù shēngwén
未来现在异生未来现在异生空；过去声闻、
dú jué pú sà rú lái guò qù shēngwén dú jué pú sà rú
独觉、菩萨、如来过去声闻、独觉、菩萨、如
lái kōng wèi lái xiàn zài shēngwén dú jué pú sà rú lái wèi lái
来空，未来现在声闻、独觉、菩萨、如来未来
xiàn zài shēngwén dú jué pú sà rú lái kōng
现在声闻、独觉、菩萨、如来空。

shànxiàn kōngzhōngguò qù yì shēng bù kě dé hé yǐ gù
“善现，空中过去异生不可得。何以故？

guò qù yì shēng jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù
过去异生即是空，空性亦空，空中空尚不

kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò qù yì shēng kě dé shànxiàn kōng
可得，何况空中有过去异生可得！善现，空

zhōngwèi lái xiàn zài yì shēng bù kě dé hé yǐ gù wèi lái xiàn zài
中未来现在异生不可得。何以故？未来现在

yì shēng jí shì kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé
异生即是空，空性亦空，空中空尚不可得，

hé kuàngōngzhōngyǒuwèi lái xiàn zài yì shēng kě dé yǐ wǒ yǒuqíng
何况空中有未来现在异生可得！以我、有情

nǎi zhì zhī zhě jiànzhě jiē wú suǒyǒu bù kě dé gù shànxiàn kōng
乃至知者、见者皆无所有不可得故。善现，空

zhōngguò qù shēngwén dú jué pú sà rú lái bù kě dé hé yǐ
中过去声闻、独觉、菩萨、如来不可得。何以

gù guò qù shēngwén dú jué pú sà rú lái jí shì kōng kōng
故？过去声闻、独觉、菩萨、如来即是空，空

xìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngōngzhōngyǒuguò
性亦空，空中空尚不可得，何况空中有过去

qù shēngwén dú jué pú sà rú lái kě dé shànxiàn kōngzhōng
去声闻、独觉、菩萨、如来可得！善现，空中

wèi lái xiàn zài shēngwén dú jué pú sà rú lái bù kě dé hé
未来现在声闻、独觉、菩萨、如来不可得。何

yǐ gù wèi lái xiàn zài shēngwén dú jué pú sà rú lái jí shì
以故？未来现在声闻、独觉、菩萨、如来即是

kōng kōngxìng yì kōng kōngzhōngkōngshàng bù kě dé hé kuàngōng
空，空性亦空，空中空尚不可得，何况空

zhōngyǒuwèi lái xiàn zài shēngwén dú jué pú sà rú lái kě dé
中有未来现在声闻、独觉、菩萨、如来可得！

yǐ wǒ yǒuqíng nǎi zhì zhī zhě jiànzhě jiē wú suǒyǒu bù kě dé gù
以我、有情乃至知者、见者皆无所有不可得故。

fù cì shànxiàn qián jì sè bù kě dé hòu jì zhōng jì
“复次，善现，前际色不可得，后际中际

sè bù kě dé sān jì píngděngzhōng sè yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé
色不可得，三际平等中色亦不可得。所以者何？

shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì sè jiē bù kě dé hé yǐ gù
善现，平等中前后中际色皆不可得。何以故？

píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé kuàngōngpíngděngzhōngyǒu
平等中平等性尚不可得，何况平等中有

qiánhòuzhōng jì sè kě dé shànxiàn qián jì shòu xiǎng xíng
前后中际色可得！善现，前际受、想、行、
shí bù kě dé hòu jì zhōng jì shòu xiǎng xíng shí bù kě dé
识不可得，后际中际受、想、行、识不可得，
sān jì píngděngzhōngshòu xiǎng xíng shí yì bù kě dé suǒ yǐ
三际平等中受、想、行、识亦不可得。所以
zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì shòu xiǎng xíng
者何？善现，平等中前后中际受、想、行、
shí jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě
识皆不可得。何以故？平等中平等性尚不可
dé hé kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì shòu xiǎng xíng
得，何况平等中有前后中际受、想、行、
shí kě dé
识可得！

fù cì shànxiàn qián jì yǎnchù bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际眼处不可得，后际中
jì yǎnchù bù kě dé sān jì píngděngzhōngyǎnchù yì bù kě dé suǒ
际眼处不可得，三际平等中眼处亦不可得。所
yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì yǎnchù jiē bù
以者何？善现，平等中前后中际眼处皆不
kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
可得。何以故？平等中平等性尚不可得，何
kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì yǎnchù kě dé shànxiàn qián
况平等中有前后中际眼处可得！善现，前
jì ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé hòu jì zhōng jì ěr
际耳、鼻、舌、身、意处不可得，后际中际耳、
bí shé shēn yì chù bù kě dé sān jì píngděngzhōng ěr bí
鼻、舌、身、意处不可得，三际平等中耳、鼻、
shé shēn yì chù yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píng
舌、身、意处亦不可得。所以者何？善现，平
děngzhōngqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì chù jiē bù kě
等中前后中际耳、鼻、舌、身、意处皆不可
dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
得。何以故？平等中平等性尚不可得，何
kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì
况平等中有前后中际耳、鼻、舌、身、意
chù kě dé
处可得！

fù cì shànxiàn qián jì sè chù bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际色处不可得，后际中

jì sè chù bù kě dé sān jì píngděngzhōng sè chù yì bù kě dé suǒ
际色处不可得，三际平等中色处亦不可得。所

yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōng qián hòu zhōng jì sè chù jiē bù
以者何？善现，平等中前后中际色处皆不

kě dé hé yǐ gù píngděngzhōng píngděngxìng shàng bù kě dé hé
可得。何以故？平等中平等性尚不可得，何

kuàng píngděngzhōng yǒu qián hòu zhōng jì sè chù kě dé shànxiàn qián
况平等中有前后中际色处可得！善现，前

jì shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé hòu jì zhōng jì shēng
际声、香、味、触、法处不可得，后际中际声、

xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé sān jì píngděngzhōng shēng
香、味、触、法处不可得，三际平等中声、

xiāng wèi chù fǎ chù yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn
香、味、触、法处亦不可得。所以者何？善现，

píngděngzhōng qián hòu zhōng jì shēng xiāng wèi chù fǎ chù jiē
平等中前后中际声、香、味、触、法处皆

bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōng píngděngxìng shàng bù kě dé
不可得。何以故？平等中平等性尚不可得，

hé kuàng píngděngzhōng yǒu qián hòu zhōng jì shēng xiāng wèi chù
何况平等中有前后中际声、香、味、触、

fǎ chù kě dé
法处可得！

fù cì shànxiàn qián jì yǎn jiè bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际眼界不可得，后际中

jì yǎn jiè bù kě dé sān jì píngděngzhōng yǎn jiè yì bù kě dé suǒ
际眼界不可得，三际平等中眼界亦不可得。所

yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōng qián hòu zhōng jì yǎn jiè jiē bù kě
以者何？善现，平等中前后中际眼界皆不可

de hé yǐ gù píngděngzhōng píngděngxìng shàng bù kě dé hé
得。何以故？平等中平等性尚不可得，何

kuàng píngděngzhōng yǒu qián hòu zhōng jì yǎn jiè kě dé shànxiàn qián
况平等中有前后中际眼界可得！善现，前

jì ěr bǐ shé shēn yì jiè bù kě dé hòu jì zhōng jì ěr
际耳、鼻、舌、身、意界不可得，后际中际耳、

bǐ shé shēn yì jiè bù kě dé sān jì píngděngzhōng ěr bǐ
鼻、舌、身、意界不可得，三际平等中耳、鼻、

shé shēn yì jiè yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píng
舌、身、意界亦不可得。所以者何？善现，平
děngzhōngqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì jiè jiē bù kě
等 中 前后 中 际耳、鼻、舌、身、意界皆不可
dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
得。何以故？平等 中 平等性尚不可得，何
kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì
况 平等 中 有前后 中 际耳、鼻、舌、身、意
jiè kě dé
界可得！

fù cì shànxiàn qián jì sè jiè bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际色界不可得，后际 中
jì sè jiè bù kě dé sān jì píngděngzhōng sè jiè yì bù kě dé suǒ
际色界不可得，三际平等 中 色界亦不可得。所
yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì sè jiè jiē bù kě
以者何？善现，平等 中 前后 中 际色界皆不可
dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
得。何以故？平等 中 平等性尚不可得，何
kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì sè jiè kě dé shànxiàn qián
况 平等 中 有前后 中 际色界可得！善现，前
jì shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě dé hòu jì zhōng jì shēng
际声、香、味、触、法界不可得，后际 中 际声、
xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě dé sān jì píngděngzhōngshēng
香、味、触、法界不可得，三际平等 中 声、
xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn
香、味、触、法界亦不可得。所以者何？善现，
píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì shēng xiāng wèi chù fǎ jiè jiē
平等 中 前后 中 际声、香、味、触、法界皆
bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé
不可得。何以故？平等 中 平等性尚不可得，
hé kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì shēng xiāng wèi chù
何况 平等 中 有前后 中 际声、香、味、触、
fǎ jiè kě dé
法界可得！

fù cì shànxiàn qián jì yǎn shí jiè bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际眼识界不可得，后际 中
jì yǎn shí jiè bù kě dé sān jì píngděngzhōngyǎn shí jiè yì bù kě dé
际眼识界不可得，三际平等 中 眼识界亦不可得。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì yǎn shí jiè jiē
所以者何？善现，平等中前后中际眼识界皆
bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé
不可得。何以故？平等中平等性尚不可得，
hé kuàng píngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì yǎn shí jiè kě dé shànxiàn
何况平等中有前后中际眼识界可得！善现，
qián jì ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě dé hòu jì zhōng
前际耳、鼻、舌、身、意识界不可得，后际中
jì ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě dé sān jì píngděng
际耳、鼻、舌、身、意识界不可得，三际平等
zhōng ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù kě dé suǒ yǐ zhě
中耳、鼻、舌、身、意识界亦不可得。所以者
hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn
何？善现，平等中前后中际耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng
意识界皆不可得。何以故？平等中平等性尚
bù kě dé hé kuàng píngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì ěr bí shé
不可得，何况平等中有前后中际耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè kě dé
身、意识界可得！

fù cì shànxiàn qián jì yǎnchù bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际眼触不可得，后际中
jì yǎnchù bù kě dé sān jì píngděngzhōngyǎnchù yì bù kě dé suǒ
际眼触不可得，三际平等中眼触亦不可得。所
yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì yǎnchù jiē bù
以者何？善现，平等中前后中际眼触皆不
kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
可得。何以故？平等中平等性尚不可得，何
kuàng píngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì yǎnchù kě dé shànxiàn qián
况平等中有前后中际眼触可得！善现，前
jì ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé hòu jì zhōng jì ěr
际耳、鼻、舌、身、意触不可得，后际中际耳、
bí shé shēn yì chù bù kě dé sān jì píngděngzhōng ěr bí
鼻、舌、身、意触不可得，三际平等中耳、鼻、
shé shēn yì chù yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píng
舌、身、意触亦不可得。所以者何？善现，平
děngzhōngqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì chù jiē bù kě
等中前后中际耳、鼻、舌、身、意触皆不可

dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé
得。何以故？平等中平等性尚不可得，何
kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì
况平等中有前后中际耳、鼻、舌、身、意
chù kě dé
触可得！

fù cì shànxiàn qián jì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
“复次，善现，前际眼触为缘所生诸受
bù kě dé hòu jì zhōng jì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé
不可得，后际中际眼触为缘所生诸受不可得，
sān jì píngděngzhōngyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù kě dé
三际平等中眼触为缘所生诸受亦不可得。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì yǎnchùwéi
所以者何？善现，平等中前后中际眼触为
yuánsuǒshēngzhūshòu jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíng
缘所生诸受皆不可得。何以故？平等中平
děngxìngshàng bù kě dé hé kuàngpíngděngzhōngyǒuyǎnchùwéiyuánsuǒ
等性尚不可得，何况平等中有眼触为缘所

shēngzhūshòu kě dé shànxiàn qián jì ěr bí shé shēn yì
生诸受可得！善现，前际耳、鼻、舌、身、意
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé hòu jì zhōng jì ěr bí
触为缘所生诸受不可得，后际中际耳、鼻、
shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé sān jì píngděng
舌、身、意触为缘所生诸受不可得，三际平等

zhōng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù
中耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦不
kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì ěr
可得。所以者何？善现，平等中前后中际耳、
bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jiē bù kě dé hé
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受皆不可得。何

yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé kuàngpíng
以故？平等中平等性尚不可得，何况平
děngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì ěr bí shé shēn yì chùwéiyuán
等中有前后中际耳、鼻、舌、身、意触为缘
suǒshēngzhūshòu kě dé
所生诸受可得！

fù cì shànxiàn qián jì bù shī bō luó mì duō bù kě dé
“复次，善现，前际布施波罗蜜多不可得，

hòu jì zhōng jì bù shī bō luó mì duō bù kě dé sān jì píngděngzhōng
后际 中 际 布施波罗蜜多不可得，三际平等 中

bù shī bō luó mì duō yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píng
布施波罗蜜多亦不可得。所以者何？善现，平

děngzhōngqiánhòuzhōng jì bù shī bō luó mì duō jiē bù kě dé hé yǐ
等 中 前后 中 际 布施波罗蜜多皆不可得。何以

gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng bù kě dé hé kuàngpíngděng
故？平等 中 平等 性 尚 不可得，何况 平等

zhōngyǒuqiánhòuzhōng jì bù shī bō luó mì duō kě dé shànxiàn qián
中 有 前后 中 际 布施波罗蜜多可得！善现，前

jì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bó rě bō luó mì duō bù kě
际 净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可

de hòu jì zhōng jì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
得，后际 中 际 净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō bù kě dé sān jì píngděngzhōng jìng jiè ān rěn jīng jìn
罗蜜多不可得，三际平等 中 净戒、安忍、精进、

jìng lù bó rě bō luó mì duō yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn
静虑、般若波罗蜜多亦不可得。所以者何？善现，

píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
平等 中 前后 中 际 净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíng
般若波罗蜜多皆不可得。何以故？平等 中 平

děngxìngshàng bù kě dé hé kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì
等 性 尚 不可得，何况 平等 中 有 前后 中 际

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bó rě bō luó mì duō kě dé
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多可得！

fù cì shànxiàn qián jì sì niànzhù bù kě dé hòu jì
“复次，善现，前际四念住不可得，后际

zhōng jì sì niànzhù bù kě dé sān jì píngděngzhōng sì niànzhù yì bù
中 际 四念住不可得，三际平等 中 四念住亦不

kě dé suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōngqiánhòuzhōng jì sì
可得。所以者何？善现，平等 中 前后 中 际 四

niànzhù jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōngpíngděngxìngshàng
念住皆不可得。何以故？平等 中 平等 性 尚

bù kě dé hé kuàngpíngděngzhōngyǒuqiánhòuzhōng jì sì niànzhù kě
不可得，何况 平等 中 有 前后 中 际 四念住可

de shànxiàn qián jì sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
得！善现，前际四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù kě dé hòu jì zhōng jì sì
力、七等觉支、八圣道支不可得，后际中际四
zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī bù kě dé sān jì píng děng zhōng sì
正断乃至八圣道支不可得，三际平等中四
zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shàn
正断乃至八圣道支亦不可得。所以者何？善
xiàn píng děng zhōng qián hòu zhōng jì sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào
现，平等中前后中际四正断乃至八圣道
zhī jiē bù kě dé hé yǐ gù píng děng zhōng píng děng xìng shàng bù kě
支皆不可得。何以故？平等中平等性尚不可
dé hé kuàng píng děng zhōng yǒu qián hòu zhōng jì sì zhèng duàn nǎi zhì
得，何况平等中有前后中际四正断乃至
bā shèng dào zhī kě dé
八圣道支可得！

fù cì shàn xiàn rú shì nǎi zhì qián jì fó shí lì bù kě dé
“复次，善现，如是乃至前际佛十力不可得，
hòu jì zhōng jì fó shí lì bù kě dé sān jì píng děng zhōng fó shí lì
后际中际佛十力不可得，三际平等中佛十力
yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn píng děng zhōng qián hòu zhōng
亦不可得。所以者何？善现，平等中前后中
jì fó shí lì jiē bù kě dé hé yǐ gù píng děng zhōng píng děng xìng
际佛十力皆不可得。何以故？平等中平等性
shàng bù kě dé hé kuàng píng děng zhōng yǒu qián hòu zhōng jì fó shí lì
尚不可得，何况平等中有前后中际佛十力
kě dé shàn xiàn qián jì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
可得！善现，前际四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé hòu jì
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不可得，后际
zhōng jì sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé sān jì
中际四无所畏乃至十八佛不共法不可得，三际
píng děng zhōng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì bù kě dé
平等中四无所畏乃至十八佛不共法亦不可得。
suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn píng děng zhōng qián hòu zhōng jì sì wú suǒ wèi
所以者何？善现，平等中前后中际四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jiē bù kě dé hé yǐ gù píng děng
乃至十八佛不共法皆不可得。何以故？平等
zhōng píng děng xìng shàng bù kě dé hé kuàng píng děng zhōng yǒu qián hòu
中平等性尚不可得，何况平等中有前后

zhōng jì sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ kě dé
中际四无所畏乃至十八佛不共法可得！

fù cì shànxiàn qián jì yì shēng bù kě dé hòu jì zhōng
“复次，善现，前际异生不可得，后际中

jì yì shēng bù kě dé sān jì píngděngzhōng yì shēng yì bù kě dé
际异生不可得，三际平等中异生亦不可得。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn píngděngzhōng qián hòu zhōng jì yì shēng jiē
所以者何？善现，平等中前后中际异生皆

bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōng píngděng xìng shàng bù kě dé
不可得。何以故？平等中平等性尚不可得，

hé kuàng píngděngzhōng yǒu qián hòu zhōng jì yì shēng kě dé yǐ wǒ
何况平等中有前后中际异生可得！以我、

yǒu qíng nǎi zhì zhī zhě jiàn zhě jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù shànxiàn
有情乃至知者、见者皆无所有不可得故。善现，

qián jì shēng wén dú jué pú sà rú lái bù kě dé hòu jì zhōng
前际声闻、独觉、菩萨、如来不可得，后际中

jì shēng wén dú jué pú sà rú lái bù kě dé sān jì píngděng
际声闻、独觉、菩萨、如来不可得，三际平等

zhōng shēng wén dú jué pú sà rú lái yì bù kě dé suǒ yǐ zhě
中声闻、独觉、菩萨、如来亦不可得。所以者

hé shànxiàn píngděngzhōng qián hòu zhōng jì shēng wén dú jué
何？善现，平等中前后中际声闻、独觉、

pú sà rú lái jiē bù kě dé hé yǐ gù píngděngzhōng píngděng xìng
菩萨、如来皆不可得。何以故？平等中平等性

shàng bù kě dé hé kuàng píngděngzhōng yǒu qián hòu zhōng jì shēng wén
尚不可得，何况平等中有前后中际声闻、

dú jué pú sà rú lái kě dé yǐ wǒ yǒu qíng nǎi zhì zhī zhě
独觉、菩萨、如来可得！以我、有情乃至知者、

jiàn zhě jiē wú suǒ yǒu bù kě dé gù
见者皆无所有不可得故。

rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bó rě bō luó
“如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí zhù cǐ sān jì píngděng xìng zhōng jīng qín xiū xué yī qiè xiàng
蜜多时，住此三际平等性中，精勤修学一切相

zhì wú qǔ zhuó gù sù dé yuán mǎn shànxiàn shì míng pú sà mó hē
智，无取著故速得圆满。善现，是名菩萨摩诃

sà sān jì píngděng dà shèng ruò pú sà mó hē sà zhù rú shì dà shèng
萨三际平等大乘。若菩萨摩诃萨住如是大乘

zhōng chāoshèng yī qiè shì jiāntiān rén ā sù luò děng jí néng
中，超胜一切世间天、人、阿素洛等，疾能
zhèng dé yī qiè xiàng zhì lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng
证得一切相智，利益安乐一切有情。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shàn zāi shàn
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！善哉！善
zāi rú lái yīng zhèng děng jué shàn néng zhèng shuō pú sà mó hē sà
哉！如来、应、正等觉善能正说菩萨摩诃萨
dà shèng shì zūn rú shì dà shèng zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào
大乘。世尊！如是大乘最尊最胜、最上最妙，
guò qù zhū pú sà mó hē sà yú cǐ zhōng xué yǐ néng zhèng dé yī qiè
过去诸菩萨摩诃萨于此中学，已能证得一切
xiàng zhì lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng wèi lái zhū pú sà mó hē sà yú
相智，利益安乐一切有情；未来诸菩萨摩诃萨于
cǐ zhōng xué dāng néng zhèng dé yī qiè xiàng zhì lì yì ān lè yī qiè
此中学，当能证得一切相智，利益安乐一切
yǒu qíng xiàn zài shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè zhū pú sà
有情；现在十方无量、无数、无边世界诸菩萨
mó hē sà yú cǐ zhōng xué jīn néng zhèng dé yī qiè xiàng zhì lì yì
摩诃萨于此中学，今能证得一切相智，利益
ān lè yī qiè yǒu qíng shì gù dà shèng zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì
安乐一切有情。是故大乘最尊最胜、最上最
miào néng wéi yī qiè pú sà mó hē sà zhēn shèng suǒ yī néng lìng pú
妙，能为一切菩萨摩诃萨真胜所依，能令菩
sà mó hē sà sù néng zhèng dé yī qiè xiàng zhì lì yì ān lè yī qiè
萨摩诃萨速能证得一切相智，利益安乐一切
yǒu qíng
有情。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shàn xiàn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。善现，
guò qù wèi lái xiàn zài zhū pú sà mó hē sà jiē yī dà shèng jīng qín xiū
过去未来现在诸菩萨摩诃萨，皆依大乘精勤修
xué sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí lì yì ān lè zhū yǒu qíng lèi
学，速证无上正等菩提，利益安乐诸有情类。
shì gù dà shèng zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào chāoshèng yī qiè
是故大乘最尊最胜、最上最妙，超胜一切
shì jiāntiān rén ā sù luò děng
世间天、人、阿素洛等。”

dì èr fēn suí shùn pǐn dì èr shí èr
第二分随顺品第二十二

ěr shí jù shòu mǎn cí zǐ bó fó yán shì zūn rú lái xiān
尔时，具寿满慈子白佛言：“世尊！如来先

lìng zūn zhě shàn xiàn wèi zhū pú sà mó hē sà xuān shuō bō rě bō luó mì
令尊者善现，为诸菩萨摩诃萨宣说般若波罗蜜

duō ér jīn hé gù nǎi shuō dà shèng
多，而今何故乃说大乘？”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán shì zūn wǒ qián suǒ shuō zhū dà
具寿善现即白佛言：“世尊！我前所说诸大

shèng yì jiāng wú wéi yuè suǒ shuō bō rě bō luó mì duō
乘义，将无违越所说般若波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn rǔ qián suǒ shuō zhū dà shèng yì jiē yú bō
佛告善现：“汝前所说诸大乘义，皆于般

rě bō luó mì duō yī qiè suí shùn wú suǒ wéi yuè hé yǐ gù shàn xiàn
若波罗蜜多，一切随顺无所违越。何以故？善现，

yī qiè shàn fǎ pú tí fēn fǎ ruò shēng wén fǎ ruò dú jué fǎ
一切善法、菩提分法，若声闻法、若独觉法、

ruò pú sà fǎ ruò rú lái fǎ rú shì yī qiè wú bú shè rù shèn shēn bō
若菩萨法、若如来法，如是一切无不摄入甚深般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé yī qiè shàn
尔时，善现复白佛言：“世尊！云何一切善

fǎ pú tí fēn fǎ ruò shēng wén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà
法、菩提分法，若声闻法、若独觉法、若菩萨

fǎ ruò rú lái fǎ jiē xī shè rù shèn shēn bō rě bō luó mì duō
法、若如来法，皆悉摄入甚深般若波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn ruò bù shī bō luó mì duō ruò jìng jiè ān
佛告善现：“若布施波罗蜜多，若净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò sì niàn zhù ruò
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；若四念住，若

sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèng dào zhī ruò kōng jiě tuō mén ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
圣道支；若空解脱门，若无相、无愿解脱门；

ruò fó shí lì ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
若佛十力，若四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò yī qiè zhì ruò dào xiàng
大喜、大舍、十八佛不共法；若一切智，若道相
zhì yī qiè xiàng zhì ruò wú wàng shī fǎ ruò héng zhù shě xìng shàn
智、一切相智；若无忘失法，若恒住舍性，善
xiàn zhū rú shì děng yī qiè shàn fǎ pú tí fēn fǎ ruò shēng wén fǎ
现，诸如是等一切善法、菩提分法，若声闻法、
ruò dú jué fǎ ruò pú sà fǎ ruò rú lái fǎ rú shì yī qiè jiē xī
若独觉法、若菩萨法、若如来法，如是一切皆悉
shè rù shēn shēn bō rě bō luó mì duō
摄入甚深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn ruò dà shèng ruò bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，若大乘，若般若波罗蜜多，
ruò jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō ruò
若静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多；若
sè ruò shòu xiǎng xíng shí ruò yǎn chù ruò ěr bí
色，若受、想、行、识；若眼处，若耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò sè chù ruò shēng xiāng wèi chù
舌、身、意处；若色处，若声、香、味、触、
fǎ chù ruò yǎn jiè ruò ěr bí shé shēn yì jiè ruò sè
法处；若眼界，若耳、鼻、舌、身、意识界；若色
jiè ruò shēng xiāng wèi chù fǎ jiè ruò yǎn shí jiè ruò
界，若声、香、味、触、法界；若眼识界，若
ěr bí shé shēn yì shí jiè ruò yǎn chù ruò ěr bí
耳、鼻、舌、身、意识界；若眼触，若耳、鼻、
shé shēn yì chù ruò yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò ěr
舌、身、意触；若眼触为缘所生诸受，若耳、
bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò sì jìng lǜ
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受；若四静虑，
ruò sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bā jiě tuō ruò bā shèng chù
若四无量、四无色定；若八解脱，若八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò sì niàn zhù ruò sì zhèng duàn sì
九次第定、十遍处；若四念住，若四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ruò
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；若
kōng jiě tuō mén ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò shàn fǎ ruò
空解脱门，若无相、无愿解脱门；若善法，若

fēi shàn fǎ ruò yǒu jì fǎ ruò wú jì fǎ ruò yǒu lòu fǎ ruò wú
非善法；若有记法，若无记法；若有漏法，若无
lòu fǎ ruò yǒu wéi fǎ ruò wú wéi fǎ ruò shì jiān fǎ ruò chū shì
漏法；若有为法，若无为法；若世间法，若出世
jiān fǎ ruò kǔ shèng dì ruò jí miè dào shèng dì ruò yù jiè
间法；若苦圣谛，若集、灭、道圣谛；若欲界，
ruò sè wú sè jiè ruò nèi kōng ruò wài kōng nèi wài kōng kōng
若色、无色界；若内空，若外空、内外空、空
kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟
kōng wú jì kōng sǎn wú sǎn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng
空、无际空、散无散空、本性空、自共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng ruò fǎ jiè ruò zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān
自性空；若法界，若真如、实际、不思議界、安
wēn jiè děng ruò tuó luó ní ruò sān mó dì ruò fó shí lì ruò sì
隐界等；若陀罗尼，若三摩地；若佛十力，若四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ ruò zhū rú lái ruò fó suǒ jué suǒ shuō fǎ lǜ
十八佛不共法；若诸如来，若佛所觉所说法、律；
ruò pú tí ruò niè pán rú shì děng yī qiè fǎ jiē fēi xiāng yìng fēi
若菩提，若涅槃。如是等一切法，皆非相应非
bù xiāng yìng wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng
不相应，无色、不见、无对、一相，所谓无相。
shàn xiàn yóu cǐ yīn yuán rǔ qián suǒ shuō zhū dà shèng yì jiē yú bō
善现，由此因缘，汝前所说诸大乘义，皆于般
rě bō luó mì duō yī qiè suí shùn wú suǒ wéi yuè suǒ yǐ zhě hé
若波罗蜜多一切随顺无所违越。所以者何？

shàn xiàn dà shèng bú yì bō rě bō luó mì duō bō rě bō
“善现，大乘不异般若波罗蜜多，般若波
luó mì duō bú yì dà shèng dà shèng bú yì jìng lǜ jīng jìn ān rěn
罗蜜多不异大乘；大乘不异静虑、精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè
净戒、布施波罗蜜多，静虑、精进、安忍、净戒、
bù shī bō luó mì duō bú yì dà shèng hé yǐ gù ruò dà shèng ruò
布施波罗蜜多不异大乘。何以故？若大乘，若

bō rě bō luó mì duō ruò jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù
般若波罗蜜多，若静虑、精进、安忍、净戒、布
shī bō luó mì duō qí xìng wú èr wú èr fēn gù
施波罗蜜多，其性无二、无二分故。

shànxiàn dà shèng bú yì sì niànzhù sì niànzhù bú yì dà
“善现，大乘不异四念住，四念住不异大
shèng dà shèng bú yì sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
乘；大乘不异四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
七等觉支、八圣道支，四正断乃至八圣道支
bú yì dà shèng hé yǐ gù ruò dà shèng ruò sì niànzhù ruò sì
不异大乘。何以故？若大乘，若四念住，若四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qí xìng wú èr wú èr fēn gù
正断乃至八圣道支，其性无二、无二分故。

shànxiàn dà shèng nǎi zhì bú yì fó shí lì fó shí lì bú
“善现，大乘乃至不异佛十力，佛十力不
yì dà shèng dà shèng bú yì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
异大乘；大乘不异四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ sì wú suǒ wèi nǎi
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，四无所畏乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ bú yì dà shèng hé yǐ gù ruò dà shèng
至十八佛不共法不异大乘。何以故？若大乘，
ruò fó shí lì ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qí xìng
若佛十力，若四无所畏乃至十八佛不共法，其性
wú èr wú èr fēn gù
无二、无二分故。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán rǔ qián suǒ shuō zhū dà shèng yì
“善现，由此因缘，汝前所说诸大乘义，
jiē yú bō rě bō luó mì duō yī qiè suí shùn wú suǒ wéi yuè ruò shuō dà
皆于般若波罗蜜多一切随顺无所违越，若说大
shèng zé shuō bō rě bō luó mì duō ruò shuō bō rě bō luó mì duō zé
乘则说般若波罗蜜多，若说般若波罗蜜多则
shuō dà shèng yóu cǐ èr míng yì wú yì gù
说大乘，由此二名义无异故。”

dì èr fēn wú biān jì pǐn dì èr shí sān zhī yī
第二分无边际品第二十三之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn qián jì zhū pú
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！前际诸菩

sà mó hē sà jiē wú suǒ yǒu dōu bù kě dé hòu jì zhū pú sà mó hē
萨摩诃萨皆无所有、都不可得，后际诸菩萨摩诃

sà jiē wú suǒ yǒu dōu bù kě dé zhōng jì zhū pú sà mó hē sà jiē wú
萨皆无所有、都不可得，中际诸菩萨摩诃萨皆无

suǒ yǒu dōu bù kě dé
所有、都不可得。

shì zūn sè wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú
“世尊！色无边际故，当知菩萨摩诃萨亦无

biān jì shòu xiǎng xíng shí wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó
边际；受、想、行、识无边际故，当知菩萨摩

hē sà yì wú biān jì
诃萨亦无边际。

shì zūn yǎn chù wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！眼处无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì ěr bí shé shēn yì chù wú biān jì gù dāng
无边际；耳、鼻、舌、身、意处无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn sè chù wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！色处无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú biān jì gù dāng
无边际；声、香、味、触、法处无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn yǎn jiè wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！眼界无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì ěr bí shé shēn yì jiè wú biān jì gù dāng
无边际；耳、鼻、舌、身、意界无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn sè jiè wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！色界无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú biān jì gù dāng
无边际；声、香、味、触、法界无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn yǎn shí jiè wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà
“世尊！眼识界无边际故，当知菩萨摩诃萨

yì wú biān jì ěr bí shé shēn yì shí jiè wú biān jì gù
亦无边际；耳、鼻、舌、身、意识界无边际故，

dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
当知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn yǎn chù wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！眼触无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì ěr bí shé shēn yì chù wú biān jì gù dāng
无边际；耳、鼻、舌、身、意触无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān jì gù
“世尊！眼触为缘所生诸受无边际故，

dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì ěr bí shé shēn
当知菩萨摩诃萨亦无边际；耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē
意触为缘所生诸受无边际故，当知菩萨摩诃

sà yì wú biān jì
萨亦无边际。

shì zūn bù shī bō luó mì duō wú biān jì gù dāng zhī pú
“世尊！布施波罗蜜多无边际故，当知菩

sà mó hē sà yì wú biān jì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
萨摩诃萨亦无边际；净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú
般若波罗蜜多无边际故，当知菩萨摩诃萨亦无

biān jì
际。

shì zūn sì niàn zhù wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē
“世尊！四念住无边际故，当知菩萨摩诃

sà yì wú biān jì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
萨亦无边际；四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē
七等觉支、八圣道支无边际故，当知菩萨摩诃

sà yì wú biān jì
萨亦无边际。

shì zūn kōng jiě tuō mén wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó
“世尊！空解脱门无边际故，当知菩萨摩

hē sà yì wú biān jì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú biān jì gù
诃萨亦无边际；无相、无愿解脱门无边际故，

dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
当知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn fó shí lì wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà
“世尊！佛十力无边际故，当知菩萨摩诃萨

yì wú biān jì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
亦无边际；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú biān jì gù dāng zhī pú
大喜、大舍、十八佛不共法无边际故，当知菩

sà mó hē sà yì wú biān jì
萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn nèi kōng wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà
“世尊！内空无边际故，当知菩萨摩诃萨

yì wú biān jì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
亦无边际；外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

wú sàn kōng běn xìng kōng zì gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù
无散空、本性空、自共相空、一切法空、不

kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wú biān jì
可得空、无性空、自性空、无性自性空无边际

gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
故，当知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn fǎ jiè wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì
“世尊！法界无边际故，当知菩萨摩诃萨亦

wú biān jì zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng wú
无边际；真如、实际、不思議界、安隐界等无

biān jì gù dāng zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
边际故，当知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn shēng wén chéng wú biān jì gù dāng zhī pú sà mó
“世尊！声闻乘无边际故，当知菩萨摩

hē sà yì wú biān jì dú jué chéng dà chéng wú biān jì gù dāng
诃萨亦无边际；独觉乘、大乘无边际故，当

zhī pú sà mó hē sà yì wú biān jì
知菩萨摩诃萨亦无边际。

shì zūn jí sè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即色，菩萨摩诃萨无所有不可得，
lí sè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí shòu xiǎng xíng
离色，菩萨摩诃萨无所有不可得；即受、想、行、
shí pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí shòu xiǎng xíng
识，菩萨摩诃萨无所有不可得，离受、想、行、
shí pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
识，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí yǎn chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即眼处，菩萨摩诃萨无所有不可得，
lí yǎn chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí ěr bí
离眼处，菩萨摩诃萨无所有不可得；即耳、鼻、
shé shēn yì chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí ěr
舌、身、意处，菩萨摩诃萨无所有不可得，离耳、
bí shé shēn yì chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
鼻、舌、身、意处，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí sè chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即色处，菩萨摩诃萨无所有不可得，
lí sè chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí shēng xiāng
离色处，菩萨摩诃萨无所有不可得；即声、香、
wèi chù fǎ chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí shēng
味、触、法处，菩萨摩诃萨无所有不可得，离声、
xiāng wèi chù fǎ chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
香、味、触、法处，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí yǎn jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即眼界，菩萨摩诃萨无所有不可得，
lí yǎn jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí ěr bí
离眼界，菩萨摩诃萨无所有不可得；即耳、鼻、
shé shēn yì jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí ěr
舌、身、意界，菩萨摩诃萨无所有不可得，离耳、
bí shé shēn yì jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
鼻、舌、身、意界，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí sè jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即色界，菩萨摩诃萨无所有不可得，
lí sè jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí shēng xiāng
离色界，菩萨摩诃萨无所有不可得；即声、香、

wèi chù fǎ jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí shēng
味、触、法界，菩萨摩诃萨无所有不可得，离声、

xiāng wèi chù fǎ jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
香、味、触、法界，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí yǎn shí jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě
“世尊！即眼识界，菩萨摩诃萨无所有不可

dé lí yǎn shí jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí ěr
得，离眼识界，菩萨摩诃萨无所有不可得；即耳、

bí shé shēn yì shí jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
鼻、舌、身、意识界，菩萨摩诃萨无所有不可得，

lí ěr bí shé shēn yì shí jiè pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu
离耳、鼻、舌、身、意识界，菩萨摩诃萨无所有

bù kě dé
不可得。

shì zūn jí yǎn chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
“世尊！即眼触，菩萨摩诃萨无所有不可得，

lí yǎn chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí ěr bí
离眼触，菩萨摩诃萨无所有不可得；即耳、鼻、

shé shēn yì chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí ěr
舌、身、意触，菩萨摩诃萨无所有不可得，离耳、

bí shé shēn yì chù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
鼻、舌、身、意触，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu pú sà mó hē
“世尊！即眼触为缘所生诸受，菩萨摩诃

sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu pú sà
萨无所有不可得，离眼触为缘所生诸受，菩萨

mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí ěr bí shé shēn yì chù
摩诃萨无所有不可得；即耳、鼻、舌、身、意触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí
为缘所生诸受，菩萨摩诃萨无所有不可得，离

ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu pú sà mó
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受，菩萨摩

hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
诃萨无所有不可得。

shì zūn jí bù shī bō luó mì duō pú sà mó hē sà wú suǒ
“世尊！即布施波罗蜜多，菩萨摩诃萨无所

yǒu bù kě dé lí bù shī bō luó mì duō pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu
有不可得，离布施波罗蜜多，菩萨摩诃萨无所

bù kě dé jí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bó rě bō luó
不可得；即净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí jìng jiè ān rěn
蜜多，菩萨摩诃萨无所有不可得，离净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bó rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu
精进、静虑、般若波罗蜜多，菩萨摩诃萨无所有
bù kě dé
不可得。

shì zūn jí sì niàn zhù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě
“世尊！即四念住，菩萨摩诃萨无所有不可
dé lí sì niàn zhù pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí sì
得，离四念住，菩萨摩诃萨无所有不可得；即四
zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí sì zhèng duàn nǎi
道支，菩萨摩诃萨无所有不可得，离四正断乃
zhì bā shèng dào zhī pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
至八圣道支，菩萨摩诃萨无所有不可得。

shì zūn jí kōng jiě tuō mén pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù
“世尊！即空解脱门，菩萨摩诃萨无所有不
kě dé lí kōng jiě tuō mén pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé
可得，离空解脱门，菩萨摩诃萨无所有不可得；
jí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě
即无相、无愿解脱门，菩萨摩诃萨无所有不可
dé lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu
得，离无相、无愿解脱门，菩萨摩诃萨无所有
bù kě dé
不可得。

shì zūn jí fó shí lì pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě
“世尊！即佛十力，菩萨摩诃萨无所有不可
dé lí fó shí lì pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé jí sì
得，离佛十力，菩萨摩诃萨无所有不可得；即四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu bù kě dé lí sì
十八佛不共法，菩萨摩诃萨无所有不可得，离四
wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ pú sà mó hē sà wú suǒ yǒu
无所畏乃至十八佛不共法，菩萨摩诃萨无所有

bù kě dé
不可得。

shì zūn jí nèikōng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
“世尊！即内空，菩萨摩訶萨无所有不可得，

lí nèikōng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé jí wàikōng nèi
离内空，菩萨摩訶萨无所有不可得；即外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìngkōng wú jì kōng sǎn wú sǎnkōng běnxìngkōng zì
空、毕竟空、无际空、散无散空、本性空、自

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
性空、无性自性空，菩萨摩訶萨无所有不可得，

lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù
离外空乃至无性自性空，菩萨摩訶萨无所有不

kě dé
可得。

shì zūn jí fǎ jiè pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
“世尊！即法界，菩萨摩訶萨无所有不可得，

lí fǎ jiè pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé jí zhēn rú shí
离法界，菩萨摩訶萨无所有不可得；即真如、实

jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù
际、不思議界、安隐界等，菩萨摩訶萨无所有不

kě dé lí zhēn rú shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng
可得，离真如、实际、不思議界、安隐界等，

pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
菩萨摩訶萨无所有不可得。

shì zūn jí shēngwénshèng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù
“世尊！即声闻乘，菩萨摩訶萨无所有不

kě dé lí shēngwénshèng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
可得，离声闻乘，菩萨摩訶萨无所有不可得；

jí dú jué shèng dà shèng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
即独觉乘、大乘，菩萨摩訶萨无所有不可得，

lí dú jué shèng dà shèng pú sà mó hē sà wú suǒyǒu bù kě dé
离独觉乘、大乘，菩萨摩訶萨无所有不可得。

shì zūn wǒ yú shì děng yī qiè fǎ yǐ yī qiè zhǒng yī
“世尊！我于是等一切法，以一切种、一

qiè chù yī qiè shí qiú zhū pú sà mó hē sà dōu wú suǒ jiàn jìng bù kě dé
切处、一切时求诸菩萨摩诃萨都无所见竟不可得，
yún hé lìng wǒ yī bō rě bō luó mì duō jiào jiè jiào shòu zhū pú sà mó hē
云何令我以般若波罗蜜多教诫教授诸菩萨摩诃
sà shì zūn zhū pú sà mó hē sà zhū pú sà mó hē sà zhě dàn yǒu
萨？世尊！诸菩萨摩诃萨诸菩萨摩诃萨者，但有
jiǎ míng dōu wú zì xìng rú shuō wǒ děng bì jìng bù shēng dàn yǒu jiǎ
假名都无自性。如说我等毕竟不生，但有假
míng dōu wú zì xìng zhū fǎ yì ěr bì jìng bù shēng dàn yǒu jiǎ míng
名都无自性，诸法亦尔，毕竟不生，但有假名
dōu wú zì xìng
都无自性。

shì zūn hé děng sè bì jìng bù shēng hé děng shòu xiǎng
“世尊！何等色毕竟不生？何等受、想、
xíng shí bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé bù míng sè
行、识毕竟不生？世尊！若毕竟不生则不名色，
yì bù míng shòu xiǎng xíng shí
亦不名受、想、行、识。

shì zūn hé děng yǎn chù bì jìng bù shēng hé děng ěr bí
“世尊！何等眼处毕竟不生？何等耳、鼻、
shé shēn yì chù bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé
舌、身、意处毕竟不生？世尊！若毕竟不生则
bù míng yǎn chù yì bù míng ěr bí shé shēn yì chù
不名眼处，亦不名耳、鼻、舌、身、意处。

shì zūn hé děng sè chù bì jìng bù shēng hé děng shēng
“世尊！何等色处毕竟不生？何等声、
xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù
香、味、触、法处毕竟不生？世尊！若毕竟不
shēng zé bù míng sè chù yì bù míng shēng xiāng wèi chù fǎ
生则不名色处，亦不名声、香、味、触、法
chù
处。

shì zūn hé děng yǎn jiè bì jìng bù shēng hé děng ěr bí
“世尊！何等眼界毕竟不生？何等耳、鼻、
shé shēn yì jiè bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé
舌、身、眼界毕竟不生？世尊！若毕竟不生则
bù míng yǎn jiè yì bù míng ěr bí shé shēn yì jiè
不名眼界，亦不名耳、鼻、舌、身、眼界。

shì zūn hé děng sè jiè bì jìng bù shēng hé děng shēng
“世尊！何等色界毕竟不生？何等声、
xiāng wèi chù fǎ jiè bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù
香、味、触、法界毕竟不生？世尊！若毕竟不
shēng zé bù míng sè jiè yì bù míng shēng xiāng wèi chù fǎ
生则不名色界，亦不名声、香、味、触、法
jiè
界。

shì zūn hé děng yǎn shí jiè bì jìng bù shēng hé děng ěr
“世尊！何等眼识界毕竟不生？何等耳、
bí shé shēn yì shí jiè bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng
鼻、舌、身、意识界毕竟不生？世尊！若毕竟
bù shēng zé bù míng yǎn shí jiè yì bù míng ěr bí shé shēn
不生则不名眼识界，亦不名耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè
意识界。

shì zūn hé děng yǎn chù bì jìng bù shēng hé děng ěr bí
“世尊！何等眼触毕竟不生？何等耳、鼻、
shé shēn yì chù bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé
舌、身、意触毕竟不生？世尊！若毕竟不生则
bù míng yǎn chù yì bù míng ěr bí shé shēn yì chù
不名眼触，亦不名耳、鼻、舌、身、意触。

shì zūn hé děng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bì jìng bù
“世尊！何等眼触为缘所生诸受毕竟不
shēng hé děng ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
生？何等耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòu bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé bù míng yǎn chù
受毕竟不生？世尊！若毕竟不生则不名眼触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù míng ěr bí shé shēn yì chù
为缘所生诸受，亦不名耳、鼻、舌、身、意触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
为缘所生诸受。

shì zūn hé děng bù shī bō luó mì duō bì jìng bù shēng hé
“世尊！何等布施波罗蜜多毕竟不生？何
děng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bì jìng
等净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多毕竟
bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng zé bù míng bù shī bō luó mì
不生？世尊！若毕竟不生则不名布施波罗蜜

duō yì bù míng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
多，亦不名净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō
蜜多。

shì zūn hé děng sì niàn zhù bì jìng bù shēng hé děng sì
“世尊！何等四念住毕竟不生？何等四
zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì
正断乃至八圣道支毕竟不生？世尊！若毕
jìng bù shēng zé bù míng sì niàn zhù yì bù míng sì zhèng duàn nǎi zhì
竟不生则不名四念住，亦不名四正断乃至
bā shèng dào zhī
八圣道支。

shì zūn hé děng kōng jiě tuō mén bì jìng bù shēng hé děng
“世尊！何等空解脱门毕竟不生？何等
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù
无相、无愿解脱门毕竟不生？世尊！若毕竟不
shēng zé bù míng kōng jiě tuō mén yì bù míng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
生则不名空解脱门，亦不名无相、无愿解脱
mén
门。

shì zūn hé děng fó shí lì bì jìng bù shēng hé děng sì
“世尊！何等佛十力毕竟不生？何等四
wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng bù shēng shì zūn ruò
无所畏乃至十八佛不共法毕竟不生？世尊！若
bì jìng bù shēng zé bù míng fó shí lì yì bù míng sì wú suǒ wèi nǎi zhì
毕竟不生则不名佛十力，亦不名四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法。

shì zūn hé děng nèi kōng bì jìng bù shēng hé děng wài kōng
“世尊！何等内空毕竟不生？何等外空
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù
乃至无性自性空毕竟不生？世尊！若毕竟不
shēng zé bù míng nèi kōng yì bù míng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
生则不名内空，亦不名外空乃至无性自性空。

shì zūn hé děng fǎ jiè bì jìng bù shēng hé děng zhēn rú
“世尊！何等法界毕竟不生？何等真如、
shí jì bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng bì jìng bù shēng shì zūn
实际、不思議界、安隐界等毕竟不生？世尊！

ruò bì jìng bù shēng zé bù míng fǎ jiè yì bù míngzhēn rú shí jì
若毕竟不生 则不名法界，亦不名真如、实际、
bù sī yì jiè ān wǎn jiè děng
不思議界、安隱界等。

shì zūn hé děngshēngwénshèng bì jìng bù shēng hé děng
“世尊！何等声闻乘毕竟不生？何等
dú jué shèng dà shèng bì jìng bù shēng shì zūn ruò bì jìng bù shēng
独觉乘、大乘毕竟不生？世尊！若毕竟不生
zé bù míngshēngwénshèng yì bù míng dú jué shèng dà shèng
则不名声闻乘，亦不名独觉乘、大乘。

shì zūn wǒ qǐ néng yǐ bì jìng bù shēng bō rě bō luó mì duō
“世尊！我岂能以毕竟不生般若波罗蜜多，
jiào jiè jiàoshòu bì jìng bù shēngzhū pú sà mó hē sà
教诫教授毕竟不生诸菩萨摩诃萨？

shì zūn lí bì jìng bù shēng yì wú pú sà mó hē sà néng
“世尊！离毕竟不生，亦无菩萨摩诃萨能
xíng wú shàngzhèngděng pú tí
行无上正等菩提。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wén rú shì shuō xīn bù chén
“世尊！若菩萨摩诃萨闻如是说，心不沉
mò yì bù yōu huǐ qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù dāng zhī shì pú sà
没亦不忧悔，其心不惊不恐不怖，当知是菩萨
mó hē sà néng xíng bō rě bō luó mì duō
摩诃萨能行般若波罗蜜多。”

大般若波罗蜜多经卷第四百二十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南無喝啰怛那.哆啰夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拏.吽.泼抹拏.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪